

C. TÓTH NORBERT

Adatok Cegléd középkori történetéhez

C. TÓTH NORBERT

Adatok Cegléd középkori
történetéhez

Ceglédi Füzetek 44. szám
Sorozat szerkesztő: Reznák Erzsébet

C. TÓTH NORBERT

Adatok Cegléd középkori történetéhez

Cegléd
Kossuth Múzeum
2019

ISBN 978-963-8317-20-9
ISSN 0528-3477

© C. Tóth Norbert
az MTA doktora
a Magyar Tudományos Akadémia –
Hadtörténeti Intézet és Múzeum – Szegedi Tudományegyetem – Magyar Nemzeti Levéltár
Magyar Medievisztikai Kutatócsoport
tudományos főmunkatársa

Lektorálta:
Lakatos Bálint, PhD
a Magyar Tudományos Akadémia –
Hadtörténeti Intézet és Múzeum – Szegedi Tudományegyetem – Magyar Nemzeti Levéltár
Magyar Medievisztikai Kutatócsoport
tudományos munkatársa

A borítón
Hunyadi János kormányzó országos vásárokat engedélyez Cegléden. 1448. máj. 25. (DL 14166.)

A nyomdai munkálatokat a Pende Print Nyomdaipari Kft. (Nagykőrös) végezte.
Felelős vezető: Kőházi Zoltán

Tartalomjegyzék

Bevezetés	7
Kronológia	13
Források	45
Adattár	73
Bibliográfia és rövidítésjegyzék	99
Személy- és helynévmutató	105
Függelék	113

Bevezetés

Egy ország történetének megismeréséhez elengedhetetlenül fontosak az azt alkotó kisebb-nagyobb területi egységek, mint például a megyék vagy a különböző személyek tulajdonában lévő birtokok, illetve az azokat alkotó települések, földek régmúltjának ismerete. Ez a kötet a kezdetben királyi, majd (özvegy) királynéi, végül pedig az óbudai klarissza apácák tulajdonában volt birtok (latinul *possessio*), azaz Cegléd – amely egyetlen, vele azonos nevű, előbb faluként (latinul *villa*), később mezővárosként (latinul *oppidum*) emlegetett települést foglalt magába – középkori történetének forrásait tartalmazza.

A korábbi szakirodalom a *possessio*, *villa*, *oppidum* megnevezéseket vagy fogalmakat előszeretettel állította be egy-egy települést jellemző fejlettségi foknak és az elnevezéseket az adott település minőségi változásainak bemutatására használta. Ma már – főleg Kubinyi András munkásságának révén¹ – tudjuk, hogy e megnevezések nem feltétlenül és nem is abban a formában tükrözik egy adott település helyzetét. Példának okáért a *possessio* szó nem a település „fejlettségét” jelezte, hanem tulajdonjogi kategória: a jelentése egyszerűen „birtok”: erre kiváló példa egyfelől az 1358. évi adománylevelél szövege: a király „Cegléd nevű királyi birtokot vagy falut” (*possessionem sive villam nostram regalem Cegled vocatam*) adta az édesanyjának.² Másfelől pedig az 1368. évi határjárás, amelynek során „Cegléd birtok határainak” (*metarum possessionis Cegled predictæ*) a bejárása és írásban való rögzítése történt meg: azaz nem a lakott területet (a falut) járták be, hanem – mai szóval – a település közigazgatási határát foglalták oklevélbe.³ De ugyanezt találjuk V. László király 1456. évi oklevelében is, amely szerint az apácák jobbágysai „Cegléd nevű birtokukon” (*in possessione earundem Cegled vocata*) laktak.⁴ Ugyanakkor a *villa* (falu), illetve az *oppidum* (mezőváros) szavakkal már valóban utalhattak a település fejlettségi fokára, azonban itt sem árt az óvatosság, mivel az egyes fogalmak jelentése koronként eltérő lehetett. A 14. század előtt például az *oppidum* megnevezés az olyan erődített vagy erődítés nélküli várost jelölte, amely nem püspöki székhely volt, a szó a „mezőváros” értelmet csak ezután nyerte el.⁵ Ráadásul a fentiekén túl az sem volt mindegy, hogy ki és hogyan nevezte / minősítette az adott települést. Cegléd kétszer szerepel a középkor folyamán *civitas* jelzővel: 1506-ban az apácák, 1521-ben a városi tanács nevezte így magát.⁶ E szóval azonban a legnagyobb és legfejlettebb városokat, illetve a király (vagy egyházfők, bárók) tulajdonában lévő, kiváltságolt településeket jellemezték.⁷ Ennek megfelelően, ha a király (a kancellária) vagy valamelyik nagybíró oklevelét nézzük, akkor azokban a 15. századtól mindig az *oppidum* megjelöléssel találkozunk.

1 Lásd minderre összefoglalóan Kubinyi A.: Magyarországi városhálózat; Uő: Városfejlődés és vásárhálózat; Blazovich L.: Városok az Alföldön; Lakatos B.: Mezővárosi oklevelek.

2 Források 1. sz.

3 Források 5. sz.

4 Források 12. sz.

5 Ladányi E.: *Libera villa, civitas, oppidum* 461–469.; Kubinyi A.: Városfejlődés és vásárhálózat 42–43.

6 Források 21., 27. sz.

7 Kubinyi A.: Városfejlődés és vásárhálózat 7–9.

Lakóhelyünk – csakúgy mint tágabb környezetünk („a vidék”, „a ceglédi járás”) vagy országunk („Magyarország”) – történetének megismeréséhez is csak egyetlen, de legalább nehéz út vezet. Ez az út a kritikai történetírás megszületése óta a levéltárak mélyéről indul és a források feltárásán, értelmezésén, végül – hiteles és értő⁸ – feldolgozásán keresztül jut el „valakinek vagy valaminek” a történetéig / történelméig. A kor technikai vívmányainak hála azonban elődeinkkel szemben ma már mindenki számára különösebb nehézség nélkül elérhetők az okleveles források, mondhatni „kattintásnyi” közelségben vannak.⁹

A Magyar Királyság középkori történetének kutatásához napjainkban közel 309 ezer tétel, amelyek legalább 250 ezer különböző forrást tartalmaznak,¹⁰ áll a rendelkezésünkre. Ez az elsöre hatalmas, felfoghatatlan mennyiség azonban a középkor öt évszázadában korántsem egyenletesen oszlik el: az Árpád-korból (1000–1301) alig 15 ezer, az Anjou-korból (1301–1386) ugyanakkor közel 61,5 ezer, Luxemburgi Zsigmond és Habsburg Albert uralkodása idejéből (1387–1437, 1438–1439) pedig több mint 73 ezer, a Hunyadiak-korából (1440–1490) már közel 78 ezer, végül a Jagellók idejéből majdnem 81,5 ezer tételünk van.¹¹ Látható, hogy a napjainkban is forgatható források száma ugrásszerűen növekedik, egyre kevesebb idő volt szükséges azonos mennyiségű forrás születéséhez. A magyar gyakorlatban azonban célszerűbb a fennmaradt forrásokról beszélni, mivel egyrészt az 1241–1242. évi tatárjárás, másrészt az 1390-es évektől induló török betörések, majd 1526 után az ország középső területének megszállása, illetve az innen kiinduló török támadások, harmadrészt pedig a középkori és késő-újkorai levéltári iratkezelés (csak a jogokat biztosító iratok voltak fontosak) sokat tettek azért, hogy a ma kutatójának könnyebb dolga legyen a források feltárása terén. A viccet félretéve, a közkeletű mértékadó becslések szerint a ma ismert középkori oklevelek az egykor voltak kb. 1-2 százalékát jelenthetik,¹² gyakorlatilag egy közepes méretű német vagy francia közigazgatási egység forrásanyagának felel meg.¹³

Joggal merülhet fel ezek után a kérdés, ha országosan ilyen „kevés” forrás maradt korunkra, mennyiből gazdálkodhatunk városunkra vonatkozóan? Nos, legalábbis a középkor kései szakasza tekintetében, ami Cegléd esetében egyet jelentett az óbudai klarissza apácák birtoklásával, jó hírünk van: az apácák levéltárukat idejében elmenekítették az Óbudán lévő kolostorukból az ország védettebb, harcoktól nem érintett vidéken fekvő másik kolostorukba, Pozsonyba. A török kiűzése után, 1714-ben visszatértek, de nem Óbudára, hanem a budai várba, ahol kaptak egy telket¹⁴ (bár a levéltári anyagot nem tudjuk, hogy visszahozták-e), majd a rend 1782. évi feloszlata után¹⁵ okleveleik a Magyar Kamara levéltárába kerültek, amely 1876-ban lett a Magyar Országos Levéltár része,¹⁶ és így gyakorlatilag hiánytalanul korunkra maradt. Mindezt kézzelfoghatóan igazolja a Cegléd történetére vonatkozó első fennmaradt oklevél, amellyel Lajos király anyjának adományozta a birtokot: az oklevél hátoldalán az egyes sorszám található.¹⁷ Az 1364. évi, vámmmentességet megújító oklevélen pedig a kettes sorszám

8 A Ceglédről szóló mindkét monográfiában számos, az okleveles források meg nem értéséből adódó tévedéssel és rossz értelmezéssel vagy éppen a történettudomány által mára meghaladott állítással és nézettel találkozunk.

9 A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának (MNL OL) Középkori Magyarország Levéltári Forrásai nevű adatbázisa (elérhetősége: <https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/search/> [a látogatás időpontja: 2019. május 22.]), amely az 1526. augusztus 29-e, azaz a mohácsi csata napjáig keletkezett és fennmaradt forrásokat, pontosabban ezek alapadatait és fényképét tette elérhetővé az interneten keresztül. Az MNL Országos Levéltárban található mintegy 108 000 oklevél alkotja a Diplomatikai Levéltárat (DL), a más – Magyarországon, az utódállamokban, valamint a világon egyéb – helyen található oklevelekről készült fényképmásolatok (mintegy 93 000) pedig a Diplomatikai Fényképgyűjteményt (DF). Az összesen mintegy 200 000 darab oklevél – amely ugyanakkor közel 300 000 darab tételt, különálló szöveget jelent – teljes egészében digitalizált. Az MNL OL Adatbázisa tartalmazza a forrás azonosítóját (DL/DF szám), a kiadás idejét, a kiadót, a fennmaradási formát (eredeti vagy átirat, esetleg másolat) valamint a régi jelzetet (mely iratsomóból emelték ki annak idején az oklevelet). – A gyűjtemény kialakulására és felépítésére lásd Borsa I.: Magyar medievisztika; Rácz Gy.: Adatbázis.

10 A két adat közötti különbség abból adódik, hogy sok oklevélnek ismert későbbi átirása vagy másolata.

11 Lásd a fentebb idézett DL–DF Adatbázisban.

12 Bogdán I.: Papíripar története 29.

13 Mályusz E.: 1526 előtti okleveleink 416.

14 Bártfai Szabó L.: Óbuda 41–45. – A mai őrzőhelye: MNL OL Q 332 (Kincstári levéltárból, Magyar Kamara Archivuma, Acta ecclesiastica ordinum et monialium, VBuda).

15 Szilágyi I.–Hübner E.: A róm. kath. egyház 169.

16 Maksay F.: MKA repertórium 8., 53. – Jelenleg a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára néven működik.

17 Források 1. sz. (DL 4723.), a hátlapján több levéltári jelzet szerepel, a legkorábbi a közepén lévő (1358. n° 1) köthető az apácákhoz, a későbbi, az alsó részén lévő (V.Budensis Monial. Fasc. 9. n° 1°) pedig 1782 után, a Kamara levéltárához.

szerepel.¹⁸ Természetesen az apácák „levéltárában” csak azok az oklevelek maradtak fenn, amelyek a részükre szóltak vagy amelyben ők maguk vagy birtokaik érintettek voltak, és ezért ők őrizték azokat. Cegléd városának feltételezhetően szintén volt saját városi levelesládája, amelyben a városhoz szóló, őket közvetlenül érintő leveleket, megkereséseket tarthatták. A lakosok kérésére a mezővárosi tanács által a helyi ingatlanok ügyében kiállított okleveleket viszont a szokásoknak megfelelően a felek (családok) őrizték.¹⁹ Ez utóbbiakból sajnos a törökök „levéltárrendező tevékenysége” miatt egyetlen irat sem maradt meg; Cegléd város fennmaradt iratanyaga 1697-től kezdődik.²⁰ Ugyanakkor találunk más intézmények levéltáraiból származó és városunkat érintő forrásokat.²¹ Ezek egy részét különböző forráskiadványok és – a már említett – Adatbázis egyre bővülő szolgáltatásai révén sikerült feltárni. Az ilyen oklevelek általában valamilyen a mezővárossal kapcsolatos eseményt említenek, de az oklevél elnyerője nem az apácák vagy a mezőváros volt.

A több éve folyó kutatásaink ellenére sem állíthatjuk azonban, hogy minden Ceglédet vagy itteni lakost említő oklevélre ráakadtunk, hiszen ezek megtalálásához nemcsak szorgalom és kitartás kell, hanem nagy adag szerencse is.²² Egyetlen esetben azonban – sajnos – az elérhető teljes forrásmennyiséget feltártuk: Cegléd mezővárosnak a kötetünkben közölt 1521. évi kiadványán túl biztosan nem maradt fenn több levele vagy oklevele 1526 előttről. A mezővárosi oklevelek elpusztulásának lenyomata markánsan megmutatkozik a ceglédi bírók és esküdtek névsorában, jobban mondva annak hiányosságában, hiszen e tisztségviselők neveit legegyszerűbben és legmegbízhatóbban saját kiadványaikból gyűjthetjük (gyűjthették volna) össze.

A Ceglédre vonatkozó források rendszerezése természetesen nem most kezdődött: az első személy, akit meg kell említeni, a Kossuth Lajos Gimnázium egykori történelemtanára, Opperl Jenő. Az ő nevéhez fűződik az 1931-ben megjelent Cegléd című monográfiában a város történetének a kezdetektől a Rákóczi szabadságharcig terjedő részét áttekintő fejezet.²³ A város középkori történetének megírásához sok oklevelet használt fel, de ekkor még nem ismerte a ceglédi tiszttartó, Budai Sebestyén deák megölése ügyében 1509–1510 között keletkezett leveleket. Talán ennek is köszönhetően határozta el, hogy közlése az egyezkedés dokumentumait, amelyek mellett még két másik forrást is közölt: az egyik, 1508. évi oklevél öt ceglédi lakos kirablásáról szól, a másik az óbudai klarissza apátnő 1506. évi levele a bíróválasztás ügyében. Az összes forrást eredeti, latin nyelven és fordításban, magyarul is publikálta.²⁴

Opperl Jenő forráskiadványának megjelenése előtti években Bártfai Szabó László az Óbuda egyházairól szóló munkájában (1935) tárt fel a klarissza kolostorra vonatkozó okleveleket,²⁵ 1938-ban pedig a Pest megye történetének 1002 és 1599 közötti időszakára összegyűjtött források tartalmi kivonatait (regesztáit), illetve néhányának a teljes szövegét, néhányának pedig részletét jelentette meg. E munkák ugyan nem kifejezetten Cegléd városára összpontosítottak, de a települést érintő oklevelek regesztái – mivel a mezőváros Pest megye része volt és része ma is – belekerültek a gyűjtésbe.²⁶ Bártfai Szabó László kötetét egészítette ki Bakács István 1982-ben megjelent munkája, amely azonban csak 1437-ig ismertette a forrásokat rövid magyar nyelvű regesztákban.²⁷ Ez utóbbi munkák alapján készítette el Darkó Jenő a „Ceglédi oklevelek” címet viselő rövid közleményét, amelyben 36 darab, 1290 és 1448 közötti oklevél adatait közölte.²⁸

18 Források 2. sz. (DL 5301.), a hátlapján jobbról a legkorábbi (1364 n.º 2º), alul a későbbi (V. Budensis Monial. Fasc. 9. n.º 2º) jelzet.

19 Lakatos B.: Ingatlanforgalmi ügyek 140–142.; Péter K.: Az egyszerű ember, az oklevelek és a levéltárak 344–348.

20 Kosáry D.–Kulcsár K.–Szakály O.: Magyarország történetének forrásai és irodalma 266–267.

21 Vö. uo. 267–268.

22 Lásd erre példának II. Lajos király 1519. szeptember 6-i oklevélét, amely Beszterce város levéltárában maradt fenn (DF 247 641. – tartalmát lásd a Kronológia című fejezetben).

23 Opperl J.: Cegléd.

24 Opperl J.: Parasztlázadás 17–49.

25 Bártfai Szabó L.: Óbuda.

26 Bártfai Szabó L.: Pest.

27 Bakács I.: Pest.

28 Darkó J.: Ceglédi oklevelek (valójában 35 darab, mert a XII. és XV. ugyanaz).

A kötet felépítése. Az első fejezet a „Kronológia” címet viseli. E részben azoknak a latin nyelvű forrásoknak a magyar nyelvű tartalmi összefoglalói, valamint néhány fontosabb oklevél teljes vagy részbeni fordítása kapott helyet, amelyekben Cegléd történetét, illetve a mezővárossal és lakóival kapcsolatos eseményeket örökítették meg. Ezeket a korai történetre vonatkozó adatok kivételével és a könnyebb visszakereshetőség végett minden esetben az oklevelek keltével vettük fel, természetesen a magyar nyelvű összefoglalóban, és amennyiben a forrás szövege tartalmazta, feltüntettük a cselekmény tényleges megtörténtének időpontját is. Cegléd – mint birtok – határjárásait mind latin, mind pedig magyar nyelven teljes egészében közöltük, de ugyanígy tettünk a Cegléddel határos birtokok határjárásai esetében is, jóllehet ezek esetében csak azokat részeket vettük fel, amelyek érintették a ceglédi határ egyes elemeit.²⁹ Az egyes tételekben szereplő személyeket első előfordulásuknál – jegyzetekben – azonosítottuk, illetve néhány esetben bizonyos fogalmakat magyarázó szöveggel láttunk el.

Az ismert ceglédi „események” egy igen tekintélyes részét a Nyársapáti családdal folyó, kölcsönös birtokháborításokon nyugvó erőszakos cselekedetek (közkeletű nevükön hatalmaskodások) teszik ki.³⁰ Ezek minősítésével azonban érdemes óvatosan bánnunk, hiszen a sokszor csak jelképes erőszak alkalmazása a közhiedelemmel szemben éppen nem a „sötét középkor” vagy „ököljog” uralmát jelentette, hanem ellenkezőleg, a vélt vagy valós jogigény érvényesítése volt a gyakorlatban, így ezért annak jogos vagy jogtalan voltát csak az utólag megtörtént vizsgálatok döntötték el (természetesen a panaszt tevő fél mindig a maga szempontjából minősítette erőszaknak az esetet).³¹

A második fejezet (*Források*) a Cegléd középkori történetére vonatkozó fontosabb, összesen 27 – a befoglalt oklevelekkel együtt 32 – darab forrás teljes – latin nyelvű – szövegét tartalmazza időrendben. Az „oklevéltárban” a forrásokat a ma érvényes, leggyakrabban használt kiadási gyakorlat és tudományos elvek szerint közöljük, így nemcsak az érdeklődő nagyközönség, hanem a történettudományi szakma képviselői is haszonnal forgathatják. A kiadási elveket lásd a *Források* című fejezet élén.

A harmadik fejezet az *Adattár*, amely hét részből áll: az első egység a birtokosok nevét és birtoklásuk idejét, a második a klarissza apácák tisztartóinak, a harmadik a mezőváros bírójának, a negyedik pedig a plébánosainak nevét és tisztségviselési idejét tartalmazza. Az ötödik és hatodik, legterjedelmesebb rész a mezőváros lakosait sorolja fel előbb keresztnevük, majd családnevük betűrendjében. A fejezetet a ceglédi származású egyháziak és egyetemjárók nevei zárják. A történeti kutatások elősegítése érdekében minden adatot megjegyzeteltünk feltüntetve annak megtalálási helyét.

A negyedik fejezet a *Bibliográfia és rövidítésjegyzék*, amelyben a kötetben rövidített formában idézett levéltári jelzetek, illetve adattárak, forráskiadványok és szakirodalmi munkák feloldásai, bibliográfiai leírásai kaptak helyet.

Az utolsó fejezetben, a Függelékben a legfontosabb, illetve a nagyközönség érdeklődését leginkább felkeltő oklevelek színes másolatait tanulmányozhatóak.

A kötet tartalmának ismertetése után röviden ki kell térnünk arra is, hogy mit nem fog benne megtalálni a kedves Olvasó. Talán nem tévedünk nagyot, ha azt gondoljuk, hogy a ma élő ceglédiek a mezőváros történetének középkori évszázadaiból elsősorban a Dózsa György vezette 1514. évi parasztháborúra emlékeznek, mint olyan eseményre, amelynek egy része a lakóhelyükön zajlott: a ceglédiek Mészáros (Nagybotú) Lőrinc plébános vezetésével csatlakoztak a keresztesekhez, illetve Dózsa György itt mondta el „a ceglédi beszédet”.³² Noha mindkét legendát alaposan „kikezdte” már az idő vasfoga, sőt a beszédről 1972-ben véglegesen bebizonyították, hogy

29 Az egyes határpontok azonosítása esetén érdemes felhasználni a régészeti szakirodalmat is; a ceglédi és a környék kutatásokra a korábbi munkákkal lásd Tari E.: Pest megye 45–51., 182–183.

30 Vö. még Éri I.: Határvillongások; Tringli I.: Segítők a hatalmaskodásokban 696–698.

31 Tringli I.: Segítők a hatalmaskodásokban 710–713.

32 A köztudatba ezt Márki Sándor munkája hozta be (Márki S.: Dózsa György 179–187.); a munka értékelésére lásd Rác Gy.: Márki Sándor.

nem hangzott el, ám helyette megszületett a „ceglédi kiáltvány” szövegének részletes és meggyőző elemzése.³³ E szerint a kiáltványt Dózsa Gergely – György testvére – bocsátotta ki annak nevében Pest felé vonultában, valamikor 1514. június 10. és 21. között Cegléden. Szövegét Túrkevei Ambrus – Dózsa György jegyzője – fogalmazta és az „a parasztháború kialakult ideológiájának” összefoglalása.³⁴ Szűcs Jenő előbbieken ismertetett nézetének alapja egy először 1778-ban publikált, és csak kelethelyet (*ex Czegled*), ám napi dátumot nem tartalmazó szöveg volt³⁵ (mivel a kiáltvány konkrét napot nem adott meg, így „mindenki” kedve szerint helyezhette el a keresztes felkelés eseménytörténetében).³⁶ Lakatos Bálint kutatásainak köszönhetően azonban 2015-ben a franciaországi Lille-ben található megyei levéltárból előkerült a „ceglédi kiáltvány” egy korabeli – másik – másolata. E példány nemcsak a kelethelyet, hanem az időpontot (1514. május 25.) és a kibocsátó nevét (Mihály mester seregvezető) is tartalmazza. A szövege, dátuma és aláírója alapján egyértelmű, hogy a kiáltvány nem a júniusi hadieseményekhez kötődik, hanem egy Dózsa Györgyöt követő seregrész tevékenységéhez, illetve mindezzel együtt korántsem tekinthető „a parasztháború ideológiai summázata”-nak. Mint azt Lakatos Bálint megállapította, e kiáltvány nem más, mint a Bakóc Tamás bíboros-esztergomi érsek május 15-i, a további toborzást betiltó parancsára – annak szóhasználatát kifordító – felelet, amely a toborzás folytatására szólít fel.³⁷

Az 1514. évi keresztes felkelés kiemelt résztvevőjeként szokás említeni (medgyaszói) Mészáros Lőrinc ceglédi plébánost, mint akinek vezetésével a mezőváros férfainak egy része már Pest alatt csatlakozott a Dózsa György vezette sereghez.³⁸ Sőt, Lőrinc plébános – legalábbis a monográfiák szerint – már az 1506-os eseményeknek (amikor az apácák megrótták a ceglédieket, hogy nem választották meg a tanács tagjait)³⁹ is tevékeny szereplője volt.⁴⁰ Lőrinc ceglédi plébános neve azonban sem az 1506. évi, sem pedig a későbbi okleveles forrásokban nem szerepel. Felmerülhet ezek után a kérdés, hogy mégis mi alapján terjedt el ez a nézet mind a szakirodalomban, mind pedig a nagyközönség tudatában? A legenda gyökere az 1615-ben elhunyt történetíró, Istvánffy Miklósnak a halála után, 1622-ben megjelent történeti munkájában található, idézzük: „Végtére Lőrinc pap Cegléd városából, kinek – azaz Dózsa György – mint régi esmerőjének barátságával él vala ...”⁴¹ Ennyi és nem több, amit a történet kiindulópontjaként tudunk. De még ezt sem nevezhetjük biztos tudásnak, hiszen egyfelől az esemény és lejegyzése között legalább két emberöltő telt el,⁴² másfelől pedig – s ez még fontosabb – a szöveggörnyezet is gyanakvásra adhat okot: hogyan találkozott volna „gyakran” a déli végeken katonáskodó, a Székelyföldről származó György és a ceglédi plébános? Mindez azonban nem zavarta Eötvös Józsefet, aki a „Magyarország 1514-ben” című regényében Bakóc Tamás bíboros és legendabeli főhősünk találkozását – egyúttal családnevet is adva neki – így írta le: „Nevem Mészáros Lőrinc, ceglédi plébános vagyok, ...”⁴³ Az Eötvös József által az 1514. évi eseményekről írt regény nemcsak nekünk, ceglédieknek alkotott hamis legendát – hiszen átvette

33 Szűcs J.: A parasztháború ideológiája 606., 614., 624. (ceglédi beszéd), 641–647. (a kiáltvány elemzése).

34 Szűcs J.: A parasztháború ideológiája 647.

35 Mon. rust. 121.

36 A Dózsa névvel fémjelzett felkelésre legújabbán, a korábbi nézeteket új források bevonásával jelentősen át- és felülírva lásd a 2015-ben megjelent „Keresztesekből lázadók” című kötet tanulmányait.

37 Lakatos B.: Három forrás 289–291., részletes elemzése uo. 292–295. – A latin szövegét lásd Források 22. sz., Lakatos Bálint által készítette fordítását pedig a Kronológia fejezetben a vonatkozó dátum alatt.

38 Barta G.–Fekete Nagy A.: Parasztháború 112–113. (a korábbi nézetek felsorolásával). – Opperl Jenő leírása szerint „Ceglédről és a környékéről körülbelül 2000 csaptak fel kurucnak (Opperl J.: Cegléd 37.). A legújabb számítások szerint a Dózsa György által vezetett teljes sereg is alig volt több, mint 7000 fős (C. Tóth N.: Az apátfalvi–nagylaki csata 93.).

39 Tartalmát lásd e dátum alatt a Kronológia fejezetben!

40 Opperl J.: Cegléd 36–37., Vass E.: Cegléd 92.

41 Istvánffy I. 131. – Ugyanez a részlet Barta Gábor fordításában: „Végre a Cegléd mezővárosból való Lőrinc pap, aki Györgynek már régtől fogva személyes jó barátja volt, ...” (Barta G.: 1514. 44.). – A történetíró életére és munkájának értékelésére lásd a nemrégiben megjelent tanulmánykötetet: *„A magyar történet folytatója” Tanulmányok Istvánffy Miklósról.* Szerk. Ács Pál, Tóth Gergely. (Magyar Történelmi Emlékek. Értekezések) Bp., 2018.

42 Ennek problémájára, külön Istvánffy munkájára is, lásd Neumann T.: Szapolyai János és a parasztháború 104–105.

43 Eötvös J.: Magyarország 1514-ben 121. – Barta valamiért a jelenetet a Dózsával történt találkozásként hozta (Barta G.–Fekete Nagy A.: Parasztháború 112.).

azt Márki Sándor is⁴⁴ –, hanem az egész korszakról, a Jagelló királyok uralkodásáról rajzolt a köztudatba mélyen beleivódott torz képet: a munkát – mint forrást! – előszeretettel használják fel a középkor végi Magyarország gyalázatos állapotának leírására, jóllehet állításai köszönőviszonyban sincsenek az ismert források tanúságával.⁴⁵ Az 1514. évi eseményekkel kapcsolatos forrásokban ugyanakkor *több* Lőrinc nevű személlyel, közöttük papokkal találkozunk, de róluk ma már nagy biztonsággal kijelenthető, hogy egyikük sem volt ceglédi plébános.⁴⁶

Meggyőződésünk, hogy kiadványunk révén megélénkül az érdeklődés Cegléd múltja iránt és belátható időn belül megkezdődik a város későbbi történetére vonatkozó források feltárása és kiadása, megszületnek az egy-egy rész kérdést feldolgozó előtanulmányok, hogy azután idővel kézbe vehessük az új, a modern kor kihívásainak és igényeinek megfelelő városmonográfiát.

Budapest, 2019. július 2.

C. Tóth Norbert

---

44 Vö. Ráczy György értékelésével: „nem az a baj a könyvvel, hogy a kor forrásadottságaival küszködve néhány eseménysort rosszul rakott össze, ami nem állta ki az idő próbáját. A baj az, hogy a koncepció-alkotás jegyében a rendelkezésére álló források kritikáját, azok felhasználhatóságát nem végezte el. Nem volt tisztában azzal, hogy a Dózsáról szóló legendáknak nincs helye a történelemtudományban. Az eseménytörténetet nem volt képes szétválasztani a későbbi hagyománytörténettől és ezzel a medievisztikai kutatások szempontjából nem mondható megtermékenyítőnek a könyv hatása.” (Ráczy Gy.: Márki Sándor 231.)

45 Lásd minderre Neumann T.–C. Tóth N.–Pálosfalvi T.: Két évszázad a sztereotípiák fogságában.

46 A különböző Lőrinc tevékenységére, szétválasztásukra lásd Neumann T.: Szapolyai János és a parasztháború 134–142., 146–147., 149–151.

Kronológia

Az egyes tételek végén minden esetben megadtuk az abban leírtak forrását: ez lehet forráskiadvány és / vagy levéltári jelzet; azoknál a tételeknél, amelyeknél a „Források” és egy sorszám szerepel, a kötet oklevéltárában található megfelelő sorszámú oklevélre utalnak. A Cegléd határában fekvő különböző prédiomok, szántóföldek, egyéb földrajzi tereptárgyak nevei után zárójelben *dőlten* szedve az oklevélben szereplő alakjukat is feltüntet-tük, kivételt csak azon esetekben tettünk, amikor a szóban forgó tétel a „Források” fejezetben teljes szöveggel is megtalálható. A tételekben előforduló települések neveit kiegészítettük a mai alakjukra: pl. Kőrös (Nagy)kőrös, Tetétlen (Kőrös)tetétlen alakban szerepel. Az egyes – egyelőre – azonosítatlan családneveket az oklevélben sze-replő alakjukban hagytuk, de szintén *dőlten* szedtük.

1290. március 5. és 6. IV. László király¹ okleveleit Cegléd mellett adta ki. (Reg. Arp. 3551-2. sz.)

1308. szeptember 7. I. Károly király² oklevelét Cegléd mellett adta ki. (AO I. 157.)

1323. előtt. Cegléd birtokot az I. Károly király ellen lázadó ismeretlen főúr szerzi meg (lásd az 1358. jan. 10-i oklevelet).

1332–1337. között A ceglédi plébános évi jövedelme 8 márka (320 ezüstgaras) – összehasonlításképpen ugyan-ekkor a pesti plébánosé 40 márka (1600 ezüstgaras), míg a kishatvanié 10 ezüstgaras volt. (Györffy IV. 507.)

1352. körül. I. Lajos király³ Cegléd királyi birtokot Jägerndorfi Pál gurki püspöknek⁴ adományozta (lásd az 1358. jan. 10-i oklevelet) és egyúttal valamikor ez után, de még 1358 előtt a ceglédi népek számára vámmentességet biztosított (lásd az 1364. máj. 8-i oklevelet).

1350-es évek közepe. Jägerndorfi Pál gurki püspök külföldre távozása előtt Ceglédet 1000 aranyforintért elzálo-gosította Ulving Miklós ispán budai polgárnak és királynéi harmincadispánnak⁵ (lásd az 1358. jan. 10-i oklevelet).

1358. előtt. Erzsébet királyné Cegléd birtokot egyrészt 1000 aranyforintért magához váltotta Ulving Miklóstól, másrészt pedig fia, Lajos király engedélyével és jóváhagyásával 1200 aranyforintért megvásárolta Jägerndorfi Pál gurki püspöktől (lásd az 1358. jan. 10-i oklevelet).

1 Uralkodott 1272–1290 között.

2 Uralkodott 1308–1342 között.

3 Uralkodott 1342–1382 között.

4 Pál az Opavai hercegségben fekvő Jägerndorf (ma Krnov, Csehország) nevű helységből származott, özvegy Erzsébet királyné káplánja, majd Lajos király is kinevezte káplánjának és jogászának. Időközben az esztergomi székeskáptalanban elnyert egy kanonokságot és a nyitrai főesperesi címet (1350–1351), végül 1351. október 24-én a pápa kinevezte a gurki püspökség élére (Pór A.: Jägerndorfi Pál).

5 Ulving budai polgár leányának, Margitnak a férje volt Miklós, aki a leány kezével a „családnevét” is megkapta; 1342-ben budai esküdt, 1346-ban királynéi harmincados (DL 100 032., Kubinyi A.: Budai német patriciátus II. 476.).

1358. január 10. I. Lajos király Cegléd királyi birtokot anyjának, Erzsébet királynénak⁶ adományozza azzal, hogy szabadon dönthet a birtok további sorsáról. (Források 1. sz.) Az oklevél szövegének fordítása:

Lajos Magyarország, Dalmácia, Horvátország, Ráma, Szerbia, Galícia, Lodomeria, Kunország és Bulgária királya, Sallerno fejedelme és a Szent Angyal-hegyi hűbérbirtok ura Krisztus valamennyi most élő és jövődöbéli hívőjének, akik a jelen oklevelünket megtekintik, üdvözet mindenki Megváltójában. A természetnek minden egyes emberbe beoltott alapelve készlet arra, hogy a szülők fogadalmait a rendkívüli kedvelés miatt kötelező keggvel teljesítsék. Ennélfogva mindenkinek tudtára akarjuk adni ezen oklevelünk által, hogy fiúi szeretetünk és előrelátásunk szolgálata a felséges fejedelemasszony, Erzsébet asszony, Magyarország dicső királynéja, legszerettebb édesanyánk felé fordulván, méltó és méltányos kérésére, lelke óhajlásának megfelelően szívünk veleszületett szeretetével akarván fogadalmának a természetes gyönyörűség édességével és szeretetével, valamint mindkét nembeli ember teljes fáradásával elébe sietni, a Pest megyében fekvő Cegléd nevű királyi birtokot vagy falut – amelyet a békétlen időkben bizonyos hatalmasok elfoglalva a kezükben tartottak, jöllehet a birtok emberemlékezet óta mindig is királyi jog alá tartozott, nem sokkal ezelőtt aztán látván jogásunk, Pál gurki püspök hűséges szolgálatait, azok viszonzására örökre neki adományoztuk a birtokot. A mondott Pál püspök azonban országunkból püspökségébe távozván a birtokot 1000 forintért Ulving Miklós ispánnak zálogosította el, aki aztán tovább zálogosította azt nekünk.

Miután Pál gurki püspök lemondott valamennyi, a birtokban lévő királyi adományból eredő jogáról, Ceglédet édesanyánknak, a királynénak adtuk szeretetünk kitüntető jeleként, egyrészt az általa a mondott falu vagy birtok visszaváltására kifizetett 1000 forintért, másrészt pedig fiúi szeretetünk jeleként, amely minket irányában eltölt – minden haszonvételeivel és tartozékával, így az ott szedett vámmal, illetve más bármily néven nevezett haszonvételekkel, királyi új adomány címén örök és visszavonhatatlan birtoklásra neki adományozzuk. Ezenfelül jelen oklevelünkkel megengedjük királyné anyánknak, hogy Cegléd faluról vagy birtokról bármikor, akár életében, akár halála esetére szabadon, minden további engedélyünk nélkül szabadon rendelkezék és annak adja és hagyja, akinek jónak látja.

A szóban forgó ügy biztos és örök emlékezetére a királynénak a jelen ünnepélyes formában függő ketőspecsétünkkel megerősített oklevelünket adjuk, amely Miklós kalocsai érsek, udvarunk kancellárjának⁷ keze által adatott ki 1358-ban január hónap idusa előtti negyedik napon, uralkodásunk 17. évében; miközben Miklós esztergomi érsek és azon megye örökös ispánja, Ugolin spatatói érsek, Miklós egri, Demeter váradi, Miklós pécsi, Domokos erdélyi, István zágrábi, Kálmán győri, Péter boszniai, Tamás csanádi, Mihály váci, László választott veszprémi, István szerzetes nyitrai, Tamás szerzetes szerémi és Balázs szerzetes knini püspök egyházaikat szerencsésen kormányozzák;⁸ Miklós nádor és kunok bírāja, András erdélyi vajda és szolnoki ispán, Cíkó tárnokmester, Miklós országbíró, Miklós macsói bán, Leusták szlavón bán, Lőkös asztalnok- és pohárnokmester, Dénes lovászmester és Tamás ajtónállómester, Simon Pozsony megye ispánja⁹ és még sokan mások, akik most ispánságokat és tisztségeket viselnek.

1364. május 8. I. Lajos király anyja, Erzsébet királyné kérésére megújítja a királyné Cegléd nevű birtokán élők részére a korábban kiadott, de az előző évben Ozora földjén elveszett nagypecsétjével megerősített vámentességét,

6 I. Károly király özvegye, a lengyel Piast uralkodóházból származó Łokietek Erzsébet (1320–1380) magyar királyné volt (Szende L.: Piast Erzsébet). Erzsébetet gyakran még ma is királynőnek nevezik, holott a magyar nyelv világosan megkülönbözteti a latinnal ellentétben (*regina*) a két „minőség”: királynő az lehetett, akit „királlyá” koronáztak (pl. I. Lajos király leánya, Mária), míg királyné címmel mindig egy király feleségét illeték, akit „királynévá” koronáztak, de csak a hitvese, az uralkodó megkoronázása után.

7 Miklós kalocsai érsek 1356–1358, udvari kancellár 1356–1366. (Arch. 1301–1457. I. 65., nevére lásd Hegedűs A.: V. Miklós 175–179.)

8 Sorrendben: Vásári Miklós esztergomi érsek 1350–1358, Ugolin spatatói érsek 1356–1390, Dörögdi Miklós egri püspök 1330–1361, Futaki Demeter váradi püspök 1346–1372, Neszmélyi Miklós pécsi püspök 1346–1360, Szécsi Domokos erdélyi püspök 1357–1368, Kanizsai István zágrábi püspök 1356–1375, Kálmán (Károly király törvénytelen fia) győri püspök 1337–1375, Péter boszniai püspök 1356–1376, Telegdi Tamás csanádi püspök 1350–1358, Szécsényi Mihály váci püspök 1345–1362, Zsámboki László veszprémi püspök 1358–1371, Szigeti István szerzetes nyitrai püspök 1349–1367, Tamás szerzetes szerémi püspök 1349–1364, Balázs szerzetes knini püspök 1351–1358. (Arch. 1301–1457. I. 63–84.)

9 Sorrendben: Kont Miklós nádor és kunok bírāja 1356–1367, Lackfi András erdélyi vajda és szolnoki ispán 1356–1359, Pomázi Cíkó tárnokmester 1353–1359, Szécsi Miklós országbíró 1355–1358, Csák nb. Miklós macsói bán 1354–1359, Paksi Leusták szlavón bán 1356–1362, Ráholcai Tót Lőkös asztalnokmester 1351–1359 és pohárnokmester 1352–1359, Lackfi Dénes lovászmester 1343–1359, Gönyői Tamás ajtónállómester 1353–1358, Meggyesi Simon pozsonyi ispán 1351–1360. (Arch. 1301–1457. I. 3–48., 166.)

amellyel felmentette a ceglédi királynéi polgárokat és telepeseket, valamint a náluk lévő holmikat és javakat az országban fekvő közlekedési, azaz úti és vízi vámok megfizetése alól.¹⁰ (Források 2. sz.) Az oklevél szövegének fordítása:

Mi Lajos, Isten kegyelméből Magyarország királya jelen oklevelünk tartalmával hírül adjuk mindenkinek, akinek hasznára válik, hogy mi a ceglédi polgároknak és telepéseknek a királyné, szülőanyánk állhatatos kérésére királyi jószágunkból kegyesen megengedjük, hogy a mondott ceglédi, most királynéi polgárok és telepések országunkban javaik és személyük után semmilyen vámot se fizessenek, hanem minden vámfizetés alól teljesen mentesek legyenek. Mindezekért erősen és szigorúan meghagyjuk minden főpaprak, bárónak, ispánnak, várnagynak, nemesnek és birtokos embernek, illetve az ő tisztartóiknak, valamint úgy a földön, mint a vízen vámot szedő alkalmazottainknak, tehát mindazoknak, akikhez a jelen levél eljut, hogy a ceglédi királynéi polgárok és telepések holmijai és javai, továbbá személyük után semmilyen vámot, már amennyiben királyi kegyünket meg akarjátok tartani, ne követeljetek és szedjetek, amiként azt már másik, az Ozora földjén csalárdul ellopott nagypecsétünkkel megerősített oklevelünkben világosan kinyilvánítottuk. Kelt Visegrádon, 1364. évben olajban főtt Szent János ünnepe utáni szerdán.

1368. szeptember 1. I. Lajos király megparancsolja a budai káptalannak, hogy küldjék ki tanúbizonyságukat, akiknek jelenlétében Erzsébet anyakirályné adorjáni (Csongrád m.) tisztartója, György deák királyi ember megjárja az óbudai klarissza apácák Cegléd nevű birtokát. (Források 5. sz.) Az oklevél szövegének fordítása:

Lajos, Magyarország királya híveihez, a budai egyház káptalanához, üdvözetlet és kegyet! Mi az óbudai klarissza apácák Pest megyében fekvő Cegléd birtokát, amelyet királyi felségünk és a királyné, legkedvesebb édesanyánk, a mondott apácáknak a mi és édesanyánk is saját lelkiüdvéért örökre nekik adományozott, szükséges meghatározni és mások birtokjogaitól elkülöníteni, mindezek megtörténte után pedig azt részükre iktattatni akarja. Ezért erősen megparancsolja nekik, hogy küldjenek ki maguk közül egy alkalmas személyt tanúként, akinek jelenlétében György deák, a királynéi udvar szolgálja és adorjáni (Csongrád m.) tisztartó, mint a királyi kúriából külön e célra kirendelt királyi ember menjen ki Cegléd birtokra, ahol a szomszédok és határosok összehívása után azok jelenlétében járja meg a birtokot annak igaz és ősi határai mentén, a szükséges helyeken állítson új határjeleket, válassza el mások birtokaitól, majd iktassa és hagyja meg azt az apácák részére minden haszonvételével és tartozékával királyi adomány címén örök birtoklásra, ha nem lesznek ellentmondók; az esetleges ellentmondókat idézze meg az apácákkal szemben alkalmas időpontra ellentmondásuk okán a királyi jelenlét bírósága elé. A

10 A fenti országos vámmentességet biztosító oklevélben először nevezik a városunkban élő személyeket polgároknak és telepéseknek (*cives et hospites*). Mindez azt jelenti némi megengedő feltételezéssel, hogy Cegléd a középkori Pest megye második, a névadó Pest városa után következő legjelentősebb települése volt. De mit is jelent a ceglédieknek adott országos vámmentesség? A kiváltságlevél egyértelműnek látszó szövege mögött ugyanis korántsem az áll, hogy a polgárok és telepések mindenféle vámfizetés alól mentességet nyertek. A királyné ceglédi népeinek a személyük, illetve az általuk szállított javaik után csak a közlekedési vámokat nem kellett megfizetniük: mentesek lettek a szárazföldi, azaz útvámok, és a vízi vámok, azaz a rév-, a hid-, a hajó- és a kikötővámok tekintetében. Ezzel szemben a vásárvámot, amely gyakorlatilag a piacon ma is fizetett helypénznek felel meg, valamint a külkereskedelmi vámokat nekik is meg kellett fizetniük. Mindez azt jelenti, hogy amennyiben a ceglédi polgárok és telepések kereskedés céljából járták az országot – a külkereskedelemben biztosan nem vettek részt –, akkor áruik után ugyanúgy kötelesek voltak mind a közlekedési, mind a vásárvámot megfizetni. Ugyanakkor a szóban forgó vámmentesség hatályát tovább csökkentette az a tény, hogy noha az ország egész területére érvényes volt, de azt az addig az időpontig létesült vámhelyeken nem érvényesíthették a ceglédiek. Megfordítva: a ceglédi lakosok csak a mondott oklevél kiadása után létesült közlekedési vámok megfizetése alól mentesültek. (Minderre összefoglalóan lásd Weisz B.: Királyketteje és az ispán harmada.) – Ezzel el is érkeztünk az oklevél legkritikusabb részéhez: mikor kapták városunk polgárai a vámmentességet? Az eddigi megállapításokkal ellentétben I. Lajos király nem új jogot adományozott a ceglédi lakosoknak 1364-ben, hanem megerősítette az általuk korábban elnyert. Ezt bizonyítják az oklevél utolsó sorai (*semmilyen vámot ... ne követeljetek és szedjetek, amiként azt már másik, az Ozora földjén csalárdul ellopott nagypecsétünkkel megerősített oklevelünkben világosan kinyilvánítottuk*). Ismeretes, hogy 1363 júniusában az esztergomi érsek és a nádor Boszniába vezetett hadjárata idején „egy éjjelen ezen érsek úr, a kancellár sátrából a király úr kettős pecsétjét ... ellopták, és némi idő eltelté után e tolvajok Besztercén egy ötvösnek eladták és összetörték” (Thuróczy-kronika 163. fejezet). A király 1363 végén új pecsétet készíttetett és elrendelte, hogy 1364 folyamán a trónralépésétől (1342. július 21.) eltelt időben általa kibocsátott minden oklevelet be kell mutatni a királyi kancellárián és ha hitelesnek bizonyulnak, akkor azokat új pecsétjével meg fogja erősíteni (Grünn A.: Lajos király záradéka). Nos, a szóban forgó oklevél vonatkozó része erre a kötelezően előírt oklevélvizsgálatra utal és nem mellesleg számunkra igen jelentős információkkal szolgál: kiderül belőle, hogy a ceglédi polgárok már korábban is rendelkeztek vámmentességgel. Ezek alapján erre 1342 júliusa és 1363 júniusa között került sor, ám I. Lajos király adománylevelének valószínűsíthető kibocsátási időpontját az oklevelünkben szereplő (most királynéi polgárok) kitétel alapján tovább pontosíthatjuk. Tudjuk, hogy a király 1358. január 10-én adományozta anyjának, Erzsébet királynénak Cegléd birtokot, így a jelen 1364. évi oklevélben szereplő jelen időre (most) vonatkozó meghatározásból az következik, hogy a vámmentességet a király még 1358 előtt adta városnak, valószínűleg az 1350-es évek elején, amikor jogászának és követének, Pál gurki (Ausztia) püspöknek adományozta Cegléd birtokot.

budai káptalan pedig mind a határjárásról a határjelek leírásával, mind az iktatásról, illetve ellentmondás esetén az ellentmondók neveivel együtt tegyen jelentést neki. Kelt Visegrádon, Szent Egyed hitvalló ünnepén 1368-ban.

1368. szeptember 8. I. Lajos király megerősíti anyja, özvegy Erzsébet királyné kérésére rendelkezését, amellyel Cegléd birtokát az ott szedett vámmal együtt az óbudai klarissza apácáknak adományozza. (Források 3. sz.) Az oklevél szövegének fordítása:¹¹

Lajos Magyarország, Dalmácia, Horvátország, Ráma, Szerbia, Galícia, Lodóméria, Kunország és Bulgária királya, Sallernó fejedelme és a Szent Angyal-hegyi hűbértörök ura Krisztus valamennyi most élő és jövőbeli hívőjének, akik a jelen oklevelünket megtekintik, üdvözlés mindenki Megváltójában. Noha a királyi méltóság, a magasságbeli trónon Űlő szolgálóleánya, a rá érdemeseknek kijáró jutalmat minden követőjének megadni tartozik, magához a fénytől fényt hozó és a világot fényének kimondhatatlan világosságával megvilágító örök Királyhoz, vagyis a megtestesült Igéhez hasonlóan elméje teljes figyelmével mégis a harcoló anya(szent)egyházat köteles figyelni s nem kevésbé őrizni – amelyet saját vére kiontásával csodálatosan felékesített az, aki az emberi nem megváltásáért a keresztfán függött, – mivel az emberi megfontolás törekvései közül semmi boldogítóbb, semmi üdvösebb nincsen, mint a mulandó és tűnékeny dolgokat maradandókra cserélni és a nem örök elme tekintetét a végső boldogság távlatába helyezni, ahol a kegyesen osztott javakat sem a kapzsiság, sem a moly nem kezdi ki, sem tolvajok nem ássák ki és lopják el.

Ezért jelen sorokkal tudomására kívánjuk adni mindenkinek, hogy a legfenségesebb és nagyméltóságú Erzsébet hercegnő, egyazon kegyelemből Magyarország királynéja, igen kedves szülőanyánk azon ügyben folytatott legszelídebben felségünkhöz, hogy mivel ő, a Szentlélek kegyelmének sugallatára, amely kegyelem minden egyes embert a jóra sarkall, különösen azon reménye és hódolata folytán, amelyet a Szeplőtelen Szűz Mária, az Úr dicsőséges anyja, királyságunk koronájának különleges védelmezője és pártfogója iránt egyedülálló módon érez és tanúsít, akinek legszentebb nevében – mint ismeretes – csodálatos műű szerkezettel Óbuda apácakolostorát alapította és oda a Legmagasságosabbról elmélkedő életet folytató, a mi, legkedvesebb szülőink, felmenőink, őseink és elődeink boldog és dicsőséges emlékezetű lelkének üdvére mindenek Teremtőjét imádságok folytonos könyörgésével segítségül hívó és kiengesztelő jámbor apácákat helyezett, ugyanennek a kolostornak és következőképpen az említett, egyazon Úrnak folytonosan szolgáló jámbor apácáknak Pest megyében lévő bizonyos Cegléd nevű királynéi birtokát, – amelyet felségünk nemrégiben érdemes szolgálataiért örök időre Krisztusban főtisztelendő Atyánknak, a Jogásznak nevezett Pál püspöknek adományozott, és amelyet aztán maga a királyné beleegyezésünkkel, egyetértésünkkel és tetszésünkkel ugyanazon Pál püspök részére általa emlékezetünk szerint teljesen és maradéktalanul leszámolt 1200 forintért megvett és megvásárolt, – annak minden hasznával és összes tartozékával, különösen pedig az onnét beszédni szokott vámmal és bármiféle egyéb haszonélvezetével együtt, azonos szabadságok, kiváltságok, törvények, előjogok és kegyek, valamint, azonos határpontok, birtokhatárok és határjelek mellett, mint amelyekkel eddig élt, amelyeket birtokolt, amelyeknek örvendett, és amelyek érvényben és használatban voltak, Jézus Krisztus örökös alamizsnájául és birtokául adta, adományozta, juttatta és örökre átruházta, ezért mi az ő illetően birtokadományára, alamizsna-adására, valamint a fenti módon a kolostornak és az említett apácáknak tett kegyes és üdvösséges gondoskodására méltóztassunk szívünk veleszületett kegyessége folytán szíves és helyeslő királyi jóváhagyásunkat adni.

Mi tehát, minthogy az Isteni Felség iránti tisztelet, amely Felség révén a királyok kormányoznak és a fejedelmek uralkodnak, erősen szívünkben lakozik, és elménk tekintetét nevének kultusza serényen foglalkoztatja, és ezért nyilvánvaló előttünk, hogy könyörületében bízva irgalmasságának annál nagyobb ajándékait nyerjük el, minél inkább törekszünk szolgálait jóindulatú hivatalunk üdvösséges ajándékában részesíteni, az említett királyné, igen szeretetre méltó szülőanyánk illetően jó kívánságát királyi kegyvel mérlegelve, kívánva, valamint az ő anyai és őszinte kinyilvánítását – amelyet a szent, isteni szózat intése értelmében ünnepélyesen tisztelni tartozunk – lelkének a természetes gyönyörűség édességéből fakadó vágya szerint és mindkét ember teljes gyermeki igyekezetével szívből elősegíteni vágyva, leginkább pedig reményünk, hódolatunk és folytonos vágyunk érzülete folytán, amelyet maga az igen magasságos Szűz Mária iránt mint közbenjárónk iránt érzünk és tanúsítunk, aki minket

11 A fordítást Tuhári Attila készítette.

különféle viszontagságaink idején őrzött és oltalmazott, és akibe különleges reményünket helyezve számunkra eddig győzelmesen diadalmaskodva minden kedvezően történt és történik jelenleg is, és hatalmunk szélteben-hosszában kiterjedt, királyságunk határai pedig – amely királyságot az Úr támogatásával a jövőben is szerencsésen oltalmazzuk – minden oldalról gyarapodtak és csodálatos módon kijebb tolódtak, aki elé a kegyek sokféle alakban kifejtett hatása mellett az erények készsleges műveivel tartozunk leboruló hódolattal járulni, ugyanazon királyné, legkedvesebb szülőanyánk, a Boldogságos Szűz óbudai kolostorának és az egyazon Úrnak folytonosan szolgáló jámbor apácáknak a fenti módon tett előbbi birtokadományára, felajánlására, alamizsna-adására és egyes gondoskodására jelen kiváltságlevél pártfogásánál fogva szíves, egyszersmind helyeslő királyi jóváhagyásunkat adjuk.

A királyi hozzájárulásunk biztos és örök emlékezetére a királynénak a jelen ünnepélyes formában függő kettőspecstűnkkel megerősített oklevelünket adjuk, amely László veszprémi püspök, királynéi és udvarunk alkancellárjának¹² keze által adatott ki 1368-ban szeptember hónap idusa előtti hatodik napon, uralkodásunk 27. évében; miközben Tamás esztergomi, István szerzetes kalocsai, Miklós zárai, Ugolin spalatói és Hugó raguzai érsek, Demeter váradi, Kálmán győri, Mihály egri, Demeter erdélyi, Vilmos pécsi, István zágrábi, János váci, Domokos csanádi, Péter boszniai, László nyitrai, István választott és megerősített szerémi, Miklós knini, Demeter nonai, Miklós trauai, István fáriai, János makarskai, Máté sebenicói, Mihály scardonai és Portiva zenggi püspökök egyházaikat szerencsésen kormányozzák;¹³ László oppelni herceg, nádor, Miklós erdélyi vajda, Bebek István országbíró, János tárnokmester, Cudar Péter szlavón bán és pohárnokmester, Imre dalmát-horvát, Garai Miklós macsói bán, Pál asztalnokmester, János ajtónállómester, István lovászmester és a mondott László oppelni herceg Pozsony megye ispánja,¹⁴ és még sokan mások, akik most ispánságokat és tisztségeket viselnek.

1368. szeptember 10. Erzsébet anyakirályné azon érzése és tisztelete okán, amely a szeplőtelen Szűz Máriához, a saját és az ország koronájának védőszentjéhez fűzi, az említett szent tiszteletére Óbudán alapított kolostornak, illetve az ottani apácáknak elmélkedő életük megsegítésére, illetve fia, Lajos király és a saját lelki üdvéért a Pest megyei Cegléd nevű birtokát – amelyet annak előtte a király a jogásznak mondott Pál gurki püspöknek adományozott hűséges szolgálataiért, majd ő a király beleegyezésével Pál püspöktől 1200 aranyforintért megvásárolt – az apácáknak adományozza minden haszonvételével és tartozékával, különösen az ott szedni szokott vámmal, továbbá az erdővel és a birtok egyéb hasznaival és terméseivel. Tette mindezt a fia, a király egyetértésével és akaratával. (Források 4. sz.)

1368. október 2. A budai káptalan oklevele szerint Lajos király szeptember 1-jei parancsa értelmében szeptember 7-én kiküldöttje, László budai kanonok jelenlétében a királyi ember, György deák adorjáni tiszttartó a szomszédok és határosok összehívása után és jelenlétében megjárta Cegléd birtok határait és meghagyta azt az apácák tulajdonában. (Források 5. sz.) Az oklevél szövegének fordítása:

A budai káptalan valamennyi, a jelen írást megtekintő Krisztusban hívőnek, üdvözlét az Üdvözítőben! A jelen oklevél tartalmával mindenkinek, úgy a mostaniaknak, mint a jövődöbelieknek a tudomására kívánjuk hozni, hogy illő tisztelettel fogadva megkaptuk a felséges fejedelem, Lajos király úr parancslevelét, amelynek a szövege a következő: (itt következik Lajos király 1368. szeptember 1-jei parancsa, lásd fentebb).

12 Zsámboki László veszprémi püspök 1358–1371, királynéi és udvari alkancellár 1367–1371. (Arch. 1301–1457. I. 78., 90.)

13 Sorrendben: Telegdi Tamás esztergomi érsek 1367–1375, Szigeti István szerzetes kalocsai érsek 1367–1382, Miklós zárai érsek 1368–1369, Ugolin spalatói érsek 1356–1390, Ugo raguzai érsek 1368–1383, Futaki Demeter váradi püspök 1346–1372, Kálmán (Károly király törvénytelen fia) győri püspök 1337–1375, Szécsényi Mihály egri püspök 1363–1377, Demeter erdélyi püspök 1368–1376, Bergzaberni Vilmos pécsi püspök 1361–1374, Kanizsai István zágrábi püspök 1356–1375, de Surdis János váci püspök 1363–1375, Bebek Domokos csanádi püspök 1360–1373, Péter boszniai püspök 1356–1376, Deméni László nyitrai püspök 1367–1371, Paksi István szerémi püspök 1368–1372, Miklós knini püspök 1366–1373, de Matefáris Demeter nonai püspök 1358–1386, Miklós trauai püspök 1362–1373, István fáriai püspök 1358–1383, János makarskai püspök, Máté sebenicói püspök 1358–1392, Mihály scardonai püspök 1358–1388, Portiva zenggi püspök 1358–1379. (Arch. 1301–1457. I. 64–86.)

14 Sorrendben: László oppelni herceg, nádor 1367–1372, Lackfi Miklós erdélyi vajda 1367–1368, Bebek István országbíró 1360–1369, Zsámboki János tárnokmester 1360–1371, Cudar Péter szlavón bán 1368–1371 és pohárnokmester 1360–1370, Lackfi Imre dalmát-horvát bán 1368, Garai Miklós macsói bán 1359–1375, Lisztkői Pál asztalnokmester 1360–1381, Gönyüi János ajtónállómester 1361–1374, Lackfi István lovászmester 1367–1382, a mondott László oppelni herceg Pozsony megye ispánja 1367–1372. (Arch. 1301–1457. I. 2–48., 167.)

Mi tehát a király úr parancsának, ahogyan kell, mindenben engedelmeskedni kívánván, a mondott György deák királyi emberrel tanúként kiküldtük emberünket, László mestert, kanonoktársunkat az előírt feladat elvégzésére. Ők visszatérve egyezően elmondták nekünk, hogy Kisasszony-nap előtti szerdán (szept. 7.) kimentek Cegléd birtokra, majd a szomszédok és határosok jelenlétében megjárták annak határait. A határjárást délnyugaton (ti. a várostól) kezdték a Szárhomok nevű dombon, innen nyugat felé kanyarodva és ugyanabban az irányban nagy távolságot menve eljut a Hosszúhomok nevű hegyhez, amelynek végén nyugat felől egy határjelet emeltek; innen észak felé fordulva három hold hosszan menve elértek egy bizonyos tóhoz, amelyet Gergyefőnek mondtak, ezen átkelve a mondott tó mellett két határjelet emeltek. Innen a mondott nyugati irányba egy nyíllövésnyit, a Szarvastó nevű másik tó mellett haladva, a tó mellett kelet felől egy határjelet emeltek. Innen egy jó darabig tovább mentek nyugat felé egy nagy síkságon szintén határjelet emeltek, majd ismét nagy távolságot menve ugyanabban az irányban eljutottak Irsa birtok mellé, ahol az Apácaoromja nevű árok van, ezt határpontként megjelölték. Innen az árok mentén észak felé jó darabig menve eljutottak egy nagy úthoz, amely Ceglédre Budára vezet, ezt átugorva érintettek egy nagy rétet, ezen áthaladva pedig eljutottak egy másik közhöz, a mondott úton átvágva egy nagy vadkörtefához érkeztek, amely a Bercelhegye nevű hegy oldalában áll és Farkasakasztókörtvélynek neveznek, a fát határpontként megjelölték. Innen kelet felé tartva a mondott Bercelhegye nevű hegyen nagy távolságot, mintegy fél mérföldet haladtak ugyanabban az irányban és elértek egy nagy utat, amely Ceglédre Bényére vezet, ezen átmelve az út mellett kelet felől egy határjelet emeltek. Innen az eddigi irányban egyenesen ismét három hold hosszan menve egy síkságon határjelet emeltek, majd ugyanabban az irányban igen hosszan tovább haladva elértek egy romos, Cseke nevű templomhoz, amely Szűz Mária tiszteletére volt szentelve, észak felől pedig Sőreg birtokkal szomszédos. Innen kelet felé jó távolságot haladva megérkeztek egy másik, Szent Demeter mártír tiszteletére épített romos templomhoz, amely észak felől (Tápió)szele birtok földjével szomszédos. Innen a mondott irányba ismét nagy távolságot menve eljutottak a harmadik romos, Szőkegyház nevű templomhoz, amelyet határpontként megjelölték. Innen nagy távolságot keleti irányba mentek tovább és eljutottak a negyedik romos, Külsőhegyes nevű templomhoz, amely kelet felől (Zagyva)rékas birtok földjével szomszédos. Onnan hamarosan dél felé kanyarodtak és hosszan menve elérték a Székhalom nevű hegyet, ahol két határjelet emeltek, ezek kelet felől Tószeg birtokkal szomszédosak. Innen ugyanúgy dél felé tovább haladva elérték a Feketehalom nevű dombot, ahol szintén határjelet emeltek. Innen nyugat felé kanyarodva elértek egy nagy utat, amely Ceglédre a Tiszához vezet, amelyen átmelve a Szentlászlóhalma nevű dombhoz értek, amelyet határpontként meghagytak. Innen jó darabig a mondott nyugati irányba mentek egy tölgyfáig, amelyet mellett több bokor nő, ezeket meghagyták határjelként. Innen a mondott nyugati irányba menve eljutottak a Kappanhalma nevű dombig, amelyet határjelként meghagytak, ettől délre fekszik a Tölgyerdő nevű erdő, amely Cegléd, (Nagy)körös és Kecskemét falvak, illetve mezőváros lakosainak közös használatában van. Innen tovább menve megérkeztek az első határjelhez, ahonnan a birtok meghatárolására elindultak.

A határjárás elvégzése után a királyi ember Cegléd birtokot minden haszonvételével, tudniillik művelt és nem művelt szántóföldekkel, pusztákkal, mezőkkel, hegyekkel, völgyekkel, romos egyházakkal meg valamenyny, a mondott határokon belül fekvő akárhogy is nevezett tartozékokkal ellentmondás nélkül meghagyták és iktatták a mondott apácák részére örök birtoklásra a szükséges napokat a helyszínen töltve. A szóban forgó ügy biztos és örök emlékezetére a királyi és saját emberünk elmondása alapján a jelen ünnepélyes formában függőpecsétünkkel, illetve az ezen és a másik példány szövege közé írt ABC betűk kettévágásával megerősített oklevelet adjuk, amely Albert mester, egyházunk olvasókanonokja keze által adatott ki a mondott birtok határjárásának és iktatásának 26. napján a mondott évben, amikor Péter mester az örkanonok, valamint Imre, Mihály, László, Miklós, Jakab, Gergely, Benedek, János és mások egyházunk kanonokai.

1369. február 26. I. Lajos király az óbudai klarissza apácák minden – névvel ugyan nem felsorolt, de közéjük értve Cegléd – birtokát felmenti a királyi kamarahaszna nevű adó fizetése alól. (DL 5790.)

1374. december 30. Lackfi Imre nádor¹⁵ a Lajos király anyjának, Erzsébet királynénak a Pest megyei Cegléd nevű birtoka¹⁶ szomszédságában fekvő Erkesbudája nevű birtokát és az abban lévő minden jogát valamennyi haszonvételeivel és tartozékával a mondott királynénak adományozza, magának és örököseinek abban semmilyen tulajdonjogot nem tartva meg. (DL 6253., Bakács I.: Pest 892. sz.)

1376. május 23. Mikebuda határjárása kapcsán Erzsébet királynét Péter mester ceglédi bíró szolgálja, Péter fia, Mihály képviselte. (DL 6353., Bártfai Szabó L.: Pest 421. sz.)

1379. május 4. Garai Miklós nádor¹⁷ oklevele szerint múlt év Mihály-nap nyolcadán (1378. okt. 4.) megjelent előtte Tabajdi János fia, Miklós személyesen és bemutatta a budai káptalan oklevelét, amely szerint (1378.) június 24-én Hernádi János fia, Péter nádori ember András budai éneklőkanonok jelenlétében Erkesbuda (*Erkusbuda*) birtokot iktatni akarta csere címén Tabajdi János fia, Miklós részére, de az iktatásnak az óbudai klarissza apácák nevében Kelemen fia, Péter ceglédi bíró ellentmondott és eltiltotta az iktatást, ezért a királyi ember Keresztelő Szent János születése ünnepének 15. napjára (júl. 8.) megidézte az apácákat a nádori jelenlet elé. Július 8-án a nádori bíróság előtt Dezső fia, László jelent meg az apácák nevében és elmondta, hogy Kelemen fia, Péter ceglédi bíró azért mondott ellent az iktatásnak mert a mondott Erkesbuda (*Erkusbuda*) birtok oklevelés bizonyítékokkal alátámaszthatóan az apácák tulajdona és az erről szóló oklevelet a következő alkalommal hajlandók bemutatni.

A jelen György-napi nyolcadon (1379. máj. 1.) Tabajdi János fia, Miklós személyesen megjelenve az apácák ügyvédjének, Emőkei Mihálynak a jelenlétében bemutatta a budai káptalan 1374. február 22-i privilégiumát. (E szerint megjelentek a budai káptalan előtt Gönyüi Péter fia, néhai Tamás mester fia, János mester¹⁸ egyfelől, másfelől Szentpéterványi András fia, János fiai, Miklós, Simon, Bekes fiai, János és László, és elcserélték egymás között – szavatossággal – birtokaikat, többek között a Pest megyei Erkesbuda [*Erkusbuda*] birtokot, amely a mondott Miklós és Simon meg Bekes fiai László és János tulajdona lett.) – Az oklevél bemutatása után Tabajdi Miklós kérte az apácák képviselőjét oklevelés bizonyítékai bemutatására, mire Emőkei Mihály ügyvéd azt felelte, hogy Erkesbudája (*Erkusbudaya*) birtokot idősebb Erzsébet királyné adományozta az apácáknak, de erről most nem tud bemutatni semmilyen írást. – A nádor mindezek után, mivel Gönyüi Tamás fia, János mester Erkesbudája (*Erkusbudaya*) birtok ügyében (is) kötelezte magát, hogy mindenkivel szemben megvédi annak tulajdonában a Bekes fiakat, illetve János fiát, Miklóst, úgy dönt, hogy Tamás fia, János megidézése szükséges és ezért a pert Jakab-nap (1379. júl. 25.) nyolcadára halasztja azzal, hogy akkora Tamás fia, János mestert, mint Erkesbudája (*Erkusbudaya*) birtok szavatosát megidéztteti Miklós fia, János ellenében. A hátlapi bírósági feljegyzés szerint a pert Mihály-nap nyolcadára halasztották. (DL 6653.)¹⁹

1382. december 4. I. Lajos király felesége, Erzsébet királyné²⁰ levele Cegléd, Kecskemét és (Nagy)kőrös települések lakóihoz: mivel a Tölgyerdő (*Tulerdew*) nevű erdejét korábban és most is közösen használják, őrizzék és használják továbbra is így és sem a kunoknak, sem másoknak ne engedjék azt használni, illetve ők se vágják haszontalan módon. (DL 6973., Bártfai Szabó L.: Pest 437. sz.)²¹

1400. március 26. Zsigmond király²² az óbudai klarissza apácák nevében megjelent (Benedek fia) György óbudai polgár kérésére átírja és megerősíti Lajos király 1369. febr. 26-i kiváltságlevelét, amellyel felmentett az apácák birtokait a kamarahaszna adó fizetése alól. (ZsO II. 155. sz.)

15 Lackfi Imre nádor 1372–1375. (Arch. 1301–1457. I. 4.)

16 A királyné esetében a tulajdonjogot nem szó szerint kell értenünk, hanem mint az óbudai apácák védnöke, akinek tulajdonában volt korábban Cegléd.

17 Garai Miklós nádor 1375–1385. (Arch. 1301–1457. I. 4.)

18 Királyi ajtónállómester 1361–1374, győri, bakonyi, komáromi ispán 1360–1379, fejéri ispán 1376–1379. (Arch. 1301–1457. II. 87.)

19 Az oklevelet Opper Jenő 1380. körülként idézte DL 6750. levéltári számmal (Opper J.: Cegléd 34.), e helyről azonban az oklevelet áthelyezték a jelenlegi levéltári szám alá.

20 I. Lajos király második felesége, a bosnyák Kotromanić uralkodóházból származó Erzsébet (1339/1340–1387) királyné. (Arch. 1301–1457. II. 129.)

21 A királyné oklevele a budai káptalan 1391. dec. 21-i átírásában maradt fenn!

22 Uralkodott 1387–1437 között.

1405. május 6. Az óbudai klarissza apácák nevében Benedek fia, György óbudai bíró panaszt tett Garai Miklós nádor²³ által a Pest és Pilis megyék nemessége részére tartott közgyűlésén, hogy Kaplai Dezső mester²⁴ és Ilsvai Leusták nádor fiai, György és Péter²⁵ a (Nagy)kőrös, továbbá Kecskemét és Cegléd birtokok között fekvő Haraszt (*Harazth*) nevű cserjést, amelyet mindhárom birtok népei közösen használtak, elfoglalták és (Nagy)kőrös nevű birtokukhoz csatolták. Pest megye szolgabírái és esküdtei a nádor felszólítására eskü alatt vallották, hogy abban az időben, amikor a három falu még királyi kézben volt, népeik a cserjést közösen használták, amióta azonban (Nagy)kőrös birtokot Dezső, György és Péter adományul kapták, csak (Nagy)kőrösé, de azt nem tudták megmondani, hogy milyen jogon birtokolják. (ZsO II. 3857. sz.)

1406. Zsigmond király az óbudai klarissza apácák nevében megjelent Benedek fia, György óbudai polgár kérésére átírja és megerősíti Lajos király 1369. febr. 26-i kiváltságlevelét, amellyel felmentett az apácák birtokait a kama-rahaszna adó fizetése alól. (DL 5793., DL 15 117.)

1407. február 26. Zsigmond király az óbudai klarissza apácák ceglédi tiszttartója, Benedek fia, György óbudai polgár kérésére átírja a budai káptalan 1368. október 2-i privilégiumát Cegléd birtok határjárásáról. (ZsO II. 5320. sz.)

1407. július 29. Szécsényi Frank országbíró²⁶ oklevele szerint az óbudai klarissza apácák pert kezdtek Lack Jakab és Henrik fia, János erdélyi vajdák²⁷ szolnoki tiszttartója, Lépes Lóránt²⁸ és familiárisa, (Tápió)szőlősi Pető fia, János ellen, mivel azok az elmúlt évben, hamvazószerda (1406. febr. 24.) táján a (Tápió)szele birtokról – a jogos földbér és más adósságai kifizetése után – Ceglédre költöző Szelei Demeter jobbágyot szállító ceglédi jobbágyokat megtámadták; Demetertől két lovat, négy ökröt, a ceglédi jobbágyoktól pedig hét lovat két szekérral együtt elvettek, valamint Demetert és Rózsás²⁹ Jakab ceglédi jobbágyot elfogták és csak 31 forint váltságdíj lefizetése után engedték szabadon. Az országbíró parancsára elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt, ezért az erdélyi vajdákat, tiszttartójukat és familiárisukat többször is megidéztek a királyi jelenlét bírósága elé. Mivel (Tápió)szőlősi János egyetlen alkalommal sem jelent meg, ezért az országbíró és bírótársai fő- és jószágvesztésre ítélik és a királyi kúria jegyzőjével lefoglaltatják birtokait kétharmad részben az ő, egyharmad részben az apácák javára. (DL 9306.; ZsO II. 5649. sz.)

1411. május 8. Az óbudai klarissza apácák nevében Benedek fia, György óbudai bíró Garai Miklós nádor, illetve Rozgonyi Simon országbíró³⁰ előtt tiltakozott az ellen, hogy bizonyos jászok, amint azt az apácák megtudták, a Cegléd birtokukhoz tartozó, Külsőhegyes és Belsőhegyes (*Kylseuheges et Belseheges*) nevű lakatlan birtokaikat a királytól adomány címén felkérve el akarják foglalni. (ZsO III. 442. sz., DL 38 114.)

1412. szeptember 14. Az óbudai klarissza apácák nevében Benedek fia, György óbudai bíró a budai káptalan előtt eltiltja a királyt attól, hogy a Cegléd területén levő Kéthegyess (*Kethheges*) nevű prédiomot eladományozza Tétényi Bertalan fia: János részére. (ZsO III. 2682. sz.)

1412. szeptember 20. Az óbudai klarissza apácák nevében Benedek fia, György óbudai bíró a budai káptalan előtt eltiltja a királyt attól, hogy a Cegléd területén levő Szőkeegyház (*Zewkeegyhasz*) nevű prédiomot eladományozza Domokos királyi csizmadia, Haraszti Jakab fia, János, Hartyáni Albert, valamint Kis Dávid részére. (ZsO III. 2705. sz.)

23 Garai Miklós (ifjabb) nádor 1402–1433. (Arch. 1301–1457. I. 5.)

24 Személyére lásd Arch. 1301–1457. II. 212.

25 Személyükre lásd Arch. 1301–1457. II. 119.; Engel P.: Genealógia, Rátót nem 7. tábla: Jolsvai.

26 Szécsényi Frank országbíró 1397–1408. (Arch. 1301–1457. I. 9.)

27 Az erdélyi vajdaságot és egyúttal szolnoki ispánságot 1403–1409 között Tamási János és Szántói Lack Jakab viselték. (Arch. 1301–1457. I. 14.)

28 Váraskeszi Lépes Lóránt szolnoki alispán 1407, későbbi erdélyi alvajda 1415–1438. (Arch. 1301–1457. II. 145.)

29 A regesztában hibásan *Kasas* néven.

30 Rozgonyi Simon országbíró 1409–1414. (Arch. 1301–1457. I. 9.; C. Tóth N.: Rozgonyi Simon.)

1412. október 1. Az óbudai klarissza apácák nevében tisztartójuk és ügyvédjük, Benedek fia, György mester a váci káptalan előtt tiltakozik az ellen, hogy Garai Miklós nádor és testvére: János az apácák Pest megyei Hegyes (*Hegees*) nevű két prédiúmat vagy földdarabját királytól adományul kérjék, egyszersmind eltiltja a Garaiakat azok felkérésétől. (ZsO III. 2743. sz.)

1416. február 17. Az óbudai klarissza apátnő, Margit és az apácák a ceglédi esküdtpolgáiraikhoz és jobbágyaikhoz. Megtudták, hogy plébánosuk meghalt, a plébánia megüresedett, és így szükségük van új pásztorra, most tehát a ceglédi plébániát a tisztelendő János úrnak adják, aki különösen alkalmas arra és jó erényekkel rendelkezik, sőt elődei is nekik és egyházuknak szolgáltak, ő maga egyházuk támasza,³¹ leánytestvére pedig a rendjük tagja. Ezért meghagyják a ceglédieknek, hogy amint János úr közérjük érkezik, a plébániát adják át neki és fogadják tisztelettel és engedelmeskedjenek neki. (Források 6. sz.)

1418. május 2. Az óbudai klarissza apácák elpanaszolták Zsigmond királynak, hogy a (nagy)kőrösi jobbágyok Ilsvai György ottani tisztartója, Balai János vezetésével – a mondott György, valamint Serkei Dezső fiai, László, Leusták és János akaratából és engedélyével – Péter-nap (ápr. 29.) körül a Cegléd és (Nagy)kőrös birtokokhoz tartozó, őket közösen megillető erdőt vagy cserjést felégették. A király parancsára elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt. (ZsO VI. 1843. sz.)

1425. november 30. Az óbudai klarissza apácák panaszára királyi parancsra Alberti Kálmán királyi embernek András budai kanonok jelenlétében elvégzett vizsgálata megállapította, hogy az apácák ceglédi jobbágyai: Pénzes Antal és Péter, *Meleth* Lukács, Zalai Tamás, Pál fia: Miklós és Bereck esküdt november 16-án a Cegléd birtokhoz tartozó erdőben fát vágtak, akkor Ilsvai György és osztályos testvérei, Kaplai Dezső fiai, László, Leusták és János megbízására (nagy)kőrösi tisztartóik hatvan ottlakó jobbággal megtámadták őket és a következőket vették el tőlük: Pénzes Antaltól 7 újforintját, hatökrös szekerét; Pénzes Pétertől 5 újforint értékű takaróját meg két baltáját, egy vödörét, egy törét és egy dárdáját, összesen 100 újdénár értékben; *Meleth* Lukácstól nyolcökrös szekerét, 10 újforint értékű takaróját, 4 kisforint értékű kardját, 250 újdénár értékű mellvértjét, 32 dénár értékű baltáját; Zalai Tamástól négyökrös szekerét, 4 újforint értékű takaróját, 33 dénár értékű baltáját és 2 újforint értékű köpenyét; Pál fiától, Miklóstól 11 újforint értékű ökrét, két darab, összesen 7 újforint értékű takaróját, valamint fejfedőjét és baltáját meg 150 újdénár értékű köpenyét, illetve a nála lévő 3 újforintját; Bereck esküdttől pedig köpenyét és 8 kisforint készpénzét, 2 újforint értékű láncát, 150 dénár értékű takaróját, 100 újdénár értékű saruját, 4 kisforint értékű övét baltájával és 2 kisforint értékű fejfedőjét rabolták el, ráadásul Lukács ökrét megették, néhányukat pedig összeverték. (ZsO XII. 1270. sz.)

1426. szeptember 20. A budai káptalan jelentése szerint kiküldöttjük jelenlétében a királyi ember az óbudai klarissza apácákat és ceglédi tisztartójukat, Györgyöt Cegléden megidézte Irsai Benedek ellenében a királyi bíróság elé. (ZsO XIII. 1131. sz.)

1428. április 26. A váci egyházmegyei Ceglédi Péter fia, János pap Rómában kéri a pápát, hogy mentse fel azon szabálytalanság alól, amelyet azzal követett el, hogy a szent rendekre történt felszentelése előtt nem kért felmentést az alól, hogy egykor, iskolás korában egy romlott nőszemélyt feleségül vett. A pápa megadta neki a felmentést azzal, hogy az oltár mindenféle szolgálatától örökre eltiltotta. (Lukcsics I. 1002. sz.) – A kérvényét 1428. június 26-án ismét iktatták. (Uo. 1019. sz.)

1434. május 1. Az óbudai klarissza apácák nevében ceglédi tisztartójuk, Pátyódi Fábrián fia, László tiltakozik az ellen, hogy Nyársapáti Sebestyén fia, Miklós meg fiai, László és István a Cegléd birtok határain belül fekvő szántóföldeket meg a Besenyőegyház, Töröttegyház, Téglaegeház és Kőegyház nevű prédiúmaikat, amelyek Cegléd birtokhoz tartoznak, a mondottak felkérték Zsigmond német-római császártól és magyar királytól és

31 1401-ből ismert egy János nevű egyházi személy (*discretus vir*), aki az apácák ügyvédje volt akkor (DL 8618.), elképzelhető, hogy azonos e Jánossal.

adomány címén elfoglalták és elfoglalva a mai napig használják az apácák igen nagy kárára. A tisztartó eltiltja a Nyársapátiakat ettől és a mondott prédiomok és szántóföldek maguk részére történő elfoglalásától, valamint használatától és jövedelmének beszedésétől. (Források 7. sz.)

1441. november 14. Ulászló király³² az óbudai klarissza apácák, illetve Tarcsai János és István között a Pest megyei Külső- és Belsőhegyes prédiomok iktatásakor történt ellentmondás miatt a Mihály-napi nyolcadon folyó pert az országbíró távolléte miatt a főpapok és bárók döntése értelmében az 1442. évi vízkereszt (jan. 6.) bírósági nyolcadra halasztja az országbíró bírósága elé. (Források 8. sz.)

1444. október 28. után. Nyársapáti István panasza szerint a tizenegyezer szűz ünnepén (okt. 21.) minden rossz szándék nélkül, amikor semmilyen fegyver nem volt nála, Ceglédre ment szállást keresni, ahol egy szabónál szállt meg, akivel aztán bizonyos ügyben tárgyalásba kezdett, akkor az apácák népei meghúzták a templom harangját, mire mindnyájan összegyűltek husángokkal, íjjakkal és nyilakkal felszerelve rá és familiárisaira törtek, nyíllövéssekkel megfutamították őket, öt lova közül kettőt megöltek és a másik hármat is megsebesítették. Ezzel szemben az óbudai klarissza apácák ügyvédje, Imre deák azt mondta, hogy Nyársapáti István aznap este, napnyugta után Cegléd tisztartójától az ő tiltott erdejükből fát követelt, és amikor a tisztartó ezt megtagadta, megfenyegette, hogy három napra karóra kötteti, és el akarta hurcolni a városából, ám a nép kiszabadította; később egy jobbágyot súlyosan bántalmazott, egy másikat pedig, akit a városon kívül talált, a lovához akarta köttetni, de őt is kiszabadították; az ügyvéd elmondta még, hogy István nem ötöd-, hanem tizenkettedmagával volt Cegléden. (DL 13 814., Bártfai Szabó L.: Pest 719. sz.)

1448. május 25. Hunyadi János kormányzó³³ egyrészt az óbudai klarissza apácák írásbeli kérvényére, másrészt az ország lakóinak javára az apácáknak a Pest megyei Cegléd nevű birtokán országos vásárokat engedélyez, mégpedig gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepére (márc. 25.), Barnabás- (jún. 11.) és Máté-napjára (szept. 21.), illetve az ünnepnapokat megelőző és követő napokra is ugyanazokkal a kiváltságokkal, amelyeket más szabad királyi városok élveznek. Felszólítja ezért a kereskedőket és más árusokat, hogy minden árujukkal és holmijukkal szabadon és félelem nélkül vegyenek részt a vásáron, ahová és ahonnan az árusítás előtt és után szabadon és védelem alatt jöhetnek és távoznak, ahova akarnak. Egyszersmind elrendeli jelen oklevelének a többi piacon történő kihirdetését. (Források 9. sz.)

1449. április 12. Pálóci László országbíró³⁴ az országnagyok tanácsára az esztergomi polgárok által még Zsigmond király uralkodása idején az óbudai klarissza apácák ellen vámmmentességük tárgyában indított perében úgy ítélte, hogy az esztergomi polgárokat az apácák óbudai vámján, beleértve a pesti és a kerepesi réveket, illetve a fel- és lefelé járó hajók vámját, nem illeti meg a vámmmentesség, ugyanakkor az apácáknak Cegléden, Szondon, Széplakon és Egyedújfalván³⁵ lévő vámhelyein továbbra is vámmmentességet élveznek. (DL 14 211.)

1450. december 21. A budai káptalan jelentése szerint Szajoli Jakab királyi ember Somlyói Demeter kanonoktársuk jelenlétében András-nap utáni szerdán (dec. 2.) kimenne Paladics és Tószeg birtokokra Vezsenyi László kérésére megjárta annak határait, az óbudai klarissza apácák nevében ceglédi jobbágyuk, Kovács Miklós jelent meg. (Zichy oklt. IX. 268.) A határjárás szövegének fordítása:

Paladics birtok határa a következő: kezdődik a Tisza folyó partján, a Lwka-sziget nevű kis sziget végénél, ahol egy régi földhatárjelet találtak; innen nyugat felé egyenesen menve, egy nagy útnál, amely Szolnokra vezet, annak nyugati oldalán egy földhatárjelet találtak, e mellett egy újat emeltek földből; innen ugyanabba az irányba két nyíllövésnyit menve egy Bercz-hez értek, amelynek alja esős időben víz áll, egy határjelet találtak, e mellett egy újat emeltek; innen ugyanabba az irányba nem eltávolodva a Bercz-től menve egy földhatárjelet találtak, e

32 Uralkodott 1440–1444 között.

33 Hunyadi János kormányzó 1446–1452. (Arch. 1301–1457. II. 103.)

34 Pálóci László országbíró 1446–1470. (Arch. 1458–1526. I. 89.)

35 Szond és Széplak Bács, Egyedújfalva Bodrog megyei helység. (Csánki II. 138., 164., 190.)

mellett egy újat emeltek; innen ugyanazon nyugati irányba menve a Bercz végénél szintén egy jó állapotban lévő földhatárjelet találtak, e mellett újat emeltek; innen ugyanabba az irányba egy jó távolságot menve egy út keleti része felől, amely út Szolnokról Cegléd és Törtelszállás birtokokra vezet, szintén egy határjelet találtak, e mellett egy újat emeltek; innen ugyanabba az irányba haladva, de nem menve át a mondott úton egy másik út mellett, amelyik Tószegről Újszászra vezet és másképp Kassai útnak nevezték, egy határjelet találtak, e mellett újat emeltek; innen ugyanabban a nyugati irányban menve két nyíllövésnyire egy másik földhatárjelet találtak, e mellett újat emeltek; innen ugyanabba a nyugati irányba jó darabot menve egy kis dombhoz értek, amelynek oldalában egy határjelet találtak, e mellett egy újat emeltek és itt véget ért Paladics birtok Szolnok birtoktól elválasztó határa.

Ugyanezen a napon a Tószeg birtokhoz tartozó Mikólaka és Vadaegyház lakatlan birtokok határait is megjárták: kezdték (Kőrös)tetetlen és Törtelszállása birtokok között egy nagy út mellett, amely Budára vezet, ahol nyugat felől három régi határjelet találtak, ezek mellett egy újat emeltek; innen a nagy úton átmenve nyugat felé egy Vérhalom nevű domb csúcsán két régi határjelet találtak, ezek mellett északról egy újat emeltek; innen északi irányba egy nagy darabot menve egy Feketehalom nevű dombhoz értek, ahol nyugat felől egy régi határjelet találtak, e mellett egy újat emeltek; innen még mindig északi irányba nagy távolságot menve, kb. fél mérföldnyit, egy kis dombhoz értek, amelyen két régi határjelet találtak, ezek mellett egy újat emeltek, és itt befejeződött a Tószeghez tartozó Mikólaka és Vadaegyház lakatlan birtokok Nyársapát felőli határának megjárása.

A Tószeghez tartozó lakatlan Abony birtok határait szintén megjárták ugyanezen a napon: a határjárást ott kezdték el, ahol az előbb befejezték, azaz a Mikólaka és Vadaegyház birtokok határjelénél; innen ugyanabban az irányban ívesen menve egy régi határjelet találtak; innen egy kőhajításnyira egy másik dombon két földhatárjelet találtak, ezek mellett egy újat emeltek, innen keleti irányba fordulva egy útnál, amely (Tápió)sele birtokra vezet, három határjelet találtak, ezek mellett újat emeltek; innen szintén keleti irányba egy jó darabot menve egy út mellett, amely Újszász birtokról (Kőrös)tetetlen birtokra vezet, egy határjelet találtak, e mellett újat emeltek, és itt Abony birtok határjeleinek megjárása befejeződött ellentmondás nélkül.

1451. július 12. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták az országnagyoknak, hogy 1446-ban ceglédi jobbágyuk, Balog János négy hordó bort Ceglédre szállított, és amikor a Tolna megyei Kölesd birtokra érkezett, akkor az ottani tisztartó és vámszedő urai meghagyására a jobbágyuktól a mondott bort, két vasalt szekerét meg az azokat húzó 17 ökröt, valamint 32 aranyforint értékű fegyvereit és ruháit elvette. Továbbá ugyanő ugyanebben az időben Búzás Mihály nevű ceglédi jobbágyától két ökröt 8 és egy pánccelt 1 aranyforint értékben a Tolna megyei Závod birtokon jogtalanul elvett. Mindezekkel az apácáknak összesen 140 aranyforint kárt okoztak. Az országnagyok által elrendelt vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 14 479., 14 481.)

1451. július 12. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták az országnagyoknak, hogy 1446-ban Cegléd mezővárosban lakó jobbágyuk, Darabos Máté búzával és más élelmiszerekkel megrakott, 8 ökör húzta szekerekkel Székudvar birtokról a szabad úton hazafelé tartott, akkor Nyársapáti László feleségének, Erzsébetnek az egyetértésével és akaratából a megrakott szekeret és az ökröket jogtalanul elvette. Továbbá ugyanebben az időben, Márton-nap (1446. nov. 11.) körül e László ismét feleségének, Erzsébetnek az egyetértésével és biztatására az apácák Cegléden lakó jobbágyának, Búzás Jánosnak 16 aranyforintot érő két hordó borát jogtalanul elvette és saját hasznára fordította. Valamint Karácsony ünnepe (1450. dec. 25.) táján a mondott László familiárisa, Csete Jakab ura megbízásából az apácák Cegléden lakó jobbágyától, Sziógyártó Gergelytől négy forint értékű ökröt Cegléd mezőváros határából elhajította. Ezentúl a mondott László ez év febr. 24. körül az apácák Cegléd birtokán lakó jobbágya, Somogyi István által Cegléd birtok határában lekaszált és egybegyűjtött három aranyforint értékű szénáját jogtalanul elvitette. Mindezekkel az apácáknak több mint 200 aranyforint kárt okozott. Az országnagyok által elrendelt vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 14 480.)

1453. április 9. Hunyadi János beszercei gróf és a király magyarországi főkapitánya³⁶ Pest és Buda városok lakosaihoz. Megtudta, hogy közülük többen nem hajlandók az óbudai apácák Cegléd birtokán holmijaik és javaik után a szokott vámot megfizetni, ezért megparancsolja nekik, hogy ne merjenek fizetés nélkül a mondott vámon áthaladni. (Források 10. sz.)

1453. május 17. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták V. László királynak³⁷ Bécsben, hogy köztük, illetve Nyársapáti László és a Kátai nemesek között Cegléd birtokuk határjárásánál történt ellentmondás miatt régóta per folyik és azt folyamatosan halasztják egyik bírósági nyolcadról a másikra. Ezért a király meghagyta Dénes bíboros, esztergomi érseknek, királyi főkancellárnak,³⁸ János váradi püspöknek, titkoskancellárnak, a királyi személyes jelenlét bírójának,³⁹ továbbá a nádornak és az országbírónak, valamint helyetteseiknek, hogy haladéktalanul hozzanak ítéletet az ügyben. (DL 14 684.) – A perben 1453. Mihály-nap (szept. 29.) nyolcadán az apácákat képviselő Szalóki János 55 napon keresztül várakozott az alperesekre, azaz Kátai Fülöpre és Demeterre, Perényi Pálra, Derencsényi Jánosra, Mikebudai⁴⁰ Demeter fiaira, Kelemen deákra, Lászlóra, Gergelyre és Imrére, Mikebudai Vértés Balázs fiaira, Lőrincre és Tamásra, Mihály fiára, Gergelyre, Antalra, Mikó Benedekre és Mihály fiára, Gergelyre, Garai László (nádorra) és Nyársapáti Lászlóra, de azok nem jelentek meg. (DL 14 756.)

1454. július 15. Az óbudai klarissza apácák elpanaszolták V. László királynak, hogy július 2. táján Nyársapáti László – fia, György egyetértésével és akaratából – a Nyársapáton lakó Kovács János nevű jobbágyával meg más jobbágyfamiárisaival fegyveresen rátört az apácák Cegléd nevű mezővárosának határain belül fekvő *Palasrethel/Palasyrethe* nevű rétjére és az apácáknak két Cegléden lakó, ott a réten kaszáló jobbágyát: Szász Jánost és Nemegeyi/Nevegyi Berecket félholtra verték, a náluk lévő értékeket elvették és az általuk lekaszált szénát pedig elvitték. A király parancsára elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 14 857–14 858., Bártfai Szabó L.: Pest 803. sz.)

1455. május 28. Az óbudai klarissza apácák elpanaszolták V. László királynak, hogy sok kereskedő és más, áruval közlekedő személy azt állítván, hogy a királyoktól nyert kiváltságaik folytán mentesek a vámfizetés alól, az apácáknak a korábbi királyok által adományozott vámhelyein, így Cegléden semmiféle vámot nem akarnak fizetni és e helyekről, fegyverrel is védekezve, vámfizetés nélkül távoznak. A király, mivel az általa, illetve az elődei által adott vámmentességek csak mások kára nélkül történhettek, úgy döntött, hogy amíg meg nem állapítják, hogy a különböző személyeknek adott mentességek vagy pedig az apácáknak a királyoktól elnyert kiváltsága érvényes, minden árujuk után kötelesek vámot fizetni az apácák összes vámhelyein, így Cegléden is. Ha másképp cselekednének, meghagyta az ország nádorának és Pest megye szolgabíráinak, hogy királyi felhatalmazás alapján fegyverrel is kényszerítheti őket erre. (Források 11. sz.)

1455. július 17. Az óbudai klarissza apácák elpanaszolták V. László királynak, hogy Nyársapáti László az ottani birtokán lakó jobbágyaival egy, Cegléd birtokuk határain belül fekvő rétet jogtalanul lekaszáltatott és a szénát pedig elhordatta. A király parancsára elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 14 973–14 974.)

1455. november 3. Az óbudai klarissza apácák elpanaszolták V. László királynak, hogy amikor Cegléd birtokuk határait Nyársapáti Lászlónak Nyársapát birtoka felől újra megjáratták és Cegléd birtok határain belül Besenyő és Töröttegyház (*Besenew et Teretheghaz / Bessenew et Theretheghaz*) nevű prédiумаik között egy régi, Feketehalom (*Fekethwhalom / Fekethehalom*) nevű határjelet, amelynek a békés birtokában voltak régtől fogva, a mondott Lászlónak a jelenlétében megújítottak anélkül, hogy László tiltakozott volna. Később azonban, Jakabnap (júl. 25.) táján e László bizonyos földeket, amelyek Besenyő és Töröttegyház prédiумokhoz tartoznak, a nevezett Feketehalom határjellel egyetemben elfoglalta és azóta is elfoglalva tartja. Sőt, valamivel később egyre

36 Hunyadi János beszercei gróf, főkapitány 1453–1456. (Arch. 1301–1457. II. 103.)

37 Uralkodott 1440/1453–1457 között.

38 Szécsi Dénes bíboros, esztergomi érsek 1440–1465, királyi főkancellár 1453–1464. (Arch. 1301–1457. I. 64.; Egyházi arch. 1440–1526. 23.)

39 Zrednai (Vitéz) János váradi püspök 1445–1465, királyi titkoskancellár 1453–1457. (Arch. 1301–1457. I. 91.; Egyházi arch. 1440–1526. 108.)

40 A szövegben *Mykefalwa* áll, de a hátlapi címzésben már helyesen *Mykebuda* szerepel.

több és több – összesen kb. 500 holdnyi – földet szántatott el az apácák földjéből a maga számára és a szénájukat is lekaszáltatta és elvitette. A király ezért megparancsolta, hogy tartsanak eskü alatti tanúvallatást Cegléd birtok összes szomszédai és határosai, illetve Pest megye nemessége körében a fentiekről, és ha az apácák panasza igaznak bizonyul, akkor adassák vissza a területet az apácáknak. A megyebeli nemesség körében – az apácák képviselője, Tarcsai János jelenlétében – lezajlott vizsgálat igazolta a panaszt (DL 15 003–15 004.)

1455. december 19. Nyársapáti László és fia, György elpanaszolta V. László királynak, hogy december 6. táján az óbudai klarissza apácák Cegléden lakó jobbágysai: Balog János, Nagy Simon és Kecskés Tamás az apácák megbízásából a Külső-Szolnok megyéhez tartozó Töröttegyház (*Thewretheghaz*) nevű prédiom területéből bizonyos szántóföldeket elfoglaltak és a panaszosok Nyársapát birtokán lakó egyik jobbágynak, Kis Istvánnak a kölesét, amelyet az elfoglalt földeken vetett és learatva ugyanott keresztbe rakott, az apácák megbízásából elvitték, ez által a jobbágnak 16 aranyforintnyi kárt okoztak. A király ezért megparancsolta, hogy tartsanak eskü alatti tanúvallatást Töröttegyház prédiom összes szomszédai és határosai, illetve Külső-Szolnok megye nemessége körében, és ha László panasza igaznak bizonyul, akkor adassák vissza a területet a neki. A megye nemessége körében – az apácák képviselői, Balog János és *Myle* Bálint ceglédi jobbágyok jelenlétében – elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 15 012.)

1456. március 8. V. László király általános parancsa a főpapokhoz, bárókhoz, ispánokhoz, várnagyokhoz, nemesekhez meg a felsoroltak tisztartóihoz, valamint a városokhoz, mezővárosokhoz, szabad falvakhoz, illetve bíráikhoz. Mivel az ország régi szokás szerint minden nemes és birtokos ember saját maga ítélkezik jobbágysai és birtoktalan familiárisai felett – kivéve a lopás, rablás, gyilkosság és gyújtogatás vétségei –, ezért erősen meghagyja, hogy senki ne merje az óbudai klarissza apácák Cegléd birtokán lakó jobbágysait a fent felsorolt eseteken kívül saját bírósága elé hívni, vagy azokat a személyükben lefogni, javaikat lefoglalni, különösen nem mások bűneiért, hanem, akinek panasza van valamelyikük ellen, forduljon panaszával az apácákhoz vagy tisztartójukhoz és előttük keresse igazát. Amennyiben ők nem szolgáltatnának igazságot vagy elégtételt, akkor hozzá vagy más, az apácák rendes bíráihoz forduljanak jogorvoslatért. (Források 12. sz.)

1456. március 10. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták V. László királynak, hogy Nyársapáti László nemrégiben a Cegléd mezővárosukhoz tartozó bizonyos földeket, amelyeket az apácák eskü alatti tanúvallatás útján visszakaptak, 1455. Miklós-nap (dec. 6.) táján tőlük erőszakosan elfoglalta, azonkívül ceglédi lakosaikkal szemben mindenféle jogtalanságokat követett el. A király ezért megparancsolta, hogy vizsgálják ki az ügyet, és ha a panasz igaznak bizonyul, figyelmeztessék Lászlót, hogy adja vissza az elfoglalt földeket az apácáknak, továbbá adjon elégtételt a ceglédi jobbágyokkal szemben elkövetett jogtalanságokért. (DL 15 037.)

1456. április 9. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták Pálóci László országbírónak, hogy 1455. György-nap (ápr. 24.) táján Nyársapáti László Cegléden lakó egyik jobbágyuk, Méhes Tamásnak az ökrét, amelyet Cegléd határain belül talált, a saját szükségletére használta fel, továbbá 1455. Mihály-nap (szept. 29.) táján ugyane Tamásnak a Cegléd határában lekaszált, 20 aranyforint értékű szénáját jogtalanul elvitette. Az országbíró meghagyására elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 15 049.)

1456. április 9. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták Pálóci László országbírónak, hogy 1454-ben Nyársapáti László az apácák Cegléden lakó két jobbágynak, Nagy Balázsnak és Halárus Istvánnak Cegléd határában lekaszált, 20 aranyforintot értékű szénáját és egy 10 aranyforintot értékű lovát, amelyet Cegléd határain belül talált, jogtalanul elvitette. Az országbíró meghagyására elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 15 050., 15 052–15 053.)

1456. április 9. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták Pálóci László országbírónak, hogy jöllehet a Cegléd birtokuk határain belül lévő Bessenyo és Töröttegyház (*Besseneu et Theretheghaz*) nevű prédiomaik

között fekvő Feketehalom (*Fekethehalom*) nevű ősi határjelet, a prédiomokhoz tartozó szántóföldekkel együtt a királyi ember a budai káptalan tanúbizonysága jelenlétében a kikiáltott közgyűlés módjára⁴¹ tartott vizsgálat után visszaadták az apácáknak, mégis Gergely-nap (márc. 12.) táján Nyársapáti László ottani – név szerint felsorolt – jobbágyaival elfoglaltatta és felszántatta. Az országbíró meghagyására elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 15 051.)

1458. március 23. Mátyás király⁴² az óbudai klarissza apácák nevében megjelent ügyvédjeik, Vízközi János, a ceglédi Szent Kereszt-egyház plébánosa és Tarcsai János kérésére átírja és megerősíti Zsigmond király 1406. évi privilégiumát, amelyben átírta I. Lajos király 1369. február 26-i oklevelét arról, hogy az óbudai apácák minden birtokát felmentette a kamarahaszna fizetése alól. (DL 15 117.)

1458. június 24. Az óbudai klarissza apácák nevében János ceglédi plébános és Tarcsai János jelent meg Mátyás király előtt. (DL 15 119., Bártfai Szabó L.: Pest 841. sz.)

1459. február 14. Az óbudai klarissza apácák nevében Eszéki János mester, budai kanonok, a ceglédi Szent Kereszt-egyház plébánosa jelent meg Mátyás király előtt az apácák Bács megyei Szond birtoka ügyében. (DL 15 320.)

1459. június 11. Az óbudai klarissza apátnője, Anna és az apácák elpanaszolták Dénes bíboros esztergomi érseknek,⁴³ hogy mivel ismert volt előttük ceglédi káplánjuk, Eszéki János plébánosnak a szorgalma és hűsége, ezért a Bács megyei Szond birtokuk kormányzását rá bízta, így a birtokból befolyó jövedelmek kezelését is ő végezte, ám, mint megtudták, ő felvette ugyan az egy évre szóló összes jövedelmet, de azt nem adta át nekik, hanem a maga számára tartotta meg, sőt kéréseik ellenére sem adott azokról elszámolást. Az érsek ezért az apácák kérésére megparancsolja a budavári, nyársapáti, albertyi, (nagy)kőrösi és más egyházak plébánosainak, hogy egyikük, akit az apácák felkérnek, menjen el János plébánoshoz és figyelmeztesse az érsek nevében, hogy 15 napon belül Fábián testvér, a minoriták magyarországi vezetője, illetve az apácák által kiválasztott személyek előtt a felvett jövedelmekről egyházi büntetések terhe alatt számoljon el és adjon elégtételt. (DL 15 369.)

1460. április 24. Az óbudai klarissza apácák kérésére Pálóci László országbíró elrendeli Cegléd mezőváros határainak megjárását. (Források 13. sz.)

1460. június 5. A budai káptalan oklevele szerint a királyi kúriából kirendelt királyi ember, Kutenyai Tamás kúriai jegyző⁴⁴ kiküldöttjük, Fülöp karpap jelenlétében az Úr mennybemenetelének ünnepe előtti szombaton (máj. 17.) kimenve Cegléd mezővárosba összehívta a szomszédokat és határosokat, majd azok jelenlétében megjárta a mezőváros határait az apácák régi oklevelei alapján. (Források 13. sz.) A határjárás szövegének fordítása:

A határ a Szárhomok dombnál kezdődik, aminek tetején egy földhatárjelet készítettek, ennek [...] Pál fia, Péter, Upori [...], Pásztói András, Kátai Lénárd, Derencsényi Miklós és Nagykőrösi Polgár Mátyás [...] nevében] ellentmondtak. Innen a határ dél felé halad nagy távolságot, majd eléri [...]. Innen elértek két ősi, jó állapotban lévő határjelet, amelyek közül az egyik a mezővárosé, a másik pedig Mikebuda birtoké, ennek [...] ellentmondtak. Innen északkelet felé három holdnyit mentek [...], elértek két határjelet, amelyek közül az egyik a mezővárosé, a másik Mikebuda birtoké, közöttük egy határjelet [emelték], ennek, mielőtt letelt volna 16 nap, Mikebudai Bekes Gergely és Simon fia, László a maguk meg [...] nevében ellentmondtak]. Innen egy jó nyíllövésnyit ugyanabban az irányban mentek a Szarvastó nevű helyig, ahol egy határjelet [találtak], e mellett egy határjelet készítettek, aminek Mikebudai Bekes Gergely a maga meg Simon fia, László nevében ellentmondott.

41 A kikiáltott közgyűlés (latinul *proclamata congregatio*) azt jelentette, hogy egy konkrét ügy kivizsgálására összehívták az adott birtokkal szomszédos és határos birtokosokat, majd körükben tartottak tanúvallatást.

42 Uralkodott 1458–1490 között.

43 Szécsi Dénes bíboros, esztergomi érsek 1440–1465 (lásd fentebb).

44 Személyére lásd Bónis Gy.: Jogtudó értelmiség 295–296.

Innen észak felé] az Apácaoromja nevű árokig mentek, ahol egy határjelet készíttette, ennek Irsai Antal [ellentmondott. Az árkot elhagyva észak felé mentek egy jó távolságot egy nagy útig, amely [... ..], majd tovább mentek és elértek egy másik közutat, ezen átmenve tovább haladva eljutottak a Bercelhegye nevű hegyhez, amelynek oldalában megjelöltek egy helyet a határjelként, de az mára elpusztult [... .., ezért egy új] határjelet készíttettek. Innen keleti felé a Bercelhegye hegyen haladtak tovább és elértek egy nagy [... .., ahonnan folytatva útjukat elértek egy] utat, amely a Ceglédről Bényére vezet, ennek keleti oldalán határjelet [találtak. ... ..] a síkságon egy jól karban lévő határjelet találtak, e mellett [... .., ennek Irsai Antal] a maga meg Irsai Mihály fia, Gergely nevében ellentmondott. Innen ugyanabban az irányban menve elértek [... ..], amelyet határjelnek mondtak, a sekrestye oldalában határjelet készíttettek és itt [... ..] kelet felé menve elértek egy másik egyházat, amely Szent Demeter tiszteletére van szentel, ahol egy határjelet [találtak], ennek Demeter deák Garai Jób nevében ellentmondott. Innen [... ..] egy romos kőegyházhoz értek, amelyet Külsőhegyesnek neveznek, amelynek déli oldalán határjelet készíttettek, ennek [... ellentmondott. Innen] egy jó távolságot menve elértek a Székhalom nevű hegyhez, ahol négy jó állapotban lévő határjelet találtak, itt nem mondott ellent senki sem. Innen dél felé haladva [a Feketehalom nevű dombhoz] értek, [az itt lévő határjelnek ... ..] Nyársapáti László nevében ellentmondott. Innen nyugat felé kanyarodva elértek [egy utat], majd az úton átkelve elérték a Szentlászlóhalma nevű dombot, ahol most egy kőegyház [... ..], ennek Nyársapáti György nevében ellentmondtak. Innen egyenesen nyugat felé mentek [... ..], ahol kereszttel jelöltek meg egy fát, ennek Szabó László [... ..] nevében ellentmondott. [Innen] nyugat felé haladva elérték a Kappanhalma nevű dombot, ahol egy nagy fát jelöltek meg határnak, ennek szintén Szabó László szintén ellentmondott, ettől délre van a tölgyerdő, [amelyet ...] Cegléd, (Nagy)kőrös és Kecskemét [... ..]. Végül innen visszatértek a mondott Szárhomok hegyhez, [ahol befejezték a határjárását].

A királyi ember ezek után megidézte Várdai István kalocsai érseket,⁴⁵ Perényi Pált, Tari Györgyöt, [...] Márton deákot, Derencsényi Miklóst, Mikebudai Bekes Gergelyt, Simon fia, Lászlót és Tamást, [... ..], Újszászi Mihályt és Nyársapáti Györgyöt ellentmondásuk okán az apácák ellenében a királyi jelenlét bírósága elé.

1465. március 7. Nyársapáti György elpanaszolta Mátyás királynak, hogy 1464. márciusában az óbudai klarissza apácák Cegléd mezővárosban lakó jobbágysai: Székely Imre, Méhes Tamás, Pénzes Antal, Lengi Pál, Bán Bálint, Bán Pál, Ötvényi Balázs, Ötvényi Benedek, Kovács János, Kovács Márton, Búzás Imre, Szabó Imre, Csík Mihály, Lakácsi Bereck, Nagy Simon fiai: László és Ferenc a Külső-Szolnok megyei Nyársapát birtok és Töröttegyház (*Thereweghaz* [!]) nevű prédiom határain belül fekvő szántóföldeket Cegléd mezővároshoz csatolták és azóta is használják azokat. Az apácák ügyvédje minderre azt válaszolta, hogy ők nem foglalták el a mondott szántóföldeket, ezért a király vizsgálat tartását rendelte el. (DL 16 173.)

1465. április 20. Az óbudai klarissza apácák elpanaszolták Gúti Ország Mihály nádornak,⁴⁶ hogy annak ellenére, hogy Mátyás király a Cegléd mezővárosuk határain belül fekvő szántóföldeket, úm. Töröttegyház, Besenyő és Feketehalom (*Theretheghaz, Bessenew / Besenew et Fekethehalom*) nevű prédiomokat Nyársapáti Györggyel visszaadatta nekik és őket azok birtokába vissza is iktatták, mégis György név szerint felsorolt nyársapáti jobbágysai elfoglalták azokat és Nyársapát birtokhoz csatolva felszántották és bevetették. A nádor parancsára elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 16 190–16 191.)

1465. augusztus 17. Az óbudai klarissza apácák elpanaszolták Mátyás királynak, hogy sokan vannak olyanok, akik az óbudai és ceglédi vámhelyeikre érkezve javaikkal és áruikkal arra hivatkozva, hogy a vámfizetés alól felmentették őket, a vámot javaik és áruik után – az apácák régi szabadsága ellenére – nem fizetik meg. Ezért a király általános rendeletével meghagyja mindenkinek, hogy azok, akik javaik után vámfizetésre vannak kötelezve, az apácák régi szabadsága értelmében a vámot tartoznak fizetni, akik pedig magukat vámentesnek állítják, az igazukat peres úton keressék és a vámentességükről szóló okleveleiket pedig a bíróságon mutassák be, a vámot azonban addig is fizessék meg. (Források 14. sz.)

45 Várdai István kalocsai érsek 1456–1470. (Egyházi arch. 1440–1526. 34.)

46 Gúti Ország Mihály nádor 1458–1484. (Arch. 1458–1526. I. 80.)

1465. december 23. Az óbudai klarissza apácák elpanaszolták Pálóci László országbírónak, hogy Nyársapáti György – Vezsenyi László özvegye, Ilona tanácsára és akaratából – nemes társaival, Kátai Dániellel, Lénárddal és Izsákkal, Farnosi Bényi Jánossal és Gergellyel, Farnosi Imre deákkal, Vezsenyi Demeterrel, Bényi Lőrincsel, Jenői⁴⁷ Jánossal, Mikebudai Bekes Gergellyel, Mikebudai Lőrinc deákkal, Irsai Antallal, Dománházai Miklóssal, Cibakházi Kenecske⁴⁸ Lászlóval, Derzsi Ványi Lászlóval, Csekekátai Lászlóval, valamint Mizse György és Márton karai⁴⁹ kunokkal, illetve Nyársapáton, (Nagy)kőrösön, (Kőrös)tetétlenen, (Tisza)kécskén és Vezsenyben lakó – név szerint felsorolt – jobbágyaik, összesen 157-en lóval és gyalogosan, számszerűjakkal és kardokkal felfegyverkezve Jakab-nap (júl. 25.) táján rátörtek Cegléd birtokukra, és ott lakó jobbágyaikat elverték, a Feketehalom (*Felwthewhalom* [!]) nevű prédiuumukat pedig elfoglalták és az apácákat kizárták annak birtokából. Az országbíró meghagyására elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 16 292., Bártfai Szabó L.: Pest 918. sz.)

1466. október 10. Mátyás király előtt megjelent Nyársapáti György és az óbudai klarissza apácák képviselője, Szentai János deák, majd elmondták, hogy az apácák jobbágyai által a Nyársapát birtokhoz tartozó szántóföldek és rétek elfoglalása ügyében a királyi személyes jelenlét bíróságán folyó pereikben János esztergomi érsek⁵⁰ közbenjárására a következőképpen állapodtak meg: a perben kiadott okleveleket érvénytelennek nyilvánítják és az elfoglalt területeket visszaadják Nyársapáti Györgynek, valamint ezenfelül az apácák kötelesek 180 aranyforintot fizetni november 30-ig Györgynek. Amennyiben ellenszegülnek a megállapodás végrehajtásának, akkor a perben hozott ítélet életbe lép és az apácák peresztesek lesznek, valamint 360 aranyforintot kötelesek fizetni. (DL 16 419., Bártfai Szabó L.: Pest 926. sz.)

1469. április 10. Nyársapáti György elpanaszolta Pálóci László országbírónak, hogy az óbudai klarissza apátnő, Anna és az apácák Cegléd mezővárosában lakó jobbágyai: Bán Bálint, Lengi Pál, Ötvényi Balázs, Bakonyi Simon, Somogyi Mihály, Mihály fia: Ágoston, Szondi Imre, Kovács János, Kovács Lőrinc, Kovács Márton, Búzás Imre és Benedek, Nagy László, Nagy Ferenc, Mihály, Pál, Somogyi id. Mihály, Fics Mihály, Bárányos István, Tegzes Gergely, Bíró Osvát, Német Ambrus, Tót Lőrinc, Székely Imre, Szabó Antal, Nagy Balázs, Mike Bálint, Szabó Miklós, Markazi László, Markazi Benedek, Méhes Tamás, Pénzes Antal, Vasvári Tamás, Szekcső Antal, Németi Péter, Rózsás István, Pócs János, Beke János, Ötvényi Benedek, Oláh János, György szücs, Zsíros Mihály, Pócs Gergely és Miklós, Gyárfás Tamás és Veres Gergely úrnőik megbízásából 1468-ban elfoglalták a Külső-Szolnok megyei Nyársapát birtok határain belül fekvő elpusztult egyházhoz tartozó szántóföldeket, legelőket és kaszálókat, és azokat ma is használják. Az országbíró parancsára elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt, ezért a királyi ember megidézte az apácákat a királyi jelenlét bírósága elé meghagyva nekik jobbágyaik előállítását is. (DL 16 834.)

1469. április 12. Az óbudai klarissza apátnő, Anna és az apácák nevében elpanaszolták Pálóci László országbírónak, hogy Virágvasárnap után szerdán (márc. 29.) Cegléd mezővárosban lakó jobbágyuk, Antal ökrök húzta terménnyel megrakott szekérével a Nyársapát birtokon működő malomba ment, ám amikor onnan haza akart térni, akkor Nyársapáti György és felesége ráküldte embereit és már Cegléd mezőváros határain belül a szabad úton elfogták és kirabolták. Az országbíró meghagyására elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt, az apácákat pedig – többek között – megidézték Cegléden. (DL 16 837., Bártfai Szabó L.: Pest 983. sz.)

1469. augusztus 20. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták Pálóci László országbírónak, hogy Nyársapáti György az ő Cegléd mezővárosuk határain belül fekvő Törötttegyház (*Thewrethegház / Therethegház*) nevű prédiuumuk tulajdonába valahogyan belekerült; ezenfelül Jakab-nap vigíliáján (júl. 24.) a szintén a mezőváros határain belül fekvő *Palusrethe* nevű kaszálót – név szerint felsorolt – nyársapáti jobbágyaival elfoglaltatta és a birtokához csatolta, illetve a rétet lekaszáltatva a szénát elvitette. 1467-ben pedig a mondott Törötttegyház

47 A névadó település ma Jászkarajenő része. (Csánki I. 668., a családra: uo. 672.)

48 Csánki I. 673.

49 A névadó település ma Jászkarajenő része, a családra: Csánki I. 672.

50 Zrednai (Vitéz) János esztergomi érsek 1465–1472, királyi fő- és titkoskancellár 1464–1472. (Egyházi arch. 1440–1526. 24.; Arch. 1458–1526. I. 68.)

(*Thewretheghaz / Theretheghaz*) nevű prédiumnak az apácák részére történt visszaiktatása során a Cegléd és Nyársapát birtokok határait jelző Ikrestölgyfa (*Wksthelfa / Ikresthewlfa*) nevű tölgyet kivágatta és abból nyársapáti kúriájának kaput készíttetett. Mindezekkel összesen 200 aranyforint kárt okoztak neki. (DL 16 890.) Az országbíró meghagyására elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 16 891–16 892., a per folytatására lásd DL 16 936.)

1469. szeptember 19. Nyársapáti György elpanaszolta Mátyás királynak, hogy az óbudai klarissza apácák ceglédi tisztartója, Derzsi Török Miklós Irsai Antal, Ölvedi Antal és Kis Péter, Bicskei *Athmacha* Gergely és Bicskei György nemesekkel meg Nagy Miklós, továbbá Benedek és Péter nevű familiárisaival, valamint Bálint bíró, Pócs Miklós, Pócs Gergely, Cserete Lukács, Nagy Simon fiai: Ferenc és László, Német István, Vég Balázs, Gál fia: Tamás, Zy Benedek, Somogyi Mihály és fia: Péter, Mihály kovács, János kovács, Csík Mihály, *Byzon* Benedek, *Fogagh* György, Kelemen mészáros, Kónya András, Búzás Máté, Pálosi Balázs, Pálosi Mihály és fia: János, Márton kovács, Kelemen szabó, Vince mészáros, Antal szűcs, Búzás Imre, Ösztövér András, György szűcs és testvére: István, *Fyrews* Mihály, Oláh János, Gazdag Tamás, Kun Mihály, Lőrinc kovács, János kovács, Szondi Imre, Kun Miklós, Ágoston fia: Mihály, Csáti Gergely, Kun Péter, Somogyi Mihály, Tót László, Szondi Benedek, Bakonyi Simon, Lengi Fülöp, Kalmár Mátyás, Kun Benedek, Bán Bálint, Lengi Pál, Beke Jakab, Nagy Balázs, Mérő János, Nemegyi Bereck, Beke⁵¹ János, Bakonyi Miklós, Szondi Balázs, Lantos Mihály, Somogyi Ferenc, Fodor Mátyás, Ötvényi Balázs, Imre szabó, Pál fia: János, Pócs János, Rózsás István, Mónos Gergely, Szekcső Antal, Márkus Péter, Pénzes Antal, *Chewresy* Barnabás, Tibor László és fia: Illés, Méhes Tamás, Markazi Benedek, Markazi László, Kun Ambrus, Székely Imre, Lukács fia: Péter, Kis Bereck, Mikebudai Sebestyén, Antal szabó, Nagy Balázs, Gyárfás Tamás, Veres András, Német Ambrus, Német Márton, *Thagoz* Tamás, Herceg György, Egyed fia: György, Kevély Albert, Tót Márton, Tegzes Gergely, Kónya Márk, Kónya Albert, Német László, Gergely mészáros, János kovács, Zy János, Fekete Benedek, Mónos Mihály, Vasvári Tamás, *Bettlew* Bálint, Német Péter, Nagykeneső István, György szabó, Darabos Benedek, Farkas Gáspár, Kónya Benedek, Somogyi Balázs, Torontál(i) Imre, Józsa Bereck, Lukács fia: Ambrus, Nagytörő Domokos, Balázs kovács, Miklós szabó, *Chewregle* Tamás, Halárus István, Tót Lőrinc és fia: Egyed, Barnabás fia: Benedek, Farkas Péter, Bárános István, Márk fia: Mihály, Monyas Gál, Tibor Máté, Nagy Albert, Vajda András, Sajtalan Mihály, Sajtalan András nevű ceglédi jobbágyokkal Nyársapát birtokra rontottak és az ott legelőt bérlő *Sygel* Tamás nevű budai polgár 200 ökrét és két szekerét elrabolták; továbbá Nyársapát birtoknak Gáterdeje (*Gatherdeye / Gatherdewye*) nevű erdőtől Hosszúhegy (*Hwzywheg / Hozywhgeh*) nevű földig terjedő részét elfoglalták; végül egy bizonyos Dormán Miklósnak adott, Keresztfaréte (*Kerezthfarethe*) nevű kaszálót szintén elfoglalták, az ott talált 6 ökrét elhajtották. A király parancsára elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt, ezért a királyi ember megidézte az apácákat a királyi jelenlet bírósága elé meghagyva nekik jobbágyaik előállítását is. (DL 16 907., 16 937., 16 940.)

1469. december 27. Mátyás király előtt megjelentek Nyársapáti György és felesége, Jusztina meg az óbudai klarissza apácák képviselői, majd elmondták, hogy ők a Cegléd és Nyársapát birtok között fekvő vitás prédiomok, szántóföldek és rétek ügyében folyó perekben a következőképpen állapodtak meg: vitáik eldöntését az általuk egyenlő arányban választott nyolc fogott bíró döntésére bízzák azzal a kötelezettséggel, hogy a perben eddig keletkezett, de fogott bírának be nem mutatott oklevelek érvénytelenné válnak, valamint a bírák döntését mindkét fél 50 márka büntetés terhe alatt köteles elfogadni, különben a másik fél keresete ismét életbe lép. (DL 16 946.) – A per a következő évben folytatódott, a király 1469. június 22-i oklevele szerint a fogott bírák mellett kijelölt két kúriai ítélmester azonban elfoglaltsága miatt nem tudott megjelenni. (DL 17 027., 17 049.) A király 1470. augusztus 9-i oklevele szerint formai hiba miatt az ítélezésre nem került sor. (DL 17 056.)

1470. szeptember 14. Garai Jób⁵² és solymári (Pilis m.) várnagyai nevében elpanaszolták Mátyás királynak, hogy az óbudai klarissza apácák Cegléd birtokán lakó jobbágyai: Oláh János, Gazdag Tamás, Kun Mihály, Takács

51 A szövegben „Bebe”, de előző évben „Beke” néven szerepell

52 Garai László nádor fia. (Engel P.: Genealógia, Dorozsma nem 4. tábla: Garai [nádori ág].)

Miklós, Kovács Lőrinc, Kovács János, Ágoston fia: Mihály, Szondi Imre, Pócsa János, Rózsás István, Molnos Mihály, Szekcső Antal, Bán Bálint, Pénzes Antal, Nagytörő Domokos, Német Ambrus, Gyárfás, Zyw Tamás, Zyw Benedek, Nagy László, Nagy Ferenc, Szabó Miklós, Gyárfás Tamás, Kónya Márk, Tót Márk, Tót Lőrinc, Nagy Albert, Ötvényi Balázs, Szabó Kelemen, Szőke Mátyás, Somogyi Mihály, Somogyi Péter, Ábrahám Tamás, Ábrahám Enok, Bárányos István, Kónya András, Kovács Márton, Kovács János, Kovács Lőrinc, Vajda⁵³ András, Szűcs Antal, Búzás Imre, Búzás Benedek, Szűcs György, Kéri István, Tót Márton, Német István, Markazi Benedek, Markazi László, Lukácsi Ambrus Margit-nap (júl. 13.) táján (Tápió)sele birtokról a panaszosok 150 szekérnyi szénáját elrabolták. A király parancsára elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt, ezért a királyi ember megidézte az apácákat Cegléden a királyi személyes jelenlét bírósága elé meghagyva nekik jobbágyaik előállítását is. (DL 17 067.)

1471. január 11. Az óbudai klarissza apátnő, Anna és az apácák meggyőződve Bogdásai⁵⁴ Péter fia, János fia, Bálint papnak a tisztessége, becsületessége és az írásban való jártassága felől, élve kegyúri jogaikkal neki adják a Cegléd mezővárosukban álló Szent Kereszt-egyház plébánosságát. A plébánia előző papjuk, Szolnoki Pál halálával üresedett meg. Kérik egyúttal Vince váci püspököt,⁵⁵ illetve távollétében Benedek vikáriust,⁵⁶ hogy Bálint papot a mondott plébánia élén erősítsék meg és vezessék be abba. Egyúttal meghagyják Cegléd mezővárosi bírójuknak, esküdteiknek és valamennyi jobbágyuknak, hogy Bálint papot tiszteséggel fogadják, a plébániát és jövedelmeit pedig adják át neki. (Források 15. sz.)

1475. június 4. Bátor Miklós váci püspök⁵⁷ Bogdásai Péter fia, János fia, Bálint pécsi egyházmegyei papot megerősíti az Anna óbudai klarissza apátnő és az apácák által neki adományozott a váci egyházmegyében fekvő Cegléd mezőváros Szent Kereszt tiszteletére szentelt plébániája birtokában. (Érszegi G.: Báthory Miklós oklevelei 45–46.)

1476. június 1. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták Mátyás királynak, hogy a Cegléd mezővárosban álló, elődjei által adományozott vámjukon a kereskedők és más utazók nem fizetik meg a vámot az apácák nagy kárára. Mátyás király ezért megparancsolja Piber Benedek budavári udvarbírónak, a kunok ispánjának⁵⁸ meg alispánjainak, hogy adjanak meg minden segítséget az apácáknak a vám behajtásához. (Források 16. sz.) – A király e napon külön is megparancsolta ugyanezt a budai várnagyoknak, alvárnagyoknak és a budavári udvarbírónak. (DL 17 798.)

1476. július 9. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták Mátyás királynak, hogy György-nap (ápr. 24.) táján Nyársapáti György ottani udvarbírája a nyársapáti és (kőrös)tetétleni név szerint felsorolt jobbágyokkal az apácák Cegléd mezővárosának határában, a Nyársapát birtok felé fekvő, Tófi és Dajkaárka (*Thofeu et Daykaaroka*), valamint *Palusrethe* nevű réteit lekaszáltatta és elfoglaltatta, holott ezek a földek mindig az apácák Cegléd mezővárosához tartoztak. A király parancsára elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt. (DL 17 828.)

1482. november 15. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták Mátyás királynak, hogy a volt ceglédi vámszedőjük, Pál kérésére a Fejér megyei Lórév birtok bírása és esküdteje az ott áthaladó ceglédi jobbágyaikat javaikkal együtt jogtalanul lefoglalták. A király megparancsolja Lórév birtok lakosainak, hogy engedjék el őket, és az apácák, mint a jobbágyok rendes bírái előtt keressék igazukat, ha nem így tennének, akkor Fejér megye hatóságával fogja őket erre kényszeríteni. (DL 18 720.)

53 Az oklevélben tollhiba folytán kimaradt az „a” betű és *Vyda* formában szerepel, de egy évvel korábban *Vayda* családnévvél áll.

54 Helység Baranya megyében. (Csánki II. 474.)

55 Szilasi Vince váci püspök 1450–1473. (Egyházi arch. 1440–1526. 104.)

56 Nagykőrösi Benedek váci vikárius 1469–1471. (Egyházi arch. 1440–1526. 104.)

57 Bátor Miklós váci püspök 1474–1506. (Egyházi arch. 1440–1526. 105.; C. Tóth N.: Ki kicsoda 19–21.)

58 Piber Benedek budavári udvarbíró, a királyi kunok ispánja 1476–1480/1481. (Kubinyi A.: Budavári udvarbírók 265.)

1484. május 4. Az óbudai klarissza apácák kérésére Mátyás király felkéri a budai káptalant, hogy küldje ki tanúbizonyosságát, mivel az apácák megállapodtak Kinizsi Pál temesi ispánnal⁵⁹ abban, hogy a birtokaik, azaz Cegléd mezőváros és Abony között fekvő vitás földek ügyében a döntést fogott bírák döntésére bízzák, a tanácskozássra a kijelölt helyen május 9-én kerül majd sor, amiről a káptalan emberének tudósítania kell a káptalant, hogy az jelenthesse a királynak, mi és hogyan történt. (Források 17. sz.)

1486. október 13. A ceglédi Mérő Mátyás beiratkozott a bécsi egyetemre. (Tüskés A.: Bécs 259/5228. sz.)

1487. április 7. A ceglédi Várkonyi János beiratkozott a bécsi egyetemre, ahol 1494-ben megszerezte a szabad művészetek mestere fokozatot. (Tüskés A.: Bécs 261/5276. sz.)

1492. július 29. II. Ulászló király⁶⁰ megparancsolja az óbudai klarissza apácák Cegléd mezővárosa bírójának, esküdteinek meg valamennyi ott lakó jobbágyának, hogy hajtsák végre az apácák nekik küldött parancsait az elvégzendő munkák ügyében – mint például a kaszálás és más szolgálatok –, fizessék meg az évi rendes és külön adókat meg a kilencedet, továbbá minden mást, ami jár nekik, valamint engedelmessé legyenek az apácáknak, illetve tisztartóiknak és azok helyetteseinek, és mindenféle ellenvetés nélkül teljesítsék feljükk kötelezettségeiket. (Források 18. sz.)

1493. június 3. A budai káptalan jelentése szerint Kinizsi Pál temesi ispán és felesége, Magyar Benigna asszony Abony, Tószeg, (Tisza)kécske, Paladics, Vezseny és Kerekegyház birtokokba történő iktatásán, május 11-én a szomszédok között megjelent az apácák ceglédi tisztartója, Ferenc deák is. (DL 82 059.)

1496. május 23. A ceglédi János fia, Bálint beiratkozott a krakkói egyetemre, ahol 1502-ben megszerezte a szabad művészetek mestere fokozatot. 1497-ben csillagászati jövedölést adott ki. (Kelényi B.: Krakko 310/3075. sz.)

1497. január 16. II. Ulászló király az óbudai klarissza apácák kérésére átírja és megerősíti Mátyás király 1458. március 23-i oklevelét, amelyben átírta Zsigmond király 1406. évi privilégiumát, amellyel megerősítette I. Lajos király 1369. február 26-i kiváltságát arról, hogy az óbudai apácák minden birtokuk után mentesek a kamarahasznára megfizetése alól. (DL 5793.)

1500. A ceglédi Bebek Demeter beiratkozott a bécsi egyetemre. (Tüskés A.: Bécs 289/5910. sz.)

1501. előtt. A ceglédi Péter fia, István beiratkozott a krakkói egyetemre, ahol 1502-ben megszerezte borostyánkorszorúsi fokozatot. (Kelényi B.: Krakko 339/3368. sz.)

1501. június 28. Az óbudai klarissza apácák kérésére II. Ulászló király elrendeli Cegléd mezőváros határainak megjárását. (DL 21 054.)

1501. június 30. Az óbudai klarissza apácák nevében elpanaszolták II. Ulászló királynak, hogy Barnabás-nap (jún. 11.) táján Tót Pál és Kis Fábián nevű jobbágyaik Cegléd mezőváros határain belül fekvő réten kaszáltak, amikor Kamicsáci Horvát Márk⁶¹ Külső-Szolnok megyei Abony birtokának tisztartója csatlósaival rájuk tört, elfogta őket, a szénát pedig ökrös szekerekkel együtt Abonyba vitette. A király parancsára elvégzett vizsgálat igazolta a panaszt, ezért Kamicsácit és embereit megidéztek a királyi személyes jelenlét bírósága elé. (DL 21 055.)

59 Kinizsi Pál temesi ispán és az Alsó részek főkapitánya 1479–1494. (Arch. 1458–1526. I. 124.)

60 Uralkodott 1490–1516 között.

61 Kamicsáci Horvát (Mišlenović) Márk vette feleségül Kinizsi Pál özvegyét, Magyar Benignát, és nyerte el egyúttal Kinizsi birtokainak egy részét (Solymosi L.: Veszprémi adórajstrom 162.); utóbb dalmát-horvát-szlavón bán és zenggi kapitány 1505–1507, ez év decemberében lovasbalesetben hunyt el. (Arch. 1458–1526. I. 99.)

Az ügyben nem történt előrelépés, 1504. február 29-én ismét elhalasztották a pert, mert a megidézettek nem jelentek meg. (DL 21 259.)

1501. július 21. A budai káptalan oklevele szerint Alberti Istváni Sebestyén királyi ember Besenyői János kanonoktársuk⁶² jelenlétében sarlós Boldogasszony ünnepe előtti kedden (júl. 6.) kimenve Cegléd mezővárosba meg akarta járni annak határait, de a határjárásnak a szomszédok, azaz Bordás Mihály (nagy)kőrösi lakos Perényi Pál, Kátai Balázs és Miklós, Edelesi Tamás és Mihály, Derencsényi Péter, János és Gáspár vitézlők nevében, Tót István mikebudai lakos Gyalui Vas László,⁶³ Vezekényi Nemes Mihály és Mikebudai Nemes Antal nemesek nevében, Mikebudai Bekes János és András nemesek a maguk nevében, Bátmonostori János deák a király nevében, Abonyi Márton nemes Kamicsáci Horvát Márk nevében, Kátai Miklós nemes (Kusalyi) Jakcs János özvegye, Klára nevében ellentmondtak annak és így nem tartották meg a határjárást. A királyi ember a felsoroltak ellentmondásuk okán megidézte a királyi személyes jelenlét bírósága elé. (DL 21 054.) – Az ügyben később sem történt előrelépés, 1503. október 22-én ismét elhalasztották a pert, mert a megidézettek nem jelentek meg. (DL 21 219.)

1503. november 5. Az óbudai klarissza apácák kérésére II. Ulászló király elrendeli Cegléd mezőváros határainak megjárását. (Források 19. sz.)

1504. április 4. A budai káptalan oklevele szerint a király 1503. november 5-i parancsa értelmében Alberti Luka Sebestyén királyi ember Dengelegi Miklós kanonoktársuk⁶⁴ jelenlétében Benedek apát napja előtti szerdán (márc. 20.) kimenve Cegléd mezőváros területére és a szomszédok meg határosok összehívása után a jelenlétükben megjárta annak határait. (Források 19. sz.) A határjárás szövegének fordítása:

Először Cegléd mezővárosból délnyugat felé egy jó darabot menve megérkeztek egy bizonyos Szárhomok nevű dombhoz, amit határpontként akartak megjelölni, de akkor Kátai Balázs nemes nevében *Dzus* Máté (nagy) kőrösi lakos, Pesti Bodó Mihály⁶⁵ nemes nevében Böldre Gergely szintén (nagy)kőrösi lakos, Kátai Mihály nemes nevében Bor András (nagy)kőrösi lakos, Halmi Blaskó Albert nemes nevében Gonda Fülöp szintén (nagy) kőrösi lakos, Derencsényi Péter nemes nevében pedig Bíró András szintén (nagy)kőrösi lakos ellentmondtak annak; innen nyugati irányba jó darabon menve elértek egy bizonyos Hosszúhomok nevű hegyhez és annak végében egy földhatárjelet találtak, amelyet hasonlóképpen megújítottak volna, de akkor ugyanazok mint az előbb felsoroltak ellentmondtak; innen észak felé kanyarodva egy bizonyos távolságot menve a Gerjefőnek nevezett terület Mikebuda birtok felőli részéhez érkeztek, ahol két földhatárjelet találtak, amelyeket hasonlóképpen meghagytak volna határpontoknak, de akkor Tót István mikebudai lakos Gyalui Vas László, Vezekényi Nemes Mihály, Mikebudai Nemes Antal nemesek nevében, Mikebudai Bekes János és András nemesek pedig saját nevükben, azzal, hogy azt Bercelhegyes dombnak nevezik, ellentmondtak; innen a Farkasakasztókörtvély nevű határjelhez értek, amely (ti. a határjel) állításának Irsai Pál és István nemesek (ellentmondtak); innen a (Tápió) szele birtok felé eső részen lévő elpusztult egyházhoz értek, amely Szent Demeter nevére volt szentelve, a mondott elhagyott egyházat szintén határpontként akarták meghagyni, de akkor Tót Balázs (tápió)szelei lakos vitézlő Báncai András deák⁶⁶ nevében ellentmondott; innen a Külsőhegyes nevű határjelhez menve, amely határjelnek az egyik fele (Zagyva)rékas birtokhoz tartozik, itt a mondott Tót Balázs a mondott András deák nevében ellentmondott; a másik fele Abony birtokot választja el, itt a vitézlő Kamicsáci Horvát Márk abonyi tisztartója, Ispán Mihály ura nevében ellentmondott; innen eljutottak egy tölgyfáig, amelyet határjelként neveztek meg; és innen a Kappanhalma nevű határjelhez jutottak, amely (ti. határjel) állításának Kusalyi Jakcs János özvegye, Klára nemesasszony nevében nyársapáti birtokának tisztartója, egy bizonyos Mihály ellentmondott.

Mindezek után a királyi ember Kátai Balázst, Pesti Bodó Mihályt, Kátai Mihályt, Halmi Blaskó Albertet, Derencsényi Pétert, Gyalui Vas Lászlót, Vezekényi Nemes Mihályt és Antalt, Mikebudai Bekes Jánost és Andrást,

62 Besenyői (Besenyői) János budai kanonok 1500–1502. (Köblös J.: Egyházi középréteg 285/9. sz.)

63 Gyalui Vas László külső-szolnoki alispán 1498–1517, majd ispán 1519–1525. (Arch. 1458–1526. II. 140.)

64 Dengelegi Miklós budai kanonok 1478–, éneklőkanonok 1507–1513. (Köblös J.: Egyházi középréteg 289/22. sz.)

65 Pesti Bodó Mihály külső-szolnoki alispán 1495–1498. (Arch. 1458–1526. II. 140.)

66 Báncai András deák, szegedi sókamarás, csongrádi ispán 1498–1508. (Arch. 1458–1526. II. 96.)

Irsai Pált és Istvánt, Báncai András deákot, Kamicsáci Horvát Márkot és Kusalyi Jakcs János özvegyét, Klárát ellentmondásuk okán megidézte a királyi személyes jelenlét bírósága elé György-nap nyolcadára. (Források 19. sz.) Az ügyben nem történt előrelépés, 1504. november 4-én ismét elhalasztották a pert, mert a megidézettek nem jelentek meg.

1504. november 27. Az óbudai klarissza apácák kérésére II. Ulászló király elrendeli Cegléd mezőváros határainak megjárását. (Források 20.)

1505. január 3. A budai káptalan oklevele szerint a király 1504. november 27-i parancsa értelmében Pilisi Nyitrai János királyi ember Ceglédi András kanonoktársuk⁶⁷ jelenlétében Tamás apostol napja előtti csütörtökön (1504. dec. 19.) kimenve Cegléd mezőváros területére és a szomszédok meg határosok összehívása után a jelenlétükben megjárta annak határait. (Források 20. sz.) A határjárás szövegének fordítása:

Először Cegléd mezővárosból délnyugat felé egy jó darabot menve megérkeztek egy bizonyos Szárhomok nevű dombhoz, amelyet határjelként meg akartak jelölni, de akkor Böldre Gergely nagykőrösi lakos Derencsényi Péter, Pesti Bodó Mihály, Halmi Blaskó Albert, Kátai Balázs és János nemesek nevében ellentmondott; innen átmenve a Gerjefő nevű határjelhez, azt meg akarták újítani, de akkor Tót István mikebudai lakos Gyalui Vas László, Mikebudai Bekes János és Bekes András, Sánta Antal, Nénei Máté, *Gekerd* Benedek és Nemes Miklós nemesek nevében ellentmondott; innen a Farkasakasztókörtvély nevű határjelhez jutva, azt hasonlóképpen meg akarták újítani, de akkor Irsai István, Pál és Zsigmond nemesek ellentmondtak; innen tovább menve egy határjelhez, amely a Cegléd mezővárosból Bénye birtokra vezető út mellett van, hasonlóképpen meg akarták erősíteni, de akkor a mondott Irsai István, Pál és Zsigmond [ellentmondott]; innen eljutva egy elpusztult, Cseke nevű egyházhoz, amely Szűz Mária tiszteletére volt szentelve, amelyet egykor határpontként jelöltek meg, itt vitézlő Báncai András deák (tápió)szelei tiszttartója, Nagy Imre ura nevében [ellentmondott]; innen egy bizonyos távolságot menve eljutottak egy másik elpusztult egyházhoz, amely egykor Szent Demeter tiszteletére volt alapítva; végül ugyanabban az irányba menve eljutottak a harmadik elpusztult egyházhoz, amelyet Szőkeegyháznak neveznek, azt hasonlóképpen határjelként akarták meghagyni, de a mondott Nagy Imre szelei tiszttartó ura, vitézlő Báncai András deák nevében [ellentmondott]; innen tovább menve két határjelhez értek, amelyeket Külsőhegyesnek és Szőkehalomnak neveznek, itt a vitézlő Kamicsáci Horvát Márk nevében abonyi tiszttartója, Sikátori Mátyás [ellentmondott]; és végül innen eljutottak egy bizonyos Szentlászlóhalmának nevezett határjelhez és hasonlóképpen két határjelhez, egy tölgyfához [...] ⁶⁸ és a Kappanhalma nevű határjelhez, amelynek Kusalyi Jakcs János özvegye, Klára nemesasszony – aki néhai Nyársapáti György leánya – nevében nyársapáti tiszttartója, egy bizonyos Simon ellentmondott.

Mindezek után a királyi ember Derencsényi Pétert, Pesti Bodó Mihályt, Halmi Blaskó Albertet, Kátai Balázst és Jánost, Gyalui Vas Lászlót, Mikebudai Bekes Jánost és Andrást, Sánta Antalt, Nénei Mátét, *Gekerd* Benedeket és Nemes Miklóst, Irsai Istvánt, Pált és Zsigmondot, Báncai András deákot, Kamicsáci Horvát Márkot és Kusalyi Jakcs János özvegyét, Klárát ellentmondásuk okán megidézte a királyi személyes jelenlét bírósága elé György-nap nyolcadára. – Az ügyben nem történt előrelépés, 1505. október 27-én ismét elhalasztották a pert, mert a megidézettek nem jelentek meg. (DL 21 615.) – 1506. november 14-én a személynök meghagyta az alpereseknek, hogy 1507. májusában késlekedés nélkül mutassák be okleveleiket, amelyek alapján ellentmondtak a határjárásnak. (DL 21 633.)

1506. május 7. Az óbudai klarissza apátnő, Bökény Anna és az apácák emlékezetül adják, hogy megfontolva a Cegléd városukban lakó polgáraiknak azt a hallatlan, gonosz és rossz gyakorlatát, amelyet eddig is tetszésük ellenére vettek tudomásul, azaz, hogy a város polgárai és lakosai egészen mostanáig úgy jártak el, hogy velük (ti. az apácákkal) és parancsaikkal nem törődtek, rájuk sem hederítettek, és sem irántuk, sem pedig bármely megbízottjuk, különösen a udvarbírájuk iránt semmilyen tiszteletet sem mutattak: évenként mindig elmulasztották, illetve

67 Ceglédi András budai kanonok 1493–1507. (Köblös J.: Egyházi középréteg 288/18. sz.)

68 Itt valószínűleg összezsúszhattak a dolgok, a határjárás szövegéből ugyanis egy-két szó kimaradhatott.

elhalasztották a bíró- és esküdtválasztást, s így hanyagságuk folytán botrányok keletkeztek, jövedelmeik pedig megfogyatkoztak. Ezért megparancsolják Cegléd jelenlegi és jövőbeni lakosainak, hogy levelük kézhezvétele után tüstént, a jövőben pedig minden esztendő és György-napján (ápr. 24.) tartsák a bíró- és az esküdtválasztást. Engedetlenségük esetén büntetésül minden évben 50 aranyforintot kötelesek fizetni, amelyet könnyörtelenül be fognak rajtuk hajtatni a mondott időpontban. (Oppel J.: Parasztlázadás 21–22., az itt található szószerinti magyar fordítás modernizált, egyszerűsített szövege, a latin kiadása: uo. 20–21.; Források 21. sz.)

1508. január 22. II. Ulászló király levele a kishánai várnagyokhoz. Elpanaszolták neki a Cegléden lakó Györgyfi Tamás, Gócs Mihály, Gyárfás Balázs, *Byzon* Kelemen és Húsvét Mihály nevében, hogy nemrégiben nyolc ökrüket – amiből négy Tamásé, a többi pedig a felsoroltaké volt – ellopták, ám aztán azokat a panaszosok az egyik várnagnál felfedezték, akitől kérték vissza azokat, de a várnagy követelésük ellenére a mai napig sem adta vissza. Ezért a király megparancsolja a várnagyoknak, hogy késlekedés nélkül adják vissza az ökröket a felsorolt személyeknek, amit ha nem tesznek meg, gondoskodni fog róla, hogy megtegyék. (Oppel J.: Parasztlázadás 18–19., az itt található szószerinti magyar fordítás modernizált, egyszerűsített szövege, a latin kiadása: uo. 17–18.)

1509. november 13. Buda város tanácsa a nemes Óbudai Ferenc deák, az óbudai klarissza apácák ceglédi tisztartójának kérésére a fogságukban lévő két ceglédi lakos, Darvas Barnabás és Mészáros Demeter vallomását írásba foglalják és azt átadják a tisztartónak: Darvas Barnabás a kínvallatás alatt bevallotta, hogy Mészáros Demeter vágta Sebestyén deákat, ő maga ötödmagával vele együtt volt. Mészáros Demeter a kínvallatás alatt azt vallotta, hogy miután őt az előbb említett Barnabás felkereste és kérte, hogy ne engedje magát tovább ennyire kínoztatni; Sebestyén deákat ő is vágta, habár nem elsőnek, csak a többiek után. E Demeter még a kínvallatás előtt bevallotta, hogy a saját szemével látta, amikor Ágoston Pál és Bors Benedek vágják Sebestyén deákat, aki a vágások következtében a földre rogyott; mikor már a földön feküdt, de még nem halt meg, akkor Tegzes Tamás – Tegzes Lőrinc fia – egy karóval hasba szúrta; Tegzes Tamás szolgája, Sebestyén – Fekete Mihály fia – szintén ledöfte Sebestyén deákat. Ugyancsak bevallotta, hogy *Helges* Tamás egy faeszközzel, amit magyarul csapófának mondanak, Sebestyén deákat szitkozódások közepette ledöfte és azt mondta neki: „*Bestye híres kurafi*, egykor két fiamat is bebörtönöztetted!” Továbbá Mészáros Demeter elmondta még, látta, hogy Fekete Benedek a torkán, Mészáros Benedek pedig a mellén vágta Sebestyén deákat, Bors Demeter fejszével, fia, Domokos viszont egy poszlar-nak nevezett karddal vagdalta Sebestyén deákat; a most szintén fogvatartott Dán János egy magyarul lőcspálcának nevezett eszközzel ütötte Sebestyén deákat. Sigér Máté pedig testvérével, Lőrincsel ugyanúgy verte őt. Mindezeket túl vallotta még, hogy Kun János ijjal nyilazta a deákat, de csak annak szolgáját találta el; továbbá Demjén Máté felesége, Apollónia két kézzel hajánál fogva vonszolta és földhöz verdeste a deákat, majd amikor férje, Máté után egy lándzsát vitt, illetlen szavakkal gyalázta és szidta Sebestyén deákat. Végül azt vallotta még, hogy valamennyi baj oka és kezdeményezője az előbb említett Demjén Máté volt. (Oppel J.: Parasztlázadás 25–26., az itt található szószerinti magyar fordítás modernizált, egyszerűsített szövege, a latin kiadása: uo. 23–24.)

1509. december 10. Perényi Imre abaúji örökös ispán, nádor és királyi helytartó⁶⁹ levele az óbudai klarissza apácákhoz. Elmondták neki Rozsos Simon körmendi, Nyereggyártó Mihály budai polgár, valamint Ilona asszony, Sebestyén deák – aki a ti (az apácák) udvarbírárok és tisztartótok volt – özvegye nevében, hogy a Cegléd mezővárosban élő polgáraitok és lakosaitok részéről, akik nyáron a mondott Sebestyén deákat, tisztartótokat áruló módon, sem istentől, sem embertől nem félve, kegyetlenül meggyilkolták, ítéletet hozni és igazságot szolgáltatni tartoztok a deák ügyében a panaszosoknak. Azt akarjátok azonban, hogy a panaszosok az ítélet megtárgyalására Ceglédre menjenek. Mivel Sebestyén deák megölésében és meggyilkolásában nemcsak egyes bizonyos személyek a bűnösök, hanem Cegléd mezőváros valamennyi lakosa a gyilkosság tudója és részese, így a panaszosok ellenfelei és ellenségei, akik őket halálos gyűlölettel üldözik, ezért azoknak az ítélet tárgyalására a ceglédiektől való félelem miatt nem volna biztonságos és bátorságos az odamenetel. A panaszosok nevében kérték őt, hogy az említett okok miatt a helyzetet alkalmas módon orvosoljuk. Mivel senki sem köteles olyan ítélet meghallgatására menni,

69 Perényi Imre abaúji örökös ispán 1502/1504–1519, nádor 1504–1519, királyi helytartó 1509–1510, 1510–1511, 1515. (Arch. 1458–1526. I. 79., 82.)

ahol halálos veszély érheti és nem köteles magát önként ellenségei és ellenfelei kezére adni, ezért megparancsolja nekik (az apácáknak), hogy tüstént, amint levelet kézhez veszik, valamennyi ceglédi jobbágyukat – mind az elfogottakat, mind pedig akiket a panaszosok törvény elé kívánnak idézni – hozzák el Óbuda városába és ott állítsák törvény elé őket, majd adassanak jobbágyaik részéről teljes igazságot és elégtételt a panaszosok számára. (Oppel J.: Parasztlázadás 30–31., az itt található szövszerinti magyar fordítás modernizált, egyszerűsített szövege, a latin kiadása: uo. 29–30.)

1509. december 19. Gyáli Kenderesi Mihály, Gyóni Miklós, Szilasi Balázs deák, Kátai János, Mihály és Balázs, Rádai Pál, Pakonyi Gergely, Szentmártonkátai Szúnyog János, Halmi Blaskó Mihály és Török János, Lébi János, Bényei Korlát Gergely, Miskolci János, Alberti Bársony Albert és Istvánfi Sebestyén, Pilisi Csengedi Péter, Tésai István nemesek, továbbá Póka Márton, Somogyi Márton és Kun Zsigmond (tizza)várkonyi lakosok, Kálmán Balázs, Böldre Benedek, Miklósa Kelemen, Mihály deák, Aszalós Gál, Vámos Miklós, Túrós Tamás, Böldre Mátyás (nagy)kőrösi lakosok, Tót Albert és Bene János (tápió)szelei lakosok – a felsoroltak úgy is mint fogott bírák – a néhai Budai Sebestyén deáknak, Cegléd mezőváros tiszttartójának meggyilkolása ügyében Julianna, az óbudai klarisszák apátnője és az apácák kérésére Luca-nap előtti szerdán (dec. 12.) Cegléd városában összejöttek, hogy a néhai Budai Sebestyén deáknak, az apácák ceglédi tiszttartójának – mint mondják – Cegléd város összes polgára és lakosa általi meggyilkolása ügyében bíraskodjanak. A néhai Sebestyén deák özvegyét, Ilona asszonyt Pest megye szolgabírája által felszólították, hogy a mondott napon és helyen személyesen vagy ügyvédje által jelenjen meg és adja elő keresetét a ceglédiek ellenében férje megölése ügyében, hogy részükről igazságos elégtételt kaphasson. Ilona asszony azt mondta, hogy a mondott helyre a mondott időben eljön és keresetét elő fogja adni.

December 12-én aztán Cegléden a fogott bírák előtt megjelentek az ottani lakosok és azt állították, hogy tiszttartójuk Sebestyén deák megölésében és meggyilkolásában teljesen ártatlanok és e vád alól készek tisztázni magukat, majd bemutatták Buda város tanácsának 1509. november 13-i levelét Darvas Barnabás és Mészáros Demeter vallomásáról. – Ilona asszony azonban sem személyesen, sem pedig ügyvédje által nem jelent meg, ezért a tárgyalást elhalasztották a következő napra, hátha akkor megjelenik előttük. Luca-napon (dec. 13.) Cegléd mezőváros közösségének nevében Pilisi Csengedi Ambrus nemes – a ceglédi bíróval és esküdtekkal az oldalán – elmondta, hogy a mezőváros közössége teljesen ártatlan a néhai Sebestyén deák megölésében és meggyilkolásában, az ezzel őket megvádolókat ellen a törvény erejével fognak fellépni, akiket pedig Sebestyén deák meggyilkolásában bűnösöknek tudnak, vagy akikre emlékeznek, készek és hajlandók azokat maguk közül kiszolgáltatni. Ilona asszony azonban e napon sem jelent meg és így nem adta elő keresetét a ceglédiek ellenében. Ezek után a közösség képviselője, Csengedi Ambrus nemes méltányos igazságot kért. A fogott bírák úgy ítélték, hogy mivel senki sem akadt, aki a polgárokat azzal a váddal illette volna, hogy ők az apácák emberét megölvén gyilkosságban bűnösök, az általános igazságot tartva szem előtt a polgárokat a gyilkosság gyalázatos bűne alól felmentik. Az erről szóló oklevelet Pest megye törvényszékén, Üllön állították ki. (Oppel J.: Parasztlázadás 35–37., az itt található szövszerinti magyar fordítás modernizált, egyszerűsített szövege, a latin kiadása: uo. 32–35.)

1510. január 31. Elpanaszolták néhai Budai Sebestyén deák, az óbudai klarissza apácák udvarbírája és ceglédi tiszttartójának atyafia, Rozsos Simon Körmend mezővárosi lakos, továbbá rokona, Nyereggyártó Mihály budai polgár, valamint özvegye, Ilona asszony nevében Perényi Imre abaúji örökös ispánnak, nádornak és királyi helytartónak, hogy ők az elmúlt időben Budai Sebestyén deáknak, az apácák Pest megyében fekvő Cegléd mezővárosában történt meggyilkolása ügyében a mezőváros Mérő Dénes, Érdi Pál, Fazekas Mihály, Mérő Gergely, Széles Bálint, Andorjási Lőrinc, Kéri Bálint, Horvát János, Veres Mihály, Ács Zsigmond, Kovács Barnabás, Tót György, Péntes Gergely, Péntes Balázs, Szabó János, Fazekas Balázs, Keresztes János, Pósa Mihály, Vég Pál, Berényi Pál, Zyz Balázs, Zyz Lukács, Sigér Máté, Német Ambrus, Herceg Mihály, Darvas Benedek, Méhes István, Varjas István, Mészáros Demeter, Végi Gergely, Lajos Benedek, Somogyi Mihály, Végi Péter, Fekete Ambrus, Fekete Lukács, Bóti Ambrus, Somogyi Barnabás, Kis Fábrián, Markaz(i) Imre, Méhes Mihály, Somogyi Lőrinc, Hartyáni Balázs, *Thorothak* Illés, Kevi Tamás, Somogyi Márton, Szelei Péter, Bíró Kálmán, Zalai Gergely, Pósa György, Lukácsi Péter, Boros Miklós, Veres Péter, Huszár Mátyás, Veres András, Beke Mihály, Markaz(i) Ambrus, Kevély

Miklós, Földes Bálint, Bakonyi Miklós, Földes Pál, Kecse Antal, Szabó Benedek, Szabó Pál, Varga János, Halárus Antal, Varga Tamás, Ács Barnabás, Beke Péter, *Dek* Tamás fia: Péter, Árpás János, *Gorzy* Tamás, Daj János, Mérő Lőrinc, Ötvényi Gergely, Kovács Máté, Ötvényi Demeter, Oszvald Barnabás, Kónya Mihály, Kovács Barnabás, Gyárfás Balázs, Kónya István, Német Benedek, Tímár Benedek, Tót Imre, Takács Tamás, másik Takács Tamás, Herceg Benedek, Herceg István, Fekete Mihály, Fekete Benedek, Pernye Tamás, Bene István, Bene Benedek, Kovács Barnabás, Tegzes Imre, *Byzon* Kelemen, Takács János, Német Péter, Major Máté, Sinka Máté, Sinka Gergely, Herceg Pál, Kassa Tamás, Tót István, Daj Barnabás, Zy György, Húsvéti Mihály, Pap Péter, András Péter, Tegzes Antal, Német Máté, Kónya István, Kevély János és Miklós, Csík Márton, Német Mihály, Fodorka Balázs, Kun Balázs, Mészáros Benedek, Varjú Bálint, *Chelethe* Lukács, Tamás (fia:) Lőrinc, Tegzes János, Nagy Fülöp, *Goz* János, Kocsi Tamás, Zy Ferenc, Demjén Máté, *Benoch* Jakab, Pintér Bálint, Zy László, Patvar Benedek, Galacsi János, Varga Mihály, Kocsi Mihály, *Byzon* Lőrinc, Borbély László, András Mihály, Bors Demeter, Szondi Albert, Búzás János, Temérdek Tamás, Adorján Ferenc, Henrik (fia:) Péter, Szondi György, Szondi Ferenc,⁷⁰ Balázs, Gáspár, Bors Péter, Búzás Péter, Kun János, Kovácsi János, Szondi Gergely, Fekete Benedek, Fekete Demeter, Lukácsi Máté, Ötvényi Fábián, Ötvényi János, Kis Miklós, Búzás László és János, Demeter, János, Bán Barnabás, Somogyi Bálint, Német Vince, Német Pál, Szondi János, Pálfi Lukács, Kis Orbán, Barnabás, Pécsi János, Bakonyi Demeter, Bakonyi János, Boros Bertalan, Árpás Gergely, Daj Albert, Végi Benedek, Úti Balázs, Végi Máté, Végi István, Tímár István, Tímár György, Varga Márton, Tót Pál, Kovács István, Kun Pál, Molnos Barnabás, Széki Márton, Pócs Demeter, István deák és Zsengellér Gergely nevű lakói és jobbágyai részéről az apáctól, mint uraiktól elégtételt kértek.

A klarissza apácák megígérték, hogy Cegléden és nem másutt fognak törvényt és igazságot szolgáltatni a panaszosoknak. Ez az ajánlatuk azonban elfogadhatatlan volt, mivel Cegléd mezőváros valamennyi lakosa részese volt a gyilkosságnak, ezért számukra az ítélkezésre kitézött helyszín, Cegléd a legkevésbé sem volt biztonságos. A panaszosok 1509. december 13-án átadták az apácáknak Perényi Imre nádor, királyi helytartó – 1509. december 10-i – levelét, amelyben megparancsolta nekik, hogy ne Cegléden, hanem Óbudán szolgáltatassanak igazságot felhozva oda ceglédi jobbágyaikat is. Az apácák azonban kifejezett parancsa ellenére ezt nem tették meg, sőt éppen hogy távol tartották mind magukat, mind pedig jobbágyaikat Óbudától, ennek folytán a néhai Sebestyén deák meggyilkolásának bűnpártolóivá és bűnrészesivé váltak és ezzel kimutatták, hogy a deákkal történt valamennyi gonoszság az ő sugalmazásukra és engedélyük nyomán követték el jobbágyaik. A nádor ezért megparancsolja a budai káptalannal, hogy küldje ki tanúbizonyosságát, akinek jelenlétében a felsorolt nádori emberek egyike tudja meg az igazságot, majd idézze az apácákat meghagyva nekik Cegléd mezőváros felsorolt lakosainak az előállítását is az idézéstől számított 32. napra a bírósága elé. (Opperl J.: Parasztlázadás 42–44., az itt található szövege, a latin kiadása: uo. 38–42.) – A budai káptalan 1510. február 18-i oklevele szerint Bényei Pilisi Benedek nádori ember a káptalan tanúbizonyossága, Péter papnak, az óbudai egyházban lévő János evangélista-oltár rektorának a jelenlétében február 6-án Pest megyében elvégezte a vizsgálatot, amely igazolta a panaszt, ezért másnap Gercsei Leány Péter nádori ember az apácákat Békásmegyeren lévő birtokrészükön megidézte a nádor bírósága elé meghagyva nekik jobbágyaik előállítását is. (DL 21 991.)

1510. december 15. A budai káptalan oklevele szerint megjelent előttük Rozsos Simon körmendi lakos néhai Sebestyén deák budai polgár és a klarissza apácák udvarbírája testvére és annak özvegye, Ilona asszony meg Nyeregyártó Mihály budai polgár személyesen a maguk meg e Mihály a felesége, Katalin asszony – aki szintén a mondott Sebestyén deák testvére – nevében egyfelől, másfelől az óbudai klarissza apácák udvarbírája, Lébi János deák, aki az apácák Cegléd mezővárosi népeit és jobbágyait is képviselte, majd Rozsos Simon, Nyeregyártó Mihály és Ilona asszony a maguk meg rokonaik, János deák pedig megbízói nevében elmondták, hogy megállapodtak a néhai ceglédi tiszttartó, Budai Sebestyén deák megölése ügyében. Ennek pontjai a következők: 1) a klarissza apácák Rozsos Simonnak, Nyeregyártó Mihálynak, Ilona és Katalin asszonyoknak Sebestyén deák meggyilkolása miatt a maguk és ceglédi jobbágyaik fölmentése fejében 232 aranyforintot fizettek és tényleg át

70 A kiadásból Búzás János nevétől kezdve Szondi Ferenc névvel bezárólag e hat név kimaradt.

is adtak; 2) az apácák jobbágyaik nevében is vállalják, hogy Simont, Mihályt és az asszonyokat, illetve örökösiket az ő jobbágyaik ezen ügy miatt soha, semmilyen időben sem szóval, sem tettel, sem pedig más módon nem háborgatják; 3) a deák rokonai a fenti megállapodás és jóvátétel okán felmentik az apácákat és ceglédi jobbágyaikat a Sebestyén deák meggyilkolása alól, az ebből támadt pert megszüntetik, a jövőben ez okból esetlegesen keletkező per alól felmentik őket, úgyszintén a perben keletkezett terhek és sérelmek rendezés alól is. (Oppel J.: Parasztlázadás 47–49., az itt található szószerinti magyar fordítás modernizált, egyszerűsített szövege, a latin kiadása: uo. 45–47.)

1511. (január/február)⁷¹ Az óbudai klarissza apácák elpanaszolták Perényi Imre abaúji örökös ispánnak, nádornak és királyi helytartónak, hogy a most elmúlt Vízkereszt ünnepe (jan. 6.) táján Cegléd mezővárosban lakó jobbágyuk, Túrós Gál bizonyos lakodalom intézése végett a Külső-Szolnok megyei Abonyba ment, akkor vitézlő Kamicsáci Horvát Márk ottani tiszttartója, Fodor Antal ismeretlen okból ura parancsára rengeteg familiárisával és csatlósával fegyveresen Túrós Gálra törve elfogták, majd kalodába zárva fogságba vetették, egy vaslánccal nyakánál fogva egy gerendához kötözték és odakötözve fellógatva kegyetlen halállal megölték⁷² az apácák igen nagy sérelmére. És mivel a király úr a Magyar Királyságból a Sziléziai hercegségbe távozott és onnan történő visszatéréséig elutazás előtt a főpapok és bárók tanácsából elrendelte, hogy az ország nyugalma, biztonsága és jó állapotának megőrzése érdekében az ezen időszak alatt elkövetett jogtalanságok és károkozások ügyében rövid határidőre, a 32. napra történő idézéssel, mindenféle halasztás mellőzésével ítélkezzen, ezért a nádor–királyi helytartó megparancsolja a budai káptalannak, hogy küldje ki tanúbizonyságát, akinek jelenlétében a nádori emberek egyik vizsgálja ki a panaszt, majd idézze meg Kamicsáci Horvát Márkot a bírósága elé 32. napra meghagyva neki abonyi tiszttartójának előállítását is. (DL 21 892.)

1511. november 17. A ceglédi Lőrinc fia, Albert és Albert fia, János beiratkoztak a krakkói egyetemre, ahol János 1513-ban megszerezte a borostyánkószorúsi fokozatot. (Kelényi B.: Krakkó 390/3881. sz. és 392/3899. sz.)

1512. Ceglédi György és Máté beiratkoztak a krakkói egyetemre. (Kelényi B.: Krakkó 396/3943. sz. és 398/3963. sz.)

1514. Ceglédi Benedek beiratkozott a krakkói egyetemre. (Kelényi B.: Krakkó 407/4057. sz.)

1514. május 12. körül. A május 9–10. táján a Pest városa melletti Szentfalváról elindult keresztesek, Menyhért zsoldosparancsok vezetésével úton a (tiszta)várkonyi révhez áthaladtak Cegléden. (Szerémi 63.)⁷³

1514. május 25. Mihály mester seregvezető ceglédi keltezéssel kibocsátja Székely (Dózsa) Györgynek, a keresztesek főkapitányának Pest és Külső-Szolnok megyék lakosságához szóló rendeletét. (Források 22. sz.)⁷⁴ A rendelet értelmező fordítása:

Székely György, vitéz katona, a keresztesek áldott népének vezére és főkapitánya, csak Magyarország királyának alattvalója, de nem az uraké, a Magyarország határain belüli összes és minden egyes városnak, mezővárosnak és falunak, kiváltképp a Pest és Külső-Szolnok megyeieknek üdvözetünket küldjük! Tudjátok meg, hogy az átkozott és hitszegő nemesek ellenünk, a keresztesek egész vezetősége és az összegyűltek szent keresztes

71 Perényi Imre nádor, királyi helytartó parancslevelét átírta a budai káptalan, de az oklevél alsó fele, a dátumokkal együtt leszakadt és elveszett. Az időpontot II. Ulászló király sziléziai utazásának említése alapján lehet megállapítani: a király 1510. november elején indult és 1511. május elején érkezett vissza Magyarországra, Sziléziában 1511. január vége és április közepe között tartózkodott (C. Tóth N.: Perényi Imre helytartóságai 148–151.).

72 A vonatkozó rész latinul: „captumque et cipponi mancipatum quadam ferrea catena collotenus ad quendam trabem alligasset alligatumque suspendendo nece miserabili interemisset”.

73 Szerémi György munkájában ugyan csak annyi szerepel, hogy „És Pest alatt, Szentfalván szállt meg, ... És elment Tiszavarsányba.” (Szerémi 63.) E meglehetősen hiányos útvonal leírás azonban könnyen ki tudjuk egészíteni: Tiszavarsány ugyanis már a Tisza folyó bal partján van, ahhoz, hogy átkelhessenek, előbb Tiszavárkonyba kellett megérkezniük, és mivel a középkori út már akkor is ott vezetett ahol most (Tiszavárkony – Jászkarajenő – Kőröstetétlen – Törtel – Cegléd – Budapest), így minden bizonnyal áthaladtak városunkon. (Vö. C. Tóth N.: Az apátfalvi–nagylaki csata 86–87.)

74 A fordítást Lakatos Bálint készítette. – A kiáltvány szövegének értelmezésére lásd Lakatos B.: Három forrás 288–296.

seregének mostani hadjárata ellen ártó szándékkal felkeltek, hogy minket és a mieinket üldözdhessék, megzavarhassák és gyötörhessék.

Ennélfogva nektek a kiközösítés és az örök kárhozat büntetésének, valamint fejetek és javaitok vesztének terhe alatt egyrészt megparancsoljuk, másrészt a lehető legszigorúbban meghagyjuk, hogy miután jelen levélünket láttátok, rögtön és azonnal minden késedelem és kifogás nélkül jöjjetek, siessetek és utazzatok hozzánk Cegléd mezővárosába: igyekezzetek, hogy a szent haddal és dicséretre méltó gyülekezettel az átkozott, hitszegő és igen gonosz nemesek erejét és hatalmát megfékezhessük, megzabolázhassuk és lecsillapíthassuk, ezután fenekestül felforgassuk, házaikat pedig a földdel tehessük egyenlővé.

Ha így tesztek, jól van, máskülönben a fent írt büntetést vonjátok magatokra, és ezzel nem fogjuk beérni, hanem mindnyájatokat saját portáitokon bitóra akasztunk és akasztatunk fel, karóba húzatunk, vagyonotokat elpusztítjuk, tönkretesszük és felégetjük, egyúttal feleségeiteket és gyermekeiteket is megöljük. Kelt Cegléden, 1514. áldozócsütörtök napján.

Mihály mester parancsnok

1516–1526. között. II. Lajos király⁷⁵ a Cegléden lakó Tamást (szolgálati fejében megnemesíti), őt és ceglédi házát pedig mindenféle királyi adó, legyen az a hadiadó vagy a kamarahaszna, fizetése alól örökre felmenti. (Források 23. sz.)

1518. április 7. Pest megye szolgabíráinak oklevele szerint Judica vasárnap utáni szerdán (márc. 24.) megjelent előttük a váci káptalan nevében ügyvédjük, Tétei Péter nemes és elmondta az óbudai klarissza apácák ceglédi tiszttartója, Vasdinnyi Vas Péter nemes, továbbá a mezővárosban lakó Pécsi Barnabás ellenében, hogy korábban – valószínűleg 1517 nyarán – Vas Péter tiszttartó Pécsi Barnabás ösztönzésére a váci káptalan egy Üllőn lakó jobbágyának, Lébi Bálintnak az ökreit Cegléd mezőváros határából jogtalanul elhajtották, az ökröket aztán a megye nemességének parancsára egy híján Vas Péter visszaadta, de azt az egyet a megye parancsa ellenére most is magánál tartja. A megye azóta többször megparancsolta az ökör visszaadását nekik, de azóta is süket fülekre találunk. Ezért úgy határoztak, hogy Vas Péter és Pécsi Barnabás az eredeti, visszaadást elrendelő parancsuk meghozatala, azaz a Kereszt felmagasztalásának ünnepe utáni szerda (1517. szept. 16.) óta eltelt minden napra naponta egy márkában elmarasztalják őket. Az ítéletüket hallva Pécsi Barnabás a maga meg úrnői, az apácák nevében nem volt megelégedve azzal és fellebbezte a pert a jobb és biztosabb megvitatása végett a királyi kúriába, a királyi személy jelenlét bírósága elé. A megye tehát az egész ügyet az ítéletükkel együtt megküldi 32. napra a királyi személyes jelenlét bírósága elé. (Források 24. sz.)

1519. szeptember 6. II. Lajos király meghagyja Szeben város tanácsának, hogy a minap Cegléd mezővárosban egy nagyszzebeni kereskedő által meggyilkolt besztercei esküdt ügyében adjanak elégtételt Beszterce városának. (DF 247 641.)

1519. december 11. Szilasi Mátyás nemes elpanaszolta II. Lajos királynak, hogy az óbudai klarissza apácák ceglédi népei és jobbágyai egy bizonyos összeg fejében az ő pándi birtokrészén lévő Eresztvény nevű erdejének fáit kivágás céljából megvették. Márton-nap (nov. 11.) táján azonban Csekekátai Balázs familiárisaival meg pándi és csekekátai jobbágyaival fegyveresen az erdőre törve elkergették a ceglédieket, kilenc ökrüket elvették és két héti maguknál tartották őket. (DL 105 322.)

1520. november 5. Verbőci István⁷⁶ vagy egy embere elkészíti a király Törtel nevű és Verbőci István Nyársapát nevű birtoka közötti határ leírását az 1521. január elején lefolytatandó határjáráshoz. (Források 25. sz.) A határjárás szövegének fordítása:

⁷⁵ Uralkodott 1516–1526 között.

⁷⁶ Verbőci István személynök 1515–1525. (Arch. 1458–1526. I. 76.)

A határjárás a Feketehalom nevű dombtól kezdtek, aminek tetején egy határjelet emeltek, innen egyenesen délnyugat felé menve a síkságon egy határjelet találtak, innen keveset menve felmentek az Asszonyhalmának nevezett hegyecskére, aminek tetején földből egy nagy határjelet készítettek, innen a mondott irányba menve a Várkonyból Ceglédre vezető közutat elérve emellett kis távolságot menve megérkeztek a Hosszúhalom nevű dombhoz, ahol egy földhatárjelet hánytak össze, innen ismét kis távolságot egy út mellett, amely Törtelről Ceglédre vezet, egy kis hegyecskén földből határjelet készítettek, innen a mondott nyugati irányba, mintegy délnyugat felé menve átkelve egy úton és egy mocsaras helyen, az ugyanitt fekvő Bozahalom nevű dombhoz mentek, aminek tetején szintén egy határjelet készítettek földből, innen visszakanyarodva déli irányba egy jó távolságot menve a Harangláb nevű földek vagy legelők széléhez érkeztek, aminek kezdeténél vagy szélénél földből határjelet készítettek, végül a Harangláb nevű hely pereme mentén jó darabot haladva továbbra is déli irányba menve és az egész Harangláb nevű területet Nyársapát birtoknak hagyva, az út mellett, amely a mondott Törtel birtokról (Nagy)körös mezővárosba megy vagy vezet, földből határjelet emeltek, és innen a mondott úton délnyugat felé kanyarodva elértek egy Nyíresvégihomok nevű köves vagy homokos helyhez, ahol a határjárás befejezték. Nyársapát birtok (Nagy)körös mezőváros felé eső határai békében vannak.

1520. november. 30. Az András-napi vásáron „kocsmai verekedés” tört ki Cegléden, a mezőváros Pécsi Barnabás helyi polgár fellépésének köszönhetően elhárította a nagyobb bajt (az események részletes leírását lásd 1521. július 1-nél).

1521. január 7. Bátor István nádor és a kunok bírása, temesi ispán és az Alsó részek főkapitányának⁷⁷ privilégiuma Verbőci István számára a törteli kunok birtokaival határos birtoka, Nyársapát határaitól. Korábban, még Ulászló magyar és cseh király uralkodása idején egyfelől nem kevés nemes, másfelől a királyi kunok és jászok között a még Mátyás király uralkodása alatt *Ermen* István budai várnagy és udvarbíró⁷⁸ által az ítélmesterek közbejöttével a szántóföldeknek, kaszálóknak, ligeteknek, vizenyős helyeknek megújított határainak elavulása és széthányása miatt nemcsak viszály, hanem vérontás is keletkezett. Ezen okból a nemesek panaszt tettek Ulászló királynál és kérték sérelmeik orvoslását, amire az uralkodó elrendelte, hogy a királyi kúria ítélmesterei és a budai udvarbíró állítsa fel és erősítse meg újból a birtokok határjeleit. Ez azonban részben a török elleni folytonos háborúskodás, részben pedig az országon belüli problémák miatt elmaradt. Időközben a trónt Ulászló király egyetlen fia, a jelenleg is uralkodó Lajos király foglalta el és vette át a királyság kormányzását, aki aztán az 1518. Mihálynapra (szept. 29.) Bács városába összehívott országgyűlésen elhatározott törvények között azt is elrendelte, hogy a határvillongásokat meg kell szüntetni és a korábbi királyi ígéret értelmében az elhatárolásukat végre kell hajtani.⁷⁹ Lajos király tehát e célból a királyi kúria ítélmesterei és a választott nemesi ülnökök közül kettőt-kettőt küldött ki, de azok a különböző akadályok miatt az ügyeket ezidáig nem tudták elrendezni és a felek közötti viszályok tovább növekedtek.

Mivel a nádornak hivatalánál fogva kötelessége az ilyen viszályok és ellentétek elrendezése, nehogy abból nagyobb bajok származzanak, egyfelől tehát saját akaratából, másfelől pedig Lajos király meghagyása alapján a nádor,⁸⁰ valamint Baracsi Mátyás vránai perjel, budavári udvarbíró,⁸¹ Verbőci István személynök, Ellyevölgyi János nádori⁸² és Petróci Hencseli István országbírói⁸³ ítélmesterek, Gyáli Kenderesi Mihály és Derencsényi György, a királyi ítélszék nemesi ülnökei,⁸⁴ továbbá Nádasdi Albert királyi jogügyigazgató⁸⁵ újév ünnepe utáni pénteken (1521. jan. 4.) és azt követő napokon megjárták⁸⁶ Verbőci István Nyársapát és a király Törtel nevű

77 Ecsedi Bátor István nádor 1519–1523, 1524–1525, 1526–1530, temesi ispán és az Alsó részek főkapitánya 1511–1523. (Arch. 1458–1526. I. 82–83., 125.)

78 *Ermen* István budai várnagy és budavári udvarbíró 1473. (Kubinyi A.: Budavári udvarbírók 265.)

79 Lásd az 1518. évi 31. törvénycikkelyt (DRMH 4. 232.), amely szó szerint megegyezik az 1514. évi 54. tc.-vel (Uo. 202.).

80 Valójában Ellyevölgyi János nádori ítélmester (erre utal kézjegye az oklevél szövegének jobb alsó sarkában).

81 Baracsi Mátyás vránai perjel 1520–1525, budavári udvarbíró 1513–1525. (Arch. 1458–1526. I. 59.; Kubinyi A.: Budavári udvarbírók 265.)

82 Ellyevölgyi János nádori ítélmester 1504–1525. (Arch. 1458–1526. I. 82–83.)

83 Petróci Hencseli István országbírói ítélmester 1515–1524. (Arch. 1458–1526. I. 91.)

84 Kubinyi A.: Közemesi ülnökök 263.

85 Nádasdi Sárközi Albert királyi jogügyigazgató 1519–1524. (Bónis Gy.: Jogtudó értelmiség 375–376.)

86 1521 január folyamán több más birtok határát is megjárták ugyanezen a módon (Gyárfás I.: Jász-kunok története III. 744–755.).

Külső-Szolnok megyei birtokai közötti határt Verbőci István egyfelől, másfelől a Törtel birtokon lakó kunok: Kun Benedek kapitány, Veres Bálint bíró, *Kesse* Kristóf, Kovács Ambrus és Deák Péter jelenlétében. (Források 26. sz.) A határjárás szövegének fordítása:

A határ a Feketehalom nevű hegyecskétől indul és egyenesen megy az Asszonyhalmának nevezett dombhoz, amely a Várkonyból Ceglédre vezető közút mellett fekszik. Innen mintegy délnyugati irányba menve a Hosszúhalom nevű dombhoz értek, innen végül a Harangláb nevű legelőig vagy helyig mentek a néhai Ulászló király életében meghatározott és alább leírt határok mentén, amelyek révén addig, míg a kunok háborgatni nem kezdték négy évvel ezelőtt, békében voltak, végül a felsorolt ítélőmesterekkel és nemesi ülnökökkel megtanácskozva eldöntöttek a kérdést: a mondott Feketehalom dombon, annak is a csúcsán egy földhatárjelet (emeltek), innen egyenes délnyugat felé menve egy síkságon egy határjelet (állítottak). Innen keveset menve felmentek az Asszonyhalma nevű dombra, amelynek a tetején egy nagy földhatárjel van, innen a mondott irányba menve és elérve a Várkonyból Ceglédre vezető közutat, ez mellett haladva egy darabig és a Hosszúhalom nevű dombnál egy földhatárjelet értek el. Innen újból egy keveset menve azon út mellett, amely Törtel birtokról vezet Cegléd mezővárosba, a síkságon egy kicsi kiemelkedésen egy földhatárjelet (találtak), innen a mondott nyugati irányba délnyugat felé menve átugorva az utat elértek egy mocsaras helyet, az itt található Bozahalom nevű dombra felmenve, annak tetején egy földhatárjelet (találtak). Innen visszakanyarodva dél felé menve egy jó távolságot haladva elértek a Harangláb nevű legelő és rét széléhez, amelynek széle kezdeténél egy földhatárjelet (találtak). Végül a mondott Harangláb nevű hely peremén át egy jó darabot menve dél felé és az egész Harangláb nevű területet Nyársapát birtoknak hagyva, az út mellett, amely Törtel birtokról (Nagy)kőrös mezővárosba vezet, földből határjelet emeltek, kerítettek és hánytak össze, innen a mondott úton délnyugat felé kanyarodva elértek egy Nyíresvégihomok nevű köves vagy homokos helyhez, ahol a határjárást befejezték.

1521. július. 1. Földes Bálint és Pécsi Barnabás ceglédi bírák meg az esküdtek és polgárok levele úrnőikhez, az óbudai apácákhoz, amelyben tájékoztatják őket az előző évi András-napi vásáron történekről, illetve az ügyben hozott ítéletükről. (Források 27. sz.) A levél szövegének fordítása:

A tisztelendő és Istent féltő úrasszonyoknak, az óbudai apácáknak, minden időben legkedvesebb úrasszonyainknak.

Általunk igen kedves tisztelendő és Isten féltő úrasszonyok! Tisztességtek tudomására hozzuk jelen levélünkkel, hogy tisztelendőségtek parancsa értelmében Péter és Pál ünnepe előtti napon, pénteken (jún. 28.), amikor a bizonyos diákok és Pécsi Barnabás közötti sebesítés ügyében folyó perben történő ítékezésre meghívott Pilisi Porkoláb Balázs és Pilisi Mátyás nemesekkel, Kátai Balázs vitézülével, Bödre Mátyás nemessel és Dala János (nagy)kőrösi lakossal törvényszékükön ültek, megjelent előttük Benedek és Mátyás diák, illetve Pécsi Barnabás a fiával, Bálinttal, majd a diákok mint felperesek előadták Pécsi Barnabás és Bálint ellenében, hogy ők tavaly, az András-napi (1520. november 30.) vásárra Ceglédre jöttek kereskedni és Búzás Simon házában, ahol bort mértek, más derék és becsületes emberekkel tisztességesen viselkedve boroztak, akkor Pécsi Barnabás és fia, Bálint fegyveresen a szállásukra törve őket súlyosan megsebesítették és sanyargatták, holott ők semmilyen bűnt sem követtek el. Mindezt ők hat ember, négy tisztos férfi – Búzás Simon, *Bizon* Lukács, Kálmán Benedek és Boros Benedek – meg két jó hírű asszony – Bán Albert és Búzás Simon feleségei – révén bizonyítani tudják, továbbá elmondták, hogy e veszedelmes sérüléseket 400 forintért sem szenvedték volna el.

A felperesek előadását meghallgatva Pécsi Barnabás a következőképpen válaszolt: a tanúk közül kettőt, akiket a diákok megneveztek, jogosan nem fogadhatja el, a többi tanú közül kiemelendők, mivel ezek ketten, ti. Kálmán Benedek és Boros Benedek a mondott diákok társai voltak és így, miként a diákok, az ő ellenségeik. A mondott két tanú rabló mivoltát Pécsi Barnabás Tegzes Orbán révén, aki az egykori zavaros időkben (értsd 1514-ben)⁸⁷ bíró volt, igazolta, akiket bizonyos rács kereskedők a tisztartóval, mint rablókat elfogattak és csak kezesség mellett lettek szabadon bocsátva, így tehát ellenségeik és ezért nem akarja, hogy a diákok tanúi legyenek.

87 A „zavaros idők” alatt az 1514. évi Dózsa György vezette háborús eseményeket értették. A jelen esetben felmerülhetne, hogy az András-napi vásárra értették a „zavaros időket”, de a szöveg értelme alapján ez kevésbé lehetséges, lásd még az Adattárban írtakat.

Ezután Pécsi Barnabás Mátyás és Benedek diákok előadására azt válaszolta, hogy a mondott András-apon (1520. nov. 30.) ő a saját házában vendégeivel tisztességesen beszélgettek és már késő vacsoraidő volt, amikor kereskedők érkeztek hozzá és azt mondták neki: „Te Pécsi Barnabás, mit csinálsz, hogy nem jössz ki házadból és ügyelsz a veszélyre, amely most fenyeget és a városodat elemészteni készül! Ugorj, jöjj a házadból és nézd mi zajlik kint! Íme gonosztevők vannak a városban és tüzet dobtak Búzás Simon házára, tüstént minden velünk együtt elpusztul, miként Székesfehérváron is történt velünk kereskedőkkel.” Hallván a kereskedők szavait és félvén a várost fenyegető veszélytől, nehogy valami rossz kerekedjen belőle, fiával, Bálinttal, hogy a várost fenyegető veszélyről tárgyaljon, felkereste a tiszttartót, Istvánt és ecsetelte neki, hogy mekkora veszély leselkedik a városra. A tiszttartó fegyvert ragadván szállásáról kifutott és akkor Pécsi Barnabás a háza előtt sietve szembejött vele Mihály kereskedő Szolnokról, kezében íjat és nyilat tartva így szólt: „Te Pécsi Barnabás, mit csinálsz, gyere gyorsan és lásd a most zajló nagy veszedelmet!” És erre ő, hogy már másodszor hallotta ugyanazt, gyorsabban kezdett futni, ekkor egy ráckevei kereskedő ugyanezt mondta. Erre fiammal, Bálinttal elfutottam Búzás Simon házához, bement a szobába és látta, hogy egy ember fekszik a földön. Megkérdeztem tőle, ki ő, mire azt felelte, hogy Mátyás diák és a tiszttartó sanyargatta és súlyosan megsebesítette. Én ezt hallván azt mondtam neki: „a tiszttartó rosszat csinált azzal, hogy Mátyás diákat megsebesítette, akit nem azért küldtem, hogy valakit megsebesítsen, hanem lássa, mi történik és ki egyenetlenkedik.” Mindezek okán – folytatta Pécsi Barnabás – én Benedek és Mátyás diákoknak 400 forintnyi nyomorúságot és kárt nem okoztam, nem is parancsoltam ilyet, hanem úrasszonyaink városának megszabadítására mentem, de megtudtam ott abban a zűrzavarban, hogy Mátyás és Benedek diákok fosztogatók, akik a város tűzzel történő elpusztításán mesterkednek és én mondom, ők fosztogatók és viszályszítók. Mindezt öt becsületes személy, Szondi Gergely felesége, a szolnoki Kalmár Mihály, Mikebudai Kecskés Mihály, Német⁸⁸ Máté pap és Pilis Márton révén bizonyítani tudom.

A városbírók a felsorolt nemesekkel együtt a felek előterjesztését szóról szóra meghallgatva meghagyták a diákok, hogy állítsák elő tanúikat, akik a következőket vallották: első tanú, Búzás Simon azt vallotta, hogy Pécsi Bálint az ő kapujához jött és azt mondta: „nyisd ki”, ő kinyitotta a kaput Bálintnak, amikor Pécsi Bálint meglátta Búzás Simont, a kapuban tüstént így szólt Búzás Simonhoz: „Simon – mondta – te gazember és rablók vendéglátója vagy, mivel a házadban rablókat rejtegetsz.” Erre Simon azt mondta Pécsi Bálintnak: „Te Bálint – mondtam –, hazudsz abban, amit mondasz, és te vagy a gazember, mivel én gazemberek vendéglátója nem vagyok.” És amikor kimentem a kapumon, Mátyás és Benedek diákok bent ültek a szobámban, és amikor pedig vissza akartam menni a házamba, a kezemben égő gyertyát tartva, nem tudom, hogy valaki egy sapkával eloltotta vagy elfújta, de elaludt, és így amikor újból meggyújtottam a gyertyámat és beléptem a házamba, akkor nagy kiabálás támadt a szobában, a gyermekeim sírtak a kemence mögött, és akkor azt mondtam nekik: „mit csináltok – szoltam –, mit tesztek a gyerekeimmel, megöliket őket ott a kemence mögött” és közben láttam Pécsi Bálintot, akinek kezében kihúzott kard volt és a padon belül folyamatosan kaszabolt (valakit). Én nem tudom, hogy ő sebesítette meg a diákokat, avagy más. Más nem tudok.

A második tanú, Búzás Simon felesége azt vallotta, hogy ő látta a fegyveres férfiakat és hallotta a kiabálást, elfutott a szobához és befordulva a kemence mögé látta, hogy a tiszttartó egyfolytában karddal vagdalkozik, de azt nem tudja, kit vágott.

A harmadik tanú, Bán Albert felesége azt vallotta, hogy ő a pincébe ment borért, a szálláson a tűzhelyben láng égett, de amikor kijött a pincéből, a tüzet nem találta.

A negyedik, egyben utolsó tanú, *Bizon* Lukács azt vallotta, hogy ő semmi mást nem látott, minthogy Búzás Simon kemencéje mögött nagy kiabálást hallott és Simon felesége azt mondta: „már ne féljete, mivel íme Pécsi Barnabás bejött a szobába.”

A bírók a diákok tanúinak meghallgatása után Pécsi Barnabás tanúit szólították, akik közül az első, Szondi Gergely felesége azt vallotta, hogy amikor a diákok a vásárra jöttek, az ő házában szálltak meg, de az est beköszöntével a diákok a házból elvitték a fegyvereiket és így elhagyták az ő házát.

88 Lásd vele kapcsolatban az oklevélnél írtakat!

A második a harmadik tanúval, azaz Kalmár Mihály Mikebudai Kecskés Mihállyal azt vallották, hogy saját fülükkel hallották, hogy a kereskedők Pécsi Barnabást az említett veszedelemhez a házából elhívták és látták, hogy Búzás Simon házában zsindelei szikráznak (szikrát szórnak).

A negyedik tanú, Német Máté pap a következőt vallotta: „én – mondta – a plébános házában álló kereskedők sátrából ezeket a szavakat hallottam: «hé te, pokolfajzat, mit keresel itt?» És hallottam a szitkozódó választ ilyen formán: «no, pokolfajzat, tüstént meglátod – mondta – mit keresek!» E szitkozódások után megismertem azoknak a hangját, hogy kik azok, akik a kereskedőket szidják, ezek pedig nem mások, mint Kálmán fia, Benedek és Ambrus deák, akik ellen a rácok fegyveresen és szitkozódások közepette felkeltek, elzavarták és megfutamították őket a plébános háza előtt, akik (Benedek és Ambrus) látván, hogy nyitva az ajtó, befutottak a házba és én bezártam plébánia ajtaját, a rácok pedig őket keresve fegyverrel kezdték az általam bezárt ajtót döngetni, hogy majd kifordult a helyéből, (ekkor azt) mondtam nekik: «mit tesztek ti, rácok, bizony ezért büntetést kaptok (póru jártok), ne vágjátok a plébánia ajtaját!» Mire a rácok egyhangúlag azt válaszolták: «azért vágjuk az ajtót, mivel ide futottak be a rablók, akik minket zaklattak.» Mindezek után a rácok elmentek. E kettőt, Kálmán Benedeket és Ambrus deákot, akik házban voltak, kértem, hogy ne menjenek el, hanem maradjanak a házban békével, de ők ezzel nem törődve elmentek, és alighogy leültem az előbbieket kipihenni, kiabálást hallottam és megértettem, hogy már többen vannak, mint előbb, kimentem és láttam azokat, immáron öten voltak a csapatban: Kálmán Benedek, Ambrus deák, Boros Benedek, Mátyás diák és Benedek diák, és láttam, hogy rácok sátrát támadják nagy erővel és a rácok újból elkergették őket és másodszer is a plébános házába menekültek, de immáron öten. Én ekkor megragadván Mátyás diákot kérleltem őt és a többieket, hogy ne menjenek a rácokra, hanem maradjanak a házban. Ők szavaimmal nem törődve kitörték, különösen Mátyás diákot nem engedtem, de nem tudtam visszatartani és végül haragosan elengedtem és azt mondtam neki: «ha jóból nem értesz, majd fogsz az erőből». Én tudom, stb.”

Az ötödik tanú, Pilisi Márton a következőt vallotta: „én – mondta – hallottam a nagy kiabálást az utcán, kijöttem Zsengellér Gergely házából és a temető előtt találtam Pécsi Lukácsot, aki azt mondta nekem: «Márton – mondta – barátom, menjünk és hallgassuk meg miféle kiabálás van a plébános házában!» Odamentünk és megálltunk a plébánia fala mellett, akkor ők öten, Kálmán Benedek, Ambrus deák, Boros Benedek, Mátyás diák és Benedek diák a plébános házából nagy lendülettel és szitkozódással kimenve engem ott találva és rácnak gondolva csak az Isten adta, hogyan nem sebesítettek meg és hacsak hangom meg nem ismerik, kétségkívül megsebesítettek volna.” Ezek után nagy lendülettel a rácok sátrára törtek és a rácok ezt látván, sokan kijöttek a sátrukból és a mondtak ellen támadtak és Búzás Simon házáig hajtották és kergették őket, nem sokkal később Benedek és Mátyás diákok Búzás Simon házából kijöttek kezükben két égő fáklyát tartottak és a kereskedők sátrára dobták azokat. A rácok azonban a fáklyákat elkapták és Búzás Simon házára dobták, a fáklyák szikrái ház zsindeleire estek. És amikor ezt megláttam, félvén a tűzveszélytől és nehogy a ház leégjen, fogtam egy hosszúkás botot és levertem a szikrákat a házról és eloltottam.

Mi, bírák a fentebb felsorolt és megnevezett külső nemesekkel és a (nagy)kőrösi polgárokkal együtt a felek előadásának, illetve tanúik vallomásának meghallgatása után, mivel a mondott Benedek és Mátyás diákok Kálmán Benedekkel és Boros Benedekkel a rác kereskedők sátraira ellenségesen rátámadtak, azt a törvényt tettük, hogy ha valaki az ilyen zavaros és veszélyes időben megölte (volna) őket, az jogosan tette (volna). Ily módon pedig a rablók a keréketörést ez által kiérdemelték, mivel a sátor, amire a vásár idején rátörték, a kereskedők háza volt, ezért úgy ítéltünk, hogy a rablók és gonosztevők módjára cselekedtek, különösen az által, hogy Benedek és Mátyás diákok a kereskedők sátraira égő fáklyát – magyarul tüzesüzeget – vetettek és dobtak és abból, illetve a viszálykodásukból tűz keletkezett. Úgy ítéltünk, hogy az ilyen gonosztett miatt, még ha ellent is mondtak ennek, a megégetés bűnét kiérdemelték. Ezenfelül úgy ítéltünk, hogy azok a sérülések, amelyeket a diákok elszendvedtek, méltóak és az általuk elkövetett bűneikhez illők voltak, sőt a vérük ontása is az volt. Ezenkívül úgy ítéltünk, hogy Pécsi Barnabás a fiával bármit cselekedett a mondott viszályban, helyesen tette, és mindezt Pécsi Barnabás mint úrasszonyaik hű képviselője tette, ha ugyanis akkor a házából nem jött volna ki és a nagy veszélyt le nem csillapítja, Cegléd mezővárosa nem tudott volna kimenekülni e nagy egyenetlenségből és kártékony viszálykodásból.

Ez tehát úrasszonyunk az ítéletünk, amelyet nem azért írtunk meg, mivel valaki új ítéletért folyamodott volna, mivel nem szükséges másikat hozni, hanem hogy levelünket elolvasva tisztelendőségtek világosan értesüljön minderről, [... ..]. Úrasszonyaink tartassanak meg ugyanazon becsben!

1523. február 27. A váci káptalan oklevele szerint Apollónia-nap előtti napon (febr. 7.) Nyársapát, (Kőrös)tetetlen és Mende birtokok, Töröttegyház és Besenyőegyház (*Thewrewtheghaz, Besseneweghaz*) nevű prédiatok, valamint *Palwsfewlde* nevű föld Verbőci István részére történt iktatásán a jelenlévő szomszédok között jelentek az óbudai klarissza apácák ceglédi jobbágjai, Markaz(i) Máté és Földes Bálint is. (DL 30 348., Bártfai Szabó L.: Pest 1445. sz.)

1526. március 28. A budai káptalan oklevele szerint Judica vasárnap előtti szombaton (márc. 17.) (Nagy)kőrös birtoknak Zabari Benedek felesége, Katalin – aki Karászi Perényi Pál leánya – és Tárkányi László felesége, Anna – aki Perényi István leánya – részére Derencsényi Miklós ellenében történt iktatásánál a szomszédok között jelentek az óbudai klarissza apácák ceglédi jobbágjai, Zsengellér Gergely és Pénzes Balázs is. (DL 47 655., Bártfai Szabó L.: Pest 1467. sz.)

Források

A kiadás elvei. Az „oklevéltár” huszonegy eredetiben fennmaradt forrás szövegét tartalmazza időrendben. A szóban forgó oklevelekből a bennük teljes átírásban megőrződött forrásokat tehát nem „vágtuk ki” és állítottuk időrendbe, hanem meghagytuk az azok szövegét megőrző oklevélben. Eljárásunkat az indokolja, hogy az oklevelek magyar tartalmi kivonatait (regesztáit) időrendben is közöljük. Mivel a teljes szövegű közléssel a szövegek hozzáférhetőségének és felhasználhatóságának biztosítása volt elsősorban a célunk, a szövegek írásmódbeli és nyelvi jellegzetességeit megtartva a központosítást normalizáltunk és az áttekinthetőség érdekében, ahol szükséges volt (például a határjárások leírásánál), ott a szöveget bekezdésekre tagoltuk. A közlés az 1526 előtti oklevelek esetében a latin forrásoknál Magyarországon szokásos, a Zsigmondkori Oklevéltár legutóbbi kötetében is alkalmazott elveket követi, figyelembe véve a legújabb ajánlásokat¹ (normalizált *ti* és *e* megtartása a *ci*, illetve az *ae* helyett, ellenben a szó eleji *w* helyett *vu* szerepel, továbbá az *u* betűt a szóhangalakjának megfelelően írtuk át *v* vagy hagytuk meg *u* betűnek; a *Beatus*, *Sanctus* és személynevek nagy kezdőbetűs, személynevet nem tartalmazó ünnepnevek kis kezdőbetűs írása, *Iohannes* és *Iacobus* a *Johannes* és *Jacobus* helyett, a J betűnek csak vulgáris névalakok esetében való használata). A vesszőhasználatban azt az elvet kívántuk követni, hogy a szintaktikailag összetartozó elemek közé lehetőleg ne kerüljön vessző. Az oklevélszövegekben előforduló római számok alakját megtartottuk. Az értelemzavaró elírásokat, szótévesztéseket javítottuk, ezekre jegyzetekben hívjuk fel a figyelmet, ám igyekeztünk a szöveg írásmódbeli jellegzetességeit megtartani (például *imposterum* az *in posterum*, *officialis* az *officialis*, *nunccupatum* a *nuncupatum* helyett, stb.). A szöveg esetleges hiányait a következőképpen jelöltük: [...], és ha tudtuk, pótoltuk.

1

1358. január 10.

Lajos király Cegléd királyi birtokot anyjának, Erzsébet királynénak adományozza.

Hártyán, selyemzsinóron függőpecséttel. DL 4723. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 9-1., mellette újkori másolata.) – A hátlapján alul egykorú kézzel: *Super possessione Chegled*. Középen közelkorú kézzel: *Nova donatio ville Chegled et consensus regius, ut vendi possit eadem* – utána későbbi kézzel: *simulcum tributo*; továbbá újkori feljegyzések. – A szöveg alatt I. Lajos király 1364. október 28-i megerősítő záradéka található és az oklevél bal oldalán selyemzsinóron függőújonnan használatba vett pecsétjének darabja (Anjou-okt. XLVIII. 501/149.). – Kiadása: AO VII. 5–7. – Regesztája: Bártfai Szabó L.: Pest 348. sz.; Bakács I.: Pest 725. sz.

Lodovicus Dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croatie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque rex, princeps Sallernitanus et honoris montis Sancti Angeli dominus, omnibus Christi fidelibus, presentibus et futuris, presentem paginam inspecturis salutem in omnium Salvatore. Nature uniuscuiusque hominis insertum dictat principium vota parentum ob

¹ Tringli István: Középkori oklevelek kiadásának problémái. Fons 7. (2000) 1: A történeti források kiadásának módszertani kérdései, 7–40.; Szovák Kornél: Korreferátum Tringli István előadásához. Uo. 41–47.

eximie dilectionis argumentum assequi debito cum favore. Proinde ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod nos filiale pietatis zelum et provisionis nostre antidotum erga serenissimam principissam dominam Elizabeth, inclitam reginam Hungarie, genitricem nostram karissimam advertentes, dignis et modestis supplicationibus eiusdem secundum desiderium sui animi de innata cordi nostro pietate volentes votis eius suavitate naturalis dulcedinis et fervore ac toto conamine hominis virtusque occurrere, quandam possessionem sive villam nostram regalem Cegled vocatam, in comitatu Pestyensi existentem, que quamquam quibusdam temporibus incapatis apud manus quorundam potentum occupative extiterit baronum, tamen a tempore cuius non exstat memoria, semper ad ius regium spectare dinoscitur et quam paulo ante in recompensam servitiorum reverendi in Christo patris domini Pauli iuriste, episcopi Gurcyensis, eidem in perpetuum contulisse recordamur idemque dominus Paulus episcopus in Gurcyensem episcopatum suum de regno nostro se retrahens pro mille florenis comiti Nicolao Wlvengi impignoratam per eundem nobis remisit redimendam, abrenunciando omni iuri suo idem Paulus episcopus, quod habuisset et habere potuisset ex premissis donationis nostre titulo in possessione memorata, eidem domine regine, genitrici nostre, in signum specialis nostre dilectionis, tum pro pecunia mille florenorum eiusdem domine regine in redemptionem dicte ville seu possessionis prefato comiti Nicolao persoluta per eandem, tum etiam propter affectum filialitatis, quem suavitas naturalis dulcedinis habere ad eandem nos inducit, cum omnibus et quibuslibet suis utilitatibus et pertinentiis universis, tributo videlicet et aliis quovis nominis vocabulo vocitatis, in superficiis eiusdem existentibus, nove donationis nostre titulo dedimus, donavimus et contulimus perpetuo et irrevocabiliter possidendam, tenendam pariter et habendam. Concedentes eidem genitrici nostre testimonio presentium mediante, ut quodocunque in vita vel in morte dictam villam seu possessionem Cegled vocatam cuicunque voluerit, donandi, legandi vel quicquid sibi videbitur de eadem disponendi, dicta domina regnia liberam et securam sine ampliori nostra requisitione habeat facultatem. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes eidem domine regine concessimus litteras nostras privilegiales pendentes et authentici sigilli nostri duplici munimine roboratas. Datum per manus venerabilis in Christo patris domini Nicolai, supradicta et apostolica gratia archyepiscopi Colocensis, aule nostre cancellarii, dilecti et fidelis nostri, anno Domini Mmo CCCmo Lmo octavo, quarto Idus Ianuarii, regni autem nostri anno decimo septimo. Venerabilibus in Christo patribus Nicolao Strigoniensi locique eiusdem comite perpetuo, Uglyno Spalatensi archyepiscopis, Nicolao Agriensi, Demetrio Waradiensi, Nicolao Quinqueecclesiensi, Dominico Transsilvano, Stephano Zagrabyseni, Colomanno Iauriensi, Petro Boznensi, Thoma Chanadyensi, Michaelae Wacyensi, Ladislao electo Wesprymensi, fratribus Stephano Nitriensi, Thoma Syrmiensi et Blasio Tyniniensi ecclesiarum episcopis ecclesias Dei feliciter gubernantibus; magnificis viris Nicolao palatino iudice Comanorum, Andrea voyvoda Transsilvano comite de Zonuk, Cykou magistro tavarnicorum nostrorum, comite Nicolao iudice curie nostre, Nicolao bano de Machou, Leustachio banatum totius Sclavonie tenente, Leukus dapiferorum et pincernarum, Dionysio agazonum et Thoma ianitorum nostrorum magistris, magistro Simone comite Psoniensi aliisque quampluribus comitatus regni nostri tenentibus et honores.

2

1364. május 8., Visegrád

Lajos király anyja, Erzsébet királyné kérésére megújítja a Cegléd királynéi birtokon élők részére korábban kiadott, az országban fekvő közlekedési vámok megfizetése alóli mentességet biztosító adományát.

Hártyán, a hátlapján a nagypecsét nyomával DL 5301. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 9-2., mellette újkori másolata.) – A hátlapján a nagypecsét alatt: *Renovata est super visis litteris sub sigillo deperdito*, továbbá újkori feljegyzések. – Regesztája: Anjou-oklt. XLVIII. 305. sz., Bártfai Szabó L.: Pest 377. sz.; Bakács I.: Pest 804. sz.

Nos Lodovicus Dei gratia rex Hungarie significamus tenore presentium, quibus expedit, universis, quod nos civibus et hospitibus de Cegled interveniente intercessibili petitioni domine regine, genitricis nostre karissime de benignitate regia duximus gratiose annuendum, ut iidem cives et hospites de dicta Cegled nunc reginales nullas in regno nostro de rebus et personis ipsorum tributum solvere teneantur, sed ab omni tributaria exactione penitus et per omnia exempti habeantur. Vobis itaque, universis prelatibus, baronibus, comitibus, castellanis, nobiles et possessionatis hominibus eorumque officialibus tributa tam in terris, quam super aquis habentibus eorumque tributariis, quibus presentes ostenduntur, firmiter et districte precipiendo mandamus, quatenus de rebus et bonis dictorum civium et hospitum reginalium de dicta Cegled ac personis

eorundem nullum tributum nullamque tributariam exactionem petere vel recipere aut exigi facere presumpmatis, secus intuitu nostre gratie non facturi, prout etiam hec in aliis litteris nostris maiori sigillo nostro in terra Uzure furtive sublato consignatis expresse vidimus contineri. Datum in Wysegrad, feria quarta proxima post festum Beati Iohannis ewangeliste ante portam Latinam, anno Domini M^{mo} CCC^{mo} LX^{mo} quarto.

3

1368. szeptember 8.

Lajos király megerősíti anyja, Erzsébet királyné rendelkezését, amellyel Cegléd birtokát az ott szedett vámmal együtt az óbudai klarissza apácáknak adományozta.

Hártyán, kiemelt, díszített kezdő „Lo” betűkkel, selyemzsinóron függőpecsét darabjával. DL 5698. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 9-4., mellette újkori másolata.) – A plica-n a pecsét selyemzsinórjai között: *Ad mandatum litteratorium domini regis*; a jobb szélén: *perlecta et correcta*. A hátlapján későbbi kezekkel: *Super possessione Cegled / consensus regius ad donatam*, illetve további újkori feljegyzések. – Kiadása: Fejér IX/4. 130–135. (hibás olvasatokkal). – Regesztája: Bártfai Szabó L.: Pest 393. sz.; Bakács I.: Pest 849. sz.

Lodovicus Dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croatie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque rex, princeps Sallernitanus et honoris montis Sancti Angeli dominus omnibus Christi fidelibus, tam presentibus, quam futuris, presentium notitiam habituris salutem in omnium Salvatore. Regia licet sublimitas, pediseca¹ sedentis trono in excelso, cunctis suis sequacibus condigna debeat impendere premia meritorum, ad instar tamen ipsius regis eterni lucem de luce proferentis et ineffabili lucis eius claritate mundum illustrantis, verbi scilicet incarnati militanti matri ecclesie, quam ipse pendens in cruce pro redemptione generis humani cum sui sanguinis effusione mirifice decoravit, tota mentis intentione intendere debet pariter et invigilare, cum nil inter humane considerationis studia felicius nilque salubrius existat, quam transitoria et caduca pro perpetuis commutare et in eterne mentis aciem ad ultime felicitatis terminum apponere, ubi bona pie elargita non erugo neque tinea demollitur, nec fures effodiunt et furantur.² Proinde ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod serenissima et excellentissima principissa, domina Elysbeth, eadem gratia regina Hungarie, genitrix nostra precara, nostre in eo mitissime supplicavit maiestati, quod quia ipsa Spiritus Sancti gratia sibi suggerente, que ad bonum suadet unumquemque, ob spem specialiter et devotionem suam, quam ad intemeratam Virginem Mariam, matrem domini gloriosam, regni nostri coronam, advocatam et patronam specialem, in cuius nomine sanctissimo Veteris Bude claustrum sanctimonialium mirifici operis structura fundasse, et in eodem religiosas dominas sanctimoniales Altissimo vitam contemplativam ducentes, pro nostra utrinque parentum, progenitorum ac protavorum et predecessorum nostrorum karissimorum, beatarum et gloriosarum recordationum animarum salute omnium plasmatores iugibus orationum suffragiis invocantes et complacantes, collocasse dinoscitur, gereret et haberet singularem, eidem claustro et perconsequens dictis religiosis dominabus Domino in eodem iugiter famulantibus quandam possessionem suam reginalem Chegled vocatam, in comitatu Pestyensi existentem per nostram maiestatem paulo ante reverendissimo in Christo patri, domino Paulo episcopo dicto iurista pro meritoriis eiusdem servitiis perpetuo collatam, et tandem per ipsam ex nostra commissione, consensu et beneplacita voluntate pro pecunia mille et ducentis florenis eidem domino Paulo episcopo per iamdictam dominam reginam, matrem nostram dulcissimam plene et integre ad nostram reminiscentiam persoluta emptam et comparatam, cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis universis, et signanter cum tributo in eodem exigi consueto ac ceteris suis usibus et fructuositatibus quibuslibet sub hiisdemque libertatibus, immunitatibus, legibus, prerogativis ac gratiis metisque, limitibus et terminis sub eisdem, quibus ipsa hactenus usa, possessa gavisaque, conservata extitisset et habita, in perpetuam elemosinam et patrimonium Ihesu Christi dedisset, donasset, contulisset et perpetuasset, ideo nos huiusmodi sue donationi possessionarie, elemosinarie largitioni et pie ac salutifere provisioni modo, quo supra, per ipsam claustro et sanctimonialibus memoratis facte nostrum regium consensum de innata cordi nostro pietate prebere dignemur benivolum et assensum. Nos itaque cuius cordi divine maiestatis reverentia, per quam reges regnant et principes dominantur,³ vehementer insideret, et ad eius nominis cultum mentis nostre acies seditate occupatur, eoque tanto nos ante oculos misericordie ipsius credentes maiora miserationis dona percipere, quanto eius servitoribus propensioris nostri officii munus studuerimus salutiferum impertiri, huiusmodi bonam voluntatem dicte domine regine, genitricis nostre preamande, regio pensantes cum favore volentesque

et ex animo cupientes eiusdem maternis et sinceris assertibus, quo sacro divino eloquio ammonente solempniter per nos iubetur venerari, secundum desiderium sui animi ex suavitate naturalis dulcedinis ac toto conamine hominis utriusque zelo occurrere filiali, potissime vero ob spem et devotionem nostram ac fluentis desiderii affectum, quam ad ipsam precelsam Virginem Mariam, que nos in diversis nostris casibus fovit et protexit, sub cuius speciali spe nobis victorioso triumphantibus usque ad hec tempora cuncta prospera successerunt et succedunt de presenti, ac nostra potentia longe lateque diffusa, confiniaque regni nostri, cui auctore Domino feliciter presiderimus, circumquaque ampliata et mirifice extitit dilatata, gerimus et habemus patratores,⁴ cui e converso obsequiosis virtutum operibus cum gratiarum actione multiformi tenemur occurrere, cernua⁵ devotione premissa possessionarie donationi, collationi, largitioni elemosinarie ac pie provisioni per eandem dominam reginam, genitricem nostram karissimam⁴ prefatis claustro Beate Virginis de Veteri Buda et religiosis dominabus sanctimonialibus in eodem Deo iugiter famulantibus modo quo supra facte nostrum regium consensum prebemus benivolum pariter et assensum presentis privilegii nostri patrocínio mediante. In cuius nostri regii consensus adhibitionis memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras nostras privilegiales pendentis et auctentici sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus venerabilis in Christo patris, domini Ladizlai episcopi Wesprimiensis, reginalis cancellarii et aule nostre vicecancellarii, dilecti et fidelis nostri anno Domini millesimo trecentesimo sexagesimo octavo, sexto Idus mensis Septembris, regni autem nostri anno vigesimo septimo. Venerabilibus in Christo patribus et dominis Thoma Strigoniensi, fratre Stephano Colocensi, Nicolao Iadryensi, Wgulino Spalatensi et Hugo Ragusyensi archiepiscopis, Demetrio Varadyensi, Colomano Iauryensi, Mychaele Agriensi, Demetrio Transsilvano, Wylhelmo Quinqueecclesiensi, Stephano Zagrabiansi, Iohanne Wachyensi, Dominico Chanadyensi, Petro Boznensi, Ladizlao Nitriensi, Stephano electo confirmato Syrimiensi, Nicolao Tynnyensi, Demetrio Nonensi, Nicolao Traguryensi, Stephano Farensi, Iohanne Macarensi, Matheo Sibinicensi, Mychaele Scardonensi et Portiva Sennyensi ecclesiarum episcopis ecclesias Dei feliciter gubernantibus; magnificis viris domino Ladizlao duce Opulyensi, regni nostri palatino, Nicolao woyvoda Transsilvano, comite Stephano Bubek iudice curie nostre, Iohanne magistro tavarnicorum nostrorum, Petro Zudar Sclavonie bano et magistro pincernarum nostrorum, Emerico Dalmatie et Croatiae, Nicolao de Gara de Machou banis, Paulo dapiferorum, Iohanne ianitorum, Stephano agazonum nostrorum magistris ac eodem domino Ladizlao duce Opulye comite Posonyensi, aliisque quampluribus comitatus regni nostri tenentibus et honores.

¹ A sor felett beszúrva; a *pedisequa* (szolgálólány) szó variánsa (a szó azonosításában nyújtott segítségért Szovák Kornélt illeti köszönet). ² Vö. Mt 6,20.: „thesaurizate autem vobis thesaurus in caelo, ubi neque erugo neque tinea demolitur et ubi fures non effodiunt nec furantur.” – „hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket mennyben, ahol sem a rozsda, sem a moly meg nem emészti, és ahol a tolvajok ki nem ássák, sem el nem lopják...” (Károli revidéált ford.) ³ Vö. Péld 8,15–16. „per me reges regnant et legum conditores iusta decernunt, per me principes imperant et potentes decernunt iustitiam.” – „Én általam uralkodnak a királyok, és az uralkodók végeznek igazságot. Én általam viselnek a fejedelmek fejedelemséget, és a nemesek, a földnek minden bírái.” (Károli revidéált ford.) ⁴ A szöveg újkori másolatában *protectorem* szó áll. ⁵ Az eredetiben *ternua* szónak olvasható, de ilyen latin szó nincsen, vö. LLMAeH II. 94. ⁶ Utána pontozással javítva (kihúzza): *modo quo supra*.

4

1368. szeptember 10.

Erzsébet anyakirályné a Pál gurki püspöktől 1200 aranyforintért megvásárolt Cegléd birtokát az ott szedett vámmal Lajos király beleegyezésével az óbudai klarissza apácáknak adományozza.

Hártyán, kiemelt, díszes kezdő E betűvel, selyemzsinóron függőpecsét darabjával. DL 5699. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 9–3., mellette újkori hiteles másolata.) – A hátlapján jobbról: *Super possessione Cegled vocata*. Középen későbbi kézzel: *Donatio possessionis Czegled per dominam Elizabeth reginam facta*, továbbá újkori feljegyzések. – Regesztája: Bakács I.: Pest 850. sz.

Elizabeth Dei gratia regina Hungarie omnibus Christi fidelibus, tam presentibus, quam futuris, notitiam presentium habituris salutem in omnium Salvatore. Illa est provida nostre serenitatis largitio, illa apud Dominum, largitore omnium acceptare dignitatis condigna responsio, quam in sanctam matrem ecclesiam, sponsam Christi et venerabiles ministros eius debite recognitionis officio alacri et benigna dispensamus affectu per hanc enim in celis vite meritis asscribimur et per hanc

eterne retributionis premia prestolamur. Proinde ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod nos ob spem et devotionem nostram specialem, quam ad intemeratam Virginem Mariam, matrem Domini gloriosam, nostri et regni nostri coronam, advocatam et patronam specialem, in cuius beatissimo nomine claustrum Veteris Bude sanctimonialium fundavimus et in eodem religiosas dominas sanctimoniales vitam contemplativam ducentes et pro illustrissimi principis, domini Lodovici regis Hungarie, nati nostri predilecti ac nostra animarum salute omnium plasmatores assiduis orationum suffragiis invocantes collocasse dignoscimur, gerimus et habemus singularem eidem claustro et per consequens dictis religiosis dominabus in eodem Altissimo iugiter famulantibus quandam possessionem nostram reginalem Chegled vocatam, in comitatu Pestiensi existentem, per regiam maiestatem paulo ante Paulo episcopo dicto iurista pro suis servitiis perpetuo collatam et tandem per nos ex consensu et beneplacita voluntate prefati domini regis, filii nostre pro mille et ducentis florenis ipsi Paulo episcopo plene persolutis emptam et comparatam cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis universis, signanter autem tributo in eadem exigi consueto ac silva necnon ceteris suis usibus et fructuositatibus quibuslibet sub eisdemque libertatibus, legibus, prerogativis, gratiis ac metis, quibus ipsa actenus usa, possessa, gavisata et conservata extitisset, in perpetuam elemosinam similiter de consensu et benignissima voluntate prefati domini regis, nati nostri donavimus, dedimus et contulimus perpetuo possidendam, tenendam pariter et habendam. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam, presentes concessimus litteras nostras privilegiales pendentis et autentici sigilli nostri dupplicis munimine roboratas. Datum sub anno Domini M^{mo} CCC^{mo} sexagesimo octavo, quarto Idus mensis Septembris.

5

1368. október 2.

A budai káptalan emlékezetül adja, hogy Lajos király Visegrádon, 1368. szeptember 1-jén kibocsátott parancsa értelmében György deák királyi emberrel kiküldték tanúbizonyosságukat, László mesterkanonokot, akik visszatérve elmondták, hogy ők szeptember 7-én kimenne Cegléd birtokra, a szomszédok és határosok összehívása után ellentmondás nélkül megjárták annak határait, és meghagyták azt az apácák birtokában.

Hártyán, kiemelt kezdő C betűvel, felül ABC chirographummal, selyemzsinóron függőpecséttel. DL 5696. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 9-5., mellette újkori másolata.) – A hátlapján kétszer középen: *monialium de Veteri Buda*, továbbá újkori feljegyzések. – Regesztája: Bártfai Szabó L.: Pest 394. sz.; Bakács I.: Pest 847. és 851. sz. – A határjárás magyar nyelvű fordítása: Bakács I.: Pest 851. sz.; Benkő Zs.: Cegléd 80–81. – A budai káptalan oklevelét átírta 1) Zsigmond király 1407. febr. 26-i privilégiumában. DL 9271. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 9-11.), ennek újkori másolata: DL 36 461. (Uo. 34-36.) és 2) a pozsonyi káptalan 1635. dec. 14-i oklevelében. DL 5696. (Uo. 9-5., mellette másolata.) – A budai káptalan oklevelének további újkori másolatai: DL 6324. (MKA, Acta Paulinorum, Pest 18-2.), DL 41 764. (Gyűjteményekből [P és R szekcióból és állagtalan fondok], Múzeumi törzsanyag, 1925-10.) és MNL Pest Megyei Levéltára, Oklevelek levéltári gyűjteménye 98. (DF 280 168.)

Capitulum ecclesie Budensis omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in salutis largitore. Ad universorum tam presentium, quam futurorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod nos litteras excellentissimi principis domini nostri, domini Ludovici Dei gratia regis Hungarie reverentia, qua decuit, recepimus in hec verba:

Ludovicus Dei gratia rex Hungarie fidelibus suis capitulo ecclesie Budensis salutem et gratiam. Cum nos possessionem religiosarum dominarum sanctimonialium claustrum Beate Virginis de Veteri Buda Chegled appellatam, in comitatu Pestiensi existentem, per nos ac dominam reginam, genitricem nostram karissimam eidem claustro et per consequens ipsi religiosi dominabus pro nostre et ipsius genitricis nostre animarum remediis perpetuo donatam et collatam reambulare et ab aliorum iuribus possessionariis metaliter sequestrare et eisdem religiosi dominabus per nostrum et vestrum homines legitime statui facere velimus et intendamus, fidelitati igitur vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus unum ex vobis virum ydoneum pro testimonio transmittatis, coram quo Georgius litteratus, aule reginalis famulus et officialis de Adrian, homo noster ad hoc de curia nostra specialiter transmissus ad faciem dicte possessionis Chegled vocate vicinis et commetaneis suis universis inibi legitime convocatis et presentibus accedendo reambulet ipsam per suas veras metas et antiquas, novas iuxta veteres in locis necessariis erigendo reambulatamque et ab aliorum iuribus possessionariis metaliter undique distinctam et separatam cum omnibus suis utilitatibus utilitatumque integritatibus et pertinentiis universis statuatur

et committat prefato claustro et perconsequens memoratis religiosis dominabus sanctimonialibus premissis collationis titulo perpetuo possidendam, si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, citet ipsos contra easdem religiosas dominas nostram in presentiam ad terminum competentem, rationem contradictionis eorum reddituros, et post hec seriem ipsius possessionarie reambulationis et statutionis cum cursibus metarum vel nominibus contradictorum et citatorum, si qui fuerint, terminoque assignato nobis fideliter rescribatis. Datum in Wysegrad, in festo Beati Egidii confessoris, anno Domini millesimo trecentesimo sexagesimo octavo.¹

Nos igitur preceptis eiusdem domini nostri regis in omnibus obedire volentes, ut tenemur, unacum prefato Georgio litterato, homine regio nostrum hominem fidedignum, magistrum Ladizlaum, socium et concanonicum nostrum ad premissa fideliter exequenda pro testimonio duximus transmittendum, qui demum ad nos reversi nobis concorditer retulerunt, quod ipsi feria quinta proxima ante festum nativitatis Virginis gloriose proxime preteritum² ad faciem dicte possessionis Chegled vocate vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et presentibus accessissent et ipsam per suas veras metas et antiquas hoc modo reambulassent,

quod primo inceperunt inter plagas meridiei et occidentis in quodam monticulo Zaarhomok vocato et abinde flectendo versus partem australem et in eadem directe per magnum spatium eundo venissent ad quendam alium montem Hoziuhomok nominatum, in cuius fine a plaga australi unam metam terream erexissent, deinde declinando versus partem aquilonis et per spatium trium iugerum terrarum eundo venissent ad quendam lacum Gergyefw dictum et ipsum pertranseundo penes ipsum lacum duas metas terreas cumulassent, abhinc divertendo ad predictam plagam australem per ictum unius sagitte pergendo iuxta quendam alium lacum Zarwastow nominatum, penes quem a plaga orientis unam metam terream erexissent, deinde adhuc ad eandem plagam australem per bonum spatium pergendo in quadam planitie similiter unam metam terream elevassent, deinde in eadem plaga per magnum spatium eundo pervenissent prope possessionem Irsa, ubi penes unum fossatum Apachaoromya dictum, quod pro meta assignassent et haberent, dehinc declinando per idem fossatum ad partem aquilonem per bonum spatium eundo venissent ad unam viam magnam, que veniret de Chegled versus Budam, quam pertranseundo attigissent ad unum pratum magnum, quem similiter pertranseundo venissent ad aliam viam publicam et eandem modo simili pertranseundo venissent ad unam magnam arborem piri silvestris Farkasakazhocurtuel nominatam, in latere cuiusdam montis Berchelhegye dicti existentem, quam pro meta reliquissent, deinde diverterent versus plagam orientalem et in eodem monte Bercelhege quasi ad magnum spatium, videlicet quasi ad medium miliare plaga in eadem pertranseundo venissent ad quendam magnam viam, que veniret de predicta possessione Chegled versus villam Benye vocatam, et eandem pertranseundo iuxta eandem a plaga orientis unam metam terream cumulassent, abhinc directe in eadem plaga per spatium trium iugerum terre eundo in una planitie similiter unam metam terream elevassent, deinde in eadem plaga ulterius pergendo venissent ad unam ecclesiam lapideam ruptam Cheke nominatam in honore Beate Virginis constructam, que a plaga aquilonis vicinaretur terre possessionis Sewregh vocate, inde directe versus plagam orientalem per bonum spatium eundo venissent ad unam aliam ecclesiam sub titulo Beati Demetrii martiris constructam, cui a parte aquilonis vicinaretur terre possessionis Zele vocate, abhinc ulterius in eadem plaga per magnum spatium pergendo venissent ad tertiam ecclesiam lapideam similiter ruptam Zewkeghaz nominatam, quam similiter pro metalli signo commisissent, dehinc adhuc in eadem plaga orientali per bonum spatium directe eundo venissent ad quartam ecclesiam lapideam similiter ruptam Kylsewheges nominatam, cui a parte orientis vicinaretur terre possessionis Reukas, abinde paulisper versus meridiem declinando et per bonum spatium eundo venissent ad quendam montem Zekhalm vocatum, ubi duas metas terreas erexissent, cui a plaga orientis vicinaretur terre possessionis Thozegh, et inde ad eandem plagam meridionalem pergendo venissent ad alium monticulum Fekethehalm, ubi similiter metam terream cumulassent, et inde declinando ad partem occidentalem venissent ad quendam magnam viam, que veniret de Chegled predicta et iret versus fluvium Thicye, et eandem viam pertranseundo venissent ad quendam monticulum Zenthlazlohalma vocatum, quem similiter pro signo metalli commisissent, deinde directe versus plagam occidentalem per modum spatium eundo venissent ad quendam arborem ilie,³ penes quam ramuli crevissent nonnulli, quam pro metalli signo reliquissent, abhinc adhuc ad eandem plagam occidentalem pergendo venissent ad quendam monticulum Kappanhalma⁴ vocatum, quem similiter pro signo commisissent metalli, ubi a plaga meridiei esset una silva Tulherdew dicta, que silva est usualis trium oppidorum seu villarum Chegled predictae, Keurus et Kechkemeth nominatarum, et deinde venissent ad priorem metam, ubi inceperunt et sic cursus⁵ metarum possessionis Chegled predictae terminarentur.

Factaque huiusmodi reambulatione prescriptam possessionem Chegled vocatam cum omnibus suis utilitatibus, terris videlicet cultis et incultis, prediis, campis, montibus, vallibus, ecclesiis ruptis aliisque cunctis usibus et proprietatibus

quocunque nomine censeantur, sub inclusionibus metarum prescriptarum habitis et existentibus predicto claustro Beate Virginis et perconsequens religiosus dominabus sanctimonialibus predictis nullo penitus contradictore apparente reliquissent et statuissent perpetuo possidendam diebus legitimis in facie eiusdem permanendo. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes litteras nostras privilegiales sigillique nostri munimine roboratas, alphabeto intercisas iuxta confessionem predictorum regis et nostri hominum duximus concedendas. Datum per manus discreti viri magistri Alberti lectoris ecclesie nostre vigesimo sexto die termini premisse possessionarie reambulationis et statutionis anno Domini supradicto, presentibus viris discretis magistris Petro custode, Emerico, Mychaele, Ladizlao, Nicolao, Iacobo, Gregorio, Benedicto, Iohanne et aliis canonicis in eadem ecclesia nostra Deo devote famulantibus.

¹ 1368. szept. 1. ² 1368. szept. 7. ³ Így az *ilicis* alak helyett, második declinációban ragozva. ⁴ A szót alápontozással javították a *Kaiippanhalma*-ból. ⁵ Utána még egyszer: *cursus*.

6

1416. február 17.¹

Margit, az óbudai klarisszák apátnője és az apácák meghagyják ceglédi esküdtpolgáraiknak és jobbágyaiknak, hogy fogadják tisztelettel János urat, akit, miután előző papjuk meghalt, plébánosukká neveztek ki.

Foltos hártován, a szöveg alatt pecsételés nyomával. DL 22 754. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 11-3., mellette újkori másolata.) – A hátlapján újkori feljegyzések. – Kiadása: BTOE III. 669. sz. (apróbb tollhibákkal). – Regesztája: ZsO V. 1564. sz.

Margaretha abbatissa ceteraque sorores sanctimoniales claustrum Beate Marie Virginis gloriose de Veteri Buda vobis, iuratis civibus et universis iobagionibus nostris de Czegled salutem cum sincera dilectione. Noveritis, quod cum nos audivimus, quod plebanus vester viam huius mundi transmutasset et pastore animarum vestrarum indigeretis et ecclesia vestra rectore plebaniaria(!) vacaret, et nunc nos rectoratum seu plebanatum dicte ecclesie vestre discreto viro domino Iohanni utique morigeratum et bonis virtutibus circumspectum — et sui antecessores nobis et ecclesie nostre serviebant et ipse de domo nostra recrevitus est et etiam carnalem sororem suam in nostro ordine in medio nostri habet — et propter servitorum predecessorum et suorum meritis plebanatum seu rectoratum prefate ecclesie nostre dicto discreto viro domino Iohanni dedimus, tradidimus et concessimus. Igitur presentibus vestre universitatis firmiter mandamus per presentes, quatenus dum idem dominus Iohannes vestri in medium pervenerit, eundem in rectoratum plebanie vestre et animarum vestrarum patrem carnalem² honorifice assumpere et in omnibus iuribus dicte ecclesie vestre obedire debeatis, igitur secus non facturi. Datum feria secunda proxima ante festum [in cathedra Beati] Petri apostoli, anno Domini millesimo quadringentesimo sexto decimo.

¹ Az oklevél foltossága miatt elképzelhető a július 30-i (*feria secunda proxima ante festum ad vincula Beati Petri apostoli*) kelet is. ² Az újkori másolatban és a kiadásban: *specialem*. A *carnalem* alak azonban értelmileg megfelelő: „lelketek édesapjaként fogadjátok”.

7

1434. május 1.

A budai káptalan előtt az óbudai apácák nevében ceglédi officialisuk, Pátyódi Fábián fia László tiltakozik az ellen, hogy Nyársapáti Sebestyén fia Miklós megfiai, László és István a Cegléd birtok határain belül fekvő szántóföldeket meg a Besenyőegyház, Töröttgyház, Téglagyház és Kőgyház nevű prédiумаikat felkérve a királytól adomány címén elfoglalták.

Papíron, kiemelt kezdő N betűvel, a hátlapján pecsét darabkáival. DL 12 595. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 9-19., mellette újkori másolata.) – A hátlapján keresztben: *prohibitoria contra Nyarosapath*, továbbá újkori feljegyzések. – Regesztája: Bakács I.: Pest 1530. sz.

Noc capitulum ecclesie Budensis memorie commendamus, quod Ladislaus filius Fabiani de Pathady, officialis religiosarum dominarum sanctimonialium claustrum Beate Virginis de Veteri Buda in possessione earundem Chegled vocata constitutus nominibus earundem dominarum sanctimonialium nostram veniendo in presentiam per modum protestationis nobis significare curavit, quomodo Nicolaus filius Sebastiani de Nyarasapathy necnon Ladislaus et Stephanus filii eiusdem quasdam terras arabiles et predia Bessenyeweghaz, Teretheghaz, Teglaeghaz et Keweghaz vocata, inter metas dicte possessionis Chegled habita et ad eandem possessionem pertinentia a serenissimo principe domino Sigismundo Dei gratia Romanorum imperatore, semper augusto ac Hungarie etc. rege sibi ipsis donari et conferri procurassent easdemque terras arabiles et predia cum omnibus pertinentiis occupassent et¹ occupatis uterentur de presenti in preiudicium earundem dominarum sanctimonialium valde magnum. Unde facta huiusmodi protestatione annotatum dominum Sigismundum imperatorem a donatione et collatione prenotatarum terrarum et prediorum dictis Nicolao, Ladislao et Stephano fiende eosque ab impetitione et occupatione, seque et alios quoslibet in dominium earundem quovis colore adquisito intromissione et sibi ipsis statui factione, usuum, fructuum et quarumlibet utilitatum dictorum prediorum et terrarum perceptione vel percipi factione nominibus, quibus supra, prohibuit et prohibendo contradixit nostri in presentia testimonio presentium mediante. Datum in festo Beatorum Philippi et Iacobi apostolorum, anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo quarto.

¹ Utána még egyszer: *et.*

8

1441. november 14., Buda

Ulászló király elhalasztja a Tarcsai János és István, illetve az óbudai klarissza apácák között Külső- és Belsőhegyes prédiások iktatásakor történt ellentmondás miatt folyó pert a következő bírósági nyolcadra.

Papíron, zárópecsét nyomáva. DL 13 653. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 33-39.) – A hátlapján közepén: *pro religiosis dominabus sanctimonialibus claustrum Beate Virginis de Veteri Buda contra Iohannem et Stephanum de Tarcha ad octavas festi epiphaniarum Domini nunc venturi in presentia iudicis curie nostre, prorogatoria*; a jobb alsó sarokban: *per F* (kézjegy), valamint újkori feljegyzések.

Nos Wladislaus Dei gratia Hungarie, Polonie, Dalmatie, Croatie etc. rex Lithvanieque princeps, supremus et heres Russie damus pro memoria, quod causam, quam Iohannes et Stephanus de Tarcha contra religiosas dominas sanctimoniales claustrum Beate Marie Virginis de Veteri Buda iuxta continentiam litterarum nostrarum prorogatoriarum super facto contradictionis stationis prediorum Kyleseges et Belseheges vocatarum, in comitatu Pestiensi habitarum¹ in octavis festi Beati Michaelis archangeli absente iudice curie nostre movere habebant nostra personali in presentia, ex deliberatione prelatorum et baronum nostrorum ad octavas festi epiphaniarum Domini nunc venturi in presentiam iudicis curie nostre duximus prorogandam. Presentes autem absentibus sigillis nostris sigillo magnifici Laurentii de Hederwara, regni nostri Hungarie palatini fecimus consignari.² Datum Bude, quadagesimo die termini prenotati, anno Domini millesimo quadringentesimo quadagesimo primo.

¹ Előtte kihúzva: *existen.* ² A mondat utólag a sor felett beszúrva.

9

1448. május 25., Buda

Hunyadi János kormányzó egyrészt az óbudai klarissza apácák írásbeli kérvényére, másrészt az ország lakóinak javára az apácák Pest megyei Cegléd nevű birtokán országos vásárokat engedélyez, mégpedig Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepére (március 25.), Barnabás- (június 11.) és Máté-napra (szeptember 21.), illetve az ünnepnapokat megelőző és követő napokra, ugyanazokkal a szabadságokkal, amelyekkel a szabad királyi városok rendelkeznek.

Hártyán, kiemelt kezdő N, H és P betűkkel, selyemzsinóron ép függőpecséttel. DL 14 166. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 9-21., mellette újkori másolata.) – A hátlapján későbbi kézzel: *pro parte nundina seu fori in Chegled*, továbbá újkori feljegyzések. – Regesztája: Hajnal I.: Hunyadi kormányzói oklevelei 111/24. sz.; Bártfai Szabó L.: Pest 745. sz.

Nos Iohannes de Hwnyad regni Hungarie gubernator presentium tenore significamus, quibus expedit, universis, quod nos tum ad supplicationis instantiam religiosarum dominarum sanctimonialium in claustro Veteris Bude commorantium nobis propterea litteratorie porrecte, tum etenim pro utilitate et comodo regni Hungarie predicti et incolarum eiusdem ad possessionem earundem Czegleed nuncupatam, in comitatu Pestiensi existentem nundinas liberas seu forum annuale liberum singulis festivitibus, videlicet anunciationis Virginis gloriose, Beatorum Barnabe apostoli et Mathei ewangeliste aliisque diebus easdem festivitates precedentibus et subsequentibus, ad id scilicet necessario, aptis corequisitisque et sufficientibus in omni anno sub hiisdem libertatum prerogativis, quibus nundine seu fora annualia liberarum civitatum regalium celebrantur, perpetuo celebrandas duximus annuendo gratiose concedendo, ymmo annuimus et concedimus presentium per vigorem, absque tamen preiudicio nundinarum et fororum annualium liberorum aliorum. Quocirca vos, universos et singulos mercatores, institores aliosque homines forenses atque viatores presentibus affidamus, assecuramus et certificamus, quatenus ad pretactas nundinas seu fora annualia libera per nos in dicta possessione Czegleed, ut premittitur, perpetuo celebrari concessas et commissa cum omnibus mercantiis rebusque et bonis vestris venalibus secure, libere et sine omni pavore¹ seu formidine rerum et personarum vestrarum veniatis, properetis et accedatis peractisque vestris negotiationibus nundinis liberis in predictis redeatis ad propria vel alia, que malueritis, loca salvis vestris rebus et personis sub nostra protectione et tutela speciali. Et hec volumus per fora ac alia loca publica, ubi necesse fuerit, palam facere proclamare. Datum Bude, tertio die festi sacratissimi corporis Christi, anno Domini millesimo quadingentesimo quadragésimo octavo.

¹ A *favore*-ből javítva.

10

1453. április 9., Buda

Hunyadi János besztercei örökös ispán és a király magyarországi főkapitánya Pest és Buda lakosaihoz. Megtudta, hogy közülük többen nem hajlandók az óbudai apácák Cegléd birtokán holmijaik és javaik után a szokott vámot megfizetni, ezért megparancsolja nekik, hogy ne merjenek fizetés nélkül a mondott vámon áthaladni.

Papíron, a szöveg alatt pecsét darabjaival. DL 14 663. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 9-25., mellette újkori másolata.) – A hátlapján újkori feljegyzések.

Iohannes de Hunyad perpetuus comes Byztriciensis ac supremus capitaneus regie maiestatis in regno Hungarie constitutus etc. universis et singulis cuiusvis status hominibus Pestiensis et Budensis civitatum salutem cum dilectione. Datur nobis intelligi, quod certi forent ex vobis, qui cum rebus et bonis ipsorum de thelonio religiosarum dominarum sanctimonialium in Chegled habito et exigi solito clandestine, sine omni solutione tributaria salirent. Et quia nos theloniatoribus eiusdem thelonii, ut ipsi talium omnes res et bona ubicunque et quorumcunque domum [...]erire poterint, affere debeant, et ideo vobis precipimus et mandamus, quatenus sine solutione theloniaria de predicto thelonio nullus ex vobis cum rebus suis ne presumat sub pena prenotata, secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restituti. Datum Bude, feria secunda proxima post dominicam Quasi modo geniti, anno Domini M^o CCCC^o L tertio.

Commissio propria domini comitis Bistricziensis
manus cancellarii Petri de Sary

11

1455. május 28., Buda

V. László király megparancsolja a kereskedőknek és más, árukkal közlekedő személyeknek, hogy az óbudai klarissza apácák vámhelyein, különösen pedig Cegléden fizessék meg vámot.

Hártyán, kiemelt és díszített kezdő L betűvel, az első sorban kiemelt szókezdő betűkkel, a szöveg alatt a titkospecsét darabjaival. DL 14 960. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 9-30., mellette újkori másolata.) – A hátlapján a bal oldalon keresztben: *commissio domini regis Ladislai, ut quilibet in Chegled et in aliis tributis dominarum solvere teneantur tributariam solutionem*, valamint újkori feljegyzések. – Regesztája: Bártfai Szabó L.: Pest 814. sz.

Commissio domini regis

Ladislauus Dei gratia Hungarie, Bohemie, Dalmatie, Croatie etc. rex ac Austrie et Stirie dux necnon marchio Moravie etc. fidelibus nostris universis et singulis mercatoribus et alterius cuiusvis status et condicionis hominibus cum rebus venalibus et mercibus, de quibus tributum dari solitum est, hincinde proficiscentibus, quibus presentes ostenduntur, salutem et gratiam. Gravem querelam religiosarum dominarum sanctimonialium in claustrum Beate Marie Virginis in Veteri Buda fundato degentium displicenter accepimus continentem, quomodo nonnulli forent ex vobis, qui se ac huiusmodi res et bona sua mercimonialia sive a nobis, sive a precessoribus¹ nostris vel quibuscumque aliis a solutione tributaria exemptos esse pretendentes in locis tributorum prefatarum dominarum sanctimonialium ipsis ab antiquis ac a sanctis et divinis precessoribus nostris regibus pro necessario eorum usu concessorum et donatorum et presertim in tributo in possessione earum Cegled exigi solito nullum tributum solvere nullamve tributariam solutionem facere cepissent, sed a locis huiusmodi tributorum dictarum dominarum sanctimonialium vi et armis se defendentes abire consuevissent, quod in iuris preiudicium dictarum monialium ac iacturam iamfate ecclesie earum cederet manifestam. Unde pro earum parte humiliter nostre supplicatum extitit maiestati, ut superinde ipsis de remedio opportuno dignaremur providere et quia sive nos, sive quipiam precessorum nostrorum vobis seu quibuscumque ex vobis memoratas libertates sive exemptiones tributarias fecerimus seu fecerint, illas semper salvo iure et sine preiudicio alieno tam nos, quam eosdem precessores nostros fecisse non dubitamus. Nolentes igitur iuribus non tantum prefatarum dominarum sanctimonialium, sed etiam quoruncumque aliorum regnicolarum nostrorum sine iure et iustitia preiudicari, fidelitati vestre et cuiuslibet vestrum firmo nostro regio sub edicto precipimus et mandamus, quatenus antequam cum prefatis dominabus sanctimonialibus super huiusmodi libertatibus et exemptionibus, quas super non solutione tributaria sive a nostra maiestate, sive a quibuscumque precessoribus nostris regibus vos habere pretenditis, iudicialiter experiamini et evincatis sententialiter in iudicio contradictorio huiusmodi tributorum concessis de omnibus et singulis rebus vestris mercimonialibus et venalibus, de quibus tributum in hoc regno nostro Hungarie solvi consuetum est, in locis tributorum prefatarum dominarum sanctimonialium et presertim in possessione Cegled semper totiens², quotiens opus fuerit, tributum solvere et iustam tributi solutionem facere debeatis, qui si feceritis, bene quidem, alioquin harum serie districtius committimus fidelibus nostris dicti regni nostri Hungarie palatino ac iudicibus nobilium comitatus Pesthiensis presentibus et futuris, ut ipsi vos et quemlibet vestrum ad huiusmodi iustam tributariam solutionem artius compellant et astringant auctoritate nostra presentibus ipsis in hac parte attributa et iustitia mediante, secus igitur non facturi. Presentes vero post lecturam reddite presentanti. Datum Bude, feria quarta proxima post festum Pentescostes, anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto, regnorum autem nostrorum anno Hungarie etc. sexto decimo, Bohemie vero secundo.

Commissio domini regis ex deliberatione
prelatorum et baronum generaliter facta

¹ Az oklevélben következetesen a *precessor* szó ragozott alakjai szerepelnek az általánosan használt *predecessor* helyett. ² Az oklevélben: *totius*.

12

1456. március 8.

V. László király általános parancslevele az ország birtokosaihoz és tisztartóihoz, valamint városainak lakosaihoz. Senki ne merészlje az óbudai klarissza apácák Cegléd birtokán lakó jobbágyait a megnevezett eseteken túl lefogni és saját bírósága elé hívni, hanem az óbudai apácák előtt keressék igazukat.

Hártyán, az első sorban a szókezdőbetűk kiemelve, a szöveg alatt pecsét nyomával. DL 15 034. (MKA, Acta ecclesiastica 47-13.) – A hátlapján újkori feljegyzések.

Commissio propria domini regis

Ladislaus Dei gratia Hungarie, Bohemie, Dalmatie, Croatie etc. rex Austrieque et Stirie dux necnon marchio Moravie etc. fidelibus nostris universis et singulis prelatibus, baronibus, comitibus, castellanis, nobiles ipsorumque officialibus, item civitatibus, opidis et liberis villis ipsorumque rectoribus, iudicibus et villicis presentium notitiam habituris salutem et gratiam. Cum antiqua et approbata lege et consuetudine regni nostri Hungarie predicti requirente quibuslibet nobilibus et homo possessionatus suos iobagiones et familiares impossessionatos in quibuslibet possessionibus suis commorantes in omnibus causis, demptis dumtaxat furti, homicidii, latrocinii, incendii ac aliis causis publicis et criminalibus, ipsimet iudicandi liberam habeat facultatem. Fidelitati igitur vestre firmissime precipimus et mandamus, quatenus iobagiones et familiares impossessionatos religiosarum sororum sanctimonialium claustrum Beate Marie Virginis de Veteri Buda in possessione earundem Cegled vocata, in comitatu Pestiensis existenti commorantes in nullis causis et earum articulis demptis solummodo premissis ad cuiusvis instantiam in personis iudicare vel vestro astare iudicatu compellere ac res et bona ipsorum quecumque in vestris possessionibus, honoribus, officiolatibus, seu vestri in medio arrestare seu prohiberi facere nusquam et nequaquam presumptis signanter pro debitis, delictis et excessibus aliorum, si qui enim quidquam actionis vel questionis contra annotatos iobagiones vel familiares impossessionatos dictarum sororum sanctimonialium habent vel habuerint, hii id in presentia ipsarum sororum sanctimonialium aut officialium earundem iuridice prosequantur ex parte quorum eedem sorores sanctimoniales vel officiales ipsarum omni contra eos querulanti meri iuris et iustitie ac debite satisfactionis complementum exhibebunt vel impendent, prout dictabit ordo iuris. Ubi autem ipse sorores sanctimoniales aut officiales earundem in reddenda iustitia tepidi reperti fuerint aut remissi, extunc non iidem iobagiones et familiares impossessionati, sed annotate sorores sanctimoniales vel officiales ipsarum in nostri aut alterius iudicis ordinari earum presentiam per ipsos querulantes legitime evocentur, ex parte quorum nos vel idem iudex earum ordinarius eisdem querulantibus meri iuris et iustitie debiteque satisfactionis complementum exhibebimus vel impendent, prout dictabit ordo iuris. Si vero per quempiam vestrum in premissis secus facere attemptaretur, extunc commisimus et harum serie strictius committimus fidelibus nostris comitibus vel vicecomitibus et iudicibus nobilium illorum comitatu, in quibus fortassis huiusmodi nostra mandata non servarentur, ut ipsi scita prius premissorum mera veritate omnes tales aut sine dampnis ipsorum et gravaminibus in talibus fieri solitis ad hoc ipsum efficaciter faciendi et observandi artius compellant et astringant auctoritate nostra presentibus ipsis in hac parte attributa et iustitia mediante, secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restituti. Datum Bude, feria secunda proxima ante festum Beati Gregorii pape, anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto, regnorum autem nostrorum anno Hungarie etc. sexto decimo, Bohemie vero tertio.

13

1460. június 5.

A budai káptalan jelenti Mátyás királynak, hogy Pálóci László országbíró 1460. április 24-i meghagyására kiküldötte, Fülöp karpap jelenlétében Kutenyai Tamás kúriai jegyző, királyi ember máj. 17-én elvégezte Cegléd mezőváros határjárását és az ellentmondókat megidézte a királyi jelenlét elé.

Papíron, amelynek bal oldali negyedrésze hiányzik, zárópecsét nyomával. DL 15 446. (Acta eccl. ord. et mon., Vbuda 10-33.) – A hátlapján közepén: *Domino regi, pro religiosis dominabus sanctimoni[alibus] in claustrum Beate Marie Virginis de [Veteri Buda] degentibus contra reverendissimum in Christo [patrem] dominum Stephanum, archiepiscopum ecclesie Co[locensis] et alios et intrascriptos ad octavas Beati Iacobi apostoli, evocationis.* A bal szélén keresztben perbeli feljegyzés, amely szerint az apácákat Szentai János képviselte a levelükkel, az alperesek közül Garai Jób és Nyársapáti György személyesen jelent meg, a többieket elküldték [tanúk előállítására / bizonyítékok megszerzésére?] (*pro actoribus Iohannes de Zynthe cum earundem Iob de Gara et Georgius de Nyarasapath stabant personaliter, alii omnes exmitantur*), alatta feljegyzés, amely szerint a következő nyolcadon Dormánházi László képviselte az apácákat levelükkel (*pro actoribus Ladislaus de Dormanhaza cum earundem*); valamint újkori feljegyzések. – Magyar fordítása: Benkő Zs.: Cegléd 81–82., 1465. évi dátummal (az évszám alatt lévő *notario* szó „r” rövidítését „V” betűnek, azaz quinto-nak értelmezték).

[Serenissimo principi, domino Mathie Dei gratia regi Hungarie, Dalmatie, Croatie, dom]ino eorum gratiosissimo capitulum ecclesie Budensis orationum suffragia devotarum. Vestra noverit serenitas nos litteras viri [magnificis comitis Ladislai de Palocz iudicis curie regie maiestatis reambula]torias nobis directas honore, quo decuit, recepisse in hec verba:

Amicis suis reverendis capitulo ecclesie Budensis comes [Ladislaus de Palocz iudex curie serenissimi principis domini Mathie Dei gratia regis Hungarie, Da]lmatie, Croatie etc. amicitiam paratam cum honore.¹ Dicitur nobis in personis religiosarum dominarum sanctimonialium in clastro [Veteris Bude degentium, quod opidum Czegled] in comitatu Pesthiensi existenti aput manus ipsarum pacifice habitum legittimam reambulationem et novarum metarum [erectionem ... indigeret. Super quo amicitias vestras petimus], quatinus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente magistri Emericus de Zynthahenye aut Lucas [de ... sive Thomas de Kwthenya] regie notarii sin Sebastianus de Z[...] seu Petrus de Thwr sive Iohannes de Veteri Buda aliis absentibus [homo regius ... ad faciem] opidi Czegled vicinis et commetaneis eorum universis inibi legittime convocatis et presentibus accedendo reambulet idem [oppidum per suas veras metas, novas iuxta veteres in locis] necessariis eringendo reambulatamque et aliorum iuribus possessionariis metaliter separatam et distinctum relinquat [prefatis religiosis dominabus sanctimonialium posside]ndum, si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, evocet ipsos contra annotatos exponentes ad terminum competentem [rationem contradictionis eorum reddituros et] reambulationis seriem cum cursibus metarum inibi erigendarum contradictorumque et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et [commetaneorum nominibus domino] nostro regi fideliter rescribatis. Datum Bude, in festo Beati Georgii martiris, anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo.

[Nos itaque ... iudi]cis curie eiusdem serenitatis vestre annuentes unacum prenominato magistro Thoma de Kwthenya, curie vestre regie notario [homine regio, nostrum hominem, disc]retum Philipum, chori ecclesie nostre presbiterum ad premissam possessionariam reambulationem et metarum erectionem faciendam nostro pro testimonio [fidedignum duximus destinandum, qui tandem exinde ad nos reversi nobis retul]erunt, quod ipsi sabbato proximo ante festum ascensionis Domini proxime preteritum ad faciem dicti opidi Czegled vicinis [et commetaneis eiusdem universis convocatis et presentibus accessissent], ipso die sabbati ac aliis diebus ad id aptis et sufficientibus iuxta antiqua privilegia dictarum dominarum sanctimonialium [... ..]ntem in quodam monticulo Zarhomok dicto, in cuius vertice unum signum metale terreum fecissent, cui Petrus filius Pauli [... ..] Wpor, Andree de Paztho, Leonardi de Katha et Nicolai de Derenchen ac Mathias Polgar de eadem Naghkewrews [... ..] contradixissent; abinde flectendo versus partem australem in eadem directe per magnum spatium eundo venissent ad [... .. ve]nissent duas metas terreas antiquas satis bene apparentes, unam scilicet eiusdem opidi et aliam possessionis Mykebuda [... ..] contradixissent; deinde declinando versus plagam aquilonarem et per spatium trium iugerum terrarum eundo venissent [... .. ad] duas metas terreas, unam possessionis Mykebuda et alteram dicti opidi Czegled, intra quas de novo unam metam [... ..] nondum adhuc sedecim diebus elapsis Gregorius Bekes de Mykebuda et Ladislaus filius Simonis de eadem in ipsorum [... ..]; abh]inc pergendo ad eandem plagam per iactum unius sagitte venissent ad quendam alium locum Zarwastho dictum, ubi signum [... ..], iuxta quam similiter signum metale fecissent, quibus Gregorius Bekes de Mykebuda in sua ac Ladislai filii Simonis [de eadem personis contradixisset; ... ve]nissent ad quoddam fossatum Apaczayao[ro]mya dictum, ubi similiter signum metale fecissent, cui Anthonius de Irsa [... ..] fossatum declinando ad partem aquilonis et per bonum spatium eundo venissent ad unam viam magnam, que [... ..], quod similiter pertranseundo venissent ad aliam publicam viam et eundo similiter pertranseundo venissent ad quoddam [... ..]a in latere cuiusdam montis Berczelhegye dicti pro meta assignata fuisse dictum extitisset ipsaque nunc eradicata [... .. sig]num metale fecissent; inde diverterentur versus plagam orientalem et in eadem monte Berczelhegye ad magnum [... .. vi]am, que veniret de Czegled versus villam Benye et eandem pertranseundo iuxta eandem a plaga orientis signum [... ..] terrarum eundo in quadam planitie unam metam terream paratam, optime tamen apparentem invenissent, penes quam [... ..] sua et dicti Gregorii filii Michaelis de eadem Irsa contradixisset; deinde in eadem plaga ulterius pergendo venissent [... ..]tam, que alias pro meta assignata fuisse dictum extitisset, iuxta cuius sanctuarium signum metale fecissent et ibi iungeretur [... ..]eundo ad plagam orientalem venissent ad aliam ecclesiam sub titulo Sancti Demetrii martiris, ubi similiter signum metale [... ..]et; abhinc in eadem plaga ulterius per magnum spatium pergendo venissent ad tertiam ecclesiam lapideam similiter ruptam [... ..] signum metale fecissent, cui similiter idem Demetrius litteratus in persona dicti Iob de Gara contradixisset; abhinc [... .. ec]clesiam lapideam similiter ruptam Kewlsehegyes appellatam, iuxta quam a parte meridionali signum metale fecissent, cui [... ..]o et per bonum spatium eundo venissent ad quendam montem Zekhalom vocatum, ubi

quatuor metas terreas bene [apparentes ... ..]am metam terream nullo contradictore apparente elevassent; [ab]inde ad eandem plagam meridionalem pergendo venissent [... ..] quoquidem monticulo Fekethewhalom in persona Ladislai de Nyarassapath contradixisset ac abinde declinando ad partem occidentalem venissent ad [... ..] et eandem viam pertranseundo venissent ad quendam monticulum Zenthlazlohalma [voca]tum, ubi nunc ecclesia lapidea [... ..] in persona dicti Georgii de Nyarasapath contradixisset; dehinc directe versus plagam occidentalem per modicum [spatium ... ..]ssent nonnulli, quam pro signo metali cruce signassent, cui similiter idem Ladislaus Zabo in persona eiusdem [... ..] occidentalem pergendo venissent ad quendam monticulum Kappanhalma vocatum, ubi nunc quedam magne arbores [... ..] consignassent, cui idem Ladislaus Zabo modo simili contradixisset, ubi a parte meridionali quedam silva ilicum [... ..] Czegléd ac Kewrews et Kechkemeth vocatis; deinde venissent ad prefatum montem Zarhomok [... ..] dominum Stephanum archiepiscopum ecclesie Colocensis ac Paulum de Peren necnon Georgium de Thar, Martinum litteratum [... ..] et Nicolaum de Derenchen, item Gregorium Bekes, Ladislaum filium Symonis et Thomam de Mykebuda, [... ..] Michae]lem de Wyzaz et Georgium de Nyarasapath ibidem et diebus in eisdem contra annotatas dominas sanctimoniales [ad octavas Beati Iacobi apostoli regiam] in presentiam rationem contradictionis eorum reddituros. Datum vigesimo die diei reambulations et evocationis.

¹ A hiányzó szövegrész pótlása az alapján történt, hogy a budai káptalanhoz egy „comes” címmel rendelkező bíró írt, aki nem lehet más, mint az országbíró, e személy pedig 1446 és 1470 között Pálóci László volt (Arch. 1458–1526. I. 89.). Az oklevél formulás részeinek pótlása az országbíró, illetve a budai káptalan egyéb oklevelei alapján történtek.

14

1465. augusztus 17., Buda

Mátyás király általános parancslevelével meghagyja mindenkinek, hogy az óbudai klarissza apácák Cegléd mezővárosban lévő vámszedőhelyén fizessék meg áruik után a szokott vámot.

Hártyán, kiemelt kezdő M betűvel, a szöveg alatt papírfelzetes titkospecséttel. DL 16 247. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 10-14., mellette középkori és újkori másolatai.) – A hátlapján újkori feljegyzések.

Commissio propria domini regis

Mathias Dei gratia rex Hungarie, Dalmatie, Croatie etc. fidelibus nostris unversis et singulis prelatibus, baronibus, comitibus, castellanis, nobilibus ipsorumque officialibus, item civitatibus, oppidis et liberis villis, nostris scilicet regalibus et aliorum quorumcunque earumque iudicibus, rectoribus et villicis cunctisque aliis regnicolis nostris necnon mercatoribus et viatoribus presentes visuris salutem et gratiam. Exponitur nobis in personis religiosarum dominarum sanctimonialium claustrum Beate Marie Virginis de Veteri Buda, quomodo nonnulli essent cives nostri ac plerique ex vobis necnon populis et iobagionibus vestris, qui cum ad loca tributorum prefatarum dominarum in Veteri Buda et in oppido Czegléd exigi solitorum cum earum rebus et mercibus pervenirent, se ipsos a solutione tributi exemptos esse allegantes de huiusmodi eorum rebus et mercibus contra antiquas libertates et privilegia earundem dominarum per nos etiam ipsis pridem confirmatas nullum tributum solvere vellent in preiudicium libertatis earundem manifestum. Quare supplicatum est superinde maiestati nostre, ut eisdem circa premissa de condigno iuris remedio providere dignaremur et quia nos sicuti alios nostros regnicolas, sic etiam prefatas dominas Deo iugiter famulantes in suis iustis iuribus illibate conservare volumus, ideo fidelitati vestre harum serie firmissime committimus et mandamus, quatenus receptis presentibus vos, qui de rebus vestris ab antiquo tributa solvere consuevistis, etiam nunc prefatis dominabus tributum solvere debeatis non obstante litteris nostris, si quas fortasse super exemptione tributi vobis de novo dedissemus, quoniam nolumus, ut huiusmodi littere nostre antiquis iuribus et libertatibus prefatarum dominarum in aliquo preiudicia generent, ubi vos exemptos diceretis esse, volumus, ut ius vestrum, quod habere pretenditis, prosequamini iuridice et super huiusmodi exemptione vestras litteras et iura in iudicio producatis, interim autem tributum semper absque contradictione persolvatis, aliud in premissis facere non ausuri. Presentibus perlectis exhibenti restitutus. Datum Bude, sabbato proximo post festum assumptionis Beate Marie Virginis, anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto, regni nostri anno octavo, coronationis vero secundo.

1471. január 11.

Anna, az óbudai klarisszák apátnője és az apácák Bogdásai Bálint papnak adják a ceglédi Szent Kereszt-egyház plébánosi tisztségét, amely Szolnoki Pál halálával üresedett meg. Kéri Vince váci püspököt, távollétében pedig Benedek vikáriust, hogy Bálintot a plébánosságában erősítsék meg és iktassák be. Továbbá meghagyják a ceglédieknél, hogy fogadják tisztelettel Bálint urat.

Lyukas papíron, díszített kezdő N és kiemelt A betűkkel, a szöveg alatt pecsét darabjaival. DL 17 642. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 10-34., mellette újkori másolata.) – A hátlapján későbbi kézzel: 1471. *donatio plebanatus de Czegled*, valamint újkori feljegyzések.

Nos Anna abbatissa et totus conventus sororum sanctimonialium in clastro Beate Marie Virginis Weteri Bude fundato degentium memorie commendamus per presentes, quod consideratis vita, virtute, morum honestate, laudabili conversatione et litteralis scientie peritia aliisque multimodis virtutum et probitatum meritis honorabilis et discreti Valentini presbiteri, nati condam Iohannis Petri de Bogdasa, quibus ipsum ab Altissimo agnovimus fore insignitum plebanatum parochialis ecclesie Sancte Crucis in opido nostro Czegled constructe, nunc per mortem honorabilis et discreti Pauli presbiteri de Zolnok, veri immediati et ultimi illius plebanie possessoris de iure et de facto vacantis ad nostram collationem et provisionem pertinentis simul cum cunctis eiusdem utilitatibus, fructibus, redditibus, proventibus, obventionibus et emolimentis quibuslibet prefato Valentino presbitero et nemini alteri tamquam persone benemerite iurispatronatus nostri auctoritate duximus dandum et conferendum ac de eadem eidem providendum, ymmo damus, conferimus et providemus presentium per vigorem. Quocirca vos reverendum in Christo patrem et dominum, dominum Vincentium episcopum ecclesie Waciensis ac ipso absente venerabilem dominum Benedictum, vicarium eiusdem rogamus et vobis presentamus, ut ipsum Valentinum presbiterum in dictam plebaniam vestris litteris mediantibus confirmare, roborare et introduci facere dignemini et velitis, vobisque, circumspicis et providis viris iudici, iuratis universisque populis et iobagionibus nostris in dicto opido nostro Czegled constitutis et commorantibus presentibus et futuris firmiter committimus et mandamus, quatenus statim visis presentibus prefatum Valentinum presbiterum et neminem alium in realem et corporalem ac pacificam possessionem eiusdem plebanie inmittatis et in medium vestri honorifice acceptetis, de universis quoque fructibus, redditibus, proventibus et emolimentis eiusdem prefato Valentino presbitero respondere et per hos, quorum interest vel intererit, in futurum responderi facere debeatis, secus non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restitutus. Datum feria sexta proxima post festum epiphaniarum Domini, anno eiusdem millesimo quadringentesimo septuagesimo primo.

Matheus de Pechwaradya
notarius in premissis

1476. június 1., Buda

Mátyás király levele Piber Benedek budavári udvarbíróhoz és a kunok ispánjához, illetve alispánjaihoz. Az óbudai apácák panaszából arról értesült, hogy a Cegléd mezővárosban álló, elődjei által adományozott vámjukon a kereskedők nem fizetik meg a vámot az apácák nagy kárára, ezért megparancsolja a címzeteknek, adjanak meg minden segítséget az apácáknak a vám behajtásához.

Papíron, kiemelt kezdő M betűvel, a szöveg alatt papírfelzetes titkospecsét töredékével. DL 17 799. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 10-36., mellette újkori másolata.) – A hátlapján újkori feljegyzések. – A király e napon ugyanezt meghagyta a budai várnagyoknak, alvárnagyoknak és udvarbíróknak is. DL 17 798. (Uo. 10-35., mellette újkori másolata.) – A hátlapján: *Mandatum regie maiestatis, ut quilibet verum et iustum telon[ium] Weteri Bude et in Czegled reddere teneant.*

Mathias Dei gratia rex Hungarie, Bohemie etc. fidelibus nostris egregio Benedicto Pryber, provisorii curie castris nostri Budensis et comiti Comanorum et ipsius vicecomitibus salutem et gratiam. Querelam maiestati nostre in eo oblatam accepimus displicenter, quod plurimi forent mercatores, institores et negotiatores ac alii viatores, qui thelonio religiosarum dominarum sanctimonialium de Veteri Buda in oppido earum Czegled nuncupato ex indultis et donatione divorum regum Hungarie, nostrorum videlicet predecessorum exigere solito de rebus et bonis eorum mercimonialibus nullum penitus

telonium solverent, asserentes a nostra maiestate litteras exemptionales pro se habere, quod in magnum iurium derogamen et diminutionem proventuum ecclesie ipsarum dominarum cederet. Supplicatum itaque extitit maiestati nostre, ut de clementia regia ipsis superinde consulere dignaremur, cum autem nunquam fuerit neque est intentionis nostre iuribus ecclesiarum et religiosarum personarum quoquomodo derogare, quarum veri patroni et conservatores sumus, quinpotius prout nostre celsitudinis gloria et debitum postulat, cupimus semper eas benivolentia regia et favore prosequi et donativis adiuvare. Fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus dum et quando ac quotienscunque per theloniatores dictarum dominarum sanctimonialium requisiti fueritis, eis circa exactionem huiusmodi thelonii, non obstantibus aliis quibuscunque litteris nostris harum in contrarium a quopiam fortasse surreptitie obtentis, in pretacto oppido Czegled opportuno auxilio et assistentia coniunctim vel divisim esse debeatis, remittentes omnes per consueta in talibus gravamina auctoritate nostra regia ad solutionem faciendam astringendo. Secus gratie nostre sub obtentu non facturi. Presentibus perlectis exhibenti restititis. Datum Bude, in vigilia festi penthecostes, anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto, regnorum nostrorum anno Hungarie etc. decimo nono, Bohemie vero octavo.

Relatio Georgii prepositi Q(uingueecclesiensis) thesaurarii

17

1484. május 4., Buda

Mátyás király megparancsolja a budai káptalannak, hogy küldje ki tanúbizonyosságát annak a fogott bírászkodásnak a meghallgatására és megtekintésére, amely az óbudai klarissza apácák és Kinizsi Pál temesi ispán között Cegléd és Abony birtokok határában elterülő vitás földek ügyében lesz.

Foltos, vízjeles papíron, kiemelt kezdő M, R, H és B betűkkel, zárópecsét nyomával. DL 18 961. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 10-38.) – A hátlapján: *Fidelibus nostris capitulo ecclesie Budensis pro religiosis dominabus sanctimonialibus de Veteri Buda, preceptoría*, alul: *grata propter den.*, oldalt: *lecta*, valamint újkori feljegyzések.

Mathias Dei gratia rex Hungarie, Bohemie etc. fidelibus nostris capitulo ecclesie Budensis salutem et gratiam. Exponitur maiestati nostre in personis religiosarum dominarum sanctimonialium de Veteri Buda, quomodo inter ipsas ex una ac magnificum Paulum de Kynys comitem Themesiensem ex altera partibus in facto terrarum inter opidum ipsarum exponentium Czegled nuncupatum ac possessionem dicti Pauli de Kynys Aban vocatam adiacentium quedam arbitriva revisio et dispositio dominico proxime venturi¹ per probos arbitros dictarum partium fieri debet, ad quasquidem revisionem et dispositionem videndas et audiendas prefate exponentes vero testimonio plurimum indigerent. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus receptis presentibus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, qui terminum ad predictum in locum dicte arbitrate revisionis et dispositionis accedere et eisdem revisioni et dispositioni interesse easdemque diligenter videre, audire et attendere debeat et teneatur, et post hec huiusmodi arbitrate revisionis et dispositionis seriem iuxta fassionem dicti vestri testimonii nostre personali presentie fideliter rescribatis. Datum Bude, in festo Beati Floriani martiris, anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto.

¹ Máj. 9.

18

1492. július 29., Buda

II. Ulászló király megparancsolja az óbudai klarissza apácák Cegléd mezővárosában lakó népeinek, hogy engedelmeskedjenek az apácáknak és tiszttartóiknak, illetve teljesítsék feljűk kötelezettségeiket.

Papíron, a szöveg alatt a papírfelzetes bírói pecsét töredékével. DL 19 868. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 10-39., mellette újkori másolata.) – A hátlapján újkori feljegyzések. – A király e napon általános rendeletével hasonló szöveggel

ugyanezt megparancsolta az apácák minden mezővárosában és birtokán lakó népeinek (ELTE Könyvtára Kézirattár, Diplomatarium autographum O-673., DF 283 533.).

De commissione domini regis

Wladislaus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris universis et singulis, iudici et iuratis ceterisque populis et iobagionibus ac alterius cuiusvis status iobagonalis conditionis hominibus in opido Czegled religiosarum dominarum sanctimonialium claustrum Beate Marie Virginis de Veteri Buda constitutis et commorantibus, presentes visuris salutem et gratiam. Cum divina humanaque lege requirente cuncti subditi eorum dominis et superioribus fidelitatem et obedientiam subiectam atque servitutis obsequium et mandatorum debitam executionem exhibere et facere debeant et teneantur. Ideo fidelitati universitatis vestre et cuilibet vestrum harum serie firmissime precipiendo mandamus, quatenus a modo imposterum universis mandatis prefatarum sanctimonialium, dominarum scilicet vestrarum per litteras earum tam pro faciendis laboribus, puta falcationibus et aliis servitiis, quam pro solvendis censibus taxisve et nonis ac aliis cunctis negotiis exequendis vobis inunctis absque omni contradictione fideliter obtemperare et obedire et ea omnia, que ab eisdem in mandatis habueritis, modis omnibus facere et exequi, officiales etiam ac viceofficiales et provisores dictarum dominarum vestrarum in medio vestri constitutos vel constituendos debito honore prosequi earumque monita ad utilitatem ipsarum dominarum vestrarum provenientia sine renitentia facere debeatis, secus sub pena in talibus fieri consueta facere non presumatis, presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, die dominico proximo post festum Beate Anne matris Marie, anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo.

19

1504. április 4.

A budai káptalan II. Ulászló király 1503. november 5-i parancsa értelmében jelenti, hogy Alberti Luka Sebestyén királyi ember Dengelegi Miklós kanonoktársuk jelenlétében március 20-án kimenve Cegléd mezőváros területére megjárta annak határait és az ellentmondókat megidézte a királyi személyes jelenlét bírósága elé.

Papíron, a szövegben apróbb javításokkal, zárópecsét nyomával. DL 22 554. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 11-4.) – A hátlapján: *Personali presentie regie maiestatis pro religiosis dominabus sanctimonialibus de Veteri Buda contra nobilem Blasium de Katha et alios intrascriptos ad octavas festi Beati Georgii martiris nunc venturi, reambulationis et evocationis.* A bal oldalon keresztben bírósági feljegyzés, amely szerint az apácákat Ivánci Sebestyén képviselte levelükkel, hat dénárt fizetett (*pro actoribus Sebastianus [az áthúzott Franciscus fölé írva] litteratus de Iwancz cum earundem scilicete dominarum, denarios VI*). A hátlapján további újkori feljegyzések.

Serenissimo principi et domino, domino Wladislaeo Dei gratia regi Hungarie et Bohemie etc., domino eorum gratiosissimo capitulum ecclesie Budensis orationum suffragia devotarum perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas nos litteras eiusdem reambulatorias nobis preceptorias loquentes et directas honore, quo decuit, recepisse in hec verba:

Wladislaus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris capitulo ecclesie Budensis salutem et gratiam. Dicitur nobis in personis religiosarum dominarum sanctimonialium de Veteri Buda, quod oppidum ipsarum Czegled vocatum, in comitatu Pesthiensi existens, ipsas dominas exponentes omnis iuris titulo concernens et apud manus earundem pacifice habitum undique legitima reambulatione et metarum erectione plurimum indigeret. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatinus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Sebastianus Isthwanffy aut alter Sebastianus Lwka de Alberty vel Paulus sin Stephanus de Ilsa aliis absentibus homo noster ad faciem prescripti oppidi Czegled vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedentes reambulet idem per suas veras et antiquas metas, novas iuxta veteres in locis necessariis erigendo reambulatiumque et ab aliorum iuribus possessionariis metaliter separatum et distinctum relinquat et committat idem eisdem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet premissis iure ipsis incumbenti perpetuo possidendum, si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, evocet eosdem contra annotatas dominas exponentes nostram personalem in presentiam ad terminum competentem ratione contradictionis eorum reddituros, et post hec huiusmodi possessionarie reambulationis et metarum erectionis seriem cum cursibus metarum inibi eringendarum contradictorumque et evocatorum, si qui fuerint,

vicinorumque et commetaneorum, qui premissis possessionarie reambulationi et metarum erectioni intererunt, nominibus terminoque assignato, ut fuerit expediens, eidem nostre personali presentie fideliter rescribatis. Datum Bude, in festo Beati Emerici ducis, anno Domini millesimo quingentesimo tertio.

Nos itaque mandatis vestre serenitatis in omnibus obedire cupientes, ut tenemur, unacum prenominato Sebastiano Luka de Alberthy, homine vestre serenitatis nostrum hominem, videlicet honorabilem magistrum Nicolaum de Dengeleg, socium et concanonicum nostrum ad premissa fideliter peragenda nostro pro testimonio fidedignum duximus destinandum, qui tandem exinde ad nos reversi nobis uniformiter retulerunt eomodo, quod ipsi feria quarta ante festum Beati Benedicti abbatis proxime preteritum¹ ad faciem prescripti oppidi Czegled vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et presentibus accessissent, annotatus homo vestre serenitatis dicto nostro testimonio presente id per suas veras et antiquas metas, novas iuxta veteres in locis necessariis erigendo tali ordine incepissent,

quod primo exeundo de dicto oppido Czegled versus meridiocalem et occidentalem plagas in bono spatio pervenissent ad quendam monticulum Zaarhomok appellatum, quem dum pro signo metali assignare voluissent, extunc providi Matheus Dws de Kewres in nobilium Blasii de Katha ac Gregorius Beldre de eadem Kewres similiter in Michaelis Bodo de Pesth necnon Andreas Bor de prefata Kewres consimiliter in Michaelis de predicta Katha, ac Philippus Gonda de iamfata Kewres similimodo in Alberti Blasko de Halom et Andreas Byro de prescripta Kewres modosimili in Petri de Derenchen personis huiusmodi metali assignationis contradixissent; deinde eundo versus plagam australem in bono spatio pervenissent ad quendam montem Hwzwhomok nunccupatum et in fine eiusdem montis unam metam terream reperissent, quam dum similiter renovare voluissent, tunc idem Matheus Dws similiter in eiusdem Blasii de Katha ac dictus Gregorius Beldre consimiliter in dicti Michaelis Bodo de Pesth necnon prefatus Andreas Bor consimiliter in prenominati Michaelis de antedicta Katha atque annotatus Philippus Gonda modosimili in antelati Alberti Blasko et antefatus Andreas Byro consimilimodo in prenominati Petri de Derenchen modo consimili personis consimiliter contradictionis velamine obviassent; abinde divertendo ad plagam aquilonalem et pergendo in competenti spatio pervenissent ad quoddam territorium Gergefew nominatum a parte possessionis Mykebuda, ubi duas metas terreas reperissent, quas cum similiter pro metali signo committere voluissent, tunc modosimili providus Stephanus Thoth de Mykebuda predicta in personis nobilium Ladislai Was de Gyalw, Michaelis Nemes de Wezeken, Anthonii similiter Nemes de predicta Mykebuda ac nobiles Iohannes et Andreas Bewkes de eadem Mykebuda similiter in eorundem personis, quo ad unum monticulum Berczelhegyes nominatum, similiter contradixissent; abhinc ad quendam metam Farkasakazthokerthwel vocitatum, cuius consimiliter erectioni nobiles Paulus et Stephanus de Ilsa; exinde declinando ad quendam ecclesiam desertam sub vocabulo Beati Demetrii martiris a parte possessionis Zele nominate, quamquidem ecclesiam desertam dum consimiliter pro metali signo relinquere commisissent, extunc Blasius Thoth de eadem in persona egregii Andree litterati de Bancha erectioni eiusdem contradixisset; abinde veniendo ad quendam metam Kywsewhegyes nunccupatum, cuiusquidem mete una pars spectat possessioni Rekas appellate, ubi similiter per prefatum Blasium Thoth in persona dicti Andree litterati contradictum fuisset, et alia similiter parte² separat³ possessioni Abon appellate, ubi modosimili quidam Michael Ispan officialis ipsius possessionis Abon in persona egregii Marcii Horwath de Kamyhacz contradixisset; adhuc venissent ad quendam arborem ilie,⁴ quem similiter pro signo metali assignassent et deinde ad metam quendam Kappanhalma nominatam, cuius erectioni quidam Michael officialis possessionis Nyarasapath in persona nobilis domine Clare, relicte condam Iohannis Jakchy de Kwssal contradictionis velamine obviassent.

Ob quamquidem contradictionis inhibitionem mox idem homo vestre serenitatis dicto nostro testimonio presente eosdem Blasium de Katha, Michaelem Bodo de Pesth, alterum Michaelem de dicta Katha, Albertum Blasko de Halam(!), Petrum de Derenchen necnon Ladislaum Was de Gyalw, Michaelem Nemes de Wezeken, Anthonium similiter Nemes de predicta Mykebuda, Iohannem et Andream Bewkes de eadem Mykebuda, Paulum et Stephanum de Ilsa, Andream litteratum de Bancha, Marcum Horwath de Kamyhacz et dominam Claram, relictam dicti condam Iohannis Jakchy de Kwssal contra annotatas exponentes ad octavas festi Beati Georgii martiris nunc venturi vestram personalem evocasset in presentiam ratione contradictionis eorundem reddituros. Datum sexto decimo die diei reambulationis et evocationis predictarum, anno Domini millesimo quingentesimo quarto.

¹ 1504. márc. 20. ² A sor fölött besúrva. ³ Az oklevélben *seperat*. ⁴ Így az *ilicis* alak helyett, második declinációban ragozva.

1505. január 3.

A budai káptalan II. Ulászló király 1504. november 27-i parancsa értelmében jelenti, hogy Pilisi Nyitrai János királyi ember Ceglédi András kanonoktársuk jelenlétében 1504. december 19-én kimenve Cegléd mezőváros területére megjárta annak határait és az ellentmondókat megidézte a királyi személyes jelenlét bírósága elé.

Papíron, zárópecsét nyomával. DL 21 386. (Acta eccl. ord. et mon., Vbuda 11-5.) – A hátlapján: *Personali presentie regie maiestatis pro religiosis dominabus sanctimonialibus de Veteri Buda contra nobilem Petrum de Derenchen et alios intrascriptos ad octavas festi Beati Georgii martiris, reambulationis et evocationis.* A bal oldalon keresztben bírósági feljegyzés, amely szerint a felpereseket Korotnai Sebestyén deák képviselte a levelükkel (*pro actoribus Sebastianus litteratus de Korothna cum eisdem*), továbbá újkori feljegyzések.

Serenissimo principi et domino, domino Wladislao Dei gratia regi Hungarie et Bohemie etc., domino eorum gratiosissimo capitulum ecclesie Budensis orationum suffragia devotarum perpetua cum fidelitate. Vestra noverit serenitas nos litteras eiusdem reambulatorias nobis preceptorias loquentes et directas honore, quo decuit, recepisse in hec verba:

Wladislaus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. fidelibus nostris capitulo ecclesie Budensis salutem et gratiam. Dicitur nobis in personis religiosarum dominarum sanctimonialium de Veteri Buda, quomodo oppidum ipsarum Czegled vocatum, in comitatu Pesthiensi existens, ipsas dominas exponentes omnis iuris titulo concernens et apud manus earundem pacifice habitum undique legitima reambulatione et metarum erectione plurimum indigeret. Super quo fidelitati vestre firmiter precipiendo mandamus, quatinus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Sebastianus Isthwanffy aut alter Sebestianus Lwka de Alberthy vel Paulus sin Stephanus de Ilsa seu Iohannes Nytray de Pyls aliis absentibus homo noster ad faciem prescripti oppidi Czegled vocati vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et presentibus accedentes reambulet idem per suas veras et antiquas metas, novas iuxta veteres in locis necessariis erigendo reambulatiumque et ab aliorum iuribus possessionariis metaliter separatum et distinctum relinquat et committat idem eisdem simul cum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet iure ipsis incumbenti perpetuo possidendum, si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, evocet, eosdem, contra annotatas dominas exponentes nostram personalem in presentiam ad terminum competentem ratione¹ contradictionis eorum reddituros, et post hec huiusmodi possessionarie reambulationis et metarum erectionis seriem cum cursibus metarum inibi eringendarum contradictorumque et evocatorum, si qui fuerint, vicinorumque et commetaneorum, qui premissis possessionarie reambulationi et metarum erectioni intererunt, nominibus terminoque assignato, ut fuerit expediens, eidem nostre personali presentie fideliter rescribatis. Datum Bude, feria quarta proxima post festum Beate Katherine virginis et martiris, anno Domini millesimo quingentesimo quarto.

Nos itaque mandatis vestre serenitatis in omnibus obedire cupientes, ut tenemur, unacum prenominato Iohanne Nytray de Pyls, homine vestre serenitatis nostrum hominem, videlicet honorabilem magistrum Andream de Czegled, socium et concanonicum nostrum ad premissam reambulationem fideliter faciendam nostro pro testimonio fidedignum duximus destinandum, qui tandem exinde ad nos reversi nobis uniformiter retulerunt eomodo, quomodo ipsi feria quinta ante festum Beati Thome apostoli proxime preteritum² ad faciem prescripti oppidi Czegled vocati vicinis et commetaneis eiusdem universis inibi legitime convocatis et presentibus accessissent, annotatus homo vestre serenitatis dicto nostro testimonio presente idem per suas veras et antiquas metas, novas iuxta veteres in locis necessariis erigendo tali ordine incepissent,

quod primo exeundo de dicto oppido Czegled versus meridionalem et occidentalem plagas in bono et competenti spatio pervenissent ad quendam monticulum Zaarhomok vocatum, quem dum pro signo metali assignare voluissent, extunc providus Gregorius Bewldre de Naghkwres in personis nobilium Petri de Derenchen, Michaelis Bodo de Pesth, Alberti Blasko de Halom, Blasii de Katha et Iohannis de eadem Katha contradictionis velamine obviasset; deinde transeundo ad quandam metam Gergefyw vocatam, quam dum renovare voluissent, tunc providus Stephanus Thoth de Mykebuda similiter in nobilium Ladislai Was de Gyalw, Iohannis Bekes, Andree similiter Bekes, Anthonii Santha, Mathei Nenej, Benedicti Gekerd et Nicolai Nemes de prefata Mykebuda; abinde veniendo ad metam quandam Farkasakazthoetherthel(!) appellatam, quam cum consimiliter renovare voluissent, extunc nobiles Stephanus, Paulus et Sigismundus de Ilsa similiter contradixissent;

exinde transseundo ad unam metam, que³ existeret penes viam, quam de dicto oppido Czegled itur ad possessionem Benye, quam consimiliter metam dum erigere voluissent, mox prefati Stephanus, Paulus et Sigismundus de Ilsa; deinde pergendo ad unam ecclesiam ruptam Czeke nominatam in honore Beate Marie virginis, quam olim pro metali signo assignassent, ubi Emericus Nagh officialis de Zele in egregii Andree litterati de Bancha; abinde eundo in competenti spatio modosimili venissent ad aliam ruptam ecclesiam sub titulo et nomine Sancti Demetrii martiris olim fundatam; ulterius per eandem plagam pergendo venissent ad tertiam ecclesiam ruptam Zeekeghhaz vocatam, quam consimiliter dum pro metali signo relinquere voluissent, prefatus Emericus Nagh officialis de Zele similiter in eiusdem Andree litterati de Bancha; exinde veniendo ad quasdam duas metas Kyssewheges et Zekehalom nominatas, ibique Mathias de Sykathar officialis de Abon in egregii Marci Horwath de Kamyczacz; et deinde venissent ad quandam metam Zenthlazlohalma appellatam, et similiter duas metas ilie Kappanhalma nominatas,⁴ extunc quidam Simon officialis possessionis Nyarasapath in nobilis domine Clare, relicte condam Iohannis Jakchy de Kwssal, filie videlicet condam Georgii de Nyarasapath predicta, personis contradictionis velamine obviassent.

Ob quamquidem contradictionis inhibitionem mox idem homo vestre serenitatis antelato nostro testimonio presente ibidem et eodem die prefatos Petrum de Derenchen, Michaellem Bodo de Pesth, Albertum Blasko de Halom, Blasius et Iohannem de Katha, Ladislaum Was de Gyalw, Iohannem Bekes, Andream similiter Bekes, Anthonium Santha, Matheum Neny, Benedictum Gekerd, Nicolaum Nemes de Mykebuda, Stephanum, Paulum et Sigismundum de Ilsa, Andream litteratum de Bancha, Marcum Horwath de Kamychacz et dominam Claram, relictam condam Iohannis Jakchy de Kwssal contra annotatas dominas exponentes ad octavas festi Beati Georgii martiris nunc venturi vestram personalem evocasset in presentiam ratione¹ contradictionis eorundem reddituros. Datum sexto decimo die diei reambulationis et evocationis predictarum, anno Domini millesimo quingentesimo quinto.

¹ Az eredetiben *rationem* áll. ² 1504. dec. 19. ³ Az eredetiben *qua* áll. ⁴ Itt valószínűleg összecsisztak a dolgok és egy-két szó kimaradt az oklevél szövegéből.

21

1506. május 7., Óbudai kolostor

Bökény Anna, az óbudai klarisszák apátnője és az apácák levele Cegléd városához, amelyben megparancsolják nekik, hogy a jövőben minden esztendőben György-napon tartsák meg a bírót és az esküdteket választását; amennyiben továbbra sem engedelmeskednek parancsuknak, akkor évenként 50 aranyforint büntetést kötelesek fizetni.

Foltos, lyukacsos papíron, az első sor szókezdő betűi kiemelve, a szöveg alatt pecsét nyomával. DL 21 564. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 11-9., mellette újkori másolata.) – Kiadása Opperl J.: Parasztlázadás 20–21. (latin), 21–22. (magyar fordítás).

Nos Anna Bewken abbatissa et conventus ecclesie Beate Marie Virginis de Veteri Buda memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos considerantes quandam inauditam pravam et malam abusionem civium nostrorum civitatis nostre in Czegled commorantium, quas accepimus satis displicenter in eo, quomodo iidem cives et inhabitatores dicte civitatis nostre hactenus usque ad hec tempora usi fuissent eomodo, quod ipsi cives non curantes nec animadvertentes, sed neque ad nos quoquomodo respectum habentes in eisdem post nos quoque nec aliquem factorem nostrum, presertim vero provisorem curie nostre annuatim semper differre et prorogare distulissent iudices et iuratos cives eligere ordinareque et preficere in medium eorundem in maximum preiudicium damnumque nostrum non modicum, unde sepius sic nobis et dicte ecclesie nostre in pluribus servitia eorundem scandalaque et proventus nostri per eorum negligentiam in ingentem ruinam devenerent, quare vestris fidelitatibus et vestrum cuilibet universis in dicta civitate nostra Czegled commorantibus committimus et mandamus tam presentibus, quam etiam futuris, quatinus statim visis presentibus a modo imposterum omni anno in festo Beati Georgii martiris iudices et iuratos cives eligere ordinareque et preficere, qui si feceritis, benequidem, alioquin quinquaginta florenos auri annuatim nobis, dicte ecclesie nostre persolvere debeatis et teneamini, quos quidem quinquaginta florenos auri semper irremissibiliter exigere faciemus, signanter dum et quando dictum festum Beati Georgii martiris in his supradictis nostris mandatis infringere attentaveritis harum nostrarum vigore et testimonio

litterarum [me]diante. Datum in clastro dicte ecclesie Beate Marie Virginis Veteris Budensis, feria quinta proxima post festum [Beati] Iohannis ante portam Latinam, anno Domini millesimo quingentesimo sexto.

22

1514. május 25., Cegléd

Mihály mester seregvezető kibocsátja Székely (Dózsa) Györgynek, a keresztések főkapitányának Pest és Külső-Szolnok megyék lakosságához szóló rendeletét, amellyel felszólította őket, hogy egyházi fenyték, fő- és jószágvesztés terhe alatt jöjjenek Ceglédre és csatlakozzanak a nemesek ellen vonuló csapatához.

Papíron, korabeli egyszerű másolat. Archives départementales du Nord, Archives anciennes (antérieures à 1790), Série B: Cours et juridictions d'Ancien Régime, Sous Série (1) B: Chambre des comptes de Lille et du Trésor des chartes des comtes de Flandre, Lettres missives, liasses nr. 18865., nr. 31409. – Kiadása: Lakatos B.: Három forrás 297–298. – Másik, szövegében eltérő és a keltezés időpontját nem tartalmazó példánya, szintén papíron, korabeli egyszerű másolat (hátoldalán Bátori Miklós váci püspök sírversével): Štatny archív v Poprade, Pobočka Bardejov, Bártfa város lt. nr. 4443. (DF 217 335.) – Kiadása: Mon. rust. 121–122., ennek eltéréseit lásd jelölve Lakatos B.: Három forrás 298.

Georgius Sekel strenuus miles, benedicte cruciferorum gentis princeps et supremus capitaneus, regis Hungarie subditus tantum modo et non dominorum, universis et singulis civitatibus, oppidis, villis intra ambitum Regni Hungarie et presertim in comitatibus Pesstha et Zolnat exteriori existentibus et constitutis salutem. Noveritis, quod maledicti et infideles nobiles adversus nos et omnem comitivam cruciferorum et contra presentem expeditionem sancte cruciate cohortis congregatorum violenta manu insurrexerunt, ut nos nostrosque persequi, turbare et molestare possint. Quocirca vobis sub excommunicationis pena eternaque damnationis, preterea etiam sub cappitum et bonorum vestrorum amissione et mandamus et committimus quam strictissime, quatenus mox et statim visis presentibus litteris procul omni mora et excusationis subterfugio venire, volare et se se transferre in oppidum Czegledh debeatis et si tis astricti et ut cum sancta turma et laudabili conventiculo vires et manus maledictorum, infidelium et pessimorum nobilium cohercere, refrenare et compescere valeamus et post funditus eruere et domos earum solo equare, que si feceritis, bene quidem, alias in prescriptam penam incurretis nec in hac contenti erimus, sed vos omnes in furcis portarum vestrarum suspendemus et suspendi curabimus verubusque affigemus bonaque vestra in perniciem depopulando, devastando et comburendo vertemus cum uxorum et puerorum vestrorum interitu. Datum in Czegledh, in die Assensionis, anno 1514.

Michal magister
belliductor

23

1516–1526 között

II. Lajos király a Cegléden lakó Tamást és ceglédi házáat felmenti mindenféle adó fizetése alól (minden bizarral ezzel együtt megtörtént nemesítése is).

A kiváltságolást említi Ferdinánd király Magyaróváron, 1528. március 8-án kibocsátott megerősítése, amely a Királyi könyvekbe történt bejegyzés formájában maradt fenn. MNL Libri regii I. pag. 110., nr. 195. – Regesztája: Bártfai Szabó L.: Pest 1490. sz.

Exemptio domus a solutione taxarum omnium pro nobili Thoma de Czegled in eodem oppido¹ existenti.²
Anno Domini quo supra, in Owar, in dominica Reminiscere ad commissionem propriam domini regis date sunt littere, quibus mediantibus maiestas sua nobilem Thomam de Czegled domumque suam in dicto oppido Czegled existenti, quem unacum domo prefata serenissimus quoque dominus Ludovicus rex Hungarie, precessor et sororius eiusdem charissimus, pie memorie ab omni solutione taxarum quocunque nomine vocitentur, puta contributionem subsidii et lucri camere regie vigore litterarum suarum superinde confectarum exemisse in perpetuum dinoscebatur, gratiose unacum suis heredibus ac posteritatibus universis exemit.

¹ A bejegyzés szövegében tévesen *oppidum* áll. ² A bejegyzés címe kiemelten nagyobb betűkkel.

24

1518. április 7., Üllő

Pest megye hatósága felküldi azt a pert a királyi személyes jelenlét bírósága elé, amely a váci káptalan üllői jobbágyának az óbudai klarissza apácák ceglédi tiszttartója, Vasdinnyei Vas Péter és Pécsi Barnabás ceglédi lakos által 1517 nyarán lefoglalt ökrei ügyében folyik előttük.

Papíron, négy záró gyűrűspecsét darabjaival. DL 23 016. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 11-14., mellette újkori másolata.) – A hátlapján: *Personalis presentie regie maiestatis pro religiosis dominabus sanctimonialibus de Buda Veteri et aliis intrascriptis contra honorabile capitulum ecclesie Waciensis ad terminum intrascriptum, transmissionis cause relatio*, alul: *solvisset*, továbbá újkori feljegyzések.

Serenissimo principi et domino, domino Ludovico Dei gratia regi Hungarie et Bohemie etc., domino ipsorum naturali gratiosissimo quatuor iudices nobilium comitatus Pesthiensis obsequium perpetua cum¹ fidelitate. Vestra noverit s(erenitas), quod cum nos feria quarta proxima post dominicam Iudica proxime preteritam² in loco sedis nostre iudicarie pro administranda iustitia causan(tes) condissemus, tunc nobilis Petrus de Thethe pro honorabili capitulo ecclesie Waciensis cum procuratoribus litteris eiusdem de medio aliorum in nostram exurgens presentiam contra et adversus nobilem Petrum Was de Wasdynnye, officialem religiosarum dominarum sanctimonialium de Veteri Buda in opido ipsarum Chegled vocato constitutum et providum Barnabam Pechy de eadem Chegled gravi cum querela detegere curavit in hunc modum, quod quamvis hiis superioribus temporibus ipse Petrus Was ex propria instigatione dicti Barnabe Pechy quosdam boves providi Valentini Leby, iobagionis dicti capituli ecclesie Waciensis in possessione Illew vocata residentis de fine dici opidi Chegled minusiuste importasset, quosquidem boves tandem ad commissionem universitatis nobilium istius nostri comitatus minus uno idem Petrus Was restituisset, quequidem unum bovem detentum usque modo ad prescriptam commissionem dicti comitatus non restituisset, eundem apud se minusiuste conservaret. Quibusquidem querimoniis nos auditis quamvis nos partem adversam sepius ad reddendum ipsum bovem iuridice amoneri fecerimus, tamen ipse semper surdis auribus pertranseundo reddere recusasset. Ob hoc nos pro minusiusta et indebita ac temeraria detentione ipsius bovis contra commissionem nostram facta ipsum Petrum Was et Barnabam Pechy in singulis marcis a die commissionis nostre, hoc est a feria quarta proxima post festum exaltationis Sancte Crucis³ ad singulos dies computandos commissimus fore convictos. Quoquidem nostro iudicio memoratus Barnabas Pechy in sua ac dictarum dominarum sanctimonialium, dominarum suarum personis⁴ non contentus causam eandem pro maiori et evidentiori eiusdem discussione in curiam vestre maiestatis eiusdemque personalis presentie in presentiam appellasset, quam nos simul cum tota serie ipsius nostre adiudicationis in ipsam v(estre) s(erenitatis) eiusdemque personalis presentie in presentiam ad tricesimum secundum diem diei datarum presentium duximus transmittendam. Datum in Illew, loco sedis nostre iudicarie, feria quarta proxima post festum Pasce, anno Domini millesimo quingentesimo decimo octavo.

¹ Az eredetiben az előző szóval egybeírva, javítva, így *perpetuatione*-szerű alak olvasható. ² 1518. márc. 24. ³ 1517. szept. 16. ⁴ A szó a sor felett besúrva.

25

1520. november 5.

Törtel királyi birtok és Verbőci István Nyársapát birtokának határpontjai. Valószínűleg maga Verbőci István, vagy pedig egy helyi embere készítette az 1521. január 11-i határjáráshoz (lásd a következő oklevelet).

Fogalmazvány papíron. Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtára, Kézirattár: Diplomatarium autographum O-19. (DF 283 457.)

Feria secunda, in festo scilicet Beati Emerici ducis et confessoris atque die sequenti distinctio metalis inter Thewrthel regie maiestatis ac Nyarasapathy magistri Stephani possessiones, quantum ad usum earum facta est:

primo inceperunt in colle Fekethehalom vocato, in cuius apice unam metam terream erexissent; deinde directe veniendo inter meridiem et occidentem, ubi in planitie unam metam cursualem consignassent; abhinc parvum procedendo ascendendoque monticulum Azzonhalma dictum, in vertice cuius signum metale magnum iterum ex terra fecissent; deinde servata plaga prescripta et via publica de Warkon ad Czegled ducente, prope ibi pertransita in parvo spatio eundo pervenissent ad collem Hozywhalom dictam, ubi unam metam terream confodissent; unde amplius per parvum spatium procedendo prope viam, que de dicta possessione Thewrthel ad oppidum Czegled ducit, in parvo monticulo unam metam terream fecissent; deinde ad dictam plagam occidentalem inter meridiem et occidentem eundo pertransitumque eandem viam et locum paludinosum, ibidem adiacentem venissent ad collem Bozahalom appellatum, in cuius cacumine unam similiter metam ex terra fecissent; deinde veniendo reflexive ad plagam meridionalem per bonum spatium perveniendoque ad latus terrarum et pratorum Haranglab¹ dictorum, in cuius initio et latere unam metam terream fecissent; tandem per aciem eiusdem loci Haranghlab amplius procedendo pergendoque iterum versus eandem plagam meridionalem et tota ipsa terra Haranglab possessioni Nyarasapath pretacte relicta, penes viam, que de prenotata possessione Thewrthel ad oppidum Kewres transit atque ducit, metam unam similiter ex terra levassent; et deinde per ipsam viam quasi reflexive inter occidentem et meridiem progrediendo venissent ad locum zabulosum seu arenosum Nyreswegyhomok dictum, ubi reambulationem ipsam terminassent.

Nam ulterius possessio Nyarasapathy predicta metas cum oppido Kewres² prenominato teneret in pace, super quaquidem etc.³

¹ A szóból a g betű után egy h betűt kihúztak. ² Alatta kihúzva: *Kewres*. ³ Előtte egy szó kihúzva.

26

1521. január 7., Tiszavarsány

Bátori István nádor privilégiuma Verbőci István számára a törtélti kunok földjeivel határos birtoka, Nyársapát határaitól, amelynek határjárására 1521. január 4-én került sor a szomszédok jelenlétében.

Hártyán, az első sorban kiemelt és díszített kezdőbetűkkel, selyemzsinóron függőpecséttel. DL 72 194. (Családi levéltárak, Rákóczi-Aspremont cs.) – A hátlapján újkori feljegyzések.

Nos Stephanus de Bathor regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum necnon comes Themesiensis et partium Inferiorum capitaneus generalis memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod cum superioribus annis regnante adhuc et in humanis agente serenissimo principe condam domino Wladislao predicti Hungarie et Bohemie regnorum rege, domino nostro gratiosissimo felicis reminiscencie inter certos nonnullosque nobiles ab una ac Comanos et Philisteos regios ab altera partibus ratione et pretextu distractionis et abolitionis certarum metarum in plerisque locis per excellentem et invictissimum principem condam dominum Matthiam regem, immediatum predecessorem sue maiestatis laudande memorie medio fidelis sui egregii condam Stephani Eermen denominati, castellani provisorisque castri sui Budensis adhibitis et deputatis, penes eum certis magistris prothonotariis rectificatarum et renovatarum occupationisque terrarum arabilium culturarum et inculturarum ac pratorum, fenilium, rubetorum stagnorumque et arundinetorum utro citroque, ut dicebatur, facte et in alterutrum patrate varie lites et differentias, cedes etiam et sanguinum effusiones inter partes prenotatas ex eo mote suborteque et suscite fuissent ac huiusmodi periculose cruentaque contentiones ad aures sue regie maiestatis usque devenissent. Frequentibus tandem querelis nobilium potissime in hac parte lesorum et damnificatorum maiestas sua regia propulsata, licet huiusmodi differentias per certos fideles suos magistris prothonotarios ac provisorum suum Budensem locis in plerisque metali etiam distinctione atque consignatione certificari fecerit, arduis tamen predicti regni sui rebus et negotiis tum ex parte infidelium Turcorum, tum vero internarum seditionum dietim emergentibus preoccupata et fere obruta finem ipsius differentie imponere nequens etiam publico generalique decreto easdem rectificandas et pro qualitate iurium partium predictarum finiendas obtulisset. Verum antequam id effectui mancipare potuisset divina vocatione e medio sublatus extitisset differentis et litibus prenarratis in suspensio indeciseque remanentibus, serenissimo itaque principe et domino,

domino Ludovico eius filio unico, domino nostro gratiosissimo in solium paternum feli(c)iter sublimato et regni gubernacula suscepto, dum universis dominis prelati ac baronibus et regni sui nobilibus generalem quandam dietam et conventionem pro festo Beati Michaelis archangeli in anno gratie millesimo quingentesimo decimo octavo Bachie celebrandam¹ indixisset, certosque articulos pro regni sui commodo et quiete ipsi domini prelati et barones et nobiles secum pariter edidissent, inter alias sanctiones hoc quoque constitutum fuisset, ut prenotate differentie iuxta premissam oblationem paternam rectificarentur et perfecta exequutione de facto roborarentur. Quamvis igitur maiestas sua regia huiusmodi constitutioni Bachiensis et ipsi quoque paterne oblationi satisfacere volens certos ex fidelibus suis magistris prothonotariis et iuratis assessoribus sedis sue iudicarie numero binario deputaverit et destinaverit, illi tamen – certis impedimentis semper occurrentibus et interiectis –² eas rectificare et complanare nusquam potuissent, unde sequutum fuerat, ut partes prenotate dietim magis ac magis ad mutuas cedes aspirare viderentur.

Nos igitur, qui ex suscepti palatinatus nostri officio calamitosis eiuscemodi contentionebus et differentiis viam precludere tenemur, nolentes id amplius tollerare ex scintillaque modo predeclarato excussa facem et ignem succendere, permittere, sed fornix totius contentionis et zizanie e medio tollere, maiestatem regiam etatem adhuc teneram agentem tantis quereis clamoribusque liberare ac partes prenotatas ulterioribus fatigis et sumptibus exonerare pariter et absolvere ac in pacis unionem reducere cupientes, provinciam hanc complanationis et rectificationis differentiarum ipsarum tum sponte nostroque proprio motu, tum prefato domino nostro Ludovico rege singulariter requirente subeundam in nos ipsosque levandam duximus, assumptis itaque nobiscum venerabile ac magnifico Mathia de Barach, priore Aurane et provitore Budensi necnon egregiis magistris Stephano de Werbewcz, personalis presentie ipsius domini nostri regis locumtenente ac Iohanne de Ellyewelgh, nostro et Stephano Henczelly de Pettrowcz, iudicis curie regie prothonotariis, item Michaele Kenderessy de Gyal et Georgio de Derenchen, iuratis assessoribus sedis iudicarie, preterea magistro Alberto de Nadasd, direttore causarum eiusdem domini nostri regis dum feria sexta proxima post festum circumcissionis Domini novissime transactum³ aliisque diebus immediate sequentibus, ad id scilicet aptis et sufficientibus ad facies possessionum Nyarasapath prefati magistri Stephani de Werbewcz ac Thewrthel appellatarum prefati domini nostri regis, omnium ibi comitatu Zolnok Exteriori existentium consequenterque territoriorum inter easdem possessiones adiacentium hactenus contentiosorum vicinis et commetaneis suis nobilibusque et ignobilibus comprovincialibus pariter per ipsas partes illud adductis et aggregatis, memoratis etiam magistro Stephano Werbewczy ab una ac providis Benedicto Kwn capitaneo, Valentino Weres iudico, Christoforo Kesse, Ambrosio Kowach et Petro Dyak dictis in ipsa possessione Thewrthel residentibus, Comanis scilicet regiis ab altera partibus presentibus, cum annotatis Mathia de Barach priore et provitore, magistris Ioanne Ellyewelgy et Stephano Henczelly prothonotariis, Michaele Kenderessy iurato assessore et Alberto Nadasdy direttore causarum regalium per prelibatum dominum nostrum regem nobiscum ad id pariter missis et destinatis plenaria cum auctoritate sue maiestatis nobis in hac parte per eandem data et attributa personaliter venissemus et eadem territoria quantum ad usum eorum iuxta demonstrationes et ostensiones partium predictarum peragrassetus atque perlustrassetus, plurimos deinde testes, nobiles videlicet et ignobiles bone fame honesteque condicionis homines per easdem partes nostrum in conspectum exinde adductos strictissimo sub iuramento examinassetus, quia ex fassionibus et attestationibus huiusmodi testium per utramque partem, annotatum scilicet magistrum Stephanum de Werbewcz ac prenominatos Comanos in dicta possessione Thewrthel residentes, ut prefertur, adductorum eundem magistrum Stephanum consequenterque colonos et inhabitatores prescripte possessionis sue Nyarasapathy in dominio et usu reali terrarum arabilium culturarum et inculturarum ac pratorum feniliumque et pascuorum

incipiendo a monticulo Fekethehalom nominato; et inde directe ad collem Azzonhalma nuncupatam, secus viam publicam de Warkon ad Czegled ducentem sitam et adiacentem; inde vero quasi inter meridiem et occidentem tandem ad collem Hozzywhalom; dehinc autem usque ad pascua seu locum Haranglab vocatum procedendo sub limitationibus infrascriptis adiacentem vivente memorato condan domino Wladislao rege libere pacificeque semper extitisse et hiis quatuor dumtaxat annis precedentibus per Comanos eum in illis turbatum fuisse comperimus manifeste, ideo sana primum cum prenominatis magistris prothonotariis ac assessoribus sedis iudicarie prefati domini nostri regis exinde prehabita deliberatione in predicto monticulo Fekethehalom, in eius videlicet apice seu cacumine unam metam terream; deinde directe veniendo inter meridiem et occidentem in planitie unam metam cursualem; abhinc parvum procedendo ascendendoque monticulum Azzonhalma dictum, in cuius vertice signum metale magnum terreum; deinde servata plaga prescripta et via publica de Warkon ad Czegled ducente, prope ibi pertransita in spatio eundo et colle Hozzwhalom dictam perveniendo

unam metam terream; unde amplius per parvum spatium procedendo prope viam, que de dicta possessione Thewrthel ad oppidum Czegléd ducit, in planitie parvum eminenti unam metam terream; deinde ad dictam plagam occidentalem inter meridiem et occidentem eundo saliendoque eandem viam et pertranseundo locum paludinosum ibidem adiacentem et collem Bozahalom appellatam ascendendo, in eius vertice unam metam terream; deinde veniendo reflexive ad plagam meridionalem per bonum spatium perveniendoque ad latus terrarum pascualium et pratorum Haranglab dictorum, in cuius initio et latere metam unam terream; tandem per aciem eiusdem loci Haranglab amplius procedendo pergendoque iterum versus eandem plagam meridionalem et tota ipsa Haranglab possessioni Nyarasapath pretacte relicta, penes viam, que de prenotata possessione Thewrthel ad oppidum Kewrews transit atque ducit, metam unam terream erigere cumulareque et confodi fecimus; deinde per ipsam viam quasi reflexive inter meridiem et occidentem progrediendo ventum est ad locum zabulosum seu arenosum Nyreswegyhomok dictum, ubi reambulationem premissam terminavimus.

Nam ulterius possessio Nyarasapath predicta metas cum oppido Kewrews prenominate tenet in pace atque universas terras arabiles cultas et incultas ac prata feniliaque et pascua sub inclusionibus huiusmodi metarum adiacentes prefato magistro Stephano de Werbewcz suisque heredibus et posteritatibus universis subsequenterque colonis et inhabitatoribus predictae possessionis Nyarasapathy ad utendas et fruendas reliquimus⁴ et commisimus super hereditate et perpetuitate earundem et eorundem unicuique partium, si que voluerit contra alteram ordine processuque iuris agendi liberam tribuendo et concedendo facultatem, immo relinquimus et committimus tenere, uti fruique et possidere harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in oppido Thyzawarsan, quarto die termini prenotati, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo primo.

Ellyw⁵

¹ 1518. szept. 29., ekkor kezdődött a bácsi országgyűlés (DRMH 4. 220.). ² A gondolatjelek közötti rész az eredeti szövegben zárójelek között áll. ³ 1521. jan. 4. ⁴ Az eredetiben a *relinquimus* szóban az n betűt áthúzták. ⁵ Ellyevölgyi János nádori ítélmester kézjegye (ő foglalta írásba és adta ki a nádor nevében az oklevelet; Arch. 1458–1526. I. 82.).

27

1521. július 1., Cegléd

Földes Bálint és Pécsi Barnabás ceglédi bírók és az esküdtek meg a polgárok tájékoztatják úrnőiket, az óbudai klarissza apácákat az előző év novemberében Cegléden történt eseményekről, illetve az ügyben bírótársaikkal hozott ítéletükről.

Három darabból összeragasztott papíron, zárópecsét foltjával. DL 23 567. (MKA, Acta eccl. ord. et mon., VBuda 11-15.) – A címzés a hátlapján, továbbá újkori feljegyzések.

Honorande ac religiose domine, domine abbatisse sanctimonialium de Veteri Buda, domine nostre omni tempore gratiosissime Honoranda religiosaque domina nobis plurimum gratiosa! Vestre presentium per seriem manifestamus honestati, qualiter feria sexta proxime preterita, in profesto scilicet divorum Petri et Pauli apostolorum,¹ cum nos ad mandatum honestatis vestre nobiles ac circumspectos viros, ut scire licet, nobilem Blasium Porkolaab de Pily et Mathiam de eadem Pily necnon egregium et nobilem virum Blasium de Katha ac Mathiam Bwdre nobilem atque Iohannem Dala de oppido Kwres ad iudicationem cause inter vulneratos scolasticos et Barrabam Pechy ventilate specialiter vocassemus et nos cum eisdem in sede nostra iudiciaria sederemus expectantes propositiones partium, extunc ingeniosi et prudentes viri Benedictus et Mathias scolastici ac circumspectus Barrabas Pecz unacum filio eiusdem Valentino coram nobis comparuerunt, quiquidem Mathias et Benedictus scolastici, ut actores presentis litis, propositiones suas contra et adversus Barrabam et Valentinum Pechy taliter proposuerunt, quomodo idem Benedictus et Mathias litterati, cum in festo Sancti Andree apostoli proxime preterito² ad nundinas eiusdem diei huc, ad Chegled causa forizandi venissent et apud domum Simonis Buzas, ubi tunc vinum propinabatur, cum aliis probis et honestis viris honorifice mansissent et potassent, extunc Barrabas Pechy et filius eiusdem Valentinus armatis manibus ad hospitium ipsorum scolasticorum prorumpentes eosdem scholasticos, Benedictum videlicet et Mathiam gravibus vulneribus vulnerare et sauciare fecissent absque ullis sceleribus et demeritis ipsorum exigentibus, quam rem dixerunt idem scolastici, quod possunt probare cum sex hominibus, quatuor videlicet viris et duabus honestis feminabus(!), utputa cum providis Simone Buzas, Luca Bizon, Benedicto Kalman et etiam Benedicto Boros necnon

bone fame feminabus(!), uxore Alberti Ban et uxore Simonis Buzas, que omnia vulnera perniciosa dixerunt scholastici pro quadringentis florenis pati noluisse.

Quam propositionem actorum cum circumspexit Barrabas Pechy audisset, taliter respondit ex adverso: quod duos illorum vel illarum testium, quos ipsi scholastici nominaverant, iure mediante non admitteret, sed de medio aliorum testium exponeret, quia et illi, duo scilicet Benedictus Kalman et Benedictus Boros socii dictorum scholasticorum fuissent et ipsi, sicut scholastici inimici ipsius forent. Quos duos testes nominatorum litteratorum iure mediante de medio aliorum testium exposuit, ut predones, quam rem idem B(arrabas) Pechy³ mox probavit cum Urbano Thegzes eotunc iudice existente, quia tempore disturbii istius Rachiani mercatores hos duos, Benedictum Kalman et etiam Benedictum Boros cum officiali ut predones captivare fecerant, qui et nunc sunt per fideiussionem usque adventum Rachianorum, igitur – tanquam inimicos suos – noluit, ut ipsis scholasticis fateantur.

Dehinc nominatus Barrabas Pechy ad propositionem Mathie et Benedicti scholasticorum hoc modo respondit ex adverso: qualiter ipse, cum in die festi Beati Andree apostoli iam preteriti simul et nominati in sua domo cum probis suis hospitibus honorifice simposiaret et iam esset tempus tarde cene, tunc mercatores ad eum accedentes aloquebantur eundem dicentes in hec verba: „Tu Barnaba Pechy, quid facis, quod non exhibis de domo tua et provideres periculo pronunc exterius agitanti et civitati vestre statim imminente. Surge, exeat de tua domo et videas, que exterius aguntur! Ecce enim sunt aliqui malefactores in civitate et ignem proiciunt ad domum Simonis Buzas, statim omnes nobiscum simul peribitis, sicut contigerat in civitate Albensi nobis mercatoribus.” Ipse Barrabas Pechy audiens talia verba mercatorum et timens futuram perniciem civitatis, ne quid male ex hoc re obtingeret, accepto secum filio suo Valentino et volens consulere communi periculo civitatis Stephanus officialem excitavit et eidem officiali tam grande periculum detegens et manifestans, officialis accipiens arma sua de hospitio suo exfugiens et cum⁴ idem Barrabas Pechy ante domum suam properanter transiret, obviavit ei⁴ Michael mercator de Zolnok, tenens in manu sua arcum cum sagittis dixit: „Tu Barnaba Pechy, quid facis, vade celerius et videas tam grande periculum, quod nunc agitur!” – „Et ego B(arrabas) Pechy hoc iam secundo audiens eo velocius ire incepti et etiam invenit me quidam mercator de Rachkewy et me eisdem verbis superioribus aficiens ivi satis properanter cum filio meo Valentino ad domum Simonis Buzas, intravi in stubam et vidi quendam hominem iacere in terra. Interrogavi, quis esset ille et dixerunt, quod Mathias litteratus esset et officialis sauciasset et gravi vulnere afecisset. Ego vero hoc audiens dixi: «Male fecit – inquit – officialis, quod Mathiam litteratum vulneravit, quod non ideo miseram ego, ut aliquem vulneraret, sed ut videret, quid agitur et qui discordiantur.» Igitur ego per ipsos Benedictum et Mathiam litteratos miseriam et erumnam quadringentorum florenorum non feci et neque cum alio patrare iussi, quod ego exivi ad liberationem civitatis domine mee, sed intellexi ibi in illo disturbio, quod hii scholastici Mathias et Benedictus essent predones, qui per civitatem ignes ad perniciem facere machinantur et dico, quod ipsi fuerunt predones et discordiarum semifatores. Que omnia possum probare cum quinque honestis personis, cum uxore Gregorii Zondi ac Michaele Kalmar de Zolnak, Michaele Kechkes de Mikebuda, honorabili Matheo presbitero Germano,⁵ Martino de Pilis.”

Nos autem iudices unacum illis nobilibus superius nominatis propositiones utrarumque partium de verbo ad verbum diligenter auditis testes ipsorum scholasticorum astare fecimus, qui vel que testes ita fassi sunt: primo Simon Buzas taliter fassus est, quod Valentinus Pechy venisset ad ianuam ipsius et dixisset: „«Aperias» – inquit – et ipse aperuisset Valentino Pechy ianuam, quem Simonem Buzas cum vidisset Valentinus Pechy, statim inter ianuam dixisset Simoni Buzas⁶ hec verba: «Simon – inquit – tu latro es et hospes predonum es, quia predones servas apud domum tuam.» Et econverso Simon dixerat ad Valentinum Pechy: «Tu, Valentine – inquit – mentiris in hoc, que dicis, et⁷ tu es latro, quia ego hospes latronum non sum.» „Et cum ego exivi per ianuam meam, Mathias et Benedictus litterati in stuba mea sedebant et cum in domum meam intrare vellem, tenens in manu mea ardentem candelam, nescio si aliquis cum pilio abstinxit vel suflavit, sed deleta est, et cum altera vice candelam accendere fecissem et intrassem in domum meam, tunc in stuba magnus clamor esse⁴ et filii mei retro fornacem flebant⁸ et dixi⁴: «Quid facitis – inquit – en⁹ puerum interficitis retro fornacem?» Et interim vidi Valentinum Pechy, tunc habet in manu sua gladium evaginatum et infra scamnum continue secat. Ego nescio, si ipse¹⁰ vulneravit scholasticos vel non. Ego aliud nihil scio.”

Secunda testis, uxor scilicet Simonis Buzas ita fassa est, quod videns ipsa armatos homines et clamores audiens, fugiens ad stubam et cecidisset retro fornacem et unde vidisset, quod officialis semel infra secasset cum gladio, sed ipsa penitus ignoraret, quid secasset.

Tertia testis, uxor videlicet Alberti Ban taliter fassa est, quod cum ipsa ad cellarium pro vino intrasset, per focum in pretorio ignem ardentem misisset, sed cum⁴ e cellario exivisset, per focum ignem non invenisset.

Quartus vero et ultimus testis ita fassus est, Lucas scilicet *Bizon*, quod ipse aliud nihil vidisset, quam quod in magno clamore retro fornacem Simonis Buzas audisset et dixisset uxori Simonis Buzas: „noli timere iam, quia ecce intravit Barnabas Pechy ad stubam.”

Introacceptis vero fassionibus testium ipsorum scholasticorum nos iudices testes Barnabas Pechy astare fecimus, quorum vel quarum prima ita fassa est, uxor videlicet Gregorii Zondi, quod ipsi scolares cum ad nundinas venissent, in domo sua habuissent hospitium, sed vespere facto ipse scolares arma de domo sua exportaverant et sic e domo sua exierant.

Secundus vero testis cum tertio, scilicet Michael Kalmar cum Michaele Kechkes de Mikebuda ita fassi sunt, quod propriis auribus audissent, quod mercatores ipsum Barrabam Pechy ad predicta discrimina e domo vocassent et vidissent per scandulas domus Simonis Buzas scintillas fuisse.

Quartus testis, honorabilis Matheus presbyter Germanus¹¹ ita fassus est: „Ego – inquit – audivi ad curiam domi plebani de tentorio mercatorum hec sequentia verba: «E tu, bestia, quid ambulas ibi?» Et etiam audivi ad hos vituperationes responsiones taliter fieri: «No, bestia, statim videbis – inquit – quid ambulo!» Hiis vituperiis habitis intellexi per voces ipsorum, quod illi, qui mercatores vituperabant, essent filii ipsius Colomani, Be(ne)dictus videlicet et Ambrosius litteratus, contra¹² quos surexerunt Rachiani armatis manibus et tanta vituperia sufferre non valentes, pellerunt et fugaverunt ipsos ante curiam plebani, qui ianuam apertam videntes, ad curiam fugierunt et ego clausi ianuam plebani, Rachiani vero eos insequentes ceperunt armis ianuam per me clausam e cardinibus infringere, quibus dixi: «Quid facitis vos Rachiani, certe⁴ pro hoc vos male habebitis, nolite secare ianuam plebani!» Et illi Rachiani responderunt unanimiter dicentes: «Ideo secamus ianuam, quia huc fugierunt predones, qui nos molestant.»” His peractis Rachiani abierunt. Illos autem⁴ duos, qui in curia erant,¹³ Benedictus scilicet Kalman et Ambrosius litteratus satis rogavi, ut non exirent, sed ibidem in curia pacifici essent, sed cum hoc non curantes exierunt, et cum sedissem peracta modica pausa, audivi etiam clamores et intellegi, quod iam plures sint, quam prius fuerant, exivi et vidi ipsos, tunc iam quinque sunt in una societate, scilicet Benedictus Kalman, Ambrosius litteratus, Benedictus Boros, Mathias litteratus et Benedictus idem, et vidi, quod tentoria Rachianorum cum magno impetu invaserunt et illi Rachiani contra eos insurgentes iterum et secundo ad curiam plebani pellerunt et fugaverunt hos supranominatos quinque. Ego vero Mathiam litteratum capiens per manus rogavi ipsum simul cum aliis, ut non exirent ad Rachianos, sed manerent in curia. Ipsi verbis meis non acquiescentes exierunt et precipue dictum Mathiam litteratum non exmittebam,¹⁴ sed noluit manere, et ego tandem ira commotus dimisi et dixi confundarum: «Si tibi bonum non invenis, quid tibi fieri vis.» Ego iste scio etc.”

Quintus testis est Martinus de Pilis, taliter fassus est: „Ego – inquit – audivi magnos clamores in platea, exivi de domo Gregorii Sengheleer et ante cimiterium inveni Lucam Pechy, qui dixit mihi: «Martine – inquit – charissime, eamus et videamus cuiusmodi clamor est circa curiam plebani!» Qua tum transissemus et staremus iuxta parietem plebani, extunc Benedictus Kalman, Ambrosius litteratus, Benedictus Boros, Mathias litteratus et Benedictus litteratus, hii quinque, de curia plebani cum magno impetu et vituperio exeuntes me illic stantem invenerunt et pro Rachiano me putantes, nisi Deus dedit, quod non vulneraverunt, et si per vocem non cognovissent, procul dubio sauciassent.”Tunc his actis tentorium Rachianorum cum impetu invaserunt et illi Rachiani hoc videntes et multi de tentoriis exeuntes adversus illos nominatos insurgentes et ipsos ad domum Simonis Buzas pellerunt et fugaverunt et post modicum tempus Benedictus et Mathias scholastici e domo sepenominati Simonis Buzas exierunt habentis suis in manibus duos faces ignitos et ad tentoria mercatorum proyecerunt et iactaverunt. Rachiani autem eosdem ignitos faces acceperunt et ad domum Simonis Buzas iactaverunt, quorum scintille ad scandulas eiusdem domus reciderunt. Et cum ego hoc vidissem, timens periculum ignis et ne domus ipsa igne comburreretur, accepi quoddam lignum oblongum et scintillas de domo percussi et extinxit delenique.

Nos vero iudices cum ceteris extraneis nobilibus et civibus de Kwrees superius, et expressis et nominatis, auditis utrarumque partium tam propositionibus, quam etiam testium fassionibus et quia sepenominati Benedictus et Mathias scolastici cum predictis Benedicto Kalman et Benedicto Boros ad tentoria mercatorum Rachianorum hostiliter impetum fecerant, huius legem ita invenimus, quod si tempore disturbii et periculi illius aliquis hominum ipsos occidisset, etiam merito fecisset. Et quemadmodum predones rotulationis crudelem penam eotunc digne meruissent, quia tentorium, quod invaserunt tempore nundinarum, erat domus mercatorum, et ideo iudicavimus, ut predones facinorose egisse et signanter, ex quo ipsi Benedictus et Mathias litterati iam multoties nominati ad predicta tentoria mercatorum ignitum facem iactaverunt

vulgo *tüzes wzeget* et proiecerant et ignis extunc de ipsis et propter discordiam ipsorum ortus fuerat, iudicavimus, ut propter tam turpe facinus, si quem contradictorem habuissent, eotunc cremationis penam meruissent. Insuper iudicavimus, ut si que vulnera ipsi prenominati scolastici¹⁵ passi sunt, digne et secundum culpam ipsorum meruerunt, imo sanguis eorundem digne fusus est. Propterea iudicavimus, ut circumspectus Barnabas Pechy cum filio eiusdem quicquid in sepe iam nominato disturbio egerunt, probe fecerunt, et idem Barnabas Pechy egit, ut fidelis personalis presentia domine sue, nam si ipse eotunc de domo sua non exivisset, et tam grande periculum non sedasset, oppidum Chegled magnum discrimen et perniciosam calamitatem non evasisset.

Hec est igitur, honesta domina, series iudicationis nostre et non ideo scribere fecimus, quia aliquis ad novam iudicationem appellasset, quia non opus est alios [pro]videre, sed ut honoranda honestas vestra hanc [causam] de hiis litteris apertius legendo intelligeret [...]is istorum suplicantium, quorum filii in hoc [ne]gotio cum scolasticis fuerunt, parceret eadem v(estra) h(onoranda). Datum in Chegled, in vigilia visitationis Marie, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo primo.

Valentinus Fwldes ac Barnabas Pechy
iudices ceterique cives de Chegled
fideles iobagiones honestatis vestre

¹ 1521. jún. 28. ² 1520. nov. 30. ³ Az *idem*-tól a margón beszúrva. ⁴ A szó a sor felett beszúrva. ⁵ A szövegben *grano* formában, felette nazális rövidítésjellel. Bizonytalan olvasat; lehet a pap vezetőkéneve (Német Máté) vagy esetleg a jelzője (Máté pap mint a beszélő testvére, rokona), a szövegkörnyezet alapján az előbbi mellett döntöttem. ⁶ Utána kihúzza: *Simoni*. ⁷ Utána kihúzza: *mentiris*. ⁸ A szövegben *flebunt*. ⁹ Bizonytalan olvasat; a szövegben: *ene* vagy *ege* forma látható. ¹⁰ Utána kihúzza: *fēce*. ¹¹ A szövegben *grannus* formában, lásd az 5. jegyzetet! ¹² Előtte kihúzza: *ad*. ¹³ Utána kihúzza: *satis admonui*. ¹⁴ A szövegben *exmítebam* formában. ¹⁵ Utána kihúzza: *digne*.

Adattár

A jelen fejezet sorrendben a következő adatokat tartalmazza (a jegyzetekben minden esetben feltüntettem a szóban forgó adat forrását): első helyen Cegléd források alapján ismert birtokosai; 1368-tól, amikortól az óbudai klarissza apácák voltak a birtok tulajdonosai, a kolostor élén álló apátnők neveit és méltóságviselők idejét is feltüntettük. A következő részben az apácák helyi képviselői, a tiszttartók (latinul *officialis*) nevei és tisztségviselésük évköre szerepel. Utánuk – valószínűleg a kezdetektől (ezt azonban a későbbi kutatásoknak kell majd tisztázniuk – a mezőváros lakossága által választott bírók, illetve az egyetlen ismert esküdt – neve és tisztségviselésének időpontja áll. A ceglédi bírót – csakúgy mint más helyeken – az év egy meghatározott időpontjában,¹ jelen esetben valószínűleg György-napon (április 24.) választották egy évre, így a konkrét időpontok alapján lehetséges volt meghatározni a tisztségviselés évkörét is. A bírók neveit tartalmazó rész után az ismert ceglédi plébánosok nevei és hivatali évkörüik következnek. Az ez utáni részben a mezőváros 1526 előtti, okleveles forrásokban előforduló lakosainak nevét soroltuk fel: az első listában keresztnevük szerint betűrendben, zárójelben utána feltüntetve – amennyiben ismert – apjuk neve, illetve ragadvány- vagy „családnevük”, szintén az említésük évével, természetesen jegyzetben feltüntetve a forrást. A keresztnevek alapján rendezett névsor után a ragadvány- vagy családnevek szintén betűrendben szedett sora következik. Mindegyiknél feltüntettük az azt viselő személy keresztnevét is. Az egyes családneveket igyekeztük azonosítani, meghatározni eredetüket, de természetesen maradtak még nyitott kérdések. E részben, eltérően a többitől, nem közöltük újra a forrásokat, hiszen azt mindenki visszakeresheti a keresztneves mutatóban. Az adattárat a „Ceglédről elszármazott” személyek mutatója zárja: itt kaptak helyet a különböző egyetemekre beiratkozott, illetve egyházi testületekben javadalmat viselő „Ceglédi” előnévvel rendelkező emberek. (Az itt szereplő személyekről esetlegesen a későbbiekben még kiderülhet, hogy nem a Pest megyei Cegléd nevű településről, hanem a Heves vagy a Somogy megyei Cegléd nevű prédiomok² után kapták megkülönböztető nevüket, de ennek, mivel egyik sem volt lakott hely, meglehetősen kevés az esélye.)

Birtokosok

–1352: király³

1352–1357. k.: Jägerndorfi Pál gurki püspök⁴

1358–1368: Erzsébet özv. királyné⁵

1 A kérdésre részletesen lásd Lakatos B.: Önkormányzati testületek 498–503.

2 Csánki I. 60., II. 599. – Pozsony megyében is létezett egy település, amely a Zsigmond-korban *Koroszeg másik néven Cegléd* alakban fordul elő (ZsO VI. 1768. sz., VIII. 946. sz.), de ez a változat a későbbiekben nem fordul elő.

3 Vö. Források 1. sz. (1358. jan. 10.).

4 Vö. Források 1. sz. (1358. jan. 10.).

5 Források 1. sz. (1358. jan. 10.), Források 3–4. sz. (1368. szept. 8., 10.).

1368–(1526): óbudai klarissza apácák, illetve (az ismert)

apátnők⁶

1390–1406: *Anycb*⁷

1411–1412: Anna (Pelsőci Imre vajda leánya)⁸

1416: Margit⁹

1427–1431: Klára¹⁰

1439: Erzsébet¹¹

1459–1475: Anna¹²

1475–1481: Ágnes¹³

1485: *Candida*¹⁴

1497: Szécsi Erzsébet¹⁵

1504–1506: Bökényi Anna¹⁶

1509: Julianna¹⁷

Az óbudai klarissza apácák ceglédi tisztartói

1400–1426: György (Benedek fia) óbudai bírós¹⁸

1434: Pátyódi László (Fábián fia)¹⁹

1469: Derzsi Török Miklós²⁰

1493: (Óbudai) Ferenc deák²¹

–1509: Budai Sebestyén deák²²

1509–: Óbudai Ferenc deák²³

1517–1518: Vasdinnyei Vas Péter²⁴

1520: István²⁵

A mezőváros bírái és esküdtje

1376–1379: Péter²⁶ (Kelemen fia)²⁷

1425: Bereck esküdt²⁸

- 6 Források 3–4. sz. (1368. szept. 8., 10.) – Vö. Bártfai Szabó L.: Óbuda 37–39. – Az apácák birtoklása a török berendezkedése után azok kiűzéséig megmaradt ugyan, de ténylegesen jogaikat csak nehézségek árán tudták gyakorolni (Oppel J.: Cegléd 41–99.).
- 7 ZsO I. 136. sz. (1390. febr. 10.), ZsO II. 5203. sz. (1406.).
- 8 BTOE III. 601. sz. (1411. máj. 2., 1412. júl. 8.).
- 9 Források 6. sz. (1416. febr. 17.), ZsO V. 2130. sz. (1416. júl. 21.).
- 10 BTOE III. 915. sz. (1427. aug. 16.), DL 12 155. (1429. nov. 24.), DL 12 363. (1431. márc. 5.).
- 11 DL 13 295. (1439. jan. 25.), DL 13 324–13 325. (1439. márc. 11.).
- 12 DL 15 369. (1459. jún. 11.), DL 15 482. (1460. júl. 29.), DL 3176. (1462. febr. 6.), DL 172. (1464. jún. 15.), DL 16 191. (1465. máj. 26.), DL 16 834. (1469. ápr. 10.), DL 16 837. (1469. ápr. 12.), 1471. jan. 11. (Források 12. sz.), 1475. jún. 4. (Érszegi G.: Báthory Miklós oklevelei 45.), mivel az oklevélben Anna apátnő neve előtt nem szerepel, hogy „néhai”, valószínűleg még ő viselte a tisztséget.
- 13 DL 17 747. (1475. dec. 18.), DL 18 025. (1478. febr. 19.), DL 18 324. (1480. jan. 31.), DL 18 466. (1481. ápr. 4.).
- 14 DL 19 094. (1485. dec. 9.).
- 15 DL 20 563. (1497. ápr. 24. körül). – Elképzelhető, hogy azonos Szécsi Miklós lovászmester (1469–1471, 1473–1475: Arch. 1458–1526. I. 118–119.) Erzsébet nevű leányával (Engel P.: Genealógia, Balog nem 3. Szécsi 2. tábla: felsőlendvai ág).
- 16 DL 21 320. (1504. júl. 13.), Oppel J.: Parasztlázadás 20–21., latin, 21–22., magyar fordítás (1506. máj. 7.), DL 21 632. (1506. nov. 12.).
- 17 Oppel J.: Parasztlázadás 32–35., latin, 35–37., magyar fordítás (1509. dec. 19.).
- 18 Benedek fia, György óbudai bírós 1400-tól képviselte a klarissza apácákat különböző Cegléddel kapcsolatos ügyekben, ceglédi tisztartóságát azonban csak egy 1407. febr. 26-i oklevélben tüntették fel (ZsO II. 5320. sz.). – A rávonatkozó adatok: 1400. márc. 26. (ZsO II. 155. sz.), 1405. máj. 6. (ZsO II. 3857. sz.), 1407. febr. 26. (ZsO II. 5320. sz.), 1411. máj. 8. (ZsO III. 442. sz.), 1412. szept. 14., 20. (ZsO III. 2682., 2705. sz.), 1412. X. 1. (ZsO III. 2743. sz.), 1424. jan. 5. (ZsO X. 10–11. sz.), 1426. szept. 20. (ZsO XIII. 1131. sz.).
- 19 Források 7. sz. (DL 12 595., 1434. máj. 1.). – 1439-ben is még az apácák szolgálatában állt (DL 13 315.).
- 20 DL 16 907. (1469. szept. 19.). – Valószínűleg a Heves megyei Derzs településről származott (Csánki I. 86.).
- 21 DL 82 059. (1493. máj. 11.). – Minden bizonnyal azonos a később Óbudai Ferenc néven tisztartóságot viselő személlyel, aki 1493-ban és 1496-ban a klarissza apácák ügyvédjeként is szerepelt (DF 283 535., DL 19 220.), majd Bakóc Tamás esztergomi érsek, illetve családja ügyvédjeként mutatható ki (1499: DF 236 672., 1511: DF 236 685.).
- 22 Valamikor 1509 őszén ölték meg (Oppel J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás). 1503-ban, 1505-ben a klarissza apácák ügyintézője (*factor*, DL 22 546., 21 409.). Valószínűleg azonos vele az apácák Rákosi Sebestyén deák (1489., DL 19 570.), illetve Ivánci Sebestyén deák (1504., DL 21 361., 1509., DL 21 905.) néven szereplő ügyvédje.
- 23 Oppel J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.); később nem említik tisztartóságát, de 1515. dec. 3-án már néhai (Bártfai Szabó L.: Pest 1379. sz.).
- 24 Források 24. sz. (1517. szept. 16., 1518. ápr. 7.).
- 25 Források 27. sz. (1520. nov. 30.).
- 26 Konkrét adatunk 1376. máj. 23-ról (DL 6353.), 1378. jún. 24-ről van (DL 6653., 1379. máj. 4.).
- 27 DL 6653.
- 28 ZsO XII. 1270. sz. (1425. nov. 30.).

1469–1470: Bálint²⁹
1514–1515: Tegzes Orbán³⁰

1521–1522: Földes Bálint és Pécsi Barnabás³¹

A Szent Kereszt-egyház plébánosai

1332/1337: Miklós (?)³²
1416: János³³
1458: Vízközi János³⁴

1459: Eszéki János³⁵
1471. előtt: Szolnoki Pál³⁶
1471–1475: Bogdásai Bálint (Péter fia, János fia)³⁷

A mezőváros lakosai (keresztnevük alapján betűrendben)

Vö. még a Ceglédről származott személyek listájával!

A, Á

Ágoston (Mihály fia) 1468.³⁸
Albert (Bán) 1520., 1521.³⁹
Albert (Daj) 1510.⁴⁰
Albert (Kevély) 1469.⁴¹
Albert (Kónya) 1469.⁴²

Albert (Nagy) 1469.,⁴³ 1470.⁴⁴
Albert (Szondi) 1510.⁴⁵
Ambrus deák 1520.⁴⁶
Ambrus (Bóti) 1510.⁴⁷
Ambrus (Fekete) 1510.⁴⁸

29 Konkrét adatunk 1469. nov. 19-ről van (DL 16 907.).

30 Az 1521. júl. 1-jei oklevélben szerepel, hogy a „zavaros időkben” bíró volt (Források 27. sz.). A „zavaros idők” kifejezéssel általában az ország életének hosszabb-rövidebb ideig tartó nem rendes működését szokták jellemezni, ilyen időszak volt például Zsigmond király 1401. évi fogsága vagy az 1440 és 1458 közötti időszak (a fogalomra lásd Tringli I.: Újkor hajnala 12.).

31 Konkrét adatunk 1521. júl. 1-ről van (Források 27. sz.); Cegléd város 1521. júl. 1-én kibocsátott oklevelében mindketten bírónak szerepelnek, ennek feltételezhetően az lehet az oka, hogy az egyikük a „kisbíró” volt, jóllehet hatáskörét (máshol általában malom-, hegybíró vagy bányamester funkciójukat lehet meghatározni) nem ismerjük (a több bíróra lásd Lakatos B.: Önkormányzati testületek 509–511.). Korábban felmerült, hogy Pécsi Barnabás azért szerepel bírónak, mivel az előző évi András-napi vásáron történetkor ő viselte volna a bírói tisztséget (Lakatos B.: Önkormányzati testületek 510.), de a levél fentebb már említett szöveggörnyezete miatt ezt a lehetőséget el kell vetnünk.

32 A név bizonytalan, mivel a szövegben (*N. sacerdos de Seglar*) szereplő „N” szíglá értelmezhető nem ismert keresztnévű papként is (Mon. Vat. I/1. 254., Györffy IV. 507.).

33 Források 6. sz. (1416. febr. 17., kinevezése). – 1401-ből ismert egy János nevű egyházi személy, aki az apácák ügyvédje volt akkor (DL 8618.), elképzelhető, hogy azonos a későbbi János plébánossal. – Az 1931. évben megjelent Cegléd monográfiában Dravetzi / Drauiczi János néven 1402. febr. 15-től 1459-ig szerepeltetik plébánosként (Oappel J.: Cegléd 34.; Szilágyi I.–Hübner E.: A rom. kath. egyház 167.), az 1402. évi oklevél kétségkívül megegyezik a fentebbi 1416. évi oklevéllel, de hogy a „családnevet” mi alapján tüntették fel, rejtély.

34 DL 15 117. (1458. márc. 23.), DL 15 119. (1458. jún. 24.).

35 DL 15 320. (1459. febr. 14.), DL 15 369. (1459. jún. 11.). – Együttal budai kanonok és a klarissza apácák Bács megyei Szond birtokának a tisztartója is.

36 1471. jan. 11-én már néhai (Források 15. sz.).

37 Források 15. sz. (1471. jan. 11., kinevezése), DL 17 699. (1475. jún. 4., megerősítése). – Bogdásai Bálint 1432-ben született, 1464-ben budai kanonokságot viselt (Köblös J.: Egyházi közlépréteg 286/12. sz.).

38 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

39 Források 27. sz. (1520. nov. 30., 1521. júl. 1.).

40 Oappel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

41 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

42 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

43 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

44 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

45 Oappel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

46 Források 27. sz. (1520. nov. 30.).

47 Oappel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

48 Oappel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

Ambrus (Kun) 1469.⁴⁹
Ambrus (Lukácsi) 1469.,⁵⁰ 1470.⁵¹
Ambrus (Markazi) 1510.⁵²
Ambrus (Német) 1468.,⁵³ 1469.,⁵⁴ 1470.⁵⁵
Ambrus (Német) 1510.⁵⁶
András (Kónya) 1469.,⁵⁷ 1470.⁵⁸
András (Ösztövér) 1469.⁵⁹
András (Sajtalan) 1469.⁶⁰
András (Vajda) 1469.,⁶¹ 1470.⁶²
András (Veres) 1469.⁶³
András (Veres) 1510.⁶⁴

Antal 1469.⁶⁵
Antal (Halárus) 1510.⁶⁶
Antal (Kecske) 1510.⁶⁷
Antal (Pénzes) 1425.⁶⁸
Antal (Pénzes) 1464.,⁶⁹ 1468.,⁷⁰ 1469.,⁷¹ 1470.⁷²
Antal (Szabó / szabó) 1468.,⁷³ 1469.⁷⁴
Antal (Szekcső) 1468.,⁷⁵ 1469.,⁷⁶ 1470.⁷⁷
Antal (szűcs / Szűcs) 1469.,⁷⁸ 1470.⁷⁹
Antal (Tegzes) 1510.⁸⁰
Apollónia (Demjén Máté felesége) 1509.⁸¹

B

Balázs 1510.⁸²
Balázs (Fazekas) 1510.⁸³
Balázs (Fodorka) 1510.⁸⁴
Balázs (Gyárfás) 1508.,⁸⁵ 1510.⁸⁶

Balázs (Hartyáni) 1510.⁸⁷
Balázs kovács 1469.⁸⁸
Balázs (Kun) 1510.⁸⁹
Balázs (Nagy [másik]) 1469.⁹⁰

- 49 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
50 DL 16 907. (1469. szept. 19. „filius Luce”).
51 DL 17 067. (1470. szept. 14. „Lwkachy”).
52 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
53 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
54 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
55 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
56 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
57 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
58 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
59 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
60 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
61 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
62 DL 17 067. (1470. szept. 14. „Vyda”).
63 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
64 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
65 DL 16 837. (1469. ápr. 12.).
66 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
67 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
68 ZsO XII. 1270. sz. (1425. nov. 30.).
69 DL 16 173. (1465. márc. 7.).
70 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
71 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
72 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
73 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
74 DL 16 907. (1469. szept. 19. „sartor”).
75 DL 16 834. (1469. ápr. 10. „Zykche”).
76 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
77 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
78 DL 16 907. (1469. szept. 19. „pellifex”).
79 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
80 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
81 Opperl J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).
82 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
83 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
84 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
85 Opperl J.: Parasztlázadás 17–18., latin, 18–19., magyar fordítás (1508. jan. 22.).
86 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
87 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
88 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
89 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
90 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

Balázs (Nagy) 1454.,⁹¹ 1468.,⁹² 1469.⁹³
Balázs (Ötvényi) 1464.,⁹⁴ 1468.,⁹⁵ 1469.,⁹⁶ 1470.⁹⁷
Balázs (Pálosi) 1469.⁹⁸
Balázs (Pénzes) 1510.,⁹⁹ 1526.¹⁰⁰
Balázs (Somogyi) 1469.¹⁰¹
Balázs (Szondi) 1469.¹⁰²
Balázs (Úti) 1510.¹⁰³
Balázs (Vég) 1469.¹⁰⁴
Balázs (Zyzz) 1510.¹⁰⁵
Bálint 1469–1470. – lásd a bíróknál!
Bálint (Bán) 1464.,¹⁰⁶ 1468.,¹⁰⁷ 1469.,¹⁰⁸ 1470.¹⁰⁹
Bálint (*Betlew*) 1469.¹¹⁰
Bálint (Földes) 1510.,¹¹¹ 1523.¹¹² – lásd még a bíróknál!
Bálint (Kéri) 1510.¹¹³
Bálint (Mike) 1468.¹¹⁴
Bálint (*Myle*) 1455.¹¹⁵

Bálint (Pécsi Barnabás fia) 1520., 1521.¹¹⁶
Bálint (Pintér) 1510.¹¹⁷
Bálint (Somogyi) 1510.¹¹⁸
Bálint (Széles) 1510.¹¹⁹
Bálint (Varjú) 1510.¹²⁰
Barnabás 1510.¹²¹
Barnabás (Ács) 1510.¹²²
Barnabás (Bán) 1510.¹²³
Barnabás (*Chewresy*) 1469.¹²⁴
Barnabás (Daj) 1510.¹²⁵
Barnabás (Darvas) 1509.¹²⁶
Barnabás (Kovács) 1510.¹²⁷
Barnabás (Kovács, harmadik) 1510.¹²⁸
Barnabás (Kovács, második) 1510.¹²⁹
Barnabás (Molnos) 1510.¹³⁰
Barnabás (Oszvald) 1510.¹³¹

- 91 DL 15 050. (1456. ápr. 9.).
92 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
93 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
94 DL 16 173. (1465. márc. 7.).
95 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
96 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
97 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
98 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
99 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
100 DL 47 655. (1526. márc. 28.).
101 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
102 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
103 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
104 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
105 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
106 DL 16 173. (1465. márc. 7.).
107 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
108 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
109 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
110 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
111 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
112 DL 30 348. (1523. febr. 27.).
113 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
114 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
115 DL 15 012. (1456. jan. 6.).
116 Források 27. sz. (1520. nov. 30., 1521. júl. 1.).
117 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
118 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
119 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
120 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
121 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
122 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
123 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
124 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
125 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
126 Opperl J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).
127 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
128 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
129 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
130 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
131 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

- Barnabás (Pécsi) 1517–1518.,¹³² 1520–1521.¹³³ – lásd még a bíróknál!
- Barnabás (Somogyi) 1510.¹³⁴
- Benedek (Barnabás fia) 1469.¹³⁵
- Benedek (Bene) 1510.¹³⁶
- Benedek (Boros) 1520., 1521.¹³⁷
- Benedek (Bors) 1509.¹³⁸
- Benedek (Búzás) 1468.,¹³⁹ 1470.¹⁴⁰
- Benedek (*Byzson*) 1469.¹⁴¹
- Benedek (Darabos) 1469.¹⁴²
- Benedek (Darvas) 1510.¹⁴³
- Benedek (Fekete) 1469.¹⁴⁴
- Benedek (Fekete) 1510.¹⁴⁵
- Benedek (Fekete, másik) 1510.¹⁴⁶
- Benedek (Herceg) 1510.¹⁴⁷
- Benedek (Kálmán) 1520., 1521.¹⁴⁸
- Benedek (Kónya) 1469.¹⁴⁹
- Benedek (Kun) 1469.¹⁵⁰
- Benedek (Lajos) 1510.¹⁵¹
- Benedek (Markazi) 1468.,¹⁵² 1469.,¹⁵³ 1470.¹⁵⁴
- Benedek (Mészáros) 1509.,¹⁵⁵ 1510.¹⁵⁶
- Benedek (Német) 1510.¹⁵⁷
- Benedek (Ötvényi) 1464.,¹⁵⁸ 1468.¹⁵⁹
- Benedek (Patvar) 1510.¹⁶⁰
- Benedek (Szabó) 1510.¹⁶¹
- Benedek (Szondi) 1469.¹⁶²
- Benedek (Tímár) 1510.¹⁶³
- Benedek (Végi) 1510.¹⁶⁴
- Benedek (*Zy*) 1469.,¹⁶⁵ (*Zytw*) 1470.¹⁶⁶
- Bereck 1425. – lásd a bíróknál, mint esküdőt!
- Bereck (Józsa) 1469.¹⁶⁷
- Bereck (Kis) 1469.¹⁶⁸
- Bereck (Lakácsi) 1464.¹⁶⁹
- Bereck (Nemegyi/Nevegyi) 1454.,¹⁷⁰ 1469.¹⁷¹
- Bertalan (Boros) 1510.¹⁷²

132 Források 24. sz. (1517. szept. 16., 1518. ápr. 7.).

133 Források 27. sz. (1520. nov. 30.).

134 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

135 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

136 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

137 Források 27. sz. (1520. nov. 30., 1521. júl. 1.).

138 Opper J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

139 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

140 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

141 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

142 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

143 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

144 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

145 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

146 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

147 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

148 Források 27. sz. (1520. nov. 30., 1521. júl. 1.).

149 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

150 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

151 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

152 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

153 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

154 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

155 Opper J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

156 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

157 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

158 DL 16 173. (1465. márc. 7.).

159 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

160 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

161 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

162 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

163 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

164 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

165 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

166 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

167 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

168 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

169 DL 16 173. (1465. márc. 7.).

170 DL 14 857–8. (1454. júl. 15.).

171 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

172 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

- D**
Demeter 1510.¹⁷³
Demeter (Bakonyi) 1510.¹⁷⁴
Demeter (Bebek) 1500.¹⁷⁵
Demeter (Bors) 1510.¹⁷⁶
Demeter (Fekete) 1510.¹⁷⁷
Demeter (Mészáros) 1509.,¹⁷⁸ 1510.¹⁷⁹
Demeter (Ötvényi) 1510.¹⁸⁰
Demeter (Pócs) 1510.¹⁸¹
Demeter (Szelei) 1406/1407.¹⁸²
Dénes (Mérő) 1510.¹⁸³
Domokos (Bors Péter fia) 1509.¹⁸⁴
Domokos (Nagytörő) 1469.,¹⁸⁵ 1470.¹⁸⁶
- E**
Egyed (Tót Lőrinc fia) 1469.¹⁸⁷
Enok (Ábrahám) 1470.¹⁸⁸
- F**
Fábián (Kis) 1501.,¹⁸⁹ 1510.¹⁹⁰
Fábián (Ötvényi) 1510.¹⁹¹
Ferenc (Adorján) 1510.¹⁹²
Ferenc (Nagy Simon fia) 1464.,¹⁹³ 1468.,¹⁹⁴ 1469.,¹⁹⁵ 1470.¹⁹⁶
Ferenc (Somogyi) 1469.¹⁹⁷
Ferenc (Szondi) 1510.¹⁹⁸
Ferenc (Zy) 1510.¹⁹⁹
Fülöp (Lengi) 1469.²⁰⁰
Fülöp (Nagy) 1510.²⁰¹
- G**
Gál (*Monyas*) 1469.²⁰²
Gál (Túrós) 1511.²⁰³
Gáspár 1510.²⁰⁴
Gáspár (Farkas) 1469.²⁰⁵
Gergely (Árpás) 1510.²⁰⁶
Gergely (Csáti) 1469.²⁰⁷

173 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

174 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

175 Tüskés A.: Bécs 289/5910. sz.

176 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

177 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

178 Opperl J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

179 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

180 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

181 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

182 ZsO II. 5649. sz.

183 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

184 Opperl J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

185 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

186 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

187 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

188 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

189 DL 21 055. (1501. jún. 30.).

190 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

191 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

192 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

193 DL 16 173. (1465. márc. 7.).

194 DL 16 834. (1469. ápr. 10., mint Nagy Ferenc).

195 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

196 DL 17 067. (1470. szept. 14., mint Nagy Ferenc).

197 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

198 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

199 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

200 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

201 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

202 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

203 DL 21 892. (1511. jan. 6. után megölték).

204 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

205 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

206 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

207 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

Gergely (Mérő) 1510.²⁰⁸
Gergely mészáros 1469.²⁰⁹
Gergely (Mónos) 1469.²¹⁰
Gergely (Ötvényi) 1510.²¹¹
Gergely (Pénzes) 1510.²¹²
Gergely (Pócs) 1468.,²¹³ 1469.²¹⁴
Gergely (Sinka) 1510.²¹⁵

Gergely (Sziójgyártó) 1446.²¹⁶
Gergely (Szondi) 1510.,²¹⁷ 1520., 1521.²¹⁸
Gergely (Tegzes) 1468.,²¹⁹ 1469.²²⁰
Gergely (Végi) 1510.²²¹
Gergely (Veres) 1468.²²²
Gergely (Zalai) 1510.²²³
Gergely (Zsengellér) 1510.,²²⁴ 1526.²²⁵

Gy

Gyárfás 1470.²²⁶
György (Egyed fia) 1469.²²⁷
György (*Fogagh*) 1469.²²⁸
György (Herceg) 1469.²²⁹
György (Pósa) 1510.²³⁰
György szabó 1469.²³¹

György (Szondi) 1510.²³²
György (szűcs / Szűcs) 1468.,²³³ 1469.,²³⁴ 1470.²³⁵
György (Tímár) 1510.²³⁶
György (Tót) 1510.²³⁷
György (*Zy*) 1510.²³⁸

I

Illés (*Thorothak*) 1510.²³⁹
Illés (Tibor László fia) 1469.²⁴⁰

Imre (Búzás) 1464.,²⁴¹ 1468.,²⁴² 1469.,²⁴³ 1470.²⁴⁴
Imre (Markazi) 1510.²⁴⁵

208 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

209 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

210 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

211 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

212 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

213 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

214 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

215 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

216 DL 14 480. (1451. júl. 12.).

217 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

218 Források 27. sz. (1520. nov. 30., 1521. júl. 1.).

219 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

220 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

221 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

222 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

223 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

224 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

225 DL 47 655. (1526. márc. 28.).

226 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

227 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

228 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

229 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

230 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

231 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

232 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

233 DL 16 834. (1469. ápr. 10. „pellifex”).

234 DL 16 907. (1469. szept. 19. „pellifex”).

235 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

236 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

237 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

238 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

239 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

240 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

241 DL 16 173. (1465. márc. 7.).

242 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

243 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

244 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

245 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

Imre (Szabó / szabó) 1464.,²⁴⁶ 1469.²⁴⁷
Imre (Szekely) 1464.,²⁴⁸ 1468.,²⁴⁹ 1469.²⁵⁰
Imre (Szondi) 1468.,²⁵¹ 1469.,²⁵² 1470.²⁵³
Imre (Tegzes) 1510.²⁵⁴
Imre (Torontál[i]) 1469.²⁵⁵
Imre (Tót) 1510.²⁵⁶
István (Bárányos) 1468.,²⁵⁷ 1469.,²⁵⁸ 1470.²⁵⁹
István (Bene) 1510.²⁶⁰
István deák 1510.²⁶¹
István (György szűcs testvére) 1469.²⁶²
István (Halárus) 1454.,²⁶³ 1469.²⁶⁴
István (Herceg) 1510.²⁶⁵
István (Kéri) 1470.²⁶⁶

István (Kónya) 1510.²⁶⁷
István (Kónya, másik) 1510.²⁶⁸
István (Kovács) 1510.²⁶⁹
István (Méhes) 1510.²⁷⁰
István (Nagykeneső) 1469.²⁷¹
István (Német) 1469.,²⁷² 1470.²⁷³
István (Rózsás) 1468.,²⁷⁴ 1469.,²⁷⁵ 1470.²⁷⁶
István (Somogyi) 1446.²⁷⁷
István (Tímár) 1510.²⁷⁸
István (Tót) 1510.²⁷⁹
István (Varjas) 1510.²⁸⁰
István (Végi) 1510.²⁸¹

J

Jakab (Beke) 1469.²⁸²
Jakab (*Benoch*) 1510.²⁸³

Jakab (Rózsás) 1406/1407.²⁸⁴
János 1510.²⁸⁵

-
- 246 DL 16 173. (1465. márc. 7.).
247 DL 16 907. (1469. szept. 19. „*sartor*”).
248 DL 16 173. (1465. márc. 7.).
249 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
250 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
251 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
252 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
253 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
254 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
255 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
256 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
257 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
258 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
259 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
260 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
261 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
262 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
263 DL 15 050. (1456. ápr. 9.).
264 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
265 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
266 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
267 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
268 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
269 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
270 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
271 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
272 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
273 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
274 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
275 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
276 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
277 DL 14 480. (1451. júl. 12.).
278 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
279 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
280 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
281 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
282 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
283 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
284 ZsO II. 5649. sz.
285 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

János (Árpás) 1510.²⁸⁶
 János (Bakonyi) 1510.²⁸⁷
 János (Balog) 1446.,²⁸⁸ 1455.²⁸⁹
 János (Beke) 1468.,²⁹⁰ 1469.²⁹¹
 János (Búzás) 1446.²⁹²
 János (Búzás) 1510.²⁹³
 János (Búzás, másik) 1510.²⁹⁴
 János (Daj) 1510.²⁹⁵
 János (Dán) 1509.²⁹⁶
 János (Galacsi) 1510.²⁹⁷
 János (Göz) 1510.²⁹⁸
 János (Horvát) 1510.²⁹⁹
 János (Keresztes) 1510.³⁰⁰
 János (Kevély) 1510.³⁰¹
 János (kovács / Kovács) 1469.,³⁰² 1470.³⁰³
 János (Kovács / kovács) 1464.,³⁰⁴ 1468.,³⁰⁵ 1469.,³⁰⁶ 1470.³⁰⁷
 János kovács (harmadik) 1469.³⁰⁸
 János (Kovácsi) 1510.³⁰⁹
 János (Kun) 1509.,³¹⁰ 1510.³¹¹
 János (Mérő) 1469.³¹²
 János (Oláh) 1468.,³¹³ 1469.,³¹⁴ 1470.³¹⁵
 János (Ötvényi) 1510.³¹⁶
 János (Pál fia) 1469.³¹⁷
 János (Pálosi Mihály fia) 1469.³¹⁸
 János (Pécsi) 1510.³¹⁹
 János (Pócs) 1468.,³²⁰ 1469.,³²¹ 1470.³²²
 János (Szabó) 1510.³²³
 János (Szász) 1454.³²⁴
 János (Szondi) 1510.³²⁵
 János (Takács) 1510.³²⁶
 János (Tegzes) 1510.³²⁷
 János (Varga) 1510.³²⁸

286 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 287 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 288 DL 14 479. (1451. júl. 12.).
 289 DL 15 012. (1455. dec. 19.).
 290 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
 291 DL 16 907. (1469. szept. 19. „Bebe”).
 292 DL 14 480. (1451. júl. 12.).
 293 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 294 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 295 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 296 Opperl J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).
 297 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 298 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 299 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 300 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 301 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 302 DL 16 907. (1469. szept. 19. „faber”).
 303 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
 304 DL 16 173. (1465. márc. 7.).
 305 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
 306 DL 16 907. (1469. szept. 19. „faber”).
 307 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
 308 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
 309 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 310 Opperl J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).
 311 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 312 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
 313 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
 314 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
 315 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
 316 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 317 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
 318 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
 319 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 320 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
 321 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
 322 DL 17 067. (1470. szept. 14. „Pocha”).
 323 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 324 DL 14 857-8. (1454. júl. 15.).
 325 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 326 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 327 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
 328 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

János (Zy) 1469.³²⁹

K

Kálmán (Bíró) 1510.³³⁰

Kelemen (*Byzon*) 1508,³³¹ 1510.³³²

Kelemen (szabó / Szabó) 1469.,³³³ 1470.³³⁴

Kelemen mészáros 1469.³³⁵

L

László (Borbély) 1510.³³⁶

László (Búzás) 1510.³³⁷

László (Markazi) 1468.,³³⁸ 1469.,³³⁹ 1470.³⁴⁰

László (Nagy Simon fia) 1464.,³⁴¹ 1468.,³⁴² 1469.,³⁴³ 1470.³⁴⁴

László (Német) 1469.³⁴⁵

László (Tibor) 1469.³⁴⁶

László (Tót) 1469.³⁴⁷

László (Zy) 1510.³⁴⁸

Lőrinc (Andorjási) 1510.³⁴⁹

Lőrinc (*Byzon*) 1510.³⁵⁰

Lőrinc (Kovács / kovács) 1468.,³⁵¹ 1469.,³⁵² 1470.³⁵³

Lőrinc (Kovács, másik) 1470.³⁵⁴

Lőrinc (Mérő) 1510.³⁵⁵

Lőrinc (Sigér Máté testvére) 1509.³⁵⁶

Lőrinc (Somogyi) 1510.³⁵⁷

Lőrinc (Tamás fia) 1510.³⁵⁸

Lőrinc (Tót) 1468.,³⁵⁹ 1469.,³⁶⁰ 1470.³⁶¹

Lukács (*Bizon*) 1520., 1521.³⁶²

Lukács (*Chelethe*) 1510.³⁶³

Lukács (Cserete) 1469.³⁶⁴

Lukács (Fekete) 1510.³⁶⁵

Lukács (*Meleth*) 1425.³⁶⁶

Lukács (Pálfi) 1510.³⁶⁷

Lukács (Zy) 1510.³⁶⁸

329 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

330 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

331 Opperl J.: Parasztlázadás 17–18., latin, 18–19., magyar fordítás (1508. jan. 22.).

332 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

333 DL 16 907. (1469. szept. 19. „sartor”).

334 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

335 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

336 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

337 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

338 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

339 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

340 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

341 DL 16 173. (1465. márc. 7.).

342 DL 16 834. (1469. ápr. 10., mint Nagy László).

343 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

344 DL 17 067. (1470. szept. 14., mint Nagy László).

345 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

346 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

347 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

348 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

349 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

350 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

351 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

352 DL 16 907. (1469. szept. 19. „faber”).

353 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

354 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

355 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

356 Opperl J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

357 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

358 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

359 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

360 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

361 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

362 Források 27. sz. (1520. nov. 30., 1521. júl. 1.).

363 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

364 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

365 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

366 ZsO XII. 1270. sz. (1425. nov. 30.).

367 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

368 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

M

Márk (Kónya) 1469.,³⁶⁹ 1470.³⁷⁰

Márk (Tót) 1470.³⁷¹

Márton (Csík) 1510.³⁷²

Márton (Kovács / kovács) 1464.,³⁷³ 1468.,³⁷⁴ 1469.,³⁷⁵ 1470.³⁷⁶

Márton (Német) 1469.³⁷⁷

Márton (Somogyi) 1510.³⁷⁸

Márton (Széki) 1510.³⁷⁹

Márton (Tót) 1469.,³⁸⁰ 1470.³⁸¹

Márton (Varga) 1510.³⁸²

Máté (Búzás) 1469.³⁸³

Máté (Darabos) 1446.³⁸⁴

Máté (Demjén) 1509.,³⁸⁵ 1510.³⁸⁶

Máté (Kovács) 1510.³⁸⁷

Máté (Lukácsi) 1510.³⁸⁸

Máté (Major) 1510.³⁸⁹

Máté (Markazi) 1523.³⁹⁰

Máté (Német) 1510.³⁹¹

Máté (Német) pap 1520–1521.³⁹²

Máté (Sigér) 1509.,³⁹³ 1510.³⁹⁴

Máté (Sinka) 1510.³⁹⁵

Máté (Tibor) 1469.³⁹⁶

Máté (Végi) 1510.³⁹⁷

Mátyás (Fodor) 1469.³⁹⁸

Mátyás (Huszár) 1510.³⁹⁹

Mátyás (Kalmár) 1469.⁴⁰⁰

Mátyás (Szőke) 1470.⁴⁰¹

Mihály 1468.⁴⁰²

Mihály (Ágoston fia) 1469.,⁴⁰³ 1470.⁴⁰⁴

Mihály (Andrási) 1510.⁴⁰⁵

Mihály (Beke) 1510.⁴⁰⁶

Mihály (Búzás) 1446.⁴⁰⁷

Mihály (Csík) 1464.,⁴⁰⁸ 1469.⁴⁰⁹

369 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

370 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

371 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

372 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

373 DL 16 173. (1465. márc. 7.).

374 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

375 DL 16 907. (1469. szept. 19. „faber”).

376 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

377 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

378 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

379 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

380 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

381 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

382 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

383 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

384 DL 14 480. (1451. júl. 12.).

385 Opperl J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

386 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

387 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

388 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

389 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

390 DL 30 348. (1523. febr. 27.).

391 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

392 Források 27. sz. (1520. nov. 30., 1521. júl. 1.); a nevével kapcsolatban lásd még az oklevélnél írtakat.

393 Opperl J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

394 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

395 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

396 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

397 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

398 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

399 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

400 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

401 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

402 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

403 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

404 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

405 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

406 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

407 DL 14 479. (1451. júl. 12.).

408 DL 16 173. (1465. márc. 7.).

409 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

- Mihály (Fazekas) 1510.⁴¹⁰
Mihály (Fekete) 1510.⁴¹¹
Mihály (Fics) 1468.⁴¹²
Mihály (*Fyrezos*) 1469.⁴¹³
Mihály (Gócs) 1508.⁴¹⁴
Mihály (Herceg) 1510.⁴¹⁵
Mihály (Húsvét / Húsvéti) 1508.,⁴¹⁶ 1510.⁴¹⁷
Mihály (Kocsi) 1510.⁴¹⁸
Mihály (Kónya) 1510.⁴¹⁹
Mihály kovács 1469.⁴²⁰
Mihály (Kun) 1469.,⁴²¹ 1470.⁴²²
Mihály (Lantos) 1469.⁴²³
Mihály (Márk fia) 1469.⁴²⁴
Mihály (Méhes) 1510.⁴²⁵
Mihály (Mónos / Molnos) 1469.,⁴²⁶ 1470.⁴²⁷
Mihály (Német) 1510.⁴²⁸
Mihály (Pálosi) 1469.⁴²⁹
- Mihály (Péter fia) 1376.⁴³⁰
Mihály (Pósa) 1510.⁴³¹
Mihály (Sajtalan) 1469.⁴³²
Mihály (Somogyi) 1468.,⁴³³ 1469.,⁴³⁴ 1470.⁴³⁵
Mihály (Somogyi) 1510.⁴³⁶
Mihály (Somogyi, id.) 1468.,⁴³⁷ 1469.⁴³⁸
Mihály (Varga) 1510.⁴³⁹
Mihály (Veres) 1510.⁴⁴⁰
Mihály (Zsíros) 1468.⁴⁴¹
Miklós (Bakonyi) 1469.⁴⁴²
Miklós (Bakonyi) 1510.⁴⁴³
Miklós (Boros) 1510.⁴⁴⁴
Miklós (Kevély) 1510.⁴⁴⁵
Miklós (Kevély, másik) 1510.⁴⁴⁶
Miklós (Kis) 1510.⁴⁴⁷
Miklós (Kovácsi) 1450.⁴⁴⁸
Miklós (Kun) 1469.⁴⁴⁹

- 410 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
411 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
412 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
413 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
414 Opper J.: Parasztlázadás 17–18., latin, 18–19., magyar fordítás (1508. jan. 22.).
415 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
416 Opper J.: Parasztlázadás 17–18., latin, 18–19., magyar fordítás (1508. jan. 22.).
417 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
418 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
419 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
420 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
421 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
422 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
423 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
424 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
425 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
426 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
427 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
428 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
429 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
430 DL 6353. (1376. máj. 23., a ceglédi bíró famulusa).
431 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
432 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
433 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
434 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
435 DL 17 067. (1470. szept. 14.).
436 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
437 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
438 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
439 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
440 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
441 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).
442 DL 16 907. (1469. szept. 19.).
443 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
444 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
445 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
446 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
447 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).
448 Zichy oklt. IX. 268. (1450. dec. 2.).
449 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

Miklós (Pál fia) 1425.⁴⁵⁰
Miklós (Pócs) 1468.,⁴⁵¹ 1469.⁴⁵²

Miklós (Szabó / szabó) 1468.,⁴⁵³ 1469.,⁴⁵⁴ 1470.⁴⁵⁵
Miklós (Takács) 1470.⁴⁵⁶

O

Orbán (Kis) 1510.⁴⁵⁷

Osvát (Bíró) 1468.⁴⁵⁸

P

Pál 1468.⁴⁵⁹

Pál (Ágoston) 1509.⁴⁶⁰

Pál (Bán) 1464.⁴⁶¹

Pál (Berényi) 1510.⁴⁶²

Pál (Érdi) 1510.⁴⁶³

Pál (Földes) 1510.⁴⁶⁴

Pál (Herceg) 1510.⁴⁶⁵

Pál (Kun) 1510.⁴⁶⁶

Pál (Lengi) 1464.,⁴⁶⁷ 1468.,⁴⁶⁸ 1469.⁴⁶⁹

Pál (Német) 1510.⁴⁷⁰

Pál (Szabó) 1510.⁴⁷¹

Pál (Tót) 1501.,⁴⁷² 1510.⁴⁷³

Pál (Vég) 1510.⁴⁷⁴

Péter (Andrási) 1510.⁴⁷⁵

Péter (Beke) 1510.⁴⁷⁶

Péter (Bors) 1509.,⁴⁷⁷ 1510.⁴⁷⁸

Péter (Búzás) 1510.⁴⁷⁹

Péter (*Dek* Tamás fia) 1510.⁴⁸⁰

Péter (Farkas) 1469.⁴⁸¹

Péter (Henrik fia) 1510.⁴⁸²

Péter (Kelemen fia) 1376–1379. – lásd a bírónál!

Péter (Kun) 1469.⁴⁸³

Péter (Lukácsi) 1469.⁴⁸⁴

Péter (Lukácsi) 1510.⁴⁸⁵

Péter (Márkus) 1469.⁴⁸⁶

Péter (Német) 1510.⁴⁸⁷

450 ZsO XII. 1270. sz. (1425. nov. 30.).

451 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

452 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

453 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

454 DL 16 907. (1469. szept. 19. „sartor”).

455 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

456 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

457 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

458 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

459 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

460 Opper J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

461 DL 16 173. (1465. márc. 7.).

462 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

463 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

464 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

465 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

466 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

467 DL 16 173. (1465. márc. 7.).

468 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

469 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

470 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

471 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

472 DL 21 055. (1501. jún. 30.).

473 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

474 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

475 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

476 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

477 Opper J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

478 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

479 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

480 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

481 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

482 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

483 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

484 DL 16 907. (1469. szept. 19. „filius Luce”).

485 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

486 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

487 Opper J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

Péter (Német) 1468.,⁴⁸⁸ 1469.⁴⁸⁹
Péter (Pap) 1510.⁴⁹⁰
Péter (Pénzes) 1425.⁴⁹¹
Péter (Somogyi Mihály fia) 1469.,⁴⁹² 1470.⁴⁹³

Péter (Szelei) 1510.⁴⁹⁴
Péter (Végi) 1510.⁴⁹⁵
Péter (Veres) 1510.⁴⁹⁶

S

Sebestyén (Fekete Mihály fia) 1509.⁴⁹⁷
Sebestyén (Mikebudai) 1469.⁴⁹⁸
Simon (Bakonyi) 1468.,⁴⁹⁹ 1469.⁵⁰⁰

Simon (Búzás) 1520., 1521.⁵⁰¹
Simon (Nagy) 1455.,⁵⁰² 1464. e.⁵⁰³

T

Tamás 1516/1526.⁵⁰⁴
Tamás (Ábrahám) 1470.⁵⁰⁵
Tamás (*Chewregle*) 1469.⁵⁰⁶
Tamás (Gál fia) 1469.⁵⁰⁷
Tamás (Gazdag) 1469.,⁵⁰⁸ 1470.⁵⁰⁹
Tamás (*Gorzy*) 1510.⁵¹⁰
Tamás (Gyárfás) 1468.,⁵¹¹ 1469.,⁵¹² 1470.⁵¹³
Tamás (Györgyfi) 1508.⁵¹⁴

Tamás (*Helges*) 1509.⁵¹⁵
Tamás (Kassa) 1510.⁵¹⁶
Tamás (Kecskés) 1455.⁵¹⁷
Tamás (Kevi) 1510.⁵¹⁸
Tamás (Kocsi) 1510.⁵¹⁹
Tamás (Méhes) 1455.,⁵²⁰ 1464.,⁵²¹ 1468.,⁵²² 1469.⁵²³
Tamás (Pernye) 1510.⁵²⁴
Tamás (Takács) 1510.⁵²⁵

488 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

489 DL 16 907. (1469. szept. 19. „Nemethy”).

490 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

491 ZsO XII. 1270. sz. (1425. nov. 30.).

492 DL 16 907. (1469. szept. 19.). – Nem jelölték, hogy melyiké.

493 DL 17 067. (1470. szept. 14., mint Somogyi Péter).

494 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

495 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

496 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

497 Oppel J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

498 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

499 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

500 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

501 Források 27. sz. (1520. nov. 30., 1521. júl. 1.).

502 DL 15 012. (1455. dec. 19.).

503 Ekkor már fiai szerepelnek (DL 16 173., 1465. márc. 7.).

504 Források 23. sz., a király megnevesítette.

505 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

506 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

507 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

508 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

509 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

510 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

511 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

512 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

513 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

514 Oppel J.: Parasztlázadás 17–18., latin, 18–19., magyar fordítás (1508. jan. 22.).

515 Oppel J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

516 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

517 DL 15 012. (1455. dec. 19.).

518 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

519 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

520 DL 15 049. (1456. ápr. 9.).

521 DL 16 173. (1465. márc. 7.).

522 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

523 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

524 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

525 Oppel J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

Tamás (Takács, másik) 1510.⁵²⁶
Tamás (Tegzes Lőrinc fia) 1509.⁵²⁷
Tamás (Temérdek) 1510.⁵²⁸
Tamás (*Thagoz*) 1469.⁵²⁹

Tamás (Varga) 1510.⁵³⁰
Tamás (Vasvári) 1468.,⁵³¹ 1469.⁵³²
Tamás (Zalai) 1425.⁵³³
Tamás (*Zywu*) 1470.⁵³⁴

V

Vince mészáros 1469.⁵³⁵

Vince (Német) 1510.⁵³⁶

Zs

Zsigmond (Ács) 1510.⁵³⁷

A mezőváros családjai

(a család- vagy ragadványnevek betűrendben, ezenbélül a keresztnévek időrendben követik egymást)

Ábrahám⁵³⁸

Enok 1470.

Tamás 1470.

Ács⁵³⁹

Barnabás 1510.

Zsigmond 1510.

Adorján⁵⁴⁰

Ferenc 1510.

Ágoston⁵⁴¹

Pál 1509.

Andorjási / Andrási⁵⁴²

Lőrinc 1510.⁵⁴³

Mihály 1510.

Péter 1510.

Árpás⁵⁴⁴

Gergely 1510.

János 1510.

Bakonyi⁵⁴⁵

Miklós 1469.

Simon 1468., 1469.

Demeter 1510.

János 1510.

Miklós 1510.

Balog⁵⁴⁶

János 1446., 1455.

Bán⁵⁴⁷

Pál 1464.

Bálint 1464., 1468., 1469., 1470.

526 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

527 Opperl J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

528 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

529 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

530 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

531 DL 16 834. (1469. ápr. 10.).

532 DL 16 907. (1469. szept. 19.).

533 ZsO XII. 1270. sz. (1425. nov. 30.).

534 DL 17 067. (1470. szept. 14.).

535 DL 16 907. (1469. szept. 19. „carnifex”).

536 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

537 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

538 Valószínűleg az apa vagy egyenesági felmenő nevéből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 22–23.).

539 Foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 24–25.).

540 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 27.).

541 1468-ból egy Mihály fia, Ágoston (DL 16834., 1469. ápr. 10.), míg 1469-ből és 1470-ből egy Ágoston fia, Mihály (DL 16907., 1469. szept. 19. és DL 17067., 1470. szept. 14.) nevű lakos ismert, elképzelhető, hogy az „apa” vagy „nagyapa” nevéből lett a család vezetéknév. Vö. Kázmér M.: Régi magyar családnevek 29.

542 Az Andorjási az Andrási névnek a változata, valószínűleg az apa vagy egyenesági felmenő nevéből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 40.).

543 Andorjási.

544 Árpát termesztő, a foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 50.).

545 Hely- vagy földrajzinévből, esetleg személynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 69.).

546 Testi vagy lelki tulajdonság után kapott családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 80.).

547 A szó méltóságot jelölt, eredendően területi hatalommal rendelkező méltóságviselő, valószínűleg az ilyen személlyel való szolgálói vagy jobbágyi kapcsolatra utal(t) (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 81–82.).

Barnabás 1510.
 Albert 1520., 1521.
 Bárányos⁵⁴⁸
 István 1468., 1469., 1470.
 Bebek
 Demeter 1500.
 Beke⁵⁴⁹
 János 1468., 1469.⁵⁵⁰
 Jakab 1469.
 Mihály 1510.
 Péter 1510.
 Bene⁵⁵¹
 Benedek 1510.
 István 1510.
Benoch (Benőcs)⁵⁵²
 Jakab 1510.
 Berényi⁵⁵³
 Pál 1510.
Betlew
 Bálint 1469.
 Bíró⁵⁵⁴
 Osvát 1468.
 Kálmán 1510.
Bizon/Byzon (Bizony)⁵⁵⁵
 Benedek 1469.
 Kelemen 1508., 1510.
 Lőrinc 1510.
 Lukács 1520., 1521.
 Borbély⁵⁵⁶
 László 1510.
 Boros⁵⁵⁷
 Bertalan 1510.
 Miklós 1510.
 Benedek 1520., 1521.

Bors⁵⁵⁸
 Benedek 1509.
 Demeter 1510.
 Péter 1509., 1510.
 Domokos (Péter fia) 1509.
 Bóti (Böjti)⁵⁵⁹
 Ambrus 1510.
 Búzás⁵⁶⁰
 Mihály 1446.
 János 1446.
 Imre 1464., 1468., 1469., 1470.
 Benedek 1468., 1470.
 Máté 1469.
 János 1510.
 János (másik) 1510.
 László 1510.
 Péter 1510.
 Simon 1520., 1521.
Chelethe
 Lukács 1510.
Chewregle (Csöröggle?)
 Tamás 1469.
Chewresy (Csürösi?)⁵⁶¹
 Barnabás 1469.
 Csáti⁵⁶²
 Gergely 1469.
 Cserete
 Lukács 1469.
 Csík⁵⁶³
 Mihály 1464., 1469.
 Márton 1510.
 Daj
 Albert 1510.
 Barnabás 1510.
 János 1510.

548 Bárányokkal rendelkező vagy azokat őrző személy foglalkozásnevéből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 91.).
 549 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 112–113.).
 550 „*Bebe*”
 551 Az apa vagy egyenesági felmenő Benedek nevéből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 120–121.).
 552 Az apa vagy egyenesági felmenő Benedek nevéből becézéssel képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 124.).
 553 Valamelyik Berény nevű településnévből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 129.).
 554 A családnév a bírói tisztséget viselő személlyel való rokoni, szolgálati kapcsolatot jelzi (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 142–143.).
 555 Az „igaz” vagy „tanú” jelentésű szóból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 144.).
 556 Foglalkozásból (felcser, sebész, fodrász) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 165–166.).
 557 Jellemző szokás, szenvedély, esetleg foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 171–172.).
 558 Foglalkozásból (borsütő, borsőrölő) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 172–173.).
 559 Valószínűleg helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 184., 188.).
 560 Foglalkozásból (búzaólló, búzaáruló) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 196.).
 561 Foglalkozásból (csűrősgazda, csűr gondviselője) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 272.).
 562 Településnévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 221.).
 563 Valószínűleg az ugyanilyen nevű halra halászó személy foglalkozásából kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 244.).

Dán ⁵⁶⁴	János 1509.	Fodor ⁵⁷²	Mátyás 1469.
Darabos ⁵⁶⁵	Máté 1446.	Fodorka	Balázs 1510.
	Benedek 1469.	<i>Fogagh</i>	György 1469.
Darvas ⁵⁶⁶	Barnabás 1509.	Földes ⁵⁷³	Bálint 1510., 1521., 1523.
	Benedek 1510.		Pál 1510.
<i>Dek</i>	Péter (Tamás fia) 1510.	<i>Fyrews</i> (Fürész / Fürjes?) ⁵⁷⁴	Mihály 1469.
Demjén ⁵⁶⁷	Máté 1509., 1510.	Galacsi (Galaci?) ⁵⁷⁵	János 1510.
Érdi ⁵⁶⁸	Pál 1510.	Gazdag ⁵⁷⁶	Tamás 1469., 1470.
Farkas ⁵⁶⁹	Gáspár 1469.	Gócs ⁵⁷⁷	Mihály 1508.
	Péter 1469.	<i>Gorzy</i>	Tamás 1510.
Fazekas ⁵⁷⁰	Balázs 1510.	<i>Goz</i>	János 1510.
	Mihály 1510.	Gyárfás ⁵⁷⁸	Tamás 1468., 1469., 1470.
Fekete ⁵⁷¹	Benedek 1469.		Balázs 1508., 1510.
	Sebestyén (Mihály fia) 1509.	Györgyfi ⁵⁷⁹	Tamás 1508.
	Ambrus 1510.	Halárus (Haláros) ⁵⁸⁰	István 1454., 1469.
	Benedek 1510.		Antal 1510.
	Benedek (másik) 1510.	Hartyáni ⁵⁸¹	Balázs 1510.
	Demeter 1510.		
	Lukács 1510.		
	Mihály 1510.		
Fics	Mihály 1468.		

564 A Dániel személynév becézőnévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 277.).

565 Jellem vagy testalkat (goromba, durva, jól megtermett, derék) alapján kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 281–282.).

566 Foglalkozásból (darvász, darufogással, neveléssel, darutoll árusító) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 284.).

567 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 276–277., Damján).

568 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 331.).

569 Tulajdonság metaforikus megjelölése nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 347.).

570 Foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 348–350.).

571 Testi tulajdonság (fekete hajú, bőru) nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 354–356.).

572 Tulajdonságból (göndör hajú) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 367–368.).

573 Valószínűleg több telekkel rendelkező jobbágy (vö. Kázmér M.: Régi magyar családnevek 375.).

574 Foglalkozásból (fűrészmester vagy fűrjvadász) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 383.).

575 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 389.).

576 Vagyonos ember, vagyoni állapotról kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 397–398.).

577 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 412–413.).

578 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 429–430.).

579 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 437–438.).

580 Foglalkozásból (halkereskedő) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 449–450.).

581 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 460.).

Helges (Hőgyes?)⁵⁸²

Tamás 1509.

*Herceg*⁵⁸³

György 1469.

Benedek 1510.

István 1510.

Mihály 1510.

Pál 1510.

*Horvát*⁵⁸⁴

János 1510.

*Húsvét(i)*⁵⁸⁵

Mihály 1508., 1510.

*Huszár*⁵⁸⁶

Mátyás 1510.

*Józsa*⁵⁸⁷

Bereck 1469.

*Kálmán*⁵⁸⁸

Benedek 1520., 1521.

*Kalmár*⁵⁸⁹

Mátyás 1469.

*Kassa (Kása?)*⁵⁹⁰

Tamás 1510.

*Kecske (Kecskés)*⁵⁹¹

Antal 1510.

*Kecskés*⁵⁹²

Tamás 1455.

*Keresztes*⁵⁹³

János 1510.

*Kéri*⁵⁹⁴

István 1470.

Bálint 1510.

*Kevély*⁵⁹⁵

Albert 1469.

János 1510.

Miklós 1510.

Miklós (másik) 1510.

*Kevi*⁵⁹⁶

Tamás 1510.

*Kis*⁵⁹⁷

Bereck 1469.

Fábián 1501., 1510.

Miklós 1510.

Orbán 1510.

*Kocsi*⁵⁹⁸

Mihály 1510.

Tamás 1510.

*Kónya*⁵⁹⁹

Albert 1469.

András 1469., 1470.

Benedek 1469.

Márk 1469., 1470.

István 1510.

István (másik) 1510.

Mihály 1510.

582 Foglalkozásból (menyétre, hermelinre vadászó, illetve prémet készítő mester) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 483.).

583 A szó méltóságot jelölt, valószínűleg az ilyen személlyel való szolgáloi vagy jobbágyi kapcsolatra utal (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 469.).

584 Etnikai hovatartozás vagy származási hely nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 481.).

585 A fenti személy születési napja nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 485–486.).

586 Valószínűleg e „foglalkozás” nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 486.).

587 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 522.).

588 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 535.).

589 Foglalkozásból (szatócs, kiskereskedő) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 536–537.).

590 Foglalkozásból (kásatoró, kásás) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 557–558.).

591 Foglalkozásból (kecskepásztor) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 566–567.).

592 Foglalkozásból (kecskepásztor) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 567–568.).

593 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 605.).

594 Helynévből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 584–585.).

595 Jellemnév (büszke, gögös) nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 589–590.).

596 Helynévből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 590.).

597 Testalkat vagy nemzedék viszonyító elnevezés (ifjabb) nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 594–596.).

598 Helynévből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 605.).

599 Testi tulajdonság (lehajló, csüngő bajszú, hajjú) nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 616.).

Kovács⁶⁰⁰

János 1464.,⁶⁰¹ 1468.,⁶⁰² 1469.,⁶⁰³ 1470.⁶⁰⁴
 Márton 1464.,⁶⁰⁵ 1468.,⁶⁰⁶ 1469.,⁶⁰⁷ 1470.⁶⁰⁸
 Lőrinc 1468.,⁶⁰⁹ 1469.,⁶¹⁰ 1470.⁶¹¹
 Balázs (kovács) 1469.⁶¹²
 János (másik) 1469.,⁶¹³ 1470.⁶¹⁴
 János (kovács, harmadik) 1469.⁶¹⁵
 Mihály (kovács) 1469.⁶¹⁶
 Lőrinc (másik) 1470.⁶¹⁷
 Barnabás 1510.⁶¹⁸
 Barnabás (másik) 1510.⁶¹⁹
 Barnabás (harmadik) 1510.⁶²⁰
 István 1510.⁶²¹
 Máté 1510.⁶²²

Kovácsi⁶²³

Miklós 1450.
 János 1510.

Kun⁶²⁴

Ambrus 1469.
 Benedek 1469.

Mihály 1469., 1470.

Miklós 1469.

Péter 1469.

János 1509., 1510.

Balázs 1510.

Pál 1510.

Lajos⁶²⁵

Benedek 1510.

Lakácsi⁶²⁶

Bereck 1464.

Lantos⁶²⁷

Mihály 1469.

Lengi

Pál 1464., 1468., 1469.

Fülöp 1469.

Lukácsi (Lukácsfi)⁶²⁸

Ambrus 1469.,⁶²⁹ 1470.⁶³⁰

Péter 1469.⁶³¹

Máté 1510.⁶³²

Péter 1510.⁶³³

600 A 15. században még nem állapodott meg a névhasználat, így hol „családnévként”, hol pedig foglalkozásnévként szerepel az egykori vagy jelenlegi foglalkozás (az eltéréseket minden esetben jelöltem), minderre lásd Gulyás L. Sz.: Mezővárosi foglalkozásneveink; Uő: Újabb adatok a személynév-adáshoz. – Vö. Kázmér M.: Régi magyar családnévek 629–630.

601 „Kowach”.

602 „Kowach”.

603 „faber”.

604 „Kowach”.

605 „Kowach”.

606 „Kowach”.

607 „faber”.

608 „Kowach”.

609 „Kowach”.

610 „faber”.

611 „Kowach”.

612 „faber”.

613 „faber”.

614 „Kowach”.

615 „Kowach”.

616 „faber”.

617 „Kowach”.

618 „Kowach”.

619 „Kowach”.

620 „Kowach”.

621 „Kowach”.

622 „Kowach”.

623 Helynévből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 630–631.).

624 Etnikai hovatarozás nyomán családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 650–651.).

625 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 661.).

626 Helynévből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 661–662.).

627 Foglalkozásból (lanton játészó) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 664–665.).

628 A családnév a „Lukács fia” megnevezésből keletkezett (vö. Kázmér M.: Régi magyar családnévek 689.), ezt gyámolítja, hogy 1469-ből ismert egy Lukács fia, Péter és egy Lukács fia, Ambrus (DL 16907., 1469. szept. 19.), akik közül az utóbbi 1470-ben Lukácsi Ambrusként szerepel (DL 17067., 1470. szept. 14.).

629 „filius Luce”.

630 „Lwkachy”.

631 „filius Luce”.

632 „Lwkachy”.

633 „Lwkachy”.

Major ⁶³⁴	Kelemen (mészáros) 1469. ⁶⁴³
Máté 1510.	Vince (mészáros) 1469. ⁶⁴⁴
Markazi ⁶³⁵	Benedek 1509., ⁶⁴⁵ 1510. ⁶⁴⁶
Benedek 1468., 1469., 1470.	Demeter 1509., ⁶⁴⁷ 1510. ⁶⁴⁸
László 1468., 1469., 1470.	Mike ⁶⁴⁹ – lásd még <i>Myle</i> (Mile)!
Ambrus 1510.	Bálint 1468.
Imre 1510.	Mikebudai ⁶⁵⁰
Máté 1523.	Sebestyén 1469.
Márkus (Markos?) ⁶³⁶	Mónos / Molnos (Malmos) ⁶⁵¹
Péter 1469.	Gergely 1469. ⁶⁵²
Méhes ⁶³⁷	Mihály 1469., ⁶⁵³ 1470. ⁶⁵⁴
Tamás 1455., 1464., 1468., 1469.	Barnabás 1510. ⁶⁵⁵
István 1510.	<i>Monyas</i> ⁶⁵⁶
Mihály 1510.	Gál 1469.
<i>Meleth</i> (Meleg?) ⁶³⁸	<i>Myle</i> (Mile) ⁶⁵⁷ – lásd még Mike!
Lukács 1425.	Bálint 1455.
Mérő ⁶³⁹	Nagy ⁶⁵⁸
János 1469.	Balázs 1454., 1468., 1469.
Mátyás 1486. ⁶⁴⁰	Simon 1455., 1464. e. ⁶⁵⁹
Dénes 1510.	Balázs (másik) 1469.
Gergely 1510.	Ferenc (Simon fia) 1464., 1468., ⁶⁶⁰ 1469., 1470. ⁶⁶¹
Lőrinc 1510.	László (Simon fia) 1464., 1468., ⁶⁶² 1469., 1470. ⁶⁶³
Mészáros ⁶⁴¹	Albert 1469., 1470.
Gergely (mészáros) 1469. ⁶⁴²	Fülöp 1510.

634 Foglalkozásból (juhászgazda, számadójuhász, esetleg csűrbíró) vagy nemzedéki viszonyt jelző (idősebb) szóból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 699.).

635 Helynévből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 709.).

636 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből, esetleg testi tulajdonságból (erős) képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 710–711.).

637 Foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 722–723.).

638 Jellemből (felhevült, buzgó) képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 723–724.).

639 Foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 726.).

640 Egyetemjáró.

641 A 15. században még nem állapodott meg a névhasználat, így hol „családnévként”, hol pedig foglalkozásnévként szerepel az egykori vagy jelenlegi foglalkozás (az eltéréseket minden esetben jelöltem), mindegyre lásd Gulyás L. Sz.: Mezővárosi foglalkozásneveink; Uő: Újabb adatok a személynév-adáshoz. – Vö. Kázmér M.: Régi magyar családnévek 727–728.

642 „carnifex”.

643 „carnifex”.

644 „carnifex”.

645 „Mezaros”.

646 „Mezaros”.

647 „Mezaros”.

648 „Mezaros”.

649 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből (Miklós vagy Mihály) becézéssel képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 733.).

650 Helynévből képzett családnév.

651 Foglalkozásból (molnár) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 703–704.).

652 „Monos”.

653 „Monos”.

654 „Molnos”.

655 „Molnos”.

656 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből (testi tulajdonság alapján) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 747–748.).

657 Vö. Kázmér M.: Régi magyar családnévek 737.

658 Testalkat vagy nemzedéki viszonyító szó (idősebb) alapján kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnévek 756–758.).

659 1465-ban már fiai szerepelnek.

660 „Nagy Ferenc”.

661 „Nagy Ferenc”.

662 „Nagy László”.

663 „Nagy László”.

Nagykencső	Lukács 1510.
István 1469.	Pálosi ⁶⁷¹
Nagytörő	Balázs 1469.
Domokos 1469., 1470.	Mihály 1469.
Nemegyi/Nevegyi ⁶⁶⁴	János (Mihály fia) 1469.
Bereck 1454., 1469.	Pap ⁶⁷²
Német ⁶⁶⁵	Péter 1510.
Péter 1468., 1469.	Patvar(os) ⁶⁷³
Ambrus 1468., 1469., 1470.	Benedek 1510.
István 1469., 1470.	Pécsi ⁶⁷⁴
László 1469.	János 1510.
Márton 1469.	Barnabás 1517., 1518., 1520., 1521.
Ambrus 1510.	Bálint (Barnabás fia) 1520., 1521.
Benedek 1510.	Pénzes ⁶⁷⁵
Máté 1510.	Antal 1425.
Mihály 1510.	Péter 1425.
Pál 1510.	Antal 1464., 1468., 1469., 1470.
Péter 1510.	Balázs 1510., 1526.
Vince 1510.	Gergely 1510.
Máté pap 1520–1521.	Pernye ⁶⁷⁶
Oláh ⁶⁶⁶	Tamás 1510.
János 1468., 1469., 1470.	Pintér ⁶⁷⁷
Oszvald (Osvald) ⁶⁶⁷	Bálint 1510.
Barnabás 1510.	Pócs ⁶⁷⁸
Ösztövér ⁶⁶⁸	Gergely 1468., 1469.
András 1469.	János 1468., 1469., 1470. ⁶⁷⁹
Ötvényi ⁶⁶⁹	Miklós 1468., 1469.
Balázs 1464., 1468., 1469., 1470.	Demeter 1510.
Benedek 1464., 1468.	Pósa ⁶⁸⁰
Demeter 1510.	György 1510.
Fábián 1510.	Mihály 1510.
Gergely 1510.	Rózsás ⁶⁸¹
János 1510.	Jakab 1406., 1407.
Pálfi ⁶⁷⁰	István 1468., 1469., 1470.

664 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 768.).

665 Etnikai hovatarozás alapján kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 769–770.).

666 Etnikai hovatarozás alapján kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 783.).

667 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 796–797.).

668 Testalkat (sovány, vékony) alapján kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 806.).

669 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 806.).

670 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 815.).

671 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 818.).

672 Foglalkozásból (pap szolgája, rokona, szomszédja) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 821–822.).

673 Jellemnévből (rágalmazó, csúfolódó) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 833.).

674 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 836.).

675 Vagyoni állapot nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 839–840.).

676 Vö. Kázmér M.: Régi magyar családnevek 844.

677 Foglalkozásból (kádár, bodnár) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 855.).

678 Valószínűleg a Pál (latinul *Paulus*) becéző alakjából (Polcs) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 858–859.).

679 „Pocha”.

680 Valószínűleg a Pál (latinul *Paulus*) becéző alakjából kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 870.).

681 Foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 900.).

- Sajtalan⁶⁸²
 András 1469.
 Mihály 1469.
- Sigér (Süger)⁶⁸³
 Máté 1509.,⁶⁸⁴ 1510.
 Lőrinc (Máté testvére) 1509.
- Sinka⁶⁸⁵
 Gergely 1510.
 Máté 1510.
- Somogyi⁶⁸⁶
 István 1446.
 Mihály (id.) 1468., 1469.
 Mihály 1468., 1469., 1470.
 Balázs 1469.
 Ferenc 1469.
 Péter (Mihály fia) 1469.,⁶⁸⁷ 1470.⁶⁸⁸
 Bálint 1510.
 Barnabás 1510.
 Lőrinc 1510.
 Márton 1510.
 Mihály 1510.
- Szabó⁶⁸⁹
 Imre 1464.,⁶⁹⁰ 1469.⁶⁹¹
- Antal 1468.,⁶⁹² 1469.⁶⁹³
 György (szabó) 1469.⁶⁹⁴
 Kelemen 1469.,⁶⁹⁵ 1470.⁶⁹⁶
 Miklós 1468.,⁶⁹⁷ 1469.,⁶⁹⁸ 1470.⁶⁹⁹
 Benedek 1510.⁷⁰⁰
 János 1510.⁷⁰¹
 Pál 1510.⁷⁰²
- Szász⁷⁰³
 János 1454.⁷⁰⁴
- Szekcső(i)⁷⁰⁵
 Antal 1468., 1469., 1470.
- Székely⁷⁰⁶
 Imre 1464., 1468., 1469.
- Széki⁷⁰⁷
 Márton 1510.
- Szelei⁷⁰⁸
 Demeter 1406/1407.
 Péter 1510.
- Széles (Szeles)⁷⁰⁹
 Bálint 1510.
- Szíjgyártó⁷¹⁰ – lásd még *Zy / Zyw* (Sző vagy Szij)!
 Gergely 1446.

682 Jellemnévből (sótalan) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 906.).

683 Foglalkozásból (halász) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 951.).

684 Opperl J.: Parasztlázadás 23–24., latin, 25–26., magyar fordítás (1509. nov. 13.).

685 Az apa vagy egyenesági felmenő nevének (Simon) becézésével kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 936–937.).

686 Megye- vagy helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 943–944.).

687 Nem jelölték, hogy melyiké.

688 „Somogyi Péter”.

689 A 15. században még nem állapodott meg a névhasználat, így hol „családnévként”, hol pedig foglalkozásnévként szerepel az egykori vagy jelenlegi foglalkozás (az eltéréseket minden esetben jelöltem), minderre lásd Gulyás L. Sz.: Mezővárosi foglalkozásneveink; Uő: Újabb adatok a személynév-adáshoz. – Vö. Kázmér M.: Régi magyar családnevek 955–957.).

690 „Zabo”.

691 „sartor”.

692 „Zabo”.

693 „sartor”.

694 „sartor”.

695 „sartor”.

696 „Zabo”.

697 „Zabo”.

698 „sartor”.

699 „Zabo”.

700 „Zabo”.

701 „Zabo”.

702 „Zabo”.

703 Etnikai hovartartozás alapján kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 974.).

704 DL 14857-8. (1454. júl. 15.).

705 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 982.).

706 Etnikai hovartartozás alapján kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 982–983.).

707 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 985.).

708 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 987.).

709 Testi tulajdonság (széles váll, arc, mell) vagy jellem (szeles: hebeburgya, kapkodó) nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 988.).

710 Foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1008–1009.).

Szondi⁷¹¹

Imre 1468., 1469., 1470.
Balázs 1469.
Benedek 1469.
Albert 1510.
Ferenc 1510.
Gergely 1510., 1520., 1521.
György 1510.
János 1510.

Szőke⁷¹²

Mátyás 1470.

Szűcs⁷¹³

György (szűcs) 1468.,⁷¹⁴ 1469.,⁷¹⁵ 1470.⁷¹⁶
István (György szűcs testvére) 1469.⁷¹⁷
Antal (szűcs) 1469.,⁷¹⁸ 1470.⁷¹⁹

Takács⁷²⁰

Miklós 1470.
János 1510.
Tamás 1510.
Tamás (másik) 1510.

Tegzes⁷²¹

Gergely 1468., 1469.
Tamás (Lőrinc fia) 1509.
Antal 1510.
Imre 1510.
János 1510.
Orbán 1520.

Temérdek⁷²²

Tamás 1510.

Thagoz

Tamás 1469.

Thorothak

Illés 1510.

Tibor⁷²³

László 1469.
Illés (László fia) 1469.
Máté 1469.

Tímár⁷²⁴

Benedek 1510.
György 1510.
István 1510.

Torontál(i)⁷²⁵

Imre 1469.

Tót⁷²⁶

Lőrinc 1468., 1469., 1470.
Egyed (Lőrinc fia) 1469.
László 1469.
Márton 1469., 1470.
Márk 1470.
Pál 1501., 1510.
György 1510.
István 1510.
Imre 1510.

Türös⁷²⁷

Gál 1511.⁷²⁸

Úti⁷²⁹

Balázs 1510.⁷³⁰

711 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1022.), akik vagy őseik az apácák Bács megyei Szond birtokáról költöztek Ceglédre.

712 Testi tulajdonság (szalmasárga színű haj, szőrzet, esetleg világos bőr) nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1024–1025.).

713 A 15. században még nem állapodott meg a névhasználat, így hol „családnévként”, hol pedig foglalkozásnévként szerepel az egykori vagy jelenlegi foglalkozás (az eltéréseket minden esetben jelöltem), mindegyre lásd Gulyás L. Sz.: Mezővárosi foglalkozásneveink; Uő: Újabb adatok a személynév-adáshoz. – Vö. Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1031–1033.

714 „pellifex”.

715 „pellifex”.

716 „Zewch”.

717 „fratre eiusdem”.

718 „pellifex”.

719 „Zewch”.

720 Foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1037–1038.).

721 Foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1055–1056.).

722 Testalkat (vaskos, zömök) nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1059.).

723 Az apa vagy egyenesági felmenő nevéből (Tiborc, latin: *Tiburcius*) kialakult családnév (vö. Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1065.).

724 Foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1066.).

725 Megyénévből kialakult családnév.

726 Etnikai hovatarozás nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1080–1082.).

727 Vö. Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1095.

728 1511. jan. 6. után megölték.

729 Lakóhelyből (valamely út mellett lakó) képzett családnév (vö. Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1106.).

730 Opperl J.: Parasztlázadás 38–42., latin, 42–44., magyar fordítás (1510. jan. 31.).

Vajda⁷³¹
 András 1469., 1470.⁷³²
 Varga⁷³³
 János 1510.
 Márton 1510.
 Mihály 1510.
 Tamás 1510.
 Varjas⁷³⁴
 István 1510.
 Varjú⁷³⁵
 Bálint 1510.
 Várkonyi⁷³⁶
 János 1487–1494.⁷³⁷
 Vasvári⁷³⁸
 Tamás 1468., 1469.
 Vég⁷³⁹
 Balázs 1469.
 Pál 1510.
 Végi⁷⁴⁰
 Benedek 1510.
 Gergely 1510.
 István 1510.
 Máté 1510.
 Péter 1510.

Veres⁷⁴¹
 Gergely 1468.
 András 1469.
 András 1510.
 Péter 1510.
 Mihály 1510.
 Zalai (Szalai)⁷⁴²
 Tamás 1425.
 Gergely 1510.
 Zy / Zy^w⁷⁴³ (Szó vagy Szíj?)⁷⁴⁴ – lásd még Szíjgyártó!
 Benedek 1469.,⁷⁴⁵ 1470.⁷⁴⁶
 János 1469.⁷⁴⁷
 Tamás 1470.⁷⁴⁸
 Ferenc 1510.⁷⁴⁹
 György 1510.⁷⁵⁰
 László 1510.⁷⁵¹
 Zyz
 Balázs 1510.
 Lukács 1510.
 Zsengellér
 Gergely 1510., 1526.
 Zsíros⁷⁵²
 Mihály 1468.⁷⁵³

731 Vö. Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1113–1114.

732 „Vyda”.

733 Foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1120–1122.).

734 A vadfogásra utaló foglalkozásból kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1122–1123.).

735 Valószínűleg metaforikus elnevezésből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1123–1124.).

736 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1124.).

737 Egyetemjáró.

738 Helynévből kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1128–1129.).

739 Valószínűleg a település szélén, végén lakók, illetve e nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1131.).

740 Valószínűleg a település szélén, végén lakók, illetve e nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1132.).

741 Testi tulajdonság (vörös haj, bőrszín) nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1136–1138.).

742 Megyénévből képzett családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 962–963.).

743 A vezetéknevén azonosságára lásd Benedek adatait!

744 Testi tulajdonság (szőke haj, világos bőr) nyomán vagy foglalkozásból (szíjgyártó rövidülése) kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1023., 1008.).

745 „Zy”.

746 „Zyw”.

747 „Zy”.

748 „Zyw”.

749 „Zy”.

750 „Zy”.

751 „Zy”.

752 Testalkat (erős) vagy vagyoni helyzet (gazdag) nyomán kialakult családnév (Kázmér M.: Régi magyar családnevek 1169–1170.).

753 „Syros”.

Ceglédi származású személyek

egyháziak

András (Ceglédi) budai kanonok 1493–1507.⁷⁵⁴

György (Ceglédi) váradi kanonok 1415–1420., váradi
kisprépost 1418–1420.⁷⁵⁵

István (Ceglédi) veszprémi kanonok 1478–1489.⁷⁵⁶

János (Ceglédi Péter fia) váci egyházmegyei presbiter 1428.⁷⁵⁷

Lukács (Ceglédi) kői kanonok 1520–(1526),⁷⁵⁸ esztergomi
kanonok 1537–1538.⁷⁵⁹

Orbán (Ceglédi) veszprémi kanonok 1495–1513.⁷⁶⁰

egyetemjárók

Albert (Lőrinc fia) krakkói tanuló 1511.⁷⁶¹

Bálint (János fia) krakkói tanuló 1496–1502.⁷⁶²

Benedek krakkói tanuló 1514.⁷⁶³

György krakkói tanuló 1512.⁷⁶⁴

István (Péter fia) krakkói tanuló 1500–1502.⁷⁶⁵

János (Albert fia) krakkói tanuló 1511.⁷⁶⁶

János (Várkonyi) bécsi tanuló 1487–1494.⁷⁶⁷

Máté krakkói tanuló 1512.⁷⁶⁸

Mátyás (Mérő) bécsi tanuló 1486.⁷⁶⁹

754 Köblös J.: Egyházi középréteg 288/18. sz.

755 Préposti arch. 1387–1437. 69.

756 Solymosi L.: Könyvhasználat 51.; Karlinszky B.: Veszprémi székeskáptalan 177.

757 Lukács I. 1002. sz. (1428. ápr. 26.), 1019. sz. (1428. jún. 26.).

758 1520. júl. 24. (DF 259 534., 260 562.), 1520. aug. 15. (Erdődy lt. D 1213a-c).

759 1537. máj. 2. (MNL OL E 148 [NRA] 1012-60., pag. 10.), 1537. V. 21. (MNL OL P 592, A-I-42.), 1538. III. 24. (MNL OL P 592, A-I-44.).

760 Solymosi L.: Könyvhasználat 51.; Karlinszky B.: Veszprémi székeskáptalan 177.

761 Kelényi B.: Krakkó 390/3881. sz.

762 Kelényi B.: Krakkó 310/3075. sz. (Egyes vélemények szerint azonos lehet a pálos szerzetes Hadnagy Bálinttal, az azonosítás azonban nem valószínű.)

763 Kelényi B.: Krakkó 407/4057. sz.

764 Kelényi B.: Krakkó 396/3943. sz.

765 Kelényi B.: Krakkó 339/3368. sz.

766 Kelényi B.: Krakkó 392/3899. sz.

767 Tüskés A.: Bécs 261/5276. sz.

768 Kelényi B.: Krakkó 398/3963. sz.

769 Tüskés A.: Bécs 259/5228. sz.

Bibliográfia és rövidítésjegyzék

Levéltári rövidítések

Acta eccl. ord. et mon. = Acta ecclesiastica ordinum et monialium (MKA).

DF = Diplomatikai Fényképgyűjtemény (MNL OL).

DL = Diplomatikai Levéltár (MNL OL).

E 148 = Neo-regestrata acta (MNL OL).

Erdődy lt. = Familienarchiv Erdődy. Haus-, Hof- und Staatsarchiv. Österreichische Staatsarchiv, Wien.

MKA = Magyar Kamara Archivuma, Kincstári levéltárból (MNL OL).

MNL = Magyar Nemzeti Levéltár.

OL = Országos Levéltár, Budapest (MNL).

P (családi levéltárak) 592 = Sándor család, biai lt. (MNL OL).

Adattárak, forráskiadványok, szakirodalmi munkák

AO = *Codex diplomaticus Hungaricus Andegavensis / Anjoukori okmánytár I–VII*. Szerk. Nagy Imre, Tasnádi Nagy Gyula. Bp., 1878–1920.

Anjou-oklt. = *Anjou-kori oklevéltár. Documenta res Hungaricas tempore regum Andegavensium illustrantia I–XV. (1301–1331), XVII. (1333), XIX–XXXV. (1335–1351), XXXVII–XXXVIII. (1353–1354), XL. (1356), XLV–XLVI. (1361–1362)*. Szerk. Almási Tibor, Blazovich László, Géczy Lajos, B. Halász Éva, Kőfalvi Tamás, Kristó Gyula, Makk Ferenc, Piti Ferenc, Rábai Krisztina, Sebők Ferenc, Teiszler Éva, Tóth Ildikó. Bp.–Szeged, 1990–

Arch. 1301–1457. = Engel Pál: *Magyarország világi archontológiája 1301–1457. I–II*. (História Könyvtár. Kronológiák, adattárak 5.) Bp., 1996.

Arch. 1458–1526. = C. Tóth Norbert–Horváth Richárd–Neumann Tibor–Pálosfalvi Tamás: *Magyarország világi archontológiája 1458–1526. I. Főpapok és bárók*. (Magyar Történelmi Emlékek. Adattárak) Bp., 2016. – C. Tóth Norbert–Horváth Richárd–Neumann Tibor–Pálosfalvi Tamás–W. Kovács András: *Magyarország világi archontológiája 1458–1526. II. Megyék*. (Magyar Történelmi Emlékek. Adattárak) Bp., 2017.

Bakács I.: Pest = Bakács István: *Iratok Pest megye történetéhez. Oklevélregeszták 1102–1437*. Bp., 1982.

- Barta G.: 1514. = Barta Gábor: *1514*. Bp., 1972.
- Barta G.–Fekete Nagy A.: Parasztháború = Barta Gábor–Fekete Nagy Antal: *Parasztháború 1514-ben*. Bp., 1973.
- Bártfai Szabó L.: Óbuda = Bártfai Szabó László: *Óbuda egyházi intézményei a középkorban*. Bp., 1935.
- Bártfai Szabó L.: Pest = Bártfai Szabó László: *Pest megye történetének okleveles emlékei 1002–1599-ig. Függetlenül az inarchi Farkas, az irsai Irsay, valamint a szilasi és pilisi Szilassy családok története*. Bp., 1938.
- Bogdán I.: Papíripar története = Bogdán István: *A magyarországi papíripar története 1530–1900*. Bp., 1963.
- Bónis Gy.: Jogtudó értelmiség = Bónis György: *A jogtudó értelmiség a Mohács előtti Magyarországon*. Bp., 1971.
- Borsa I.: Magyar medievisztika = Borsa Iván: *A magyar medievisztika forráskérdései (Medievisztika és levéltári anyag)*. Levéltári Közlemények 44–45. (1974) 103–121.
- BTOE = *Budapest történetének okleveles emlékei. Monumenta diplomatica civitatis Budapest III. (1382–1439)*. Ad edendum praeparavit / Összeállította Kumorovitz L. Bernát. Bp., 1987.
- Benkő Zs.: Cegléd = Benkő Zsuzsanna: Cegléd a magyar honfoglalás időszakában és az Árpád-korban. In: *Cegléd története* 65–82.
- Blazovich L.: Városok az Alföldön = Blazovich László: *Városok az Alföldön a 14–16. században*. (Dél-alföldi évszázadok 17.) Szeged, 2002.
- Cegléd = *Cegléd*. Szerk. Kolofont József. (Magyar városok monográfiája X) Bp., 1931.
- Cegléd története = *Cegléd története*. Szerk. Ikvai Nándor. (Studia Comitatus 11.) Szentendre, 1982.
- Csánki = Csánki Dezső: *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában, I–III., V*. Bp., 1890–1913. A kapcsolódó Helynévmutató kötetét lásd *Helynévmutató Csánki Dezső történelmi földrajzához*. Összeállította Ördög Ferenc. Bp., 2002. – A kapcsolódó Családnévmutató kötetét lásd *Családnévmutató Csánki Dezső történelmi földrajzához*. Összeállította Ördög Ferenc, Ollé Viktória, Széchenyi Magdolna. Nagykanizsa–Bp., 2018.
- Darkó J.: Ceglédi oklevelek = Darkó Jenő: Ceglédi oklevelek I. In: *Studia Comitatus* 29. Szentendre, 2004. 111–116. (A második része sohasem jelent meg.)
- DRMH = *Decreta regni mediaevalis Hungariae – The Laws of the Medieval Kingdom of Hungary. 1490–1526*. From the manuscript of Ferenc Döry edited and translated by Péter Banyó and Martin Rady with the assistance of János M. Bak. Idyllwild, 2012. (The Laws of Hungary. Series I., Vol. 4.)
- Egyházi arch. 1440–1526. = C. Tóth Norbert: *Magyarország késő középkori főpapi archontológiája. Érsekek, püspökök, illetve segédpüspökeik, vikáriusaik és jövedelemkezelőik az 1440-es évektől 1526-ig*. (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai. Források, feldolgozások 27.) Győr, 2017.
- Engel P.: Genealógia = Engel Pál: *Magyar középkori adattár. Magyarország világi archontológiája 1301–1457. – Középkori Magyar genealógia*. (Arcanum Digitéka–CD-ROM) Bp., 2001.
- Eötvös J.: Magyarország 1514-ben = Báró Eötvös József: *Magyarország 1514-ben*. Bevezette Mátrai László. (Magyar Századok) Bp., é. n.
- Éri I.: Határvillongások = Éri István: *Cegléd és Nyársapát határvillongásai a XVII. század végéig. Adatok Nyársapát történetéhez*. (Ceglédi füzetek 4.) Cegléd, 1958.
- Érszegi G.: Báthory Miklós oklevelei = Érszegi Géza: Báthory Miklós váci püspök oklevelei. In: *Báthory Miklós váci püspök (1474–1506) emlékezete*. Szerk. Horváth Alice. Vác, 2007. 31–54.
- Fejér = *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis*. Cura et studio Georgii Fejér. Tom. I–XI. Budae, 1829–1844.

- Grünn A.: Lajos király záradéka = Grünn Albert: I. Lajos király megerősítő záradéka. *Turul* 18. (1901) 27–37.
- Gulyás L. Sz.: Mezővárosi foglalkozásneveink = Gulyász László Szabolcs: Középkori mezővárosi foglalkozásneveink forrásértékéről. *Századok* 142. (2008) 437–462.
- Gulyás L. Sz.: Újabb adatok a személynévadáshoz = Gulyász László Szabolcs: Újabb adatok a középkori jobbágyi-mezővárosi személynévadás kérdéséhez. *Névtani Értesítő* 31. (2009) 47–61.
- Gyárfás I.: Jász-kunok története = Gyárfás István: *A jász-kunok története, I–IV*. Kecskemét, 1870–1885.
- Györffy = Györffy György: *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza IV*. Bp., 1998.
- Hajnal I.: Hunyadi kormányzói oklevelei = Hajnal István: Kivonatok Hunyadi János kormányzói okleveleiből. *Levéltári Közlemények* 1. (1923) 98–125.
- Hegedűs A.: V. Miklós = Hegedűs András: V. Miklós. In: *Esztergomi érsekek 1001–2003*. Szerk. Beke Margit. Bp., 2003. 175–179.
- Istvánffy = *Istvánffy Miklós Magyarok dolgairól írt históriája Tállyai Pál XVII. századi fordításában* I/1. 1–12. könyv. Sajtó alá rendezte Benits Péter. (Történelmi Források I.) Bp. 2001.
- Karlinszky B.: Veszprémi székeskáptalan = Karlinszky Balázs: Származás és mobilitás a veszprémi székeskáptalanban 1448–1526 között. In: *Mátyás király és az Egyház*. Szerk. Fedeles Tamás. (Thesaurus Historiae Ecclesasticae in Universitate Quinqueecclesiensi 10.) Pécs, 2019. 139–202.
- Kázmér M.: Régi magyar családnevek = Kázmér Miklós: *Régi magyar családnevek szótára XIV–XVII. század*. Bp., 1993.
- Kelényi B.: Krakkó = Haraszi Szabó Péter–Kelényi Borbála–Szögi László: *Magyarországi diákok a prágai és a krakkói egyetemeken 1348–1525. II*. (Magyarországi diákok a középkori egyetemeken 2.) Bp., 2017. 77–471.
- Keresztesekből lázadók = *Keresztesekből lázadók. Tanulmányok 1514 Magyarországról*. Szerk. C. Tóth Norbert és Neumann Tibor. (Magyar történelmi emlékek, Értekezések) Bp., 2015.
- Kosáry D.–Kulcsár K.–Szakály O.: Magyarország történetének forrásai és irodalma = Kosáry Domokos–Kulcsár Krisztina–Szakály Orsolya: *Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába. I. Általános rész. 4. Városi, mezővárosi és községi levéltárak és forrásközlések. I. köt.* Bp., 2015.
- Köblös J.: Egyházi középréteg = Köblös József: *Az egyházi középréteg Mátyás és a Jagellók korában. (A budai, fehérvári, győri és pozsonyi káptalan adattárával)* (Társadalom- és Művelődéstörténeti Tanulmányok 12.) Bp., 1994.
- Kubinyi A.: Budavári udvarbírók = Kubinyi András: A budai vár udvarbírói hivatala (1458–1541). Kísérlet az országos és a királyi jövedelmek szétválasztására. In: *Tanulmányok* I. 241–267.
- Kubinyi A.: Budai német patriciátus = Kubinyi András: A budai német patriciátus társadalmi helyzete családi összeköttetései tükrében a 13. századtól a 15. század második feléig. In: *Tanulmányok* II. 457–512.
- Kubinyi A.: Köznemesi ülnökök = Kubinyi András: A királyi tanács köznemesi ülnökei a Jagelló-korban. In: *Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok. Mályusz Elemér Emlékkönyv*. Szerk. H. Balázs Éva, Fügedi Erik, Maksay Ferenc. Bp., 1984. 257–268.
- Kubinyi A.: Magyarországi városhálózat = Kubinyi András: A magyarországi városhálózat XIV–XV. századi fejlődésének néhány kérdése. *Tanulmányok Budapest Múltjából* 29. (1972) 39–56.
- Kubinyi A.: Városfejlődés és vásárhálózat = Kubinyi András: *Városfejlődés és vásárhálózat a középkori Alföldön és az Alföld szélén*. (Dél-alföldi évszázadok 14.) Szeged, 2000.

- Ladányi E.: Libera villa, civitas, oppidum = Ladányi Erzsébet: Libera villa, civitas, oppidum. *Történelmi Szemle* 23. (1980) 461–469.
- Lakatos B.: Három forrás = Lakatos Bálint: Dózsa György, Jean Hannart és a „ceglédi kiáltvány”. Három újabb forrás az 1514. évi parasztháború eseménytörténetéhez. *Történelmi Szemle* 58. (2016) 277–302.
- Lakatos B.: Ingatlanforgalmi ügyek = Lakatos Bálint: Ingatlanforgalmi ügyek a késő középkori magyarországi mezővárosokban és falvakban. *Acta Universitatis Szegediensis Acta Historica*, Tomus CXXXV. Szeged, 2013. 139–164.
- Lakatos B.: Mezővárosi oklevelek = Lakatos Bálint: *Mezővárosi oklevelek. Települési önkormányzat és írásbeliség a késő középkori Magyarországon, 1301–1526.* (Magyar Történelmi Emlékek. Adattárak) Bp., 2019.
- Lakatos B.: Önkormányzati testületek = Lakatos Bálint: Mezővárosi és falusi önkormányzati testületek Magyarországon a késő középkorban. *Századok* 148. (2014) 495–530.
- LLMAeH = *Lexicon Latinitatis Medii Aevi Hungariae*. Volumen II, C. Ad edendum praeparavit Iván Boronkai. Bp., 1991.
- Lukcsics = Lukcsics Pál: *A XV. századi pápák oklevelei, I–II.* (Olaszországi Magyar Oklevéltár I–II. Közrebocsátja a Római Magyar Történelmi Intézet) Bp., 1931–1938.
- Maksay F.: MKA repertórium = Maksay Ferenc: *Magyar Országos Levéltár Magyar Kamara Archivuma*. Repertórium. (Levéltári leltárak 63.) Bp., 1975.
- Mályusz E.: 1526 előtti okleveleink = Mályusz Elemér: 1526 előtti okleveleink forrásértéke. *Történelmi Szemle* 10. (1967) 416–429.
- Márki S.: Dózsa György = Márki Sándor: *Dózsa György 1470–1514.* (Magyar Történelmi Életrajzok) Bp., 1913. – Az 1883-ban Budapesten megjelent *Dósa György és forradalma* című kötetének bővített kiadása.
- Mon. rust. = *Monumenta rusticorum in Hungaria rebellium anno MDXIV.* Maiorem partem collegit Antonius Fekete Nagy. Ediderunt Victor Kenéz et Ladislaus Solymosi atque in volumen redegit Geisa Érszegi. (A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 12.) Bp., 1979.
- Mon. Vat. = *Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia. I/1. Rationes collectorum pontificorum in Hungaria 1281–1375.* Bp., 2000. (Reprint.)
- Neumann T.: Szapolyai János és a parasztháború = Neumann Tibor: Bulgária – Erdély – Temesvár. Szapolyai János és a parasztháború. In: *Keresztesekből lázadók* 103–154.
- Neumann T.–C. Tóth N.–Pálosfalvi T.: Két évszázad a sztereotípiák fogságában = Neumann Tibor – C. Tóth Norbert – Pálosfalvi Tamás: Két évszázad a sztereotípiák fogságában. Helyzetkép a Jagelló-kor kutatásáról. S. a.
- Oppel J.: Cegléd = Oppel Jenő: Cegléd multja. In: *Cegléd* 9–99.
- Oppel J.: Parasztlázadás = Oppel Jenő: *A parasztlázadás előjátéka Cegléden. Budai Sebestyén deák pöre az idevágó oklevelekkel.* Cegléd, 1939.
- Péter K.: Az egyszerű ember, az oklevelek és a levéltárak = Péter Katalin: Az egyszerű ember, az oklevelek és a levéltárak a 16–17. századi Magyarországon – háromszáz éves visszatekintéssel. *Történelmi Szemle* 53. (2011) 335–349.
- Pór A.: Jegerndorfi Pál = Pór Antal: Jegerndorfi Pál nyitrai főesperes (1350). *Századok* 39. (1905) 693–711., 789–810.
- Préposti arch. 1387–1437. = C. Tóth Norbert: *A székes- és társaskáptalanok prépostjainak archontológiája 1387–1437.* (Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 4.) Bp., 2013.

- Rác Gy.: Adatbázis = Rác György: A Magyar Országos Levéltárban őrzött 1526 előtti levéltári anyag épülő adatbázisa. In: *Tanulmányok Borsa Iván tiszteletére*. Szerk. Csukovits Enikő Bp., 1998. 181–196.
- Rác Gy.: Márki Sándor = Rác György: Márki Sándor, a középkorkutató. In: *EÁrchívum. Tanulmányok Erdész Ádám hatvanadik születésnapja tiszteletére*. Szerk. Héjja Julianna Erika, Sáfár Gyula. Gyula, 2017. 223–233.
- Reg. Arp. = *Regesta regum stirpis Arpadianae critico-diplomatica / Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke, I–II*. Szerk. Szentpétery Imre–Borsa Iván. (A Magyar Országos Levéltár Kiadványai II. Forráskiadványok 9., 13.) Bp., 1923–1987.
- Solymosi L.: Könyvhasználat = Solymosi László: Könyvhasználat a középkor végén (Könyvkölcsönzés a veszprémi székesegyházi könyvtárban). In: *Tanulmányok magyarországi egyházjog középkori történetéről*. Szerk. Erdő Péter. (Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kánonjogi Posztgraduális Intézete III. Studia 3.) Bp., 2002. 13–74.
- Solymosi L.: Veszprémi adólajstrom = Solymosi László: Veszprém megye 1488. évi adólajstroma és az Ernuszt-féle megyei adószámadások. In: *Tanulmányok Veszprém megye múltjából*. Szerk. Madarász Lajos. (A Veszprém Megyei Levéltár Kiadványai 3.) Veszprém, 1984. 121–239.
- Szende L.: Piast Erzsébet = Szende László: Piast Erzsébet – a hitves, az édesanya, a mecénás. In: *Károly Róbert és Székesfehérvár*. Szerk. Kerny Terézia – Smohay András. (Magyar királyok és Székesfehérvár II. – A Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum kiadványai 6.) Székesfehérvár, 2011. 78–100.
- Szerémi = *Szerémi György Magyarország romlásáról*. Erdélyi László fordítását átdolgozta Juhász László. A bevezetést és a jegyzeteket írta Székely György. (Monumenta Hungarica V) Bp. 1961.
- Szilágyi I.–Hübner E.: A róm. kath. egyház = Szilágyi Imre–Hübner Emil: A római katolikus egyház. In: *Cegléd 166–190*.
- Szűcs J.: A parasztháború ideológiája = Szűcs Jenő: A parasztháború ideológiája. *Valóság* 15. (1972) 12–39.
- Tanulmányok = *Tanulmányok Budapest középkori történetéről, I–II*. Szerk. Kenyeres István, Kis Péter, Sasfi Csaba. (Budapest Főváros Levéltára Várostörténeti Tanulmányok) Bp., 2010.
- Tari E.: Pest megye = Tari Edit: *Pest megye középkori templomai*. (Studia Comitatus 27.) Szentendre, 2000.
- Thuróczy-krónika = Thuróczy János: *A magyarok krónikája*. Fordította és a jegyzeteket írta Bellus Ibolya és Kristó Gyula. (Milleniumi Magyar Történelem, Források.) Bp., 2001.
- C. Tóth N.: Az apátfalvi–nagylaki csata = C. Tóth Norbert: Az apátfalvi–nagylaki csata. A keresztes főszereg útja Pesttől Nagylakig. In: *Keresztesekből lázadók* 81–101.
- C. Tóth N.: Ki kicsoda = C. Tóth Norbert: Ki kicsoda az ecsedi Bátorai családban? A Bátorai család ecsedi ágának tagjai 1377–1541. *Szabolcs–szatmár–bereg Szemle* 44. (2009) 5–47.
- C. Tóth N.: Perényi Imre helytartóságai = C. Tóth Norbert: Perényi Imre nádor királyi helytartóságai. In: *Aktualitások a magyar középkorkutatásban. In memoriam Kristó Gyula (1939–2004)*. Szerk. Font Márta–Fedeles Tamás–Kiss Gergely. Pécs, 2010. 141–170.
- C. Tóth N.: Rozgonyi Simon = C. Tóth Norbert: Rozgonyi Simon országbíró (1409–1414). In: *„Fons, skepsis, lex” Ünnepi tanulmányok a 70 esztendő Makk Ferenc tiszteletére*. Szerk. Dr. Almási Tibor, Révész Éva, Dr. Szabados György. Szeged, 2010. 49–75.
- Tringli I.: Segítők a hatalmaskodásokban = Tringli István: Segítők a későközépkori hatalmaskodásban. In: *Ünnepi kötet Dr. Blazovich László egyetemi tanár 70. születésnapjára*. Szerk. Balogh Elemér és Homoki-Nagy Mária. (Acta Universitatis Szegediensis, Acta Juridica et Politica, Tomus LXXV.) Szeged, 2013. 691–713.

- Tringli I.: Újkor hajnala = Tringli István: *Az újkor hajnala. Magyarország története 1440–1541.* (Tudomány–Egyetem) Bp., 2003.
- Tüskés A.: Bécs = Tüskés Anna: *Magyarországi diákok a bécsi egyetemen 1365–1526.* (Magyarországi diákok a középkori egyetemeken 1.) Bp., 2008.
- Vass E.: Cegléd = Vass Előd: Cegléd az Árpád-kortól a török kor végéig. In: *Cegléd története* 83–120.
- Weisz B.: Királyketteje és az ispán harmada = Weisz Boglárka: *A királyketteje és az ispán harmada. Vámok és vámszedés Magyarországon a középkor első felében.* (Magyar Történelmi Emlékek. Adattárak.) Bp., 2013.
- Zichy oklt. = *Codex diplomaticus domus senioris comitum Zichy de Zich et Vasonkeő / A zichi és vásonkeői gróf Zichy-család idősb ágának okmánytára, I–XII.* Szerk. Nagy Imre, Nagy Iván, Véghely Dezső, Kammerer Ernő, Döry Ferenc, Lukcsics Pál. Bp., 1871–1931.
- ZsO = *Zsigmondkori oklevéltár. I–XIII. (1387–1426)* Bp., 1951–2017. Összeállította / Közzéteszi Mályusz Elemér, Borsa Iván, C. Tóth Norbert, Neumann Tibor, Lakatos Bálint, Mikó Gábor. (A Magyar Országos/Nemzeti Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 1., 3–4., 22., 25., 27., 32., 37., 39., 41., 43., 49., 52. és 55.)

Személy- és helynévmutató

A mutató csak a *Kronológia* című fejezet személy- és helynév anyagát tartalmazza a következő megkötésekkel. (Ennek oka az, hogy a *Források* című részben az eseménytörténet során már említett oklevelek kaptak helyet teljes szöveggel, így annak mutatózása feleslegesen növelné a terjedelmet és kettőzné meg az adatokat. Az *Adattár* pedig önmagában is mutató.) A személy- és helynévmutatói számai a kötet oldalszámai.

A *személynevek* esetében nem mutatóztam az óbudai klarisszákhoz kötődő személyek, így az apátnők, az általuk kinevezett plébánosok és tiszttartók neveit, valamint a „ceglédiek”, azaz a bírók, lakosok, egyetemjárók neveit, mivel azok – mint említettem – a kötet adattári részében külön is helyet kaptak. A Kronológiában szereplő személyek közül, akiknek az adott időpontban sem rangja, sem tisztsége nem ismert, a „családnév” cs. (városi polgárok esetében a „polgárnév” pn.) jelzéssel, a keresztnév elhagyásával szerepelnek. A ragadványnevekről utalás történt a birtoklást jelölő „előnév”-re. Ugyancsak utalás jelzi a mutatóban azt, ha egy család több néven fordul elő. A később „előnévként” szereplő birtoknevek minden esetben nagybetűvel kezdődnek. A személyneveknél a *de* előjárószt a betűrendi besoroláskor nem vettem számításba. Az egyes személyek által viselt rangokat, méltóságokat (pl. nádor, személynök, püspök, kancellár) nem mutatóztam, ugyanakkor a tisztségeket az adott településnél felvettem (pl. abonyi tiszttartó).

A *helynevek* esetében nem mutatóztam Cegléd település nevét, mivel szinte mindegyik tételben szerepel. Ugyanakkor valamennyi egyéb települést, legyen az város, mezőváros, falu, illetve lakatlan hely (prédium), továbbá a földrajzi neveket (tó, sziget, domb, szántó, stb.) felvettem a mutatóba. A helynevek után zárójelben az a *középkori* megye vagy más területi egység (a külföldieknél ország vagy terület) szerepel, amelyben a feldolgozott évben található volt. Ugyancsak felvettem a helynevek „i”-képzős alakjánál a polgárokat is (pl. esztergomi polgárok).

A mutatóban alkalmazott rövidítések

cs. = családnév (nemesi család neve)
fn. = földrajzi név
h. = helység
hh. = hiteleshely
ker. = kerület

m. = megye
opp. = oppidum (mezőváros)
pn. = polgárnév (polgári családnév)
pr. = prédium
v. = város (civitas vagy egyéb)

- A**
 Abony h. (Külső-Szolnok m.) 23, 31–32, 37
 Abonyi cs. 32
 abonyi tiszttartó 32–33, 37
 adorjáni (Csongrád m.) tiszttartó 15, 17
 Albert budai olvasókanonok 18
 Alberti cs. 21
 Alberti Bársony cs. 35
 Alberti Istvánfi cs. 32, 35
 Alberti Luka cs. 32
 Albertirsa(i) lásd Alberti és Irsa(i)
 András budai kanonok 21
 Apácaoromja fn. 18, 27
 Asszonyhalma fn. 39–40
Athmacha cs. lásd Bicskei *Athmacha*
- B**
 Bács v. (Bács m.) 39
 Balai János nagykőrösi tiszttartó 21
 Balázs knini püspök (1351–1358) 14
 Báncsai András deák, szegedi sókamarás, csongrádi ispán (1498–1508) 32–33
 Baracsi Mátyás vránai perjel (1520–1525), budavári udvarbíró (1513–1525) 39
 Bársony cs. lásd Alberti Bársony
 Bátmonostori cs. 32
 Bátor István (ecsed) nádor (1519–1523, 1524–1525, 1526–1530), temesi ispán és az Alsó résznek főkapitánya (1511–1523) 39
 Bátor Miklós (ecsed) váci püspök (1474–1506) 30
 Bebek Domokos csanádi püspök (1360–1373) 17
 Bebek István országbíró (1360–1369) 17
 Bécs v. (Ausztria) kh. 24
 Békásmegyer h. (Pilis m.) 36
 Bekes cs. lásd Mikebudai Bekes
 Belsőhegyes fn. 20; pr. 22
 Benedek budai kanonok 18
 Bénye h. (Pest m.) 18, 27, 33
 Bényei Korlát cs. 35
 Bényei Miskolci cs. 35
 Bényei Pilisi cs. 36
 Bényi cs. 28
 Bényi cs. lásd még Famosi Bényi
 Bercelhegye(s) fn. 18, 27, 32
Bercz fn. 22–23
 Bergzaberni Vilmos pécsi püspök (1361–1374) 17
 Besenyő pr. 24–25, 27
 Besenyőegyház fn. 21; pr. 43
 Besenyői János budai kanonok 32
 Beszterce v. (Besztercei ker.) 38
 Bicskei cs. 29
 Bicskei *Athmacha* cs. 29
 Blaskó cs. lásd Halmi Blaskó
 Bodó cs. lásd Pesti Bodó
 Bozahalom fn. 40
 Bödre cs. lásd Kátai Bödre
 Buda v. (Pilis m.) 18, 23–24
 Buda város hatósága 34
 budai kanonok: András, Benedek, Besenyői János, Ceglédi András, Dengelegi Miklós, Eszéki János, Gergely, Imre, Jakab, János, László, Mihály, Miklós, Somlyói Demeter
 budai káptalan mint hh. 15–22, 31–32, 36, 43
 budai olvasókanonok: Albert
 budai örkanonok: Péter
 budai polgár 13–14, 29, 34–36
- C**
 Ceglédi András budai kanonok 33
 Cibakházi Kenecski cs. 28
 Cudar Péter szlavón bán (1368–1371) és pohárnokmester (1360–1370) 17
 Csák nb. Miklós macsói bán (1354–1359) 14
 Cseke fn. 18, 33
 Csekekáta h. (Pest m.) 38
 Csekekátai cs. 28, 38
 Csengedi cs. lásd Pilisi Csengedi
- D**
 Dajkaárok fn. 30
 Deméni László nyitrai püspök (1367–1371) 17
 Demeter erdélyi püspök (1368–1376) 17
 Dengelegi Miklós budai kanonok 32
 Derencsényi cs. 24, 26–27, 32–33, 43
 Derencsényi György nemesi ülnök 39
 Derzsi Ványi cs. 28
 Dománházai cs. 28
 Dózsa lásd Székely (Dózsa)
 Dörögdi Miklós egri püspök (1330–1361) 14
- E**
 Edelesi cs. 32

Egyedújfalu h. (Bodrog m.) 22
Ellyevölgyi János nádori ítélőmester (1504–1525) 39
Emőkei cs. 19
Eresztvény fn. 38
Erkesbudája h. (Pest m.) 19
Ermen István budai várnagy és budavári udvarbíró
(1473) 39
Erzsébet királyné (I. Lajos király anyja) 13–14, 15–17,
19
Eszéki János budai kanonok 26
esztergomi polgárok 22

F

Farkasakasztókörtvély fn. 18, 32–33
Farmosi cs. 28
Farmosi Bényi cs. 28
Fejér megye hatósága 30
Feketehalom fn. 18, 23–24, 26–27, 39–40; pr. 27–28
Fodor Antal abonyi tiszttartó 37
Futaki Demeter váradi püspök (1346–1372) 14, 17
Fülöp, a budai káptalan karpapja 26

G

Garai cs. 21, 24, 27, 29
Garai Miklós macsói bán (1359–1375) 17; nádor
(1375–1385) 19
Garai Miklós (Miklós fia) nádor (1402–1433) 20
Gáterdeje fn. 29
Gekerd cs. lásd Mikebudai *Gekerd*
Gercsei Leány cs. 36
Gergely budai kanonok 18
Gergyefő / Gerjefő fn. 18, 32–33
Gönyüi János ajtónállómester (1361–1374) 17, 19
Gönyüi Tamás ajtónállómester (1353–1358) 14
Gúti Ország Mihály nádor (1458–1484) 27

GY

Gyáli Kenderesi cs. 35
Gyáli Kenderesi Mihály nemesi ülnök 39
Gyalui Vas László külső-szolnoki alispán
(1498–1517) majd ispán (1519–1525) 32–33
Gyóni cs. 35
György deák, adorjáni (Csongrád m.) tiszttartó 15,
17–18

H

Halmi Blaskó cs. 32–33, 35
Halmi Török cs. 35
Harangláb fn. 39–40
Haraszt fn. 20
Haraszi cs. 21
Hartyáni cs. 21
Hegyes pr. 21
Hegyes pr. még Kéthegyes
Hencelfi cs. lásd Petróci Hencelfi
Hernádi cs. 19
Horvát cs. lásd Kamicsáci Horvát
Hosszúhalom fn. 39–40
Hosszúhegy fn. 29
Hosszúhomok fn. 18, 32
Hunyadi János kormányzó (1446–1452) 22;
besztercei gróf, főkapitány (1453–1456) 24

I

Ikrestölgyfa fn. 29
Ilsvai cs. 21
Imre budai kanonok 18
Irsa h. (Pest m.) 18
Irsai cs. 21, 27–29, 32–33
Ispán Mihály abonyi tiszttartó 32
István fári püspök (1358–1383) 17
Istvánfi cs. lásd Alberti Istvánfi

J

Jägerndorfi Pál gurki püspök 13–14, 16–17
Jakab budai kanonok 18
Jakcs cs. lásd Kusalyi Jakcs
János budai kanonok 18
János makarskai püspök 17
Jászkarajenői lásd Jenői, karai
Jenői cs. 28

K

Kálmán (I. Károly király törvénytelen fia) győri
püspök (1337–1375) 14, 17
Kamicsáci Horvát Márk 31–33, 37
Kanizsai István zágrábi püspök (1356–1375) 14, 17
Kaplai cs. 20
Kappanhalma fn. 18, 27, 32–33
karai kunok 28

Karászi Perényi cs. 43
(I.) Károly magyar király (1308–1342) 13
Kassa v. (Abaúj m.) 23
Kátai cs. 24, 26, 28, 32–33, 35, 40
Kátai Bödre cs. 40
Kátai cs. lásd még Csekekátai
Kécske lásd Tiszakécske
Kecskemét opp. (Pest m.) 18–20, 27
Kenderesi cs. lásd Gyáli Kenderesi
Kenecski cs. lásd Cibakházi Kenecski
Kerekegyház h. (Külső-Szolnok m.) 31
kerepesi (Pest m.) rév 22
Keresztfarét fn. 29
Kéthegyes fn. 20
Kéthegyes fn. lásd még Belső- és Külsőhegyes
Kinizsi Pál temesi ispán és az Alsó részek főkapitánya
(1479–1494) 31
Kis cs. lásd Ölvedi Kis
kisnánai (Heves m.) várnagyok 34
Kont Miklós nádor, a kunok bírása (1356–1367) 14
Korlát cs. lásd Bényei Korlát
Kőegyház fn. 21
Kölesd h. (Tolna m.) 23
körmendi polgár 34–36
Kőrös lásd Nagykőrös
Köröstétlen h. (Külső-Szolnok m.) 23, 28, 43
Kusalyi Jakcs cs. 32–33
Kutenyai cs. 26
Külsőhegyes fn. 18, 20, 27, 32–33; pr. 22

L

Lackfi András erdélyi vajda és szolnoki ispán (1356–1359) 14
Lackfi Dénes lovászmester (1343–1359) 14
Lackfi Imre dalmát-horvát bán (1368) 17; nádor
(1372–1375) 19
Lackfi István lovászmester (1367–1382) 17
Lackfi Miklós erdélyi vajda (1367–1368) 17
(I.) Lajos magyar (1342–1382) és lengyel (1370–1382) király 13–15, 17–20, 26, 31
(II.) Lajos magyar és cseh király (1516–1526) 38
László budai kanonok 17–18
László oppelni herceg, nádor (1367–1372) és
pozsonyi ispán (1367–1372) 17
(IV.) László magyar király (1272–1290) 13
(V.) László magyar és cseh király (1440[1453]–1457)
24–25

Leány cs. lásd Gercsei Leány
Lébi cs. 35
Lébi János, az óbudai apácák udvarbírája 36
Lépes cs. lásd Váraskeszi Lépes
Lisztkői Pál asztalnokmester (1360–1381) 17
Lórév h. (Fejér m.) 30
Luka cs. lásd Alberti Luka
Lwka-sziget fn. 22

M

Magyar cs. 31
Máté sebenicói püspök (1358–1392) 17
de Matefáris, Demeter nonai püspök (1358–1386) 17
(I.) Mátyás magyar (1458–1490) és cseh (1471–1490)
király 26–27, 29–31, 39
Meggyesi Simon pozsonyi ispán (1351–1360) 14
Mende h. (Pest m.) 43
Menyhért zsoldosparancsnok 37
Mihály budai kanonok 18
Mihály nyársapáti tiszttartó 32
Mihály scardonai püspök (1358–1388) 17
Mihály kereszties seregvezető 37–38
Mikebuda h. (Pest m.) 19, 26, 32–33
Mikebudai cs. 24, 26–28
Mikebudai Bekes cs. 26–28, 32–33
Mikebudai *Gekerd* cs. 33.
Mikebudai Mikó cs. 24
Mikebudai Nemes cs. 32–33
Mikebudai Nénei cs. 33
Mikebudai Sánta cs. 33
Mikebudai Vértes cs. 24
Miklós budai kanonok 18
Miklós kalocsai érsek (1356–1358), udvari kancellár
(1356–1366) 14
Miklós knini püspök (1366–1373) 17
Miklós trauai püspök (1362–1373) 17
Miklós zárai érsek (1368–1369) 17
Mikó cs. lásd Mikebudai Mikó
Mikólaka pr. 23
Miskolci cs. lásd Bényei Miskolci
Mizse (kun) cs. 28

N

Nádasdi Sárközi Albert királyi jogügyigazgató
(1519–1524) 39
Nagy Imre tápiószelei tiszttartó 33

Nagykőrös opp. (Pest m.) 18–21, 27–28, 32–33, 35, 39–40
Nagykőrösi Benedek váci püspöki vikárius (1469–1471) 30
Nagykőrösi Polgár cs. 26
nagykőrösi tisztartó 21
Nagyszeben v. (Szebenszék) 38
Nemes cs. lásd Mikebudai és Vezekényi Nemes
Nénei cs. lásd Mikebudai Nénei
Neszmélyi Miklós pécsi püspök (1346–1360) 14

NY

Nyársapát h. (Külső-Szolnok m.) 23–25, 27–30, 33, 38–40, 43
Nyársapáti cs. 21–30
nyársapáti tisztartó 32–33
Nyereggyártó pn. 34–36
Nyíresvéghomok fn. 39–40
Nyitrai cs. lásd Pilisi Nyitrai

O

Óbuda v. (Pilis m.) 16–17, 20, 22, 35–36
óbudai apácák udvarbírája: Lébi János
Ország cs. lásd Gúti Ország
Ozora terület (Bosznia) 14–15

Ö

Ölvedi cs. 29
Ölvedi Kis cs. 29

P

Pakonyi cs. 35
Paksi István szerémi püspök (1368–1372) 17
Paksi Leusták szlavón bán (1356–1362) 14
Paladics h. (Külső-Szolnok m.) 22–23, 31
Palasrethe / Palasyrethe / Palusrethe / Palwswewlde fn. 24, 28, 30, 43
Pálóci László országbíró (1446–1470) 22, 25–26, 28
Pánd h. (Pest m.) 38
Pásztói cs. 26
Perényi cs. 24, 27, 32, 43
Perényi Imre abaúji örökös ispán (1502/1504–1519), nádor (1504–1519), királyi helytartó (1509–1510, 1510–1511, 1515) 34–37

Perényi cs. lásd még Karászi Perényi
Pest megye hatósága 20, 35, 37–38
Pest v. (Pest m.) 24, 37
pesti plébános 13
pesti rév 22
Pesti Bodó cs. 32–33
Péter boszniai püspök (1356–1376) 14, 17
Péter budai őrkanonok 18
Péter pap, a budai János evangélista-oltár rektora 36
Petróci Hencsel István országbírói ítélmester (1515–1524) 39
Piber Benedek budai udvarbíró, a királyi kunok ispánja (1476–1480/1481) 30
Pilis megye hatósága 20
Pilisi cs. 40
Pilisi Csengedi cs. 35
Pilisi Nyitrai cs. 33
Pilisi Porkoláb cs. 40
Pilisi cs. lásd még Bényei Pilisi
Polgár cs. lásd Nagykőrösi Polgár
Pomázi Cikó tárnokmester (1353–1359) 14
Porkoláb cs. lásd Pilisi Porkoláb
Portiva zenggi püspök (1358–1379) 17

R

Rádai cs. 35
Raholcai Tót Lőkös asztalnok- (1351–1359) és pohárnokmester (1352–1359) 14
Rékas lásd Zagyvarékas
Róma v. (Pápai Állam, Itália) 21
Rozgonyi Simon országbíró (1409–1414) 20
Rozsos pn. 34–36

S

Sánta cs. lásd Mikebudai Sánta
Sárközi cs. lásd Nádasdi Sárközi
Serkei cs. 21
Sikatori Mátyás abonyi tisztartó 33
Simon nyársapáti tisztartó 33
Somlyói Demeter budai kanonok 22
Sőreg h. (Pest m.) 18
de Surdis, János váci püspök (1363–1375) 17
Sygel pn. 29

SZ

Szajoli cs. 22
Szalóki cs. 24
Szántói Lack Jakab erdélyi vajda, szolnoki ispán (1403–1409) 20
Szárhomok fn. 18, 32–33
Szarvastó fn. 18, 26
Szeben lásd Nagyszében
Szécsényi Frank országbíró (1397–1408) 20
Szécsényi Mihály váci püspök (1345–1362) 14; egri püspök (1363–1377) 17
Szécsi Dénes bíboros, esztergomi érsek (1440–1465), királyi főkancellár (1453–1464) 24, 26
Szécsi Domokos erdélyi püspök (1357–1368) 14
Szécsi Miklós országbíró (1355–1358) 14
Székely (Dózsa) György keresztetek főkapitánya 37
Székhalom fn. 18, 27
Szele lásd Tápiószele
Szentai cs. 28
Szentfalva h. (Pest m.) 37
Szentlászlóhalma fn. 18, 27, 33
Szentmártonkátai Szúnyog cs. 35
Szentpéterványi cs. 19
Széplak h. (Bács m.) 22
Szigeti István nyitrai püspök (1349–1367) 14; kalocsai érsek (1367–1382) 17
Szilasi cs. 35, 38
Szilasi Vince váci püspök (1450–1473) 30
Szolnok opp. (Külső-Szolnok m.) 22–23
szolnoki tisztartó 20
Szond opp. (Bács m.) 22, 26
Szőkegyház fn. 18, 33; pr. 20
Szőkehalom fn. 33
Szúnyog cs. lásd Szentmártonkátai Szúnyog

T

Tabajdi cs. 19
Tamás szerzetes szerémi püspök (1349–1364) 14
Tamási János erdélyi vajda, szolnoki ispán (1403–1409) 20
Tápiószele h. (Pest m.) 18, 20, 23, 30, 32–33, 35
tápiószelei tisztartó 33
Tápiószőlői cs. 20
Tarcsai cs. 22, 25–26
Tari cs. 27
Tárkányi cs. 43
Téglagyház fn. 21

Telegdi Tamás csanádi püspök (1350–1358) 14; esztergomi érsek (1367–1375) 17
Tésai cs. 35
Tétei cs. 38
Tétényi cs. 20
Tétetlen lásd Kőrösetetlen
Tisza folyó 18, 22
Tiszakécske h. (Külső-Szolnok m.) 28, 31
Tiszavárkony opp. (Külső-Szolnok m.) 35, 39–40
tiszavárkonyi rév 37
Tófő fn. 30
Tószeg h. (Külső-Szolnok m.) 18, 22–23, 31
Tót cs. lásd Raholcai Tót
Tölggyerdő fn. 18–19
Török cs. lásd Halmi Török
Töröttgyház pr. 24–25, 27–28, 43
Törtelszállás / Törtel h. (Külső-Szolnok m.) 23, 38–40
törteli kunok 39–40

U

Ugo raguzai érsek (1368–1383) 17
Ugolin spatatói érsek (1356–1390) 14, 17
Újszász h. (Külső-Szolnok m.) 23
Újszászi cs. 27
(I.) Ulászló magyar (1440–1444) és lengyel (1434–1444) király 22
(II.) Ulászló magyar (1490–1516) és cseh (1471–1516) király 31, 33–34, 37, 39–40
Ulving Miklós budai polgár, királynéi harmincadispán 13–14
Upori cs. 26

Ü

Üllő h. (Pest m.) 38

V

váci káptalan 38; mint hh. 43
Vadaegyház pr. 23
Ványi cs. lásd Derzsi Ványi és Szentpéterványi
Váraskeszi Lépes Lóránt szolnoki tisztartó 20
Várdai István kalocsa-bácsi érsek (1456–1470) 27
Vas cs. lásd Gyalui Vas
Vásári Miklós esztergomi érsek (1350–1358) 14
Verbőci István személynök (1515–1525) 38–40, 43
Vérhalom fn. 23

Vértes cs. lásd Mikebudai Vértes
Vezekényi Nemes cs. 32
Vezenseny opp. (Külső-Szolnok m.) 28, 31
Vezensenyi cs. 22, 28
Visegrád v. (Pilis m.) kh. 15–16
Vitéz János lásd Zrednai (Vitéz) János

Z

Zabari cs. 43
Zagyvarékas h. (Külső-Szolnok m.) 18, 32
Závod h. (Tolna m.) 23

Zrednai (Vitéz) János váradi püspök (1445–1465),
királyi titkoskancellár (1453–1457) 24, 28

ZS

Zsámboki János tárnokmester (1360–1371) 17
Zsámboki László veszprémi püspök (1358–1371) 14;
királynéi és udvari alkancellár (1367–1371) 17
Zsigmond magyar (1387–1437), német (1410–1433)
és cseh (1420–1437) király, német-római
császár (1433–1437) 19–22, 26, 31

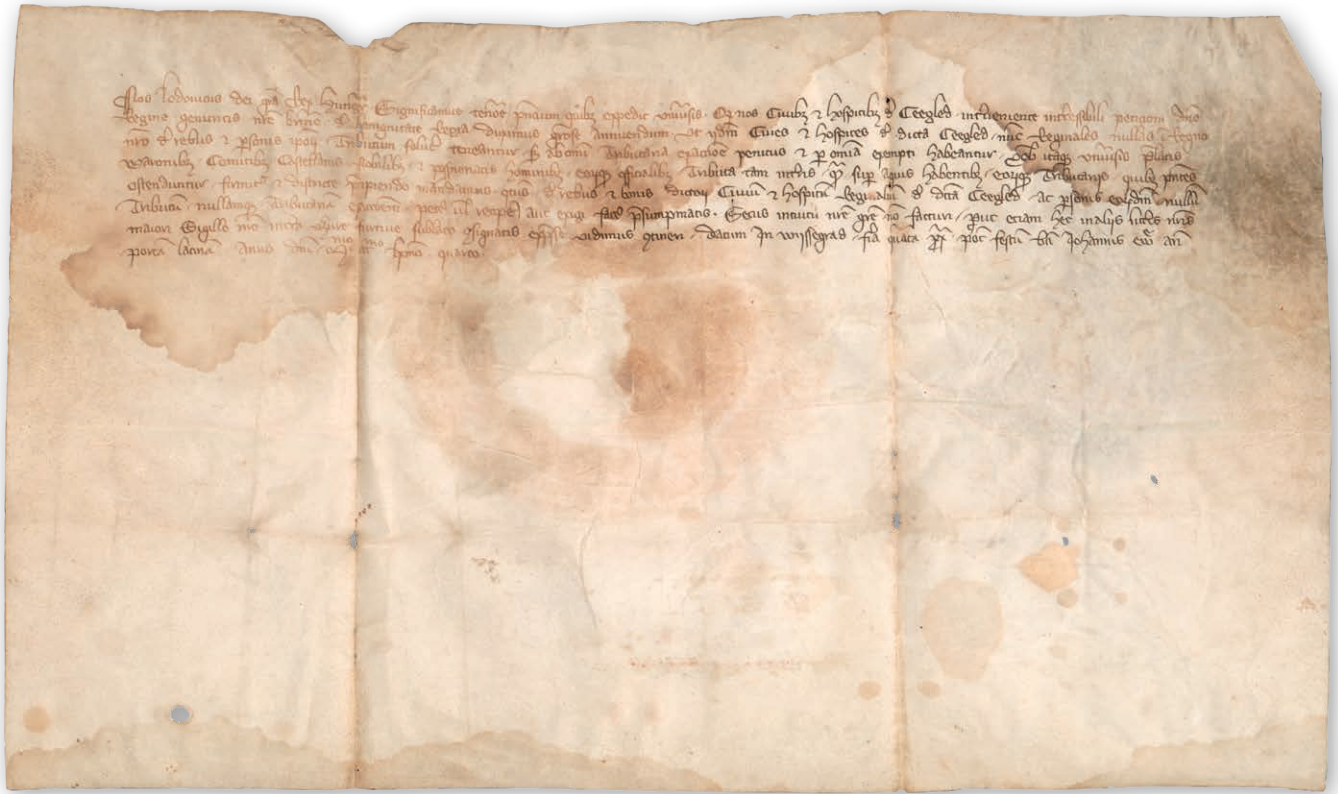
Függelék

1358. jan. 10. – Lajos király Cegléd királyi birtokot anyjának, Erzsébet királynénak adományozza.
(DL 4723. – Források 1. sz.)

1364. máj. 8. – Lajos király anyja kérésére megújítja a Cegléd királynéi birtokon élők részére korábban kiadott az országban fekvő közlekedési vámok megfizetése alóli mentességet biztosító adományát.
(DL 5301. – Források 2. sz.)

1368. szept. 8. – Lajos király megerősíti anyja, Erzsébet királyné rendelkezését, amellyel Cegléd birtokát az ott szedett vámmal együtt az óbudai klarissza apácáknak adományozta.
(DL 5698. – Források 3. sz.)

1368. szept. 10. – Erzsébet anyakirályné a Pál gurki püspöktől 1200 aranyforintért megvásárolt Cegléd birtokát az ott szedett vámmal az óbudai klarissza apácáknak adományozta. (DL 5699. – Források 4. sz.)

1368. okt. 2. – A budai káptalan oklevele Cegléd birtok határáról.
(DL 5696. – Források 5. sz.)

Vos Capitulum ecclesie Budenensis commendamus. Quod Ladus filius Sebastiani Spaltzky officialis Heligopolis Duce
Sancimonialis Clausi deo vobis d' veribunda impressione vobis Heligopolis vobis vobis nomen vobis Duce
Sebastiani D' Nyaraspattay Anno Ladus & Sebastiani filii vobis quassa terras arabiles & pedia Besenyewicz
Terciaeghaz Teglaeghaz & Koeeghaz vobis me metal dicit possessione Heligopolis hinc & ad vobis possessione
pandicia & Besenyewicz p'vape dno Christophoro de gra Romanorum Imperatore semper Augusto ac hinc dicit
Rege sibi ipse donauit & offeri permisit. vobis terras arabiles & pedia cum omni p'vencia occupasse
& occupat vobis dno impudiam vobis Duce Sancimonialis vobis vobis vobis vobis p'vencia dicit
dno Christophoro Imperatore adonacione & collacione p'vencia vobis & vobis dno Ladus & Sebastiani p'vencia
ab impudione ac occupacione seq' & alios quoslibet in dno vobis quomscilicet adquisito in vobis & sibi ipse scilicet
p'vencia vobis p'vencia & quomscilicet vobis dno vobis & vobis p'vencia in p'vencia nomen quib' sup'
habuit & p'vencia dicit in monas testore p'vencia mediate dno in vobis vobis & Jacobi vobis
Anno dno millesimo Quingentesimo quarto

1434. máj. 1. – Az óbudai klarissza apácák tiltakoznak a Cegléd birtok határain belül fekvő szántóföldek meg a Besenyőegyház, Töröttgyház, Téglagyház és Kőegyház nevű prédiумаik elfoglalása miatt. (DL 12 595. – Források 7. sz.)

1448. máj. 25. – Hunyadi János kormányzó országos vásárokat engedélyez Cegléden.
(DL 14 166. – Források 9. sz.)

117

V. LÁSZLÓ KIRÁLY

Radulatus dei gratia Hungarie Bohemie Dalmarie Croacia Regis Austrie etc. Dux in marchia Carnaria et
fidelibus suis universis et singulis prelatibus Barones Comitibus Castellanis Nobilibus personis quibuslibet Quoniam Curatoribus Episcopis et licet
illis personisque Doctoribus Iudicibus et huiusmodi personis necnon hinc inde Salutaris et gratiam Cum iustitia et iudiciali lege et consuetudine Regni
nos Hungarie predictae requirentes quibus nobilibus et homo possessionarius suos subditos et familiares possessionarios in quibuslibet possessionibus
suis quocumque in omnibus causis tempore daretur fuerit hominibus latrocinii incendiis et aliis causis publicis et criminalibus primis Iudicibus
liberum habeat facultatem fidelibus ipse nos firmiter precipimus et mandamus quod subditi et familiares possessionarios Kellogos
Socorum sanctimonialium Clausis hinc arare regnum de predicta in possessione earum Cetera vocata in Comitibus personis existens
quocumque in nullis causis et eorum actibus tempore solimodo permittit ad cuius instanciam in personis Iudicibus vel vobis astrare
Iudicatu compellere ac res et bona ipsorum quecumque in vobis possessionibus honoris officialibus seu vobis in medio accipere seu subverti
iuris et regularis primas Significiter pro debitis delictis et excessibus aliis Si qui enim quidam ad nos vel quosdam loci amovimus
Iobagones et familiares possessionarios dictarum Socorum sanctimonialium habent vel hinc inde in prima ipsorum Socorum sanctimonialium
aut officialium earum Iudicibus sequantur ex parte quorum eodem Socorum sanctimonialium et officialium ipsorum cum gratia et querulibus necnon Iuris
et iusticie ac debitis satisfactionibus plenarie exhibent et impendent que dicitur vobis Iuris et iusticie ipsorum Socorum sanctimonialium
aut officialium earum seu in reddenda iusticia repudiata fuerint aut remissi Examine vero ipsorum Iobagones et familiares possessionarios
sed amovimus Socorum sanctimonialium et officialium ipsorum in nisi aut alterius Iudicibus ordinari earum personam et ipsos querulantes
legitime acciderint ex parte quorum nos et ipsos Iudicibus earum ordinariis eisdem querulantes necnon Iuris et iusticie debitis satisfactionibus
plenarie exhibent et impendent que dicitur vobis Iuris et iusticie ipsorum Socorum sanctimonialium et officialium ipsorum in nisi aut alterius
et hanc fieri facimus quatenus fidelibus nostris Comitibus et rectoribus et Iudicibus illorum Comitatus in quibus fortassis huiusmodi
vobis mandata nos firmamentis et ipsi fieri prout precipimus iuxta veritate omnia nos et nos Socorum ipsorum et mandata
in talibus fieri debent et ipsi officium faciant et executionem ad executionem et satisfactionem hanc quibus nos in hac parte
attribuimus et iusticia mediante Socorum nos firmis Iobagones et familiares possessionarios Dicitur vobis fieri secundum primam aut secundam
in Burgorum parte Anno dni Millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto Regnorum autem nostrorum Anno Hungarie
Septuagesimo Bohemie vero Decimo

1456. márc. 8. – V. László király oklevele a ceglédiek vámmentessége ügyében.
(DL 15 034. – Források 12. sz.)

M
 archas dei gratia Rex Hungarie Bohemie et Sclavonie regis Egregio Reverendo pater transiensis castri
 mei Buden, et Comes Transylvaniae et ipsius Vicecomitis Salute et gratia. Asserendum multum me in eo
 altam accipere diffidentem. Et plurimum forent Mercatores, Juratores et negotiatores, ac alij Quosdam qui
 Theodoro Religiosorum dominum Sanctimonialis de Vercubida in oppido casum Egregio Reverendo pater
 et donatione donatione Regum Hungarie necesse fore prout supra scriptum de re et bonis ipse mercatoribus
 nullum penitus telonij solvere. Differt a me in hac parte sua responsiones pro se habere. Quod in
 magis suam decorem et dimittere presentibus etiam ipsorum duos adest. Dupplicem itaque
 expone missas me. Et de obsequia Regia ipse signide consule dignationem. Cum autem minus fuerit
 nec est intentione nec fuit exactionem et Religiatorum p[er]sonas quare derogare quare Regia prout et
 consuetudo sumis. quare prout me aliquid g[ra] et debent respicitur. cupimus semper eas benivolentia
 Regia et favore prout ad donationem adimere. Faciat. Et prout prout mandamus. quod d[omi]n[us] et
 qui nos ac quare sumis. p[er] exactionem dicitur dicitur. Et mandamus prout fuerit. Et circa quare
 hinc inde thesauri no[n] obstantibus alij quibuscumque his nos. hanc. gratia a. p[er]a. fuisse. Insuper dicitur
 in preterito oppido Egregio. oportuno negotio et assensu. quare vel dicitur esse debent. Remis
 amos p[er] consuetudinem in talij gratia. amos me Regia. ad plures facienda. utemur. Deus pro
 nos sub obtinere no[n] fuerit. prout prout exactionem. Datum Buden in Hungaria festo Pentecostes.
 Anno d[omi]ni millimo quadringentesimo septuagesimo Regis Hungarie et Bohemie et Sclavonie regis Egregio Reverendo pater
 Bohemie rex et Transylvaniae comes

f.º Gregij p[ater] a. Thesaurarius

1476. jún. 1. – Mátyás király parancslevele a ceglédiek vámszedés ügyében.
 (DL 17799. – Források 16. sz.)

de g^{ra} Jm Regis

Vladislaus dei gratia Rex Hungar^{ie} & Bohem^{ie} etc. fidelibus n^{ost}ris Universis & singulis, Judicibus &
 Magistris, Clericis & populis & oblationibus, ac aliis cuiuslibet status, oblationibus & personis hominibus in opido
 Cegléd, Religiosis duabus, Schemonachii, Claustrum S^{an}c^te marie virginis & veteribuda, quibus & quorundam, quibus
 v^{ost}ris salutem & gratiam. Cum diuina & humana lege requiritur, Cunctis subditis eorum dominis & superioribus
 fidelitatem & obedientiam subiectam, atque seruientiam obsequium, & mandatorum debita executionem exhibere & parere
 debeant & teneant. Ideo fidelitatem & obedientiam vestre & n^{ost}re verum, hanc sine firmis sine gratia
 mandamus, quibus, & n^{ost}ro in posterum, omnibus mandatis, quibus & quorundam duabus, per v^{ost}ras
 & litteras eas, tam p^{ro}faciendis laboribus puta saltationibus & alijs seruitijs, q^uo pro solvendis, censibus,
 taxis, re & nominis ac alijs, cunctis Negotijs, p^{ro}cedendis, vobis iniungat, ab e^{is} omni contradictione fideliter obediant
 & obediant, & ea omnia, que ab e^{is}, in mandatis habuerint, modis omnibus faciant & exequantur, officiales
 etiam, ac v^{ost}ros officiales, et promittunt, dictas duabus, v^{ost}ras. In n^{ost}ro v^{ost}ris officios vel p^{ro}curatores
 debite p^{ro}curatores, p^{ro}curatores, monita ad v^{ost}ratem, ipsas duabus, v^{ost}ras, p^{ro}curatores, sine v^{ost}ratem
 faciant debent, demum sub pena in talibus fieri, q^uo facere non p^{ro}curatores, p^{ro}curatores, & l^{it}teris exhibent
 quibus datum v^{ost}ris die dominico proximo post festum S^{an}c^te marie matris marie, Anno domini millesimo
 quadringentesimo nonagesimo tertio.

1

1492. júl. 29. – II. Ulászló király megparancsolja az óbudai klarissza apácák Cegléd mezővárosában lakó népeinek, hogy engedelmeskedjenek az apácáknak és tisztartóiknak, illetve teljesítsék feléjük kötelezettségeiket.

(DL 19 868. – Források 18. sz.)

Handwritten text in Latin script, likely a historical document or letter. The text is dense and covers most of the page. At the bottom right, there is a signature: *Johannes Sabinus de Bencze* and a date: *1521. Jul. 1.*

1521. júl. 1. – Cegléd város egyetlen fennmaradt oklevele. (DL 23 567. – Források 27. sz.)

A kötet, amelyet az Olvasó a kezében tart, Cegléd város történetére és lakosaira vonatkozó középkori okleveles forrásokat tartalmazza. A mezőváros a 14. század végéig királyi, majd rövid ideig özvegy királynéi tulajdonban volt, végül az óbudai klarissza apácák birtokolták egészen 1782. évi felosztásukig. A könyv első nagyobb egységében (*Kronológia*) a Cegléden történt, illetve a mezővárossal és lakóival kapcsolatos eseményeket megőrkítő latin nyelvű források magyar nyelvű tartalmi összefoglalói, valamint néhány fontosabb oklevél teljes vagy részbeni fordítása kapott helyet. A második fejezet (*Források*) a város történetére vonatkozó fontosabb, összesen 27 oklevél teljes szövegű közlését tartalmazza. Az „oklevéltárban” a forrásokat a ma érvényes, leggyakrabban használt kiadási gyakorlat és tudományos elvek szerint közöljük, így nemcsak az érdeklődő nagyközönség, hanem a történettudományi szakma képviselői is haszonnal forgathatják. A harmadik fejezet (*Adattár*) hét részből áll: az első egység a birtokosok nevét és birtoklásuk idejét, a második a klarissza apácák tisztartóinak, a harmadik a mezőváros bíróinak, a negyedik pedig a plébánosainak nevét és tisztségviselési idejét tartalmazza. Az ötödik és hatodik, legterjedelmesebb rész a mezőváros lakosait sorolja fel előbb keresztnévük, majd családnevük betűrendjében. A fejezetet a ceglédi származású egyházi személyek és a különböző külföldi egyetemekre beiratkozott hallgatók nevei zárják. Végül a kötet záró részében a Források fejezetben teljes szöveggel leközölt legfontosabb, illetve a nagyközönség érdeklődését minden bizonnyal leginkább felkeltő oklevelek színes másolatai tanulmányozhatók.